

SELECTIONS FROM THE GOVERNMENT RECORDS
IN THE ALIENATION OFFICE POONA

SANADS & LETTERS.

SELECTED BY

The Late Rao Bahadur Ganesh Chinnaji Vad, B. A.

Alienation Assistant to the Commissioner C. D., Poona.

AND EDITED BY

PURSHOTAM VISHRAM MAWJEE, J. P., M. R. A. S.

AND

D. B. PARASNIS.

PUBLISHED WITH THE PERMISSION OF THE GOVERNMENT OF BOMBAY

BY

PURSHOTAM VISHRAM MAWJEE, J. P., M. R. A. S.

Vishram Bhawan, Mahalaxmi, Bombay.

PRINTER: Keshwar Rajji Gondhalekar, "Jagadhitechu" Press,
Shanwar 432 Poona-City.

1913

SHASTRI INDO-CANADIAN INSTITUTE

156 Golf Links,

New Delhi - 3, India

SELECTIONS FROM THE GOVERNMENT RECORDS
IN THE ALIENATION OFFICE POONA.

SANADS & LETTERS.

SELECTED BY

The Late Rao Bahadur Ganesh Chimnaji Vád, B. A.

Alienation Assistant to the Commissioner C. D., Poona.

AND EDITED BY

PURSHOTAM VISHRAM MAWJEE, J. P., M. R. A. S.

AND

D. B. PARASNIS.

PUBLISHED WITH THE PERMISSION OF THE GOVERNMENT OF BOMBAY

BY

PURSHOTAM VISHRAM MAWJEE, J. P., M. R. A. S. Bombay.

PRINTER:—K. R. Gondhalekar, " Jagadhitechu " Press, Poona-City.

Serialized by

Poona Oriental Book House

1215 Sadashiv.

POONA 2 (India).

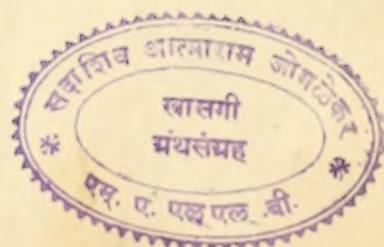
1913.

DS
432
M2 V33

INDEX.

1. Sanads by Hindu Kings before the Mahomedan period. ... 1—6
2. Papers of the Mahomedan period. ... 7—100
3. Papers containing reference to ancestors of Shivaji Maharaj. ... 101—110
4. Papers containing reference to Shivaji Maharaj. 111—160
5. Papers of the period of Sambhaji, Rajaram and Shivaji II. ... 161—221

Digitized by the Internet Archive
in 2008 with funding from
Microsoft Corporation

अनुक्रमणिका

पानें.

प्रकरण.

१. मुसलमानी राजांच्या अगोदर हिंदु राजांनी दिलेल्या सनदा. १ ते ६
 २. मुसलमानी राज्यांतील सनदापत्रें. ७-१००
 ३. शिवाजी महाराजांचे पूर्वज्यांचा ज्यांत संबंध आहे अशीं
सनदापत्रें. १०१-११०
 ४. शिवाजी महाराज यांचा ज्यांत संबंध आहे असे कागद. १११-१६०
 ५. संभाजी, राजाराम व दुसरे शिवाजी महाराज यांचे
वेळचे कागद. १६१-२२१
-

Massachusetts

1877

My dear Sir,
I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 10th inst. in relation to the matter of the
and in reply to inform you that the same has been forwarded to the proper authorities for their consideration.
I am, Sir, very respectfully,
Your obedient servant,
J. W. [Name]
[Address]

सनदापत्रांतील माहिती.

प्रकरण १ लें.

मुसलमानी राज्याच्या अगोदर हिंदु राजांनी दिलेल्या सनदा.

१

श्री विद्याशंकर.

नमस्तुंगशिरश्चुंबिचंद्रचामरचारवे ॥ त्रैलोक्यनगरारंभमूलस्तंभायः शंभवे ॥ हरेर्लीलाधरा-
हस्य दंष्ट्रादंतः सपातुवः ॥ हेमाद्रिशिखरा यत्र धात्री छत्राश्रितं दधौ ॥ वंदे गुरुपादुकां ॥
श्रीमत्परमगुरवे नमः ॥ श्रीजगपत्यनेकोस्तु ॥ श्री शंकर शासन ॥ अस्ति स्वस्तिमतीवमान्य-
विदितश्रृंगेरिसिंहासनं तत्र स्वस्ति सरस्वतीगुरुवरश्रीशंकरांशोद्भवः ॥ श्री विद्यानगरे प्रति-
ष्ठितमहामुमंडलाधीश्वरो विद्यारण्यमुनीश्वरो विजयते बागीश्वरः पातुवः ॥ पंचाशन्मत कोटि-
याजनभवः × गुरु × द्विसप्तासन लोकाः × जनाः × अष्टादश सहस्राणि ऋषयः शौन-
कादयः × शंकरः + जयति वितत कीर्तिः + रुद्रशक्तिः + सोयं सर्वेश्वरो भाति + शंकरो
विजयायते + इति शंकर विजयेत्येवमुक्तं + स्वस्ति समधि गत पंच महाशब्द पृथिव्यमेजो-
वायुराकाशादि पंच विंशति तत्त्वांश जीव ब्रह्मेक्य अकारालयस्यांतरब्रह्मशुद्धजंबुद्वीपावृत्त चतुः
समुद्रमध्ये मेरु-हिमाचल-मलय-ब्रह्म-महेंद्रक-त्रिकूट-विंध्य-सह्य-ग-वराह-भद्र-ब्रह्म-
नील-वरुणाकन्यशृंगस्त्याचलादि-चतुर आंध्रद्राविडवितुरुमलयकेसरकशामूलत्रैगर्तकुरु-गांधार-
कर्नाटक-विंध्य-मद्रलाट पांड्य-पुंड्र-कंग-कुरु-तुरुष्क-सात्वत-गौड-केरल-कोंकण-करा-
ठणोद-पारासिंधुमुख्यसहस्र देशभाषज्ञ राजमान्य प्रचातुर्यमस्तकप्रष्फटसंभाष्यप्रमाणकलहकोला-
हलसकलराजराजेश्वरभारतींद्रगुरुस्थानाचार्यवासिष्ठ-विश्वामित्र-काश्यपात्रि-देवल-नारदादि
—देवस्थानाद्यनुष्ठानात्तप्रागादिऋषिमुनिगणस्तुतप्रस्तुतललामतरदेवताद्वात्रिंशदासनविदित प्राज्ञ-
स्वाधिष्ठानादिसहस्रारांतर्वर्तिबलप्रतापज्ञ पुराणकालादिकगणयोगमहायोगब्रह्मयोगपरिणतदेवदान-
वादिराकागणैर्ही—श्री—मातुस्थानस्थितिप्रदनिजस्वरूपज्ञनिगमागमकूटराद्धांतवेदांतप्राभाकरन्या-
यगणितगांधर्वछंदोनिरुक्तिकाव्यनाटकालंकारअक्षरलक्षण कायधारणतंत्रमतरक्षणसामुद्रि शकुन-
सूपशास्त्रभरतगायनवादनरतपराजचित्रकलाद्यनेकप्रशाधिसकलशास्त्रश्रवणपारंगतपरकायप्रवेशश्वं-
शाद्याकर्षणादि चतुरशीतिविद्यापति श्रीविजयशंकरभारतीगुरुमहोपाचार्यविश्वरूपाचार्यवैभवप्रणव-

दाचार्यरामानुजागमश्रीभगवदाराध्यश्रीकंठाराध्यवज्रनखरदेवाराध्यपरमहायंत्रनिलयश्रीविमतसंमत
समंताराध्यकाशीवासत्रद्धांशसरस्वतीगुरुमंडनमिश्रकलाकालज्ञ सरस्वतीवाग्विजयशं-
 करभारतींद्रस्वतंत्रस्वेच्छाविहारपरपारंगतवेदमहाशंकापराहताकारिरुद्रांशविदिताष्टषष्टिशिवक्षेत्रवि-
 ण्णुक्षेत्र ५६ शक्ति २१ गणपतिस्थान ९२ आदित्य चौषष्टियोगिनीमुख्यस्थान ३२ भैरवैकाद-
 शरुद्रकोटिरामेशलक्ष्मणेशरुद्रपादविष्णुपादहरिहरहरिण्यगर्भश्रीविद्यादेवतापादपद्माराधकआदिशु-
 द्धमिश्रशैवाचारज्ञविभूतिरुद्राक्षमतोद्धाररुद्राचरणपरकाषायवस्त्रदंडकमंडलालांछनश्रीस्थानमठस-
 हस्रनिलयस्थानाचार्यमान्यसर्वदेशपूज्यपादुकअशनतृषायाचित दानवशृंगवर्यरक्षदक्षकादंबरराय *
 भरण देवराज राजपरम * श्रीपृथ्वी उद्धारकतरश्रिविराहयुक्त उभयांकित साक्षिनागमुद्रा ।।
 ह्यारंगचंद्रगुप्तासता १=राजपूजित पादुकासमेत स्वानुभवपरतरश्रेष्ठकादंबवंशान्वय पुरंदरराय
 शालिवाहन शक १०७९ नेया श्रीमुख माघ वद्य १४ सोमवार पुण्यकाल दलु + श्री +
 द्वादशसंवृतदेशमध्ये देशरामचंद्र + श्री + वेनूरकंपण दलुसांवपुरेवृत्ति १३ त्रयोदश भूसंकेत-
 शिलास्थापित श्रीविद्याशंकरार्पित धर्माभिषेकं + लिंग शैलसंज्ञेय वृत्ति २ द्ववस्य वरदा दक्षि-
 णस्थिता नागमुद्रा + ब्रह्मरुद्र अडिगे बहिर्ग्रामै शिवपुरा भद्रनगर प्रत्येकनिष्क द्वादशाः कम-
 ठक्षेत्रे कतशान्वयक पुत्रब्रह्मपुगारामचन्नेहरुवगद्याण १० आदापुर वृत्ति २ नागमुद्रा ***
 पुरंदर भार्या वहाम + श्री गुरु आदि कैटभेश्वर सन्नद्ध सत्रयधर्मत्मारतियोगान्वयमाहिषीपुरा-
 चातुर्गंडियलुवृत्ति १२ उभय नागमुद्राशिलामूलगुरु कागिनेले तिलवलीतडसकुरुगालहीस्तनाव-
 तिभीमेशपांडुरंगमुख्यसत्रमाहिषपुर=नगर गौरीपुर वृत्ति १२८ अडिगे सुधापुर शिवपुर=गोकर्ण
 गोमंत काशीपुर तत्तत्स्थाने मा=कसरदापुरश्रीशैलदेशरामसेतुअनंतमुख्यपद्मनाभनगरपत्तूरकपट्ट-
 णअग्रहारपुरपल्लीकोप्य मोदलाद अग्रपूजा आराधन ७ वाम १४ मत्त १० कुलेसैरसंमतभू-
 तिरुद्राक्षकाषायवस्त्रकदेहश्रीभागीरथी मुख्यसहनदीतीर्थकमंडलुजलसुमात्रदेहपवीत्रीकृतवामजित-
 कुलविद्यागुरु श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यवर्यपदवाक्यप्रमाणपारावारपारीणयमनियममौनतपःश्र-
 कवर्तिअनादिगुरुपरंपराप्राप्तषट्दर्शनस्थापनाचार्यवेदांतव्याख्यानसिंहासनाधीश्वरसांख्यत्रयप्रतिपा-
 लकसकलविद्याविशारदनिगमागमसार हृदयवैदिकमार्गप्रवर्तकभूमंडलाचार्यऋष्याश्रमनरसिंहक्षेत्र-
 विद्यानगरस्थविद्याशंकरसरस्वत्याराधक सर्वदेशसालमूलगे परतर श्री सपर्य वैभवक्के गुरुस्थान-
 मान्यमठमुद्राचारआंदोलिकद्विपसंमुखाश्वपदातिष्ठत्रचामरादितालनृत्यतोरणध्वजशंखचक्रपंचवा-
 वाद्यढक्काडिंडिमझलरीपटहजाघटकादिवाद्यभाट्टस्तोत्रस्वर्णरजतकरांकितनिजसेवकभक्तपालनमभी-
 ष्टप्रदहरिहरहरिण्यगर्भश्रीमद्विजयशंकरभारती श्रीपादपूज्यकश्रीगुरु परंपरादि गळिगे+सोमांशका-
 दंबकुलतिलकपुरंदररायदत्ता ॥ आदित्यचंद्रावनिलोनलश्च द्यौर्भूमिरापो हृदयं यमश्च ॥ अहश्च
 रात्रिश्च उभेच संध्ये धर्मश्च जानाति नरस्य वृत्तिं ॥ + धर्मेण वर्धते पुत्रा ॥ धर्मेण पुण्यवर्धनं
 स्वदत्ता पुत्रिका धात्री पितृदत्ता सहोदरी ॥ अन्यदत्ता स्वयंमाता तस्माद्दानंच पालयेत् ॥ सा-
 मान्योयं धर्मसेतुर्नृपाणां काले काले पालनीयोमहद्भिः ॥ सर्वनेतान् भाविनः प्रांजलिः सन् भूयो
 भूयो याचते रामचंद्रः ॥ श्रीगुरुविद्याशंकरसरस्वती श्री पुरानित्य सिंधु कृपात्रचक्रे क्षितिर्विंशति-

कृतधर्मकीर्तिः ॥ नित्यं त्सांदविला ओह । हरि हर कर नित्यं परिपूरितधर्मकीर्तिः श्रियं भवतु
श्रीगुरु धर्मराज पाल्यते विजनैर्हि श्री मंगळ महाश्री श्री. श्री. श्री.

२

श्रीगणेशायनमः ॥ नमस्तुंगशिरश्चुबिचंद्रचामरचारवे ॥ त्रैलोक्यनगरारंभ मूलमंभाय
शंभवे ॥ १ ॥ हरलीलावराहस्य दंष्ट्रादंडः स पातुवः ॥ हेमाद्रिः कलशायस्य धात्री छत्रत्रियं
दधौ ॥ २ ॥ जयत्यादिवराहोयं येन धात्री समुधृता ॥ अंगसंगादिनायापि सस्यैः पुलकदेतुरा
॥ ३ ॥ लोकैकावासहेतोरुपगतवसतिर्हमकृताचलेंद्र स्थित्यंतकावगम्योत्पत्तिलजनदयादत्तसंदर्श-
नश्रीः ॥ कामं नामावशेषं विदधदपि सदा सर्वकामप्रदोऽसौ भूयाद्भृत्यै जगत्यां त्रिजगदधिपतिः
श्रीविरूपाक्षदेवः ॥ ४ ॥ कल्याणायामृतद्वाम प्रत्युहतिमिरापहे ॥ यद्वज्रोप्यगजोद्भूतो हरिणा-
पिच पुज्यते ॥ ५ ॥ अथ क्षीरमयेद्वैर्मथ्यमाने महानुधौ ॥ नवनीतमिवोद्भूतमपनीततमो महः
॥ ६ ॥ तस्यासीत्तनयस्तपोभिरतुलैरन्वर्थनामा बुधः पुण्यैरस्य पुरोरवाः पुरु भुजैरायुर्दिपां
मिश्रतः तस्यायुर्नहुषोथ तस्य तनयो युद्धे ययातिः क्षितौ ख्यातस्तस्य पुरुखो वसुनिभः श्री
देवयानीपतिः ॥ ७ ॥ प्रख्यातरूपः परिकर्म भूमे रावासभूमिर्महतां मनोज्ञः अत्युद्धितो जन्म
गुणो गुणानां जागर्ति वंशो यदुपुंगवानां ॥ ८ ॥ विभूषयामास तमन्ववायं श्रीसंगमाख्या नृपति-
गुणेन ॥ श्रीमान्तूनामिवसंतमेकं काले वसंतः कुसुमोदयेन ॥ ९ ॥ यस्य वारणवटाकटस्थली-
निःस्तरत्तमद्वारितरंगाः अभ्यकार्पूरभितः कलिदजारापगास्तदितरा निरंतरं ॥ १० ॥ हरिह-
रनृपवृक्षभूमिपालावितिगुण ग्रथितो सुतावसुतां ॥ पुनरपि भुवनाभिरक्षणार्थं समुपगताविवरौहि-
णेयकृष्णो ॥ ११ ॥ हरिहर नरपालः पालयामास पृथ्वीमथ जितनृपराजो बुक्कराजाग्रजन्मा ॥
शिरसि सततमाज्ञापयिक्काधारयंतः स्रजमिव नरपाला यस्य सेवामकार्पुः ॥ १२ ॥ यस्य प्रभुत-
मात्र एव यशसि प्रालेयपृथ्वीधरक्षोणिमांसलमानवीयहिमिकासंदोहसंदेहदं कैश्चि निश्चित वेदि
भिरसु मन सां गोष्ठी गरिष्ठैर्जनैश्च (१) स्तत्क्षणमादिराजगणना वै मुख्य मालवंते ॥ १३ ॥ अथा-
नुजस्तस्य जगत्पतीतः श्रीबुक्कराजो विजयाभिधानः पुरंदरश्रीः पुरमध्य वाडि (?) द्रम्यामिव
द्वारवतीं मुकुंदः ॥ १४ ॥ लक्ष्मीवान् यदुपुंगमौक्तिकमणिः प्रोद्यद्दलित्वंसनः सद्रुंदावनवर्तनैक-
रसिकः सत्यानुरकाशयः ॥ उन्मीलद्दलमद्रमूर्तिरभितः पृथ्वीभृदुन्मूलनप्रौढः क्षमामशिष्यमुरांतक
द्वश्रीबुक्कपृथ्वीपतिः ॥ १५ ॥ संतप्ता गरलोभणा कणिकणा चक्रे स्वयं मेदिनी नित्यं सौख्य-
करं परं पुनरसावाकांक्षमाणा परं नीरंधां (म) मजिष्ट निर्भृतिमति प्रौढोदयं संश्रिता ल्यापलब्ध-
शाखिनं निरुपमं प्रत्यक्षकल्पद्रुमं ॥ १६ ॥ तस्माद्भक्तमहीपालात्पूज्यमान् हरिहरो नृपः ॥ आ-
धिरासीत् कलाभ्यास्यः क्षीराब्धेरिव चंद्रमाः ॥ १७ ॥ तामेव नगरीमभ्यमभ्यवात्सीन्सगुपतिः
पित्राभिरक्षितां पूर्वमयोभ्यामिव राश्वः ॥ १८ ॥ प्राकारो हेमकूटः परिकरपरिखा तुंगमद्रा-
निभद्रा साक्षाद्भक्षकरोयं हतभुवनमयः श्रीविरूपाक्षदेवः ॥ राजा राजाधिराजो हरिहरनृपतिः

क्षोणिकांक्षीव कांचीश्लाघ्या शाखा पुरश्रीः कथमपि वचसांगोचरास्यादिहास्या ॥ १९ ॥
 उन्मीलंन्रस्वकांति (?) मौक्तिकमणिश्रेणिमिनोहारिणः छायापल्लवितात्स्फुरत्करतलप्रत्यक्षकल्पद्रु-
 मात् ॥ दानक्षीरपयोनिधेरिहरिहरक्षमापालचूडामणेः संपूर्णः सततं तुषारकिरणः कीर्त्यात्मना
 जृम्भते ॥ २० ॥ कावेरीमाशुबध्वा बहुतरलजलां तां विलंघ्यैव शत्रून् जीवग्रहं गृहीत्वा शमि-
 तनिजबलस्तथ (स्व?) राज्यं तदीयं ॥ कृत्वा श्रीरंगपूर्वं तदनु निजवशं पट्टणं योरिऽदेशे
 कीर्तिस्तंभं निधाय त्रिभुवनजनतस्तूयते चावनीशः ॥ २१ ॥ वीरं चोलंच पाड्यं तमपिच
 मधुरावल्लभं मानभूषं वीर्योदयं तुरष्कं गजपतिनृपतीं श्रापिजित्वा तदन्यान् ॥ आगंगातीरलंकं
 प्रथमचरमहुत् तद्धितांतांनितानांमुख्यातिः क्षोणीपतीनां स्रजमिव शिरसा शासनं योव्यतानीत्
 ॥ २२ ॥ नाना दानान्यकारीत्कनकसदसियः श्री विरूपाक्षदेवस्थाने श्री कालहस्तीशितुरापि
 नगरे व्यंकटाद्रौचकांच्यां ॥ श्रीशैले शोणशैले महति हरिहरे चोमले संगमेच ॥ श्रीरंगे कुंभ-
 कोणे हततमसि महानंदीर्था निवृत्तौ ॥ २३ ॥ यस्योदंचत्तुरंगे व्रजति खुरघटी तत्तलाभ्यु-
 स्थितैस्तैर्धूलिस्तोमैरुदीर्णैरपि जलधिरभूच्छुष्यदापस्तदानीम् ॥ पश्चादाशैलनानाविधबहलमहादा-
 नवारिप्रवाहैः पूर्णः शत्रुः क्षितीशान्निजजलपतितान् पातु मेपक्षमो भूत् ॥ २४ ॥ कीर्त्या यस्य
 समंततः प्रसृतया विश्वं रुचैक्यं व्रजेदित्यालोच्य पुरापुरारिरभवत्कालेक्षणः प्रायशः ॥ पश्चाक्षो-
 पित्तुर्भूजोऽजनि चतुर्वक्रोऽभवत्पञ्चभूः काली खड्ग मथादिमाच कमलं वीणांच वाणी दधौ
 ॥ २५ ॥ शत्रूणां वासमेघः प्रददति(?)रुषा किंनु सपांबुराशिं नानासेनातुरंगव्रटितवसुमतीधूलि-
 का पालिकाभिः ॥ संशोष्या श्वानृथांस्तत्प्रतिनिधिजलधिस्वर्णकैर्यो व्यधत् ब्रह्मांडस्वर्णमैरुप्रमुख-
 निजमहादानतोयैरमेयैः ॥ २६ ॥ भूजालाननिबद्धस्य प्रतापमदहस्तिनः ॥ मदरेखाश्रियं धत्ते
 यस्य जाकिणवल्लरी ॥ २७ ॥ इतिहासपुराणादिधर्मशास्त्रदृढव्रतः अयं हरिहरो राजा भूत्वा
 भूदानलोलतः ॥ २८ ॥ राजा हरिहरः पूर्वं धर्मस्थापनया धिया ॥ पुण्यकीर्तिप्रवृद्ध्यर्थं पितृणां
 मुक्तिहेतवे ॥ २९ ॥ रोषकृत्प्रतिपार्थिवदंडः शेषभुक्क्षितितारणशौडः ॥ भाविगेतपोरायरगंडः
 दोषकृ नृपहा(दा)रणचंडः ॥ ३० ॥ राजाधिराज इत्युक्ते यो राजा परमेश्वरः ॥ मुरुरायर
 गंडश्च परराय भयंकरः ॥ ३१ ॥ हिंदुराय सुतत्राणः दुष्ट शार्दूल मर्दनः ॥ गजौघगंड भैरुंड
 इत्यादि विरुदावलिः ॥ ३२ ॥ एवं तस्य वंशावलिमुक्त्वा तस्य दान क्षात्रादिकं प्रशास्यैता-
 दश हरिहर महाराजः कदाचित् सुप्रसन्नो हेमाद्रि आचार्यविदुषे ग्रामभूमिवर्षानित्यान्नादिसर्व-
 मान्याग्राहारादिरूपेण दत्तवानिति वक्तुं तत्र देश कांल प्रतिगृहित्रुगुणसर्वमान्याग्रहारदेश मयादां
 दानप्रकरणप्रकारंच क्रमेण विवृणोति । श्री मद्धिष्टण्वीश्वराभ्यां स्वभयहरगुरो श्री क्रियाशक्तिमूर्ते
 राज्ञा माकर्ण्यताभ्यां सशिखशिखिनिशानाथसंख्याशकारुख्ये सिद्धार्थद्वेच ज्येष्ठ्यां कुजयुतसुदिने
 व्यक्त सोमोपरागे दत्ता श्रीतुंगभद्रातटचटुलविरूपाक्षसाक्षात्समीपे ॥ ३४ ॥ ज्योति काणादाक्ष-
 पाददाक्षिजे यज्ञशालिने कमलाचार्यपुत्राय हेमाद्रियाचार्यशर्मणे भारद्वाजसगोत्राय सदापस्तंब-
 सूत्रिणे अधीताध्यपितछात्रधृतचारित्रशास्त्रिणे धर्माधर्मवचो वक्त्रमराळायुतबुद्धये ॥ ग्रामभू-

दानपात्राय भूमिदेवाग्रयायिने ॥ अगोपवदेनदातनिगमाममवेदिने ॥ विनीताय विशिष्टाय प्रशान्ताय महाम्मने ॥ रायचूर समीपस्थयरिगरी निवासिने ॥ सिंगापुरहोसुराभ्यां वरदिवर-
दानेष्ट ॥ नरेगळ तटाकस्थ सेतुदक्षणेसीमनि ॥ नागनुराभिध ग्रामः कूडलिसंगमान्वितः ॥
सोदरग्राम संयुक्त इतिग्रामद्वयं तथा ॥ आडरु पूर्वदेशस्थं तथा कृष्णा सरित्तेष्ट ॥ गुळवाळा-
भिध ग्रामोद्धार प्राकार देगमः कुरुं कोप्पाभिधग्रामो वादामीविषये स्थितः ॥ मलापहारीतीरेपि
कुरुराजप्रतिष्ठितः ॥ पंच ग्रामांस्तथा भूमित्तत्तदेशेति विस्तरं ॥ अह् नित्याशनं स्थानं
बहुमानं विशेषतः आंदोलिकां गजं छत्रं प्रायच्छन्नुपपुंगवः ॥ ४३ ॥ भूमि मर्यादा महा ॥
तिर्यग्यबोदराण्यष्टावृश्वाव्रीह्यन्वयः ॥ एतदंगुलमास्त्रातं मध्यामांगुलमध्यमं चतुर्विंशतिकैरैतैर्हस्त
मानं प्रकीर्तितं ॥ सार्धहस्तेन ते मृष्टिसप्तकेनच संयुतं ॥ सप्तभिः स्याद्धनुमानं सीमा
तद्विंशतिर्यदि ॥ पश्चात् पडिमः पुरुषदिनमानुपादः सुसंगतं ॥ षट् त्रिंशति कसीमाभिर्न्य-
ग्रोद्योयं भविष्यति ॥ चत्वारिंशत्पनुर्मने सीमार विपदान्विता ॥ तामिः षट् त्रिंशसंख्या-
भिर्महान्यग्रोथ उच्यते ॥ ४७ ॥ तन्मानमेतत्सर्वच लिख्यते देश भाषया ॥

॥ ६ ॥ स्वस्ति श्री जयाभ्युदय शालिवाहन शक १३०१ हदिमुरु नूरा वंदनेय सिद्धार्थि
संवत्सर, ज्येष्ठ शुद्ध १२ पौर्णिमा, मंगळवार सोमग्रहण पुण्यकालदक्षि तुंगभद्रातीरस्थ
श्रीविरूपाक्षदेवर सेनिधियल्लि श्री क्रिया शक्ति गुरु निरूपदि श्रीमहाराजाधिराज परमेश्वर
वीर प्रताप धर्म मूर्ति हरिहर महारायक रायचूर परगणे वळगिन यरगेरि ज्योतिष
वारानिधि वेदशास्त्र संपन्न शेपभट्ट पौत्रराद कमलाचार्यर पुत्रराद हेमाद्रि आचार्य
रिगे पोंपा हस्तिना वनिगे सल्लुवा वेळव नाड वळगादलकुंडि व्यंटेयके सल्लुवा अर्थ
व्यळवनाडवळगाद आडर नाड वळगाद नरेगळ संमतिन वरदानदीतीरदक्षि इरुव
वरदी ग्राम सिंगापुर होसुरु नरेगळकयरेनीरु तम मजरे सहितवागि नागनुर ग्राम कूडलापुर
संगम मजरे सहितवागि हागे महा व्यळवनाड वळगाद बागडिकोटे व्यंटेयके सल्लुवा
व्यणूर संमतिन कृष्णावेणि तीरस्थ हिरंगुळ बालग्राम मजरे सहितवागि हागे वादामी
व्यंटेयकेसल्लुवा जालीहळ संमतिन मलापहारीतीरस्थ कुरुवन कोप्प ग्राम हागे बागडिकोटे
ग्रामदक्षि नाग लवी जवरिय भूमि वंदुचावरा वेडर ग्राम दक्षि हदनाक कोळ गदवीज
वरिय भूमि नाळकु चावरा वादामि व्यंटेयकेसल्लुवा मलापहारीतीरस्थ कातरकिग्रामदक्षि
इकलवीज वरिय भूमि यरहु मारु जालिहाळ व्यंटेयकेसल्लुवा हडमल्लिग्रामदक्षि थंडुकोळ
गदवीज वरीय भूमि थंडु मारु गेणग्रामदक्षि हन्यरदकोळ गदवीज वरिय भूमि मुरु चावरा
अव्विगेरिग्रामदक्षि थंडु कोळगदवीज वरीय भूमि थंडु मारु निडगुंदिग्रामदक्षि हत्तुकोळ
गदवीज वरिय भूमि हत्तुमारु इव दंडु मुस्वाग्निगळमहान्यग्रोथ परिमाणदि अहत्तिकोट
बागडिकोटे मंदारदक्षि प्रतिवपं वपासन रुपय एडुनुरु प्रतिदिन खर्चिगे नाळकुरुपया
नटोहागे शाश्वत मर्यादिये माडिकोटु ईग्राम मुस्वाग्नि गळल्लुनिधिनित्येपजलपापाणअक्षिण्या-

गामि सिद्ध साध्यगळेंव अष्ट तेजः स्वाम्य आय स्वाम्यहिटु हुग्गि मोदलाद समस्त कुलबलि सहवागि सर्व मान्यैक भोग्याग्रहार हेमाद्रि आचार्यरिगे सुवर्णधारापूर्व समर्पिसि कोट्टि (हवा) दकारणा आचंद्रांकिस्थांथि इधर्मवन्तु नाउ पुत्र पौत्रादि वंश पारंपरियवागि नडिसिकोंडु बाहि उ येदु बरसिकोट्ट ताप्र शासनदम्याल हरिहरयर वप्यवद ॥ दानपालनयोर्मध्ये दानाद्वेयोनुपालनं ॥ दानास्वर्गमवाप्नोति पालनादच्युतं पदं ॥ स्वदत्तां परदत्तांवाञ्च योहरेवसुंधरां ॥ पष्ठि वर्ष सहस्राणि विष्टायां जायते किमिः ॥ ब्रह्मस्वं तु विषं घोरं नविष विषं मुच्यते ॥ विषमेकाकिनंहति ब्रह्मस्वं पुत्रपौत्रकं ॥ एकैक भगिनी लोके सर्वेषां मपि भुभूजं ॥ न भोग्या न करग्राह्याविप्रदत्ता वसुंधरा ॥ सामान्योयं धर्मसेतुर्नृपाणां काले काले पालनीयो महद्भिः ॥ सर्वानेतान् भाविनः पार्थिवेन्द्रान् भूयो भूयो याचते रामचद्रः ॥ गृण्हातु र्यावतः पासुनुदत्या मंसुबिंदवः ॥ विप्राणां हतचित्तानां वदान्यानां कुटुंबिनां ॥ राजानो राजकुल्याश्चता वतो द्वान्निरंकुशं ॥ कुंभिपाकेषु पच्यते ब्रह्मदायापहारिणः ॥ स्वदत्ता पुत्रिका धात्रि परदत्ता सहोदरी ॥ परदत्ता स्वमाताच दत्तां धात्रीं परित्यजेत् ॥ ९ ॥ मद्वंशजाः परमहीपतिवंशजा वा ये ये नृपाः सतत मुद्गतधर्मचित्ताः मत्धर्म मेव सकलं परिपालयंतु तत्पादपद्मयुगलं शिरसा वहामि ॥ ६ ॥ उपायनार्थं शुष्कार्थं ग्रामरक्षार्थमेववा ॥ येगृण्हंत्यग्रहारेस्मिंस्ते सर्वे मातृगामिनः ॥ ८ ॥ ४

प्रकरण २ रें.

मुसलमानी राज्यांतील सनदापत्रें.

१ वेदरच्या बादशाहाचें ताम्रपत्र.

इनामपत्र येसाजी नाईक चिवे, हैवनजी नाईक खोमणे, हणमंतजी नाईक भाड-
वलकर यास वेदर पादशाही सुरुसन सवा समानीन खमस मया, हें ताम्रपत्र लिहिलें जे:-
किळे पुरंधर येथें शेंदरी बुरुजास काम लाविलें, तेव्हां काम शेवटास जाईना. सवत्र पाद-
शाहास दृष्टांत जाहला जे, जेष्ठ पुत्र व जेष्ठ सून अशीं उभयतां बुरुजांत दिव्हीं असतां
काम शेवटास जाईल. असा दृष्टांत होतांच, पादशाहा जागृत होऊन, येसाजी नाईक
चिवे यांस वर्तमान सांगितलें. तेव्हां येसाजी नाईक क्षणां लागले जे, मी आपला पुत्र व सून
देतां. मग बहिरनाक सोननाक याचा पुत्र नाथनाक व देवकाई अशीं उभयतां आश्विन
वद्य ८ अष्टमीस शेंदरी बुरुजांत गाडलीं. मग बुरुजाचें काम सिद्धीस गेलें. मग पादशाहा
वेदराहून निघोन किळे पुरंधरास आले. तेव्हां शेंदरी बुरुज पाहून बहुत खुषमर्जी होऊन,
येसाजी नाईक यांस पुरंधर किळा सरंजामसुद्धा दरोबस्त बक्षीस दिव्हा. बहिरनाक सोन-
नाक यास किळे पुरंधर येथें होन २०५ दोनशें पांच होन दिव्हे; व न्हावी, भोगोली
नानशें पांच होनांचे दोन गांव दिव्हे. नंतर पादशाहाची स्वारी निघोन वेदरास
गेली. येसाजी नाईक समागमें गेले. तेथें गेलेवर एक वर्ष जाहलें. नंतर आबदुलशाहा
यांजवर येसाजी नाईक व व्यंकटजी नाईक या उभयतांस खाना करून दिव्हे. तेथें जाऊन
लढाई करून पराशत्रु यांचा पराभव करून, यथा येऊन वेदरास आले. तेव्हां पादशाहाची
मर्जी प्रसन्न होऊन गांवगजा इनाम जमिनी करून दिव्हा:-

७॥ निवें साडेसात चावर.

४१॥ परिचे साडेतीन चावर.

२ बेलसर दोन चावर.

३ वाघोली.

२ काळदरी दोन चावर.

१० खेडेवारें.

१ पिपलें चावर.

२ सिंहगडचे माचीस चावर.

१॥ माहूर दीड चावर.

१ किकवीवर चावर.

१॥ मांडकी दीड चावर.

१॥ नारायणवाग.

२ सुपें चावर.

८२ खळद दोन चावर.

५ सासवड चावर.

येणेंप्रमाणें गांवगजा इनाम जमीन करून दिव्हे. नंतर पादशाहाची स्वारी शिका-
रीस निघाली. ते समयी येसाजी नाईक यांणीं वाघ माळून, पादशाहास दाखवावयास
आणिला. तेव्हां पादशाहाची मर्जी प्रसन्न होऊन, नव्वत किळे येथें सरनाईकी करून दिव्ही.

५००० लोहोगड.	२००० रावेरी.
२००० कमलगड.	१००० प्रतापगड.
५०० वर्धनगड.	५०० नांदगिरी.
१००० दातेगड.	१००० राजगड.
१००० मोरगिरी.	१००० तोरणा.

एकूण अकरा किल्ले येथें सरनाईकी करून दिल्ली. पुढें पादशाहा निधोन पन्हाळ्यास गेले. तेथें जाऊन येसाजी नाईक यांणीं राजहंसाचीं पिलें धरून आणिलीं. तेव्हां मर्जी प्रसन्न होऊन बक्षीस मागावें, हणून आज्ञा जाहली. मग येसाजी खुरानिशे करून उभे राहिले.* * *

२ विज्यापूरच्या बादशहाची सनद.

सनदपत्र बेशमी तारीख छ ११ माहे रमजान, रोज सोमवार, कार्तिकमास, मृगशीर्ष नक्षत्र, सुरसन ९२० इब्राम जगद्गुरू पादशाहा व काजी, कोतवाल त्रिवर्ग जमीदार खाही किल्ले, सोा सरकार बत्तीस महाल, आठरा परगणे नौठाणें देशमुख व देशपांडे व नाडगवडा, भोरगांव, दारुलजफर विजापूर मामलेपूर नुर ता, हणम नाईक वल्लद मसिगी नाईक, नाइकवाडी, प्रा कापूर, तो, तालीकोट यांनीं अमलांत मौजे मजकुराहून फौजबंदी करून, सरकार साहेबांजवळ पादशाहापाशीं विजापुरास जमाव करून, येऊन चाकरीस राहिले. त्या लोकांत एकएकास कजीया होऊन तुमचे बिर्दी काय, हणून विचारलेवर, यांनीं सांगितलें कीं आमचे बिर्दी दाखवितों, हणवील कीं खुलगेचे शिरासी, सात कोरा एकावरी एक बांधून ऐसे सात कोरा बांधून बितीचे आंत बादणें. समस्त नाईक व साव वगैरे बैसून कचेरींत बैहीसून पाहणें. आह्मीं तीर दोन मारितों. ती सर्वही पार करून ती रेडा मारून घेवा हणून. आह्मांस साहेब लोकांनीं काय बिर्दी देतां तो इनाम द्यावा. या प्रमाणें मोकदार करून, याप्रमाणें लोकावर, त्याप्रमाणें नाईक दुसरे दिवशीं सरकार तज-याप्रमाणें करून, खुलगास आणून यांजकडून तिरंदाजी करवील. त्याप्रमाणें खुलगेसी तीर पार होऊन मरून पडले. वर सरकारांत मशारानिले नाईकास इनाम दिल्ली. तपशीलवार गांव मौजे कापूरच ऐन जमीन सासष्टी चावर पैकीं नाईकास इनाम वीस चावर दिल्ले. पैकीं दहा चावर मोडी, दहा चावर रेगड येकूण वीस चावर इनाम दिल्लें. शिवाय रत्नमान्या दोन चावर नाईकास पहिले पान, पहिले तश्रीफ रसत पैकीं पहिले हर्भेत रुपये दहा, शिवाय बलुती, एक गावांत लग्न जाहलें तर गुगळेस पारडी एक. मेठी मापाशिवाय पसगी पळगी, तेल घाणेंस नौटाक, पडदी, गांवांत दुकानास सणवार द्यावे. कोष्टी व धनगर मागास पावलाप्रमाणें शिरस्ता द्यावा. सालागार माग. दर वर्षास चर्मी जोडा एक एक द्यावा. तालीकोट, पारगाणें खेडेपाडें वगैरेत नाईकास बकरा एक द्यावा. येणेंप्रमाणें कुलबाव कुलकानू वगैरे चालून द्यावयाचा मोकदारः—

गोही.

- १ राणो देवजी देशमुख.
- १ गुंडो शामाजी नाडगोवडे.
- १ शाबदेवजी देशपांडे तर्फ हवेली.
- १ राजेखान उमराव.
- १ पीर महंमद उमराव.
- १ अल्लीसाहेब उमराव.
- १ गुजरत साहेब उमराव.
- १ परवतगौडा पाटील, प्रांत चानकेट.

मोहर.

- गुरावा पटणशेटी.
- कामालखान उमराव.
- उदाडपा पाटील.
- सिलेमान उमराव.
- लाडखान उमराव.
- हुसेन साहेब उमराव.
- मोमदखां उमराव.
- लिंगनगवडा पाटील, कसबे हवेली.
- वसवनगवडा पाटील, कसबे बागेवाडी.

मोहर.

नरसो श्रीनिवास देशपांडे, देशकुळकर्णी, कसबे मजकूर.
मरी नार्क पाडावर परगणे मजकूर.

३ बुऱ्हानखान वजिराची सनद.

थोर पदवीचा कर्मान देशपांडे व मोकदम लोक परगणे पुरंदोल यांणी जाणावें कीं, खुलासे मुकरीवन व अजम वजीरान बुऱ्हानखान यांणी दरबारांत अर्ज पांचविला कीं, एक हत्ती रंजीत नामचा व हिऱ्याचे दोन तुकडे घेऊन, त्याचे एवजी सुमारी नऊ आंत जमीन विकत मिळावी. क्षणजे तेथें मुकरवा व मशीद व खानका व बाग बांधू क्षणान. खानमजकूर यांच्या अर्जाप्रमाणें हत्ती व हिऱ्याचे दोन तुकडे त्याची किंमत ४२००० मुजफरी मुकरर आली. त्याचे एवजी सुमारी नऊ आउतें जमीन, कसबे पुरंदोल पैकीं विकत दिन्ही असे. याम्तव जाणीजे कीं, हा थोर हुकूम समजून जमीन मजकूर मोजून खान मशारानिल्लें यांजला देणें. या बाबतींत ताकीद जाणावी. तारीख १५ माहे रजब सन १५३ हिजरी.

४ मलीकंवर याची सनद.

अजरगखाने खुदायेवंद मलीक सर्फ मलीकंवर तुलीदयाम दौलत हु बजानेव कारकुनांनीं व गुवालिंकांनीं मुकासा ई हाल व इस्तकवल व मोकदमानी. कसबे ओत्र विदानंद सुरुसन खमस अलफ भटांनीं नकर २.

नरसिंहभट विन विश्वनाथभट.

केशवभट विन नरसिंहभट.

विद्यार्थी केशव चैतन्य महानभाव गाकीन ओत्र हुजूर मालूम केलें जे, आपणारी इनाम जमीन चाबर एक नजीक भट व आठे भटाजवळील केशव चैतन्याचे दरसवाद कसबे मजकूर बरहुकूम हुजती व शिके खास व भोगवटे वजीरांनीं कारकीर्द दर कारकीर्दी चालिवलें आहे. हत्ती कसबे मजकूर साहेबांस अर्जांनीं जाले, हुकूम महामती कर्माऊन स. मा. २

खुर्दखताची रजा होय मालूम जालें. बाराये मालुमाती खातीरेस आणून नरसिंहभट्ट बिन विश्वनाथभट्ट व केशवभट्ट बिन नरसिंहभट्ट यांसी इनाम जमीन चावर एक, नजीक मठ व मठाजवळील झाडें, केशव चैतन्याचे बरहुकूम हुजती व शिके खास व भोगवटे व तसरुफांत वजीरांनीं व मुकासाद कारकीर्द दर कारकीर्द चालिवलें असेल, तेणेंप्रमाणें चालवीजे. अवलाद अफलाद चालवीजे. हर दरसाल खुर्दखताचा उजूर न कीजे. तुह्मीं तालीक घेऊन अस्सल फिराऊन दीजे. तारीख ८ माहे मोहरम.

५ मलीकंवर याची सनद.

अजरष्टखाने खुदायवंद मलीक * * * मलीकंवर दुलीदयाम दौलत हु बजाने व कारकुनांनीं हाल व इस्तकबल व देशमुखानीं, परगणे पांडीया पेडगाऊ व हुदैदारांनीं व मुकासाई यांनीं कसबे पेडगाऊ, परगणे मजकूर बिदानंद सुरुसन सीत अलफः-एकोबा बिन गोदोबा गोसावी बडवे पुजारी श्रीविठ्ठल देव कसबे मजकूर हुजूर मालूम केलें जे, आपणांस इनामाबद्दल * * * चावर एक गजसरायेनी दरसवद कसबे मजकूर.

बाबाजी चिखलठाणे निम चावर .॥.

नामाजी चिखलठाणा निम चावर .॥.

* * * नष्ट याती तालुके ठाणें, तर्फ देहाय कुलबाब, कुलकानू, व बाजे पट्टीया व वेठी बेगार बदल हुजती * * * वजीरांनीं चालिवलें आहे. हल्लीं परगणे मजकूर साहेबांस अर्जांनीं जाले, बदल महामती कर्माऊन खुर्दखत होये. मालूम जालें. बाराये मालुमाती खातीरेसी आणून, एकोबा बिन गोदोबा गोसावी बडवे पुजारी यांसी इनाम जमीन चावर एक गजसरायेनी दरसवद कसबे मजकूर * * *

बाबाजी चिखलठाणें .॥.

नामाजी चिखलठाणें .॥.

देखील नष्ट याती तालुके ठाणें, तर्फ देहाय कुलबाब, कुलकानू व बाजे पट्टीया व वेठी बेगारी बरहुकूम हुजती वजीरांनीं सालाबाद तसरुफाती चालिवलें असेल, तेणेंप्रमाणें चालवीजे. हरदरसाल खुर्दखताचा उजूर न कीजे तालीक घेऊन अस्सल फिराऊन दीजे. बरहुकूम हुजती तसरुफाती चालत असेल तेणेंप्रमाणें चालवीजे. मोर्तबसुद. तारीख १० जमादिलाखर.

६ निवाडपत्र.

राजमुद्रा.

मुनासिबदार.

एको पंडित.

नागो पंडित.

राजीव, तपें उंदरगांव,

दाउदखान शाई, मौजे भोसर.

गोत.

परगणे हवेली.

तपें भोस मोकदम, देहाय.

तावजी पाटील मोकदम, मौजे कुरडु.

कोंड पाटील मोकदम, मौजे सापटण.

राज पाटील मोकदम, मौजे झडसगांव.
मोकदम, मौजे शिराळ.

राजी मोकदम, मौजे जालगांव.

सटुजी मोकदम, मौजे वडसिंगे.

परस पाटील मोकदम, मौजे बारलोणी.

बहेरजी मोकदम, मौजे चिंचगांव.

दाखल पाटील मोकदम, मौजे आंकुलगांव.

तपे करकंब.

देशमुख.

भराट पाटील व बाबजी पाटील मोकदम,

कसबे मजकूर.

मोकदम, मौजे मोडलिंग.

नरस पाटील मोकदम, मौजे आरण.

चेस पाटील मोकदम, मौजे रोपळे खुर्द.

नरस पाटील मोकदम, मौजे भेड.

संत पाटील मोकदम, मौजे वरवड.

बाजी पाटील मोकदम, मौजे आठ, तपे
उंदरगांव.

कमाजी व जावजी देशमुख.

कृष्ण तुकदेव अजाहत देशकुळकर्णी.

नरस पाटील मोकदम, मौजे श्रीपत पिंपरी.

झसाजी व तुकोजी पाटील मोकदम, मौजे
तडवळ.

बहेरजी मोकदम, मौजे उपळाई खुर्द.

सर्जेराव अजाहत व तुकोजी व उमाजी,

मौजे माढ.

मोकदम, मौजे ओहळ.

मोकदम.

या वियमानें निवाडा जाहला सुरसन तिसा अलफ, शके १५३५ कालकनाम संवत्सरे, कार्तिक वद्य ११ ते दिवशीं महजर जाहला ऐसाजे:—मौजे घाटण, तपे करकंब व मौजे भोसर, तपे उंदरगांव या दोन्ही गांवांस शिवेचा तंटा होता. याबद्दल याचा निवाडा करावयास हुजूरून मिया आजम पाठविला. तेहीं हवेलीचे व हामशाईचे मोकदम बोलाविले. सदरहु गोतास व हरदू गांवचे महार चालिले होते त्या हद्द मोहदूद दाखविले. या देही बेदेही यास राजी जाहलीयावरी सदरहु गोतास हवेलीचे पाटलास रजावंद जाहले जे, हरदू जणांमध्ये अग्रवादी यानें तो आपली क्रिया स्मरून, कुळस्वामी स्मरलीयावर हवेलीचे पाटील वेगळे बमून क्रिया स्मरून विचारून बोलिले जे, भोसरकर आपला शिवार म्हणतो ग्वाही देतात. तरी हे अग्रवादी येहीं दिव्य धेणें. ऐसें इमान जाहलीया मग छ २० मिनट्ट (रोजी) देही गांवचे महार सभेस आणिले.

भोसरीयाचे महार.

घाटणीयाचे महार.

कान्हा बिन खेळो

यादू बिन उका.

या दो जणांचे हाताचीं नवें काढून व हातास सावण लाऊन हात धुतले. हाताचे डाग निशाणें कागदी लिहिले. हातास पिशव्या घातलीयावर मोकदमांचे कतबे लिहिले. छ २२ मिनट्ट सोमवारी मोईन केली. दिवस मुदत जाहले. देही तप्याचे देशमुख व मोकदम राजी सले.

आयरणी व भोत, मौजे कुरडु,
तपें हवेली.

दहीभात व कुमारीचें सूत व पिंपळाचीं पानें
मौजे म्हडसगांव, तपे हवेली.

या विद्यमानें इनाम करून दिव्येचे दिवशीं आणिली. हरदो गांवचे कोळसे आणिले. मौजे लउळ व मौजे भोसर व मौजे घाटण या तिहीं गांवचे तिंवध्याहून भोसरीयाचा महार चालला होता. तिंवधा ऐरणी तावों घातली. हरदो गांवच्या महाराच्या हातच्या पिशव्या काढून आंधोळी करून आले. भोसरीयाचा महार दिव्यास हात पुढें दिव्ही-यावर अमीन हरगोत पिंपळाचीं पानें ७ कोवारीच्या सूत सुतविली. दहीभात वजन ४४॥१ जोखून पसरलीयावर लोणी वजन ४४८९ घातलें. कुरडूचा खाती जाखराहूत तेणें आयरणी उचलून हातावर ठेविली. घाटणीयाचे महाराकडून सावली करविलीयावर कान्ह्या बिन खेळो यानें घेऊन सूर्यामुखें जाहला. चालोन आयरणी कडवीयाचे भाऱ्यावर टाकली. कड-वीयाचे भाऱ्यास आग लागली. मग हरदो गांवांच्या महाराच्या हातास पिशव्या घातल्या. हरदो गांवचे मोकदम घेऊन मलीक मशारुल तर्फ उंदरगांव तेथें गेले. छ मजकुरीं तिसरे दिवशीं हरदो महारास आणिलें. सदरहू गोतास बोलावून हरदू महाराच्या पिशव्या काढून हात पाहिले. भोसरीयाचा महार कान्ह्या बिन खेळो दिव्य लागला. उजव्या हाताच्या आंगो-व्यास आंतील बगेस फोड घेऊन फुटला. डाव्या हातास आंगोव्यावरल्या बगेस फुटला. आं-गोळी जवळील मधील पेरा फुटला. येणेंप्रमाणें दिव्य लागलें. भोसरीयाचा महार व घाटणी-याचा महार यादू बिन उका याचे हात चखोट निघाले. तो दिव्यां उतरला. आपले ह्दें चालला होता. निशाण दो गांवची निशाण शिवची ४८.

छ २४ मिनहू निशाणें घातलीं. निशाण ३२
तपशील.

१ पहिलें निशाण तिंवधा पूर्वेस, दोन्ही
नदीचे मेळी खडकाळी आसरा.

३ निशाण खिळा.

५ निशाण गोंधणी जवळील धोंडा.

७ निशाण आपटीयाचे खोडी चिरा.

९ बाभळचे खोडी दगड निशाण.

११ निशाण संवदडीपाशीं दगड.

१३ दोही वाटेमध्ये दगड.

१५ निशाण संवदडीपाशीं खिळा.

१७ निशाण तरटीचे खोडी खिळा.

२ निशाण मध्ये खिळा दगड.

४ निशाण दगड.

६ निशाण संवदडीचे खोडी दगड.

८ निशाण आराचे खोडी दगड.

१० निशाण आपटीयाचे खोडी दगड.

१२ निशाण दगडाचा खिळा.

१४ निशाण भोसरयाचे वाटेवरता जवळला
चिरा.

१६ निशाण दक्षणेनजीक सिलरुती.

१८ निशाण आराटी नजीक कोळजाई.

१९ निशाण जोरीचे काठी, संवदडीपाशीं
खिळा.

२१ निशाण जोरीचे काठी खिळा.

२३ निशाण जोरीचे काठी खिळा.

२५ निशाण जोरीचे काठी खिळा.

२७ निशाण जोरीचे काठी खिळा.

२९ निशाण जोरीचे काठी खिळा.

३१ निशाण वावरांत खिळा.

२० निशाण जोरीचे काठी खिळा व धोंडे.

२२ निशाण जोरीचे काठीवरता खिळा.

२४ निशाण जोरीचे काठी खिळा.

२६ निशाण जोरीचे काठीवरता खिळा.

२८ निशाण वावरांत यलतरा आळा.

३० निशाण वावराचे काठी संवदडीपाशीं
खिळा.

३२ निशाण वावरांमध्ये खिळा, दगड व
काठी.

छ २५ रोजीं राहिली हद्द घातली, निशाण सोळा १६.

३३ निशाण चणीयाचे वावरी खिळा.

३५ निशाण आपटीयाचे खोडी दगड.

३७ निशाण जोरीमधील खिळा.

३९ निशाण जोरीमध्ये खिळा.

४१ निशाण हसीवरील वावकली वरील
खिळा.

४३ निशाण जोरीमधील खिळा.

४५ निशाण लंबी कापसांत खिळा.

४७ निशाण कापसांत रुती खिळा.

३४ निशाण आपटीयाचे खोडी खिळा.

३६ निशाण खिळा दगडाचा.

३८ निशाण आपटीयाचे जवळील दगड.

४० निशाण जोरीमधील खिळा.

४२ निशाण जोरीमधील खिळा.

४४ निशाण टाकाळीचा आळा.

४६ निशाण लंबी कापसांत सात दगड
वावरी.

४८ निशाण आटेताळीसाथे निशाण दुधास
कविरा दक्षणेस तरवड खिळा.

येणेंप्रमाणें शिवेची हद्द मोहोदूद जाहली असे. उत्तरेस भोसरीयाची शिवार, दक्षि-
णेस घाटणीयाची शिवार, येणेंप्रमाणें शिवेचा निवाडा जाहला असे. हें केलें जो मोडलिल तो
दिवाणाचा मुन्हेगार. दिवाणास पांच शिर (पाव) व पांचशें होन खांव. हरगांवीं यानें हे
पाह कोणी सोडून, हें केलें जो मोडलिल तो गोताचा खोटा. हा महजर सही.

७ मलीकंवर याची सनद.

श्रीगजानन.

अजरकनखान खुदायनंद मलीकसक मलीकंवर दुलीदयाम दौलत हु वजानी कारकु-
नांनीं हाल व इस्तकबाल सरकार जूनर विदानंद सुरुसन तिस्रा अलक. मंगो नरसिंह चिटणीस
सरकार मजकूर मालूम केले, आपली चिटणविशी पिढी दगपिढी भिंगशी आहें. तनातचदल
यारेदी बरहुकुम महताज दरमाह होन पांच महदम चालताती. मुसलम नक्त यासी जागा
महसूल कमाविस व हासल साहाणे व सारी व माहिनेमाल व रायतले व उबरल व पळसविहिरा

व साहासोली व हरएक जागा आदा होत होता. मोंगलाईचे फितरतीकरितां परागंदा जालों होतों. सरकार मजकूरचें साहेबांकडे ठाणें आलें, तेपासून ठाणें चाकरी करीत असो. सदरहू तेनात आदा होत नाहीं. दरीबाब खुर्दखत होय. मालूम जाले. बराये मालुमांत खातीरेस आणून मंगो नरसिंह चिटणवीस ठाणें सरकार मजकूर यासी बदल यारेदी दरमहा मुशाहिरा नस्त होन पांच गहदम चालिले आहेत. तेणेंप्रमाणें महसूल कमाविसी हासल साहाणें यासी व महिनेमाल व राय मोडीतले उबरल, पळसविहिरा व साहासोली व हरएक जागापैकीं आदा करीत जाईजे. चिटणीशीचें काम सालाबादप्रमाणें यापासून घेईजे. दरसाल खुर्दखताचा उजूर न कीजे. तालीक घेऊन अस्सल फिराऊन दीजे. मोर्तबसुद.

८ संभाजी राजे मोहिते यांची सनद.

अजरखान मसुरल हजरत खंडेश्वरी सदा यशवंत महामेरू राजमान्य राजश्री संभाजी राजे मोहिते साहेब दयाम दौलत हु बजानेब कारकुनांनीं हाल व इस्तकबल व देशमुखानीं मौजे उडतरें, परगणे कराड सुरुसन सीत अशर अलफ. कमलनयन गोसावी यासी इनाम जमीन अव्वल चावर १० दरसवद मौजे मजकूर देविले असे. देखील महसूल नस्तयाती व बाजे पटीयांतून व वेढाबिगारी फुर्मायसी देविले असे. दुमाले करणें. हर दरसाल खुर्दखताचा उजूर न करणें. तालीक लेहून अस्सल फिराऊन देणें. मोकरर गजशरायणीप्रमाणें माप करून हद्द महसूद घालून देणें. व हिंदु होऊन मोडील त्यासी गोहत्या व मुसलमान होऊन मोडील त्यास सोराची सोंड असे. सदरहूप्रमाणें चालवणें. देखील कुलबाब व गळा देखील देणें. मोहसूल भंडारीयास देवास दिले असे. हैदर यांनीं केलें असे. तारीख १५ माहे रमजान.

९ महालदारखान यांची सनद.

(जिल्हा अहमदनगर येथील जमिनीबद्दल भिका वल्लद फत्तू आणि बाळा वल्लद कादरमुळा यांनीं तारीख ११ माहे जुलाई सन १८५४ इसवी या रोजीं कैफियत लिहून दिल्ली, त्यांत पुराव्याकरितां हजर केलेल्या सनदापत्रांपैकीं खालील मजकूर आहे.)

किता १ हुजती सवा अशर अलफ. हुजती साल महालदारखान अजरखान खुदायवंदखान अजम महालदारखान, खुलीया दयाम दौलत हु बजानेबु कारकुनांनीं व देशमुखानीं मामले जाफराबाद व हुद्देदारांनीं मुतालीक मुकासाई मोकदमानीं व रयानीं मौजे धारणगोवीर, परगणे मजकूर बिदानंद सुरुसन सवा अशर अलफ. बाबा हाजीबुहाण साकीन मौजे मजकूर येऊन मालूम केलें जे, आपण मक्केस गेलों होतों. तेथून एक आपला इनाम मौजे मजकुरीं आहे. तेथें हल्ली ये रीती देणें:-

बाजार राजा बाग हुजती देहाय नराइव कुलबाब, कुलकानू खेरीज देऊं, आपले दुमाला आहे. तेथें जकाती पथक निफाडचे पथकी येऊन कमाविस करताती. ते जकाती सदरहु बदल लंगर देवणें.

जमीन चावर बदल मशीद आहे तो आज बाहतो. निम कीर्दी निम नाकीर्दी असे. साहेबी ते अजेसबावी याची जमीन लाऊन आपलें इनाम चावर देखील कुलबाब बदल चावराना दुमाला करणें. आपण कीर्दी करून खाऊं.

सदरहृपमाणें खुर्दखत होय. मालूम जालें. बाबा हाजी बुहान मुजावर मकस गेला होता झणोन यासी अजरामहामती दिधले असे. दरसवाद मौजे मजकूर:—

जकाती पथक निफाडहून कमाविस करिताती तेवढल लंगर दिधले असे. हुकूम कीजे.

पेठ बाजार मजकुरी पांढरकर कांहीं पॅरे बांधोन राहिले आहेत, यांस कुळास दरसाल होत तीन सारा मका घेताती. ते आपणास बाहल दादाजमालगड मन्हा-मती देवणें. याची लगडी करून सहिबास दुवा देऊं

पेठ बाजार मजकुरी पांढरीकरापासून पहिले होत ३ तीन दरसाल सारा घेताती, ते दादा जमा दिधला असे. हुकूम कीजे.

जमीन चावर एक बदल विजामती मशीद निम कीर्दी व निम नाकीर्दी आहे. ते अजे शिवाई तो अजेसी खालीसाची लाऊन इनामदाराचा चावर इनामदाराचे दुमाला कीजे. कीर्दी करून घेईल. देखील सदरहु बाब बदल चावरना दुमाला कीजे. अवलाद, अफलाद चालविजे. दर दरसाल खुर्दखताचा उजूर न कीजे. तुम्ही तालीक घेऊन असली फिराऊन दिजे. तारीख २९ माहे सवाल.

१० मुलतान फेरोजशहा बाहमनी पादशाहाची सनद.

श्री.

अजरस्तखान खास बग्यानेब व कारकुनानीं हाल व इस्तकवाल देवमुखानीं परमणे पुणे विद्वानंद गुरुसन समान अशर अलफ. काजी मुनतजीब बिन काजी फतहुला व काजी महंमद बिन काजी हुसेन नवे पादशाई काजी व खतीब परमणे मजकूर, हुजूर मालूम केलें जे, ताहाअमल मुलतानांनीं शहर बेदर व हरणक परमणा यास एक एक काजी मोकरर होत. याबरील एक परगण्याच्या काजीपासन गेरशेरा अमल होऊन आला. झणून मुलतान फेराजशहा बाहमनी पादशाहा बांणी ओर ओर परमणेयास दोन दोन काजी, एक काजी व एक नवे काजी असे केले. त्या तामाईत आपल्या बाडिलास नवे काजीपणा व खतीबी दिली. ते पिढी दुर्पिढी चालत आली आहे. व काजीपणा काजी महंमद बिन काजी चिमण यांच्या बाडिलास मोकरार जाहला. त्याचे वडील व आपले वडील एक सलुबे कारभार

करीत आले. व आपल्या वडिलांचा नवे काजीपणा व खतीबी याची सुदामती ऐसी आहे कीं, आपला लेंक अगर नातू व भाऊ अगर पुतण्या व बहीण अगर भाचा व लेकीचा लेंक अगर जांवई व सोयरे धायरे यांस मिरासी नवे काजीपणा व खतीबी याची पावत नाहीं. ऐसीयास आपण हयात असतां सदरहू कबिल्यांत जो कोणी विद्यावंत पढिक गुणिक असेल, तो हर लायख पाहून त्यास देऊं. त्यासच लाभेल. दुसऱ्यास मिरासीस निसबती नाहीं. ऐसी सुदामती आहे. ऐसीयास हल्लीं आपल्यास लेंक नाहीं, लेकीच आहेत. व आपला चुलतभाऊ काजी महंमद बिन काजी हुसेन हाही बहुत ह्यातारा बुद- (रुख) जाहला आहे. यास एक लेंक आहे, तो बिन काम लुळा, पांगुळा आहे. यास बरहुकूमशेरा मनास आणितां, नवे काजीपणा व खतीबी देतां दुरुस्त नाहीं. हणून आपण दोघे भाऊ संवाद करून एक कसीनें होऊन आपले लेंकी सदरबाबी ते काजी इसमाईल बिन दुल्लाबाबन औलाद मुल्ला निजाम बुन्हान व अशरफ बुन्हान शेहर वस्ताद नवासे हजरतीस पद सादात सैद हिसाब खतम यास देऊन, नवे काजीपणा व खतीबी व घरठाणा इटबंदी व किताबखाना व इनामतीचे फरमान वस्तभाव कुल हाकसनद करून महजर करून दिधला असे. ऐसीयास आपल्यामाणें कबिल्यां. तील कोणी काजी इसमाईल यासी दावा करील, अगर ये खिजामतीचा वाटा मागेल, ह्याचे आपण दामनगीर असो. त्याचा दावा वातल असे. तरी ये बाब साहेबीं मेहेरबान होऊन, काजी इसमाल बिन दुल्लाबाबन यांच्या नावें फरमान करून दिल्या पाहिजे म्हणून मालूम केलें. बरायमालुमाती खातरेस आणून काजी इसमाईल बिन दुल्लाबाबन यास सदरहू नवे काजीपणा व खतीबी व घरठाणा व किताबखाना व इनामती कुल दिधले असे व नवे काजीपणा व खतीबी याचा इनाम व रोजमुरा व तप्किफा व बाजेहक लाजिमा वितपशीलः—

+ + + x x x x x

सदरहूपमाणें कुलबाब दिल्ले असे. दुमाले करणें. पिढी दरपिढी चाललें आहे तसें चालवणें. व काजी मुनतजीब बिन काजी फतूम व काजी महंमद बिन काजी हुसेन यांच्या नांवें व यांच्या वडिलांचे नांवें पेशजी फरमान होते, ते फिरंगोजीचे फितरातींमधीं गयाळ जाहले आहेत. ऐसीयास ते कोणास दस्त जाहले असेल आणि त्यानें हजीर केलें तें दुरुस्त असेल, तें कागद काजी इसमाइलास देणें. सदरहूपमाणें अंमल करणें तालीख घेऊन अस्सल फिरून देणें. याची औलाद अफलाद खेरीज कोणी हिल्लाहरकत करील, त्यास ताकीद मुकरर करवणें व पेशजी यांच्या वडिलाची इजत हुर्मती चालली आहे, तैसी यांची चालवणें. मोर्तबसुद मोर्तब असे.

११ मलीकंवर याची सनद.

अजरष्टखान खुदायवंद मलीक सर्फ मलीकंवर * * * बजानेबु कारकुनांनीं व देशमुखानीं मामले सोलापूर बिदानंद सुहूरसन सीत इशरीन व अलफः—चांद खतीब, चाकरपणा मामले मजकूर हुजूर मालूम केले जे, आपणासी मुशाहिरा जमीन जिराती चावर ३॥

१॥ साहेबीन चावर दीड विधा, यासी वजा थळ माहाराष्ट्रा कीर्दी कलसा १॥ ११
चावर व थळ जिऊ नाग कीर्दीकुणा १॥ २०॥, यासी रकम दर चावरे एक ३९०
एकूण एक १२२९॥ प्रमाणें वितनखा कारकीर्दी अदालत वन्हा महदम चालिले आहे. हल्ली
महाल साहेबासी कबजे जातली. महाली खुर्दखताचा उजुर करितील, तरे नजरे अनायत
कमीऊन आपणासी खुर्दखत महासमी केलीयावर जोम होय. मालूम जाहले. तरी चांद
खतीव, तुळी तनखा मोकर करून दिलहा असे. दरमाली खुर्दखताचा उजुर न कीजे.
तालीक लिहून असल किराऊन दीजे. हाहाली छ २५ माहे जिल्हेज, वदानंद अब्दुल
नवार माहुव मोर्तव.

तारीख २९ जिल्हेज. खर्द जिल्हेज.

१२ महजर.

श्री.

बेहुजूर नागावा.

बेहुजूर राजश्री खडोक्झाळ.

महजर शके १९४८ अयनाम संवत्सरे, फाल्गुन शुद्ध पाडवा, बेहुजूर.

काजी मुझा.

राजश्री जिवाजी खंडेराव.

राजश्री रुद्र हवालदार

व कारकून तालुके करकंव.

सोना ठाकुर.

तपे भोस

तपे करकंव

खडोवा देशमुख तपे

शिंदोजी बहिरव देश-

बावाजी व विठोजी देशमुख,

मजकूर १.

कुळकर्णी तपे मजकूर १.

तर्फे मजकूर.

विरोजी मोकदम मौजे

आबाजी मोकदम मौजे

केरोजी पाटील मोकदम मजकूर.

खेडे १.

देवढी १.

देहाय तपे करकंव

मोकदम मौजे अहिरगांव १

तुळोजी मोकदम मौजे

सोनाजी पाटील

देहे १.

मौजे आरण १.

मुवाजी मोकदम तर्फे

रामजी मोकदम मौजे

नरस पाटील

मजकूर १.

पाथरी १.

मोकदम मौजे

कोंडजी पाटील मौजे

दारजी पाटील मौजे

हानाजी पाटी

गोंदजी पाटील व

सापटण १.

अव्हे १.

मौजे वरवडे १.

गोंदजी चौगुले

येकोजी मोकदम मौजे

सानजी मोकदम मौजे

मौजे पेजूर १.

मालगांव १.

वरडी १.

स. मा. ३

रवळोजी मोकदम विठ पाटील मोकदम
 मौजे वेबळें १. मौजे लोंढापुरी १.
 मोकदम मौजे आ- मलकोजी मोकदम
 खुब १. मौजे उज्जनी १.
 महालजी मोकदम नरसोजी मोकदम
 मौजे पिंपळनेर १. मौजे हेदलखुर्द. १

बेशमी बापोजी अनंत व गोंदजी राम देशकुळकर्णी, तपे मजकूर. सुरसास सब्बा अशरीन अलफ, कारणें महजर लेहून दिल्हा ऐसा जे:—मावजी पाटील मोकदम व केरोजी पाटील हे उभयतां मोकदमीबद्दल भांडत कसबे मजकुरास आले. त्यासी साहेबीं देशमुख व देशपांडे यांनीं तह करून थळ मौजे गुरसाल येथें तळ दिल्हा. त्यास त्यांनीं निवाडा केला कीं, मावजी पाटील यांनीं मोकदमी करावी. ऐसा निवाडा होतांच केरोजी पाटील यानें फंद केलें कीं, निवाडा खोटा केला ऐसें ह्मणों लागला. त्याजवर नरसोजी पाटील मोकदम यानें समस्त दाहीजणे गोत्रीज व बारा बलुते मेळवून तह केला कीं, श्री ह्मसोबापाशीं चिठ्या टाकाव्या; त्यांत खरा खोटा जो असेल तो निवडेल, ऐसे बोलले. मग सर्व-त्रांच्या ध्याना आले. मग शिराधडाच्या चिठ्या दोनी करून देवांपाशीं टाकिल्या. मग त्या उभयतांस बोलाऊन सांगितलें कीं, चिठ्या उचला. त्यास त्या दोघांनीं चिठ्या उचलोन आणिल्या. तीं शिराची चिठी मावजीनें आणली, धडाची चिठी केरोजीनें आणिली. त्या चिठ्या वाचोन पाहून निवाडपत्र करून दिल्लें ऐसे जे:—मावजी पाटील यानें मोकदमी करावी आणि केरोजी पाटील यानें बापरोटी निमे मात्र खावी. थळ विद्यमान पत्रें घेऊन तपे मजकुरास आले. तीं निवाडपत्रें अमीनास व देशमुख व देशपांडे यांसी दाखविलीं. त्याजवरून अमीनानीं देशमुख व देशपांडे व मोकदम, परगणें मजकूर यांसी बोलावून विचारिलें कीं, त्यांच्या निवाडा कैसा आहे तो करून देणें. त्याजवर देशमुख तपे मजकूर व मोकदम तपे मजकूर व देशपांडे तपे मजकूर बोलिले ऐसे जे, थळ पत्र आलें तें प्रमाण. येणेंप्रमाणें बोलिले. त्याजवरून जात्र लिहिला ऐसे जे, मोकदमी मावजी पाटील यानें करावी आणि केरोजी यानें हक्क दक निमे मात्र खाऊन असावें. मोकदमे खाले जे उपद्रव होईल, ते दोघांहीं पडेल. त्यानें दो जागा खाऊन सुखी असावें. हें जो मोडील त्यास दिवाणचा गुन्हेगार व गोतास खोटा हा महजर लिहून दिल्हा. सही छ ५ माहे साबान.

१३ मुरारी जगदेव यांनीं दिलेली सनद.

॥ श्री ॥

श्रीनृपविक्रमार्क शालिवाहन शके १५५५.

मुख्यपत्रस्य प्रतीद्वयम् ॥ श्री मंगलमूर्तये नमः ॥ नमस्तस्मै महेशाय यस्य संध्या-

दान-पालन-योर्मध्ये पालनं तु विशिष्यते ॥ दाता स्वर्गमवाप्नोति स्वर्गं मोक्षं च पालकः ॥२॥
इति मुख्यपत्रपंक्तयः ॥ ७५ ॥

१४ दलेरजी राजे यांनी दिलेली सनद.

अजरष्टखान राजश्री देलेरजी राजे दाम दौलत हुजवाने हु कारकुनांनी व देशमुखानीं तालुके अष्टग्राहा, मामले गोवा विदानंद सुरसन खमस सलासीन अलफः—हिंमळगिर गोसावी संस्थान सदानंद निंब यासी बद्दल धर्मादाऊ व भंडारा धर्मादाय पेशजी सौ॥ बती रयती साा दळवारी अजरा मःहामतीस दिधले असे.

गल्ला कैली मण ४१.

नक्त टक्का एक १.

सदरहूप्रमाणें साल दरसाल आदा करीत जाइजे. दर दरसाल खुर्दखताचा उजूर न कीजे. दर गांवास सदरहू प्रमाणें देत जाईजे. तालीक घेऊन असल फिराऊन दीजे. मोर्तब, तेरीख ३० जमादिलावल.

१५ कोवजी राजे साहेब यांनी दिलेली सनद.

अजरष्टखान मशरुल हजरती राजाधिराज श्री कोवजी राजे साहेब खराडे, दाम दौलत हु तहा कारकुनांनीं हाल व इस्नकबल व देसाईयांनीं संमतहाय, मामले बागलकोट मालूम दानद सुरसन तिसा सलासीन अलफ. तिमणभट बिन विठ्ठलभट पुरोहित, मामले मजकूर, मुक्काम मौजे किरसुर, संमत हवेली हुजूर मालूम केले जे, आपण सुखवस्तीनें किरसुरीं असतो. मौजे मजकुरीं राहून अध्यायन व पुराण सांगतो. आपणास कांहीं स्वास्तक नाहीं, नजर इनायत करून स्वास्तक करून दिधलीया, तेथें राहून अध्यायन व पुराण सांगून तें श्रेय तुहांस येईल, ह्मणोन मालूम केलें. तरी भट मजकूर यास अजमरहामती केल आहे वितपशीलः—

इनाम जमीन दुखमरेगडी दरसवाद मौजे किरसुर, देखाल नख्त व महसूल वणेन जिन्नस व कुलबाव व कुलकानू देखील पट्टीयांत * * * वेढवेगार फर्मायेसी व वाक खडणी कुलबाव देखील जमन दुखम कुडो एक ४१.

देहाडी दरसाल जफाती व खळा बेंड नुरु दररोज रुक्के वारा ॥

येणेंप्रमाणें मरहामती केलें आहे. भट मजकुरासी यासी इनाम हद्द महदूद घालून देणें व देहाडी दररोज, सदरहू प्रमाणें आदा करीत जाणें. यासी मुसलमान अगर हिंदु इस्कील करील त्याची सौंगद आहे. अवलाद, अफलाद व इनाम व देहाडी चालवणें. दर

दरसाल ताजा खुर्दखताचा उज्जर न करणें. नालीक लिहून घेऊन असल खुर्दखत मठ मज-
कुराणी किराऊन घेणें. तारीख १० माहे जमादिलाखर.

१६ मुलतान महंमद साहेब यांनी दिलेली सनद.

अस्तिभीजयाभ्युदय शालिवाहन शके १५६९. सर्वजीत नाम संवत्सर, भाद्रपद
शुद्ध पंचमी, सोमवार पुष्यकाळी, हजरत मुलतान महंमद साहेब यांनी पृथ्वीचे राज्यकार-
बार करतें सगळीं अनेक विस्दांकित महामहंत अमीन भावी मठ सिंहासनाभिश्चर चिक शांतदेवरु
यांस अमीन भावी पो देसाई होजवदी आदींवा चिकदेव पावडेर व देगपांडे कोन्याचा लेंक
कण्या यांनी लिहून दिलें इनामपत्र ऐसी जे:-सुरुसन समान अर्बेन अलफ. सालगुदस्त
अयदनास संवत्सरांत आमचे प्रांत दंडाराजपूर, सिद्दी अंबर यांस दिले असतां, त्यांजक-
डन सिद्दीसाद राजे झणणार, मुलखाचे हवालदारीस घेऊन, तुमचे गुरुस्वामी राजश्री
हिरसांत देवरु, यांस अपथ देऊन, कपटानें धरून मठाचे जिदगी जितरुव वंगेर घेऊन, समग्र
वतन अमानत करून अज्या यांस मारहाण केल्यावर ते मृत्यु पावले. त्यानंतर सिद्दीसाद
राजे यांनी लक्षांस अहेर वंगेर देऊन मठ तुमचे स्वाधीन केला असतां, फेतीअज्या यांचे
शिष्य वंगेरनी बाहेर पडून नळी वंगेर करीत असतांना, तितक्यांत सदरहू प्रांत राजपुरियास
काढून राजश्री आदम साहेब यांस मोकळें जाहला. साल मजकुरीं मुलखाचे लावणी
संचणीस हरकत जाहल्यावरून थोर कारकून व आम्ही मोरव तर्क देसाई गुरवण गौडा
यास बघीलपणातें फसल करावे झणोन सांगोन पाठविले. तेव्हां त्यानें मध्यस्त होऊन
राजश्री अमळगोल मठ संगपा देवरु व मंत्र बडीये वसवालिंग देवरु व नवलगुंद मठाचे
वसवालिंग देवरु व नरेंद्र मठाचे वरिणाळ देवरु व कुसेगल मठाचे गुरुपाद देवरु व धारवाड
मठाचे देवरु व सारंग मठाचे भंडारी चेन्नवर देवरु व हेवळी मठ वसवालिंग देवरु व-
ंगेर गोंडे महंत यांस नरेंद्र परगणे देसाई कारगौडा व गुमगोल भरमणगौडा व शिवणगौडा
व भेंदूर पर्वतगौडा व कावळवाड वरमणगौडा व घेंटमूर मादणगौडा कुमी कैचणगौडा व
थेळारामी जेरीगौडा व चन्यगौडा व बेलहाल भरमणगौडा व धारवाड मर्डीरा यमाजी
नाईक व जंगम गाडचौ व पडणेशी येजीशेटी व क्रोमशी निधलिंगेशी व मनीमटी मलपा
वंगेर सर्वज अमींदार लोकांस व तुमचे शिष्य लोकांस आणवून या म्यळास घेऊन, येथील
कारकून यांस व आमचे मांभगजांतील पाथील व रयत व चारा बलुनीदार व शेती महा-
नाडचे लोकांस आणवून गुरुशिष्याचे वाद तोडून, मठाचें वतन सर्व मनास आणोन पुढें
परंपरा चालवण्याचे इराद्यानें परातनचे वतन सुद्धां ठराव करून दिलें.

१७ हमायून पादशाहा यांनी दिलेली सनद.

(पारशीचा तर्जुमा मराठींत.)

कर्मान हमायून मामलेदार वंगमान व नावी व देगमुख, परगणे सुपें यांजकडे सादर

जाला ऐसाजेः—सुरुसन सलास खमसेन व अलफ, दरिविला मोरया गोसावी वास्तव्य मौजे चिंचवड यांणीं दरवारांत येऊन अर्ज केला कीं, आपल्यास इनाम जमीन खाली लिहिल्या तपसील प्रमाणें कसबे परगणे मजकूरपैकीं जमीन जिराईत शराई गजानें एक चाहूर बाबाजी खैर याजबदलची व रोजीना तगदी जकातीवर सहाची तळ व खानापूर येथील, तेल वजन एक शेर व मौजे कोऱ्हाळें, परगणे मजकूरपैकीं जमीन शराई गजानें एक चाहूर खनारकर पाठील याजबदलची, निजामशाहा यांचे फर्मानाप्रमाणें व मलिक अंबर यांचे खुर्दखत व शिवाय दुसरे वजीर लोक यांचे खुर्दखताप्रमाणें कारकीर्द दरकारकीर्दी व त्यापुढे सुजाअत व इजत दस्तगाहा उमदे दोलतखाहान व फकेसफिदेवे हावाखान खैर आदेश जुबदे तुलकबाइल वलईखाहान गुलासे समाधीत शरीरसमंधी दीपप्रकाश सरतदान महाराज चिरंजीव शाहाजी भोंसले यांचे खुर्दखताप्रमाणें बहुत दिवसापासून ज्यारी व चालू आहे. व फर्मान निजामशा व मलिकअंबर यांचें खुर्दखत व शिवाय दुसरे वजीर लोक यांचें खुर्दखत याजबदल होतें. तीं सर्व अफरातफर होऊन गाहाळ जालीं व निजामशाहा यांचे कारकीर्दीपासन भोगवटा व वहिवाट चालू होती. त्याजप्रमाणें महाराज मशारनिलेहे यांणींही सालाबाद चालू ठेवली आहे. याजकरितां आतां उमेदवार आहां कीं, फर्मान आशरफची मेहेरबानी व्हावी, सणजे हमेस हमेसा वहिवाट मजबूद होईल. याजकरितां बादशाही मेहेरबानीनें सदरहू इनाम मशारनिलेहे मोरया गोसावी यांस दाखल महसूल व नगदी व पायपोसी व खर्चपट्टी व सरदेशमुखीपट्टी व सराफीपट्टी व दैवतपट्टी व ताजीपट्टी व उरुसपट्टी मुकरर सादिलवार व खुपी व मेजवानी व पेशकसी व बकरपट्टी व तूप व तेल व कडवा व खरेदी व नगदी व सण व सूत व लोखंड व बावहाय तालुके ठाणें व तालुके देहेहाय व पालवार व वेढबिगार व फर्मायष व सेवसबाजी व सर्व बाबी इसमी व रसमी—ज्या सरकारी दप्तरांत लिहिल्या आहेत त्या व पुढें निघतील त्या—सर्व मन्हामत केल्या आहेत. यास्तव पाहिजे कीं, इनाम मजकूर सदरहू लिहिल्याप्रमाणें मोरया मजकूर यांस दुमाला जाणून ज्यारी ठेवावें. व सदरहू कागद जे निजामशाहा यांचे कारकीर्दीचे गाहाळ जाहेले आहेत त्याजबदल कधींही उजूर न करावा, व त्याचे पुढें अवलाद व अफलादास जारी ठेवावे व दरसाल फर्मानाचा उजूर न करून साल दरसाल या फर्मानास जारी ठेवावे. व जर कोणी मुसलमान लोकांपैकीं या इनामास हरकत करील, तर तो निरंकार व पैगंबर याचे रागांत धरला जाईल; व कोणी हिंदुलोकांपैकीं कोणी हरकत करील, तर त्याणें श्री काशींत मोठें पाप केलें असें होईल. तालीक घेऊन अस्सल फर्मान परत देणें. तारीख ३ माहे जमादिलाखर सन १०६३.

१८ अह्मी आदिलशाहा पादशाहा विजापूरकर यांनी दिलेली मनद.

(ईश्वर भेट आहे. सर्व मुलुख ईश्वराचा आहे.)

मी ईश्वर दखल महंमद खुलिझाह पैगंबर याची म्हणतो की, आझी अह्मी पैगंबराचे नांव असे ठेविले आहे की, ज्या नांवांतून अनेक समतकार निघाले. अशा समतकारांचे जे नांव स्वकीनाम आहे. तशीं संकलसमचीं तुमचे साक्षातीं अह्मी पैगंबर याची दाखी करून घ्याल. तरी अह्मी पैगंबर याचे सिद्धाईचे सामर्थ्यानीं तुमचे हरणूक संकट व शिंता अति त्वरित सुलभपणांने निवारण होईल. वा अह्मी ! वा अह्मी ! वा अह्मी ! यांतील तात्पर्य असे आहे की, ईश्वराचे वास्तव करण गरीबचे संशय असतो. त्यांस अयत असे व पैगंबराचे वास्तव हदीस असे म्हणतात. पादशाहाची चाल अशी आहे की, तत्कावर जसून राज्य चालविते समचीं आपले नांवाचा शिक्षा चालवावयाचा. त्या शिक्ष्यांत नांव बरापयाचे ते आपले नांवाचीं असें ज्या आयतें किंवा हदीसांत निघतील, ते हदीस किंवा आयत, त्या शिक्ष्यांत भरावी. कारण तो शिक्षा आपले नांवाचा जाहला. वा रीतीनें हदीसचे दोन वेतांत अह्मी पैगंबर याचे नांवाचा भित्तिर आहे. वास्तव वा दोन वेतांचे चार चरण विजापूर येथे अह्मी आदिलशाहा पादशाहा यांनी शिक्ष्यांत फारसून तो शिक्षा आपले नांवाचा मुकरार करून सनदेवर टाकिला आहे.

सनदेतील मजकुराचा तरजुमा:—

“कन्याणकारक कर्मान सादर केला जातो जे, योग्यता व अष्टांश आहे आभार ज्याचा व सरतन व पराक्रमाची आहे जबरन ज्याची, व अष्ट सरकारांतील जो पसिद्ध व अष्ट पदवीचा आहे अत्यंत अधिकार ज्याचा व पूर्ण विश्वासूक, कन्याणकारक अश्वत लक्षणे जाणी, व उषस प्रकारचा आहे स्मनास ज्याचा व शुनदापक ओह्राहणी ज्याची, व राजपतींतील संनिध असे जे राबो पंडित यांनी पादशाहाचे अत्यंत कुपेने पपादशाई आदर व मेहरबातगीने योग्यता व अष्टता पाऊन आपले की, पादशाही अनानस्वान्यापन्न आहे राबता सजजे प्रेमत ज्याचा व उषस स्वाकयाजोमं पुरुषांतील व पादशाहाचे संनिध राहणार कारभारी मंडळीतील जे मुख्य असे जे जुंजारराब यांनी सांपत विनंति केली की, परगणे माण येथील सरदेशमुखी व कामे मलबची येथील देशमुखी पातशाही कारकीर्दीनासून पिढी दरपिढी सजजे देशवरपरेने मगारनिन्दे यांचको सजजे आझांकडे चालत आली आहे; व हाल परत मलबची यांकडे चालू होती त्याचे देशमुखीपणाचे वतनास कोणीही हरकत केली नाही; व हल्ली मलबची त्या दौलतीचे कन्याण इच्छणारास सजजे राब मगारनिन्दे यांस स्वामीनीं दहाऊ होऊन दिली आहे. त्या राब मगारनिन्दे यांचे देशमुखीपणाचे वतनास उपद्रव होत आहे. देशमुख राब मगारनिन्दे हे स्वद जातीने देशमुखीचे काम चालवीत नाहीत. त्यांनी आपले तत्तेचा अनुष्य देशमुखीपणाचे वतनावर नेमून आपण खुद जातीनें पादशाई मलबतीचे काम सिद्धीस नेत आहोत. याकरितां राब मगारनिन्दे सजजे जुंजा-

रराव यांची विनंति, श्रेष्ठ, कल्याणदायक अशी जी सरकारची खातर, त्या खातरेस आणून ह्मणजे विनंति मान्य करून, पृथ्वीस जी आज्ञा मान्य अशी आज्ञा केली जाती जे:-हा पाद-शार्ई परवाना दाखल होतांच, मौजे बोथें व मौजे शिंदी खुर्द व मौजे कुळकजाई व खेरीज चाहूरांत कुरणें वगैरेचा हक्क, पट्टी पडोडी व हक्क लवाजिमे व चतुःसीमा व विश्वा व जकात व याखेरीज कितेक मानपान प्रतिवर्षीचे वहिवाटीप्रमाणें देशमुखीकडे चालत आहेत त्या-प्रमाणें चालवून, कोणतेही सवबनें कोणीही सदरहू देशमुखीचे वत तस अडथळा करूं नये व उपद्रव देऊं नये व श्रेष्ठेसी आधार आहे ज्याचा असे जे झुजारराव हे सरकारचे सेवक आहेत व राव मशारनिल्ले ह्मणजे झुजारराव हे पिढी दरपिढी सरकारचे नोकर आहेत. याजकरितां त्यांचे चालते वहिवाटींत कोणीही अंमलदारांनीं उपद्रव करणें योग्य नाहीं. या प्रकरणीं पुन्हां इकडे बोभाट येऊं देऊं नये. या सनदेची प्रत लेहून घेऊन ही अस्सल सनद झुजारराव यांसी परत देणें. ह्मणजे ते त्याप्रमाणें चालतील. छ २० माहे जमादिलाखर सन १०४९ हिजरी. ”

परवानगी हुजूर श्रेष्ठ व पवित्र व कल्याणकारक अतिश्रेष्ठ जाहली असे.

१९ बादशाहा अल्ली आदिलशाहा यांनीं दिलेली सनद.

(फारशीचा तरजुमा मराठींत.)

बादशाहा अल्ली आदिलशाहा यानें दिलेले फरमानची नकल—मामलेदार वर्तमान, भावी व देशमुख, परगणे पुणें यास थोर पदवीचा फरमान सादर जाहला ऐसा जे:-सुरुसन खमस खमसेन व अलफ यांत दरविला शेखअबदुल्ला बिन शेखमिया चाकरी करणार दरगाहा हजरत शेखसला होदिनसाहेब पीर वास्तव्य कसेव परगणे मजकूर यानें हुजूर येऊन वि-दित केलें कीं, आपणास दरग्याचे चाकरीबद्दल जमीन शेरी नजीक संगम किनाऱ्यालगत दर-गाहा पिरा खन एक चाहूर जमीन शराई गजानें कसेव मजकूरपैकीं इनाम निजामशाहा यांचे थोर पदवीचा फरमान व मलिक अंबर यांचें खुर्दखत व बादशाही फरमान बरहुकूम ज्यारी आहे. सुभ्यांत दस्तगाहा महाराज चिरंजीव शहाजी भोंसले यांचे कारकीर्दीत पैमाप कर-ण्याचे वेळेस जमीन मजकूर शराई चाहुरानें ज्यास्ती निघाली, तर मशारनिल्ले महाराज यांनीं आपले तर्फेन जास्ती जमिनीस दरग्याचे खाली मुकरर करून दस्तखत दिल्लें. ह्मणून आ साहेबांनीं मेहेरबानीची नजर करून फरमान दिल्ला पाहिजे. तर भोगवटा मजबूत होईल. याजकरितां विदित त्याचे मनांत आणून, शराई गजानें चाहुरांतून कसेव मजकूर पैकीं पैमाप करण्याचे वेळेस जी जमीन जास्ती महाराज मशारनिल्ले यांचे खुर्दखताबरहुकूम इनाम दर-ग्यास मन्हामत करून दिल्लें आहे. यास्तव पाहिजे कीं जमीन जास्ती मजकूर दाखल महसूल व नक्की व सर्व लवाजमे, वेढेभेगार, व फरमाइप व कुलबाब व दिवाणीबाब वगैरे व सा-दिलवार वगैरे व बाजी कुलकानू माफ समजून मशारनिल्ले यास दुमाला करावें. व एक चावर जमीन मजकूर ह्मणजे निजामशाहा याचे फरमान व मलिकअंबर यांचें खुर्दखत व

बादशाई करमान बरहुकुम चालत असेल, तेणेंप्रमाणें कलवाबमुद्दां शेख मजकूर यास दु-माला करणें व याचे पुढें याचे अवलादास व अकलादास चालू ठेवावें व दरसाल करमानाचा उजूर न करितां, साल दरसाल याच करमानावर चालू ठेवावें. नकल लिहून घेऊन अस्सल करमान परतून देणें. जाणिजे. आज्ञाप्रमाण चालीजे. तारीख ३ माहे जिल्काद सन १०६५ फसली.

२० श्रीशंकर भारती जगद्गुरु यांस मिळालेली सनद.

(फारसीचा तर्जुमा मराठींत.)

करमान हुमायून शरीफ मुदरीयात्क बज्यानि मशाजरत हवालदार व कारकुनान हाल व इस्तकवाल दाकल सलतनत मामले पूरनूर महमंदपूर सुरु-सन इहिदे सितैन व अलफ. यांत हल्लीं सरकारांत अर्ज पोचविला कीं, मौजे येतनहाळ, संमत उकळी मामले मजकूर येथें पहिले करमानावरहुकुम श्रुंगेरी व कुडगी या मठाचे खर्चाकरितां वनाम श्रीशंकर भारती ब्राह्मणांचा व हिंदूंचा व मुलखाचा जगद्गुरु यांस चालत आहे व भोगवठाही होत आहे. मेहेरवानी करून मजबुतीकरितां नवीन सनद द्यावी. याजकरितां त्यांचा अर्ज मनास आणोन मौजे येतनहाळ श्रीशंकर भारती जगद्गुरु यांस इनाम खर्च हमेषाप्रमाणें मठाकरितां दिल्या आहे. तरी सदरी मौजेचा देखील महसूल नगदी व सर्व लवाजिमा, वेठवेगार, करमाप व पैका पायपोस व मेजवानी व मुसूलविल व हाल-कप व पट्टी, शिक्षा बादपाई व काम, इमारती, वेठ सरकारी व हसील, गड्डा नवापुराणा, तोरण भेट सादिलवार व बाजेपट्टी, कुलवाब व कुलकानू व एकंदर कानून येणेंप्रमाणें पुरातन कलमीं व नगदी व जिनसी सरकारचे दपरीं शाबीत आहे. व पुढें नवीन होतील ते सर्व इनामाशिवाय सालोसाल त्यांस त्यांचे मागे कोणी गादीवर बसेल त्यांस चालवावें. नवीन करमानेचा उजूर न करितां सालोसाल हे करमानावर चालवावें. वर्तनादेसाई, देशकुलकर्णी व नाडगौडा माफ समजणें. यावर जो कोणी मुसलमान हिड्डा, हरकत, मना करील, तर त्यास खुदा रसूलची व कुराणाची व मक्केची शपथ असे. शेवटीं त्यास चांगलें होणार नाही. व जर कोणी हिंदू हिड्डा, हरकत, मना करील, तर त्यास हरीहर, वेदशास्त्र व मातापिता यांची शपथ आहे व काशींत गोहत्या केल्या सारखें होईल. नकल लिहून घेऊन अस्सल करमान परतून देणें व करमान बरहुकुम चालणें. तारीख २१ जिन्हेज सन १०७१ परवानगी हुजूर.

२१ राजे अंजारराव यांनीं दिलेली सनद.

अजरतखान मशरुल हजरत राजेश्री अंजारराऊ राजेसाहेब दामदौलतहू वजानेव कारकुनान हाल व इस्तकवाल देशमुखान तर्फे कारवें, प्रांत कराट विदानंद हर्षी सुरुसन इहिदे सितैन अलफ, दगविला कमलनयन गोसावी मुकाम मठ सदानंद मौजे निंब, प्रांत

वाई हुजूर येऊन मालूम केलें जे, आपणांस इनाम जमीन बिघे तीस ॥ दरसवाद मेजे इडमिडें, परगणें मजकूर व जाहती भंडारा बरहुकूम खुर्दखत धारोजी राजे मोहिते भोग-बटा व तसरूफाती चालत आहे. हल्लीं मौजे मजकूर साहेबांस मोकासा अर्जांनीं जाहला, महाली कारकून खुर्दखताचा उजूर करितात. नजर इनायत फरमाऊन खुर्दखत सादर होय ह्मणून. तरी बराये मालुमाती खातेरसी आणून सदरहू इनाम देखील महसूल व नक्त-याती व बाजेपटीया व वेढबिगारी व फरमायसी कुलबाब, कुलकानू, दुमाले केले असेत. दुमाला करणें. दरम्यान भोगवटा तुटला असली त्याचा उजूर न करणें. सदरहू इनामास हिंदु होऊन इस्कील करील व मुसलमान इस्कील करील, त्यास त्याचे महजबाची सौंगद असे. दर हरसाल ताजा खुर्दखताचा उजूर न करणें. तालीक लेहून घेऊन असल खुर्दखत इनामदारांस परतोन देणें. मोर्तब परवानगी हुजूर राजश्री नागोजी बाबाजी * * * तारीख २५ माहे जिल्हेज, मुकाम पिंपोडें.

२२ काजी महंमद कासीम वगैरे यांस दिलेली सनद.

श्री.

तर्जमा सनद राजा जसवंतसिंग बहादूर यांचा हसील फिदवी अवरंगजेब पाद-शाहा दिलीचा.

देशाधिकारी, वर्तमान भावी, परगणे पुणें येथील यांस हुकूम कीं, हुजूर जाहीर जालें कीं, अदालतपन्हा यांचे सनदेप्रमाणें निमे काजीपणा व दरोबस्त खतीबी परगणे मजकूरची काजी सिलेमान याचे नांवें मुकरार होती. तो वारलीयावर काजी महंमद कासीम व काजी महंमद अवलाद काजी सिलेमान मजकूर याणें अर्ज केला कीं, निमे काजीपणा व दरोबस्त खतीबीब्रह्मल सनद द्यावी. ह्मणोन पेशजीचे सनदाप्रमाणें निमे काजीपणा व दरोबस्त खतीबी परगणे मजकूरची मुकरार करून दिली. त्याप्रमाणें पुस्त दरपुस्त खात जावें. व मशार-निल्ले लायक आवस्तार ह्मणजे पेशजीचे वतनाशिवाय मोर्तबीचें वतन व तवलियेतचें वतन परगणे मजकूरचे मशारनिल्लेस दिलें आहे. तर खात जावें. या हुकुमाप्रमाणें वहिवाट चालवावी. तारीख १७ जमादिलाखर सन ७ जुलूस, सन १०७५ हिजरी.

२३ रताजी वल्लद नरसिंगराव माने यांस दिलेली सनद.

(बिसमिल्ला हीर रहिमान निर रहीम. सर्व मुलुख ईश्वराचा आहे.)

देशमुख व देशपांडे व मोकदम व रयत लोक कर्यात मान मामले पूरनूर महंमदपूर, सुरसन सीत सितैन व अलफ. हल्लीं सय्यद इब्रलास परजाखान यांणीं हुजूर येऊन विनंति केली (कीं,) रताजी वल्लद नरसिंगराव माने देशमुख व सरदेशमुख, कर्यात मजकूर यांणीं राजा जयसिंग यांचे युद्धांत जिवादारभ्य पराक्रम करून विनंति करीत आहेत कीं, कर्यात मजकूर हे गांव स्वामींनीं कृपाळू होऊन आह्मांस इनाम द्यावें.

चार गांवचा तपशील.

१ मौजे हिंगणी, कर्यात हसवट.

१ मौजे गारवाड, कर्यात आकलज.

१ मौजे कनेर, कर्यात दहिगांव.

१ मौजे निमगांव, कर्यात वेळापर.

२

२

येणेप्रमाणें चार गांव दरोबस्त कुलबाब, कुलकानू सहित स्वामींनीं कृपाळू होऊन इनाम दिले पाहिजेत, ह्मणोन विनंति केली. त्याजवरून मशारनिव्हेचे विनंतीप्रमाणें मनास आणून पादशाही कृपाळू चालीनें व पादशाही अत्यंत दयाळू रीतीनें रताजी वल्लद नरसिंगराव माने देशमुख व सरदेशमुख, कर्यातहाय, परगणे मजकूर हे गांव नवीन वतन जाणून समजून देहाय प्राप्त मजकूर कृपाळू होऊन इनाम दिले असे. तरी सदरहू गांव माने यांचे दुमाला करणें, त्यांचे पाटीमार्गे त्यांचे अवलाद व अकलाद वंशपरंपरेनें चालवावें. प्रतिवर्षीं नवीन पत्राचा अक्षेप न करणें. या सनदेची प्रत लिहून घेऊन अस्सल सनद भोगवडीयास परतोन देणें. ह्मणजे ते या करमानांतील अतिश्रेष्ठ व पवित्र सरकाराचे हुकुमाप्रमाणें वहिवाट करतील. नारीख ७ माहे सवाल. ही सनद पूर्ण ऐश्वर्यानें व कल्याणपणानें समाप्त झाली असे, सन १०७०.

अतिश्रेष्ठ व कल्याणदायक व परम पवित्र हुजूरची परवानगी सन्मदपणास व ज्ञातीधर्मास आश्रयभूत मिरजा कामाचे समजूनदार नुरुल्लाहाखान सरखेल मुमालिक यास जाली असे.

२४ रताजी वल्लद नरसिंगराव माने यांस दिलेली सनद.

(करमान हैदरअली इवन महंमद पादशाहा यांचे मोहरेनिशी.)

तर्जुमा हिंदवी नंबर १.

प्रतापी करमान सादर जाहला. वनाम देशमुखान व देशपांडीयान व मोकदमान व रयत माणसे कर्यात मामले परनूर महंमदपूर मुरुसन सीत सितैन अलक. दरविला सैद इखलास सरजेखान याणीं हुजुरांत विनंति केली की, रताजी विन नरसिंगराव माने देशमुख व सरदेशमुख, कर्यात मजकूर याणीं राजा जयसिंग यांचे लढाईत आपले जिवाची पराकाष्ठा करून लढाई केली. मशारनिव्हेस कांहीं वतनी इनाम गांव करून यांचे ह्मणोन अर्ज केला. त्यावरून खान मशारनिव्हे यांचे विनंतीवरून अर्ज खातेरस आणून रताजी विन नरसिंगराव माने देशमुख व सरदेशमुख यांजवर पादशाहा बहुत मेहरवान होऊन, नूतन वतनी इनाम गांव दरोबस्त कुलबाब, कुलकानू दिले तपशीलः—

१ मौजे हिंगणी, कर्यात हसवट.

१ मौजे कनेर, कर्यात दहिगांव.

१ मौजे गारवाड, कर्यात आकलज.

१ मौजे निमगांव, कर्यात वेळापर.

एकूण चार गांव वतनी इनाम दिले असेत. तरी दरोबस्त दुमाला करावे. यास व याचे अवलाद, अफलाद चालवणे. या सनदेची प्रती लेहून घेऊन अस्सल फरमान मशारनिह्ने-यांस भोगवडीयास परतऊन माधारा देणे. जाणिजे. छ ७ सवाल सन १०७०.

२५ शेख अबदुल मजीद यांस मिळालेली सनद.

फरमान हुमायून शरफ सदुर्याफ्त बजानिब मामलेदारांनीं हाल व इस्तकवाल देसाई मामले बंकापूर यांस, सुरसन सवेन व अलफ. हल्ली शेख अबदुल मजीद यांनीं हुजूरांत येऊन अर्ज केला कीं, हजरत नवाब हुमायून यांची स्वारी तर्फ मामले मजकुरांत आली होती, त्यावेळीं पेट शहापूर मामले मजकूर येथे देवालय होतें, तें मोडून त्या जागेत मशीद बांधविली आहे. त्याची खिजमत आपणांस पेषनवाजीची व शेख अबदुल समद बिन शेख अबदुल मजीद यांस खिजमत मवाजनीची मशीद मजकूरची चालवीत आहों.

२६ अंतंभट बिन नरसिंहभट यांस मिळालेली सनद.

अज सरकार साहेब—ताहा देशकानीं, परगणे पादशापूर, मालुमबाद. सुरुसन समान सवेन अलफ. दरविला बेशमी अंतंभट बिन नरसिंहभट साकीन, परगणे गोकक यासी इनाम जमीन होनु साहाचे परगणे मजकुरीं देविली असे. अजी सबब भट मजकुरास इजत माबदुने दखमपणीं हवालदार परगणे मजकूर यानें शकून पुसिले कीं, परगणे मजकूर आपणास काबिजाति किती रोजांत होईल. गनीम किती रोजांत दफे होतील ह्मणून पुसलीया, त्यास भट मजकूरानें बोलिले जे, परगणे मजकूर माहे जमादिलाखरीं काबीज होऊन येईल. व परगणेच बिग दिवाळीस साहेबाच काबीज होऊन, गनीम दफे होतील ह्मणून बोलिले. ते बात सचोटी जाहेले ह्मणून तरी बराये मालुमाती खातरीस आणून, अजन्हामन्हामत भट मजकुरास जमीन इनाम होनु साहाची करून दिव्ही असे. यास गांवगन्ना बितपशीलः—

मौजे मुसलमोरी होन १॥.

मौजे गुमची मोर्डी १॥.

मौजे पंजगनहट्टी १॥.

मौजे रगदहोळी १॥.

येणेंप्रमाणें दिले आहे. अवलाद, अफलाद चालवणे. दर हरसाला ताजा खुर्दखताचा उजूर न करणे. यास दरिग्यान जे कोणी हिंदु अगर मुसलमान इस्किल केलीया त्यास आपलाले महजदाचे सौंगद असे. तालीक लिहून घेऊन अस्सल खुर्दखत भट यास देणे. रसवानगी हुजूर. तारीख १५ माहे रमजान. माहे रमजान सन १०८८. पैवस्ती छ १७ रमजान.

२७ खेत्रोजी बिन ब्रह्माजी पाटील यांस दिलेली सनद.

(बिस्मिल्ला हिरहमांनी रहीम. सर्व मुलूख ईश्वराचा आहे.)

अमलदार, वर्तमानभावी व देसाई, परगणे माण यांस हा फरमान सादर

केला जातो जे:—सुरुसन समानीन व अलफ. सांप्रत हुजुर जाहीर जाले कीं, ब्रह्माजी विन नांगना मोकदम पाठील, मौजे उपरी, कर्यात भाळवणी, परगणे मजकूर हे पादशाही मुसलतीत शत्रुचे युद्धप्रसंगांत मरण पावले. याजकरितां पादशाही कृपाळू चालीनें व पादशाही अत्यंत दयाळू रीतीनें एक चाहूर जमीन अव्वल प्रतीची खालसापैकीं मौजे मजकुरी, ब्रह्माजी मजकूर याचे पुत्र खेत्रोजी याचे नांवें कृपाळू होऊन इनाम दिल्ली असे. तरी सदरहू जमीन वसूल व नक्त बाब व एकंदर मानपान व वेतवेगार व फडफरमास व दिवाणी बाबींचा एवज व शिकंपट्टी व इमारतपट्टी व पेट मुबारकचे कित्येक हक्क व कुलबाब व कुलकानू व एकंदर कानूकायदे सहित याचे दुमाला करावी, आणि याचे पाठीमागे याचे अवलाद व अकलादीस वंशपरंपरेनें चालवावें. प्रतिवर्षी नवीन सनदेचा आक्षेप न करितां सालोसाल याच फरमानावरून चालवावें. या सनदेची प्रत लिहून धेऊन ही अस्सल सनद भोंगवडीयास परतेोन देणें. क्षणजे ते यांतील सरकारहुकूम जाणोन वाहिवाट करितील.

२८ मसाउदखान वजीर यांनीं दिलेली सनद.

(अतिश्रेष्ठ व परम पवित्र व सूर्यवत् तेजस्वी हुजुर सरकाराची परवानगी जाली असे.)

या पारसी सनदेचे पाठीमागे वजिराचा शेरा आहे त्याचा तरजुमा:—

संपत्ती व वजिरीचे आश्रय व ऐश्वर्य व उत्तमपणाचे आधार व सत्ताधारी व श्रेष्ठ पदाधिकारी व पादशाहत व राजधानीचें बाहुबळ व पादशाही व राजधानींतील विश्वासू व कारभाराचे व अकलवानपणाचे ग्रंथाचें मंगलाचरण व दूरवर विचार करण्याचे व मित्रनेचे कवितेंतील उत्तम श्लोक व कामाचे समजुतदारांतील प्रमुख व श्रेष्ठ योग्यतावान् व कन्याण इच्छकांतील वेचक व महा सामर्थ्यवान् व राजधानीचे कामाची तजवीज राखणार व पादशाही कामकाजाचा बंदोबस्त ठेवणार व ऐश्वर्यभाळचें तेज व संभावितपणाचे सभादीप व पूर्ण विश्वासू लक्षणाचे सेवक व दौलतीचे अभिष्ट चिंतक व कन्याण इच्छक व विश्वास समुद्रांतील राजमान्य मुक्ताफल व सेवकपणाचे आंगठीचे कोंदणांतील जडाव व संपत्ती निरंतर राहण्याचें लक्षणोत्पादक व शाश्वत राजधानींतील मुखन्यार व अतिश्रेष्ठ दौलतीचे स्तंभ व अति उत्तम ऐश्वर्याचें भुजबल असे जे खान, संभावित राहणीचे व श्रेष्ठ योग्यतावान् व उंच पदाधिकारी मसाउदखान यांचे आश्रयानें ही सनद जाली असे.

२९ मालोजीराय घोरपडे यांची सनद.

श्री

अजरदखाने मशरुल अनाम राजश्री मालोजीराय घोरपडे साहेब. दामदौलतहु वजानेबु कारकुनानी व देसाईयांनी परगणे केंदूर ममदाबाद, सुरुसन इहिदे समानीन अलफ

दरिविला. श्रीनिवासभट बिन वेंकटभट दुनारदार साकीन मुद्रल हुजर येऊन मालूम केलें जे, आपणास इनाम व रोजमरा दरसवाद.

कसबे मजकूर वगैरे.

जमीन रेगडी.

रोजमरा जकाईत पैकीं रोजीना रुके बारा ॥

८१ कसबे होनगुंदें.

८१ तिमापूर.

८१ कलदेवनहाल.

८१ बेवीन मोठी.

८४

यासी दुतर्फा दरवाद कसबे मजकूर.

कार्तिकमास.

माघमास.

वैशाखमास.

दरमाहे शेला १ एकूण.

॥=एकूण—प * * * ८=सादिलवार—मि * * * भोगवटा.

दरसवाद मौजे रामवाडिगी जमीन कुडो८=.

येणें प्रमाणें बरहुकूम खुर्दखतानें माा मुकासा ईस्वानीं कारकीर्दीं दरकारकीर्दीं महाल नख्त याती व बाजे उडबती व पायपोसा व मेजवानीपटी व बेलेकटी व कबुलायती व मोहिमखर्च कुलबाब, कुलकानू भोगवटा तसरुफाती तागाईत सालगुदस्त चालत आहे. हल्ली साहेबास मुकासा अर्जांनीं जाला आहे. महालीचे कारकन खुर्दखताचा उजूर करितात झणून मालूम केलें, तरी भोगवटा व तसरुफाती तागाईत सालगुदस्त चालिल्ले असेल त्याप्रमाणें चालवावें. तालिक घेऊन अस्सल परतोन दीजे. तारीख २८ माहे रमजान. रुजू सुरनीस.

३० खंडोजी घोरपडे यांस मिळालेली सनद.

(ब्रिस्मिल्लाह आर रहिमान नीर रहीम सर्व मुलूख ईश्वराचा आहे.)

सामर्थ्य व श्रेष्ठतेस आहे आधार ज्याचा, व शूरत्व व पराक्रमास आहे आश्रय ज्याचा, व अति संभावित वजिरांतील जे प्रमुख व यशार्थे चिन्हाचे मान्यतेस वाढविणार, व पराक्रमाचे अरण्यांतील पंचानन व बुद्धिमानपणाचे समुद्रां-तील सुसर व श्रेष्ठ आहे राहणी ज्याची, व सांप्रतचे काळांतील सर्व शिपाई मंडळीचे सरदार व उत्तम मित्रतेचे मित्र व स्वामीकार्यार्थी प्राण अर्पण करणार असे जे नबाब बहलुलखान सर हवालदार व सामर्थ्य व श्रेष्ठतेस आहे आधार ज्याचा, असे जे मखदुमखान मिरानखान हवालदार व कारकुनान मामले मूर्तजाबाद ऊर्फ मिरज यास हा अति कल्याण-कारक फरमान सादर केला जातो जे:—सुरसन समानीन व अलफ पासून पादशाही कृपेच्या

मार्गिने व पादशाही अतिक्रमेचे रीतीने मौजे तांदुळवाडी व मौजे कुंडलवाडी व मौजे हवळी उर्फ याकळी व मौजे मालेवाडी व मौजे इत्करे व कसबे अष्टे, कर्नात मजकूर व मामले मजकूर मालिक चांदमहंमद याजकडे होते ते, हे सदरहू गांव साम्यतेचे मंडळीचे उपमेहून जे अधिक असे जे खंडोजी धोरपडे यांस कुलवाव व कुलकानुसुद्धां व खेरीज तंबाकु व वेद बेगार व जकात सहित स्वामीनीं कृपाळू होऊन इनाम दिले असे. तर मौजे व कसबे मजकूर हे गांव धोरपडे यांचे दुमाला करावे व मरारानिल्लेचे इलाखेदार सणजे कुटुंबांतील धरमंडळीचे खर्चाकडे यावे. सणजे ते जाणोन बहिवाट करिताल. तारीख १ सन १०९१.

३१ मसाउदखान वजीर यांनी दिलेली सनद.

(सूर्यासारखी आहे प्रसिद्धी ज्याची व अनिपवित्र व श्रेष्ठ सरकाराची परवानगी हुजूर.)

वजिरी व ऐश्वर्यास आहे आश्रय ज्याचा व उत्तमपणास व संपत्तीस आहे आधार ज्याचा व आज्ञा चालविणार व श्रेष्ठ आहे पदाधिकार व पादशाही व राजधानीचे जे केवळ बाहुबळच व पादशाही व राजधानीतील जे पूर्ण विश्वास व कारभार व अकलवानपणाच्या लेखनाचे मंगलाचरणच व कीर्तीचे कावितेतील उत्तम श्लोक व एकंदर कारखान्यांतील प्रमुख व श्रेष्ठ आहे योग्यता ज्याची व कल्याण इच्छकांतील जे निवडक व सामर्थ्याधीश व राजधानीचे कामाचा वेदावस्त ठेवणार व पादशाही काम चालविणार व संपत्तीची मुखश्री व संपूर्ण श्रेष्ठांतील प्रमुख व विश्वास लक्षणाचे सेवक व दौलतीचे कल्याण इच्छिणार व विश्वासनिधींतील राजमान्य मुक्ताकळ व सेवकपणाचे आंगठीचे कोंदणांतील जडाव व राजधानी व दौलतीतील भुखत्यार व श्रेष्ठ राजधानीचे खांव व राजधानीचे केवळ भुजबळच व श्रेष्ठ आहे राहणी ज्याची व थोर आहे सामर्थ्य व अधिकार ज्याचा असे जे मसाउदखान.

३२ पादशाहांनी देशपांडेपणाची दिलेली सनद.

मुत्सदीयान मोहीमोत हाल व इस्तकवाल व देशमुखानी व देशपांडेयांनी व मोकदमानी व रयानी व मुजरांनी तपे वेष्टर व कसबे गुंजी व घोडगाली ऊर्फ मटकी खाना-पूर, सुरमन अर्वा निमैन अलक. विद्वानंद च दरिबिला विठोजीराऊ वट्टद भिकसेनवी देश-कुळकर्णी व नाडगौडा व सर नाडगौडा तपे मजकूर हुजूर येऊन इलतीमास केली जे, अजमनगरीचा कोठ कवज करायाबदल वरधाट व पायाघाट कवज करायाबदल पादशाही फौजा तेन जाहल्या व नवाब बहादुरखान यासी त्या जिल्ह्याचा सुभा दिला होता, ते वस्ती परगणे मजकूर काकराचे कवजबीच होते. बाजद आपण पादशाही निमकावरी उमेदवार होऊन नवाब बहादुरखान याची मुलाजमती घेतलेवरी परगणे मजकूर कवज करायाबदल साहे-बासी खाना केलेवरी आपण बराबरी येऊन मेहेनत केली. बाजद साहबी ते जागा फौज

ठेऊन कोकण कबज करावयासी आले. मागा फौजा हमराहा पादशाही कामावर मेहनत केली. त्यावरी परगणे मजकूर नवाब दाउदखान यासी जाहगीर होऊन आली. तेही ठाणा महालीं मुस्तकीम केलेवरी त्याहीबरोबर मेहनत केली. बाजद देसाई परगणे मजकूर येही दांडगावा करून ठाणें उठविलें व काफरासीं सामील होऊन फिसाद केली. बाजद बदलामीन पादशाही हलाल निमकी हरामखोरासीं सामील न होतां, ठिकाण सोडून परागंदा होऊन साहेबांचे खिजमतेस हजर जाहलों. ऐसीयास आपले हक्क, वतनपट्टी व पछोडी व सुकासन व नाडगौड व सरनाडगौड व देशपांडेपण व खासनिसी व कर्यातीदेशपांडेपण व यारेदी व गांवगन्ना पटेलगी व हक्क लवाजिमा सायर इनाम देह कारकीर्दी आदलखान बरहुकूम भोगेवटा चालिलेप्रमाणें मन्हामत होय झणून अर्ज केला. बराये अर्ज खातीरेस आणितां देशपांडा व नाडगौडा व सरनाडगौडा मजकूर पादशाही नमकहलाल पादशाही फौजा अलीयापासून खास बराबरी हरामखोरी केली नाहीं व हमरा बहुत मेहनत मशागत केली. दिवाण दौलतखायाबद्दल मेहरबानी होऊन देशपांडेपणाचे व नाडगौड व सरनाडगौडी व सुकासन व हक्क, वतनपट्टी, पछोडी व खासनिसी व कर्यातीदेशपांडेपण व यारदी व पटेलभी व गांवगन्ना व तरवालकी व सायेर हक्क लवाजिमा व इनाम देहे कारकीर्दी आदलखानी बरहुकूम भोगवटा चालिलेप्रमाणें दुमाला करून दिल्ले असे ब्रितपशीलः—

* * * * *

येणेंप्रमाणें देशपांडे मजकुरासी दुमाला करून दिल्ले आहे. तुर्हीं दुमाला करून देणें व देशपांडे मजकुराचे तरीफानें मुलखांत लावणी व संचणी व अवादानी कीर्दी महामुरी करून कमाल दस्तासी पोहचावे. हरसाला ताजे सनदेचा उजूर न करतां अवलीयाद व अफलाद चालों देणें. नकल लिहून घेऊन अस्सल परवाना देशपांडे मजकुरास देणें. मोर्तब. तारीख २९ माहे रजब.

३३ महजर.

महजर हालीमवाली कसबे करकंब, परगणे मजकूर, सन हजार ११०७ कारणें महजर लिहिला ऐसा जे, शेख बावा पाटील कसबे मजकूर यानें बेहजूर खान वालाशान फियाद करून परवाना बनाम देवराय ठाणेदार परगणे मजकूर आणिला जे, कसबे मजकुरीची निमी मोकदमी आपली आहे. गवा पाटील यानें जबरदस्तीनें आपणास हे दखल केलें. मुनसफी बरहक्क करणें. बमोजबि बुलकखान वालाशान देवराय ठाणेदार परगणे मजकूर यांनीं हरदो मुखई व मुखईईल यासी धट लाऊन राजीखुषी केली. यासी शेखबावा यानें तकरीर केली ऐसीजे, शेख दिनदार आपला बाप निमे मोकदमी कसबे मजकुरीची करीत होता. जावयानें व तश्रेफ व हक्क व लवाजिमे खात होता. त्यासी दिवानी आदलशाही यांनीं मोकदमीच्या लाजीमेकरितां शेरणी होन ७०० संपादली. पैकीयाबद्दल कैदेत दिधला. मग दिवाणाचे कामकाजें साबजी आपला चुलता भाऊपणें चालूं लागला. अखेर आपल्या बापास पैके शेरणीचे मिळेनासे जाहले. याकरितां आपला बाप मुसलमान

जाहला. मग दिवाणें शेखणीचे पैके माफ केलें. त्याच दिवसामध्ये दुकान्ण पडला. याकरितां आपला बाप व आपण परामेदा जाहलों. आतां आपली मोकदमी आपल्या दाखल करितां. मोकदमीच्या नांवावानाचा व तथीक, हक, लार्जिमेचा महजूर अमल आदलशाही बमोहर शेखदार व कारकुन व हर्दा व मवाली परगणे मजकूर आपणापाशीं आहे. व गवजी पाटील यांनै तक्रीर केली ऐसीजे, आपण या भलुनासी बाकीक नाहीं. परगणे मजकुरी देशमुख व शिवाजी व गोविंद देशपांडीये पिलाजी कचेरीस गेले आहंती. ते आलीयावरी आपण त्यांसी व २६ गांवींच्या मोकदमाची व कसबे मजकुरीच्या पंचायतासी राजी आहों. ते जें सांगतील तें ऐको. ऐसीयासी देशमुख व देशपांडीये परगणे मजकूर हे कसबे मजकुरासी आले. तेच रोजी गवजी पाटील गैरहजीर जाहला. मग देवराय ठाणेदार परगणे मजकूर यांनै देशमुख परगणे मजकूर व पायाजी निम मोकदम कसबे मजकूर व शिवाजी व गोविंद देशपांडीये परगणे मजकूर यांसी आटकवून ताकीद केली जे, गवजी पाटील यास हजीर करणें. त्यासी त्यांनीं जाव दिवला जे, आपण गवजीस कामद पाठवून बोलावितों. देशमुखानीं व पायाजी निम मोकदम व देशपांडीये यांनीं कामद त्यांसी पाठविला जे, तुझा भाऊ मोकदमीचा दावा करिताती, आणि तूं गैरहजीर जाहलास हें बरें नव्हे. आतां ठाणीयासी येऊन आपल्या भावास जाव देणें. त्यासी गवजी रुजू न जाहला. व शेख बावा यांनै महजर नांवपान, तथीक व हक, लार्जिमे, कसबे मजकुराचा बमोहर शेखदार व कारकुन अमल आदलशाही व देशमुख व देशपांडीये व मोकदम परगणे मजकूर यांचे गोहीनिशीं दाखविला व गोही दिवली जे, आपला मुद्दई गवजी पाटील गैरहजीर जाहला. आपणासी महजर करून देणें. यावरून महजर लिहिला ऐसा जे, गवजी पाटील गैरहजीर जाहला. शेख बावापाशीं महजर मोकदमीचा मातबर आहे. यावरून जाहीर होतें जे, गवजी पाटील शेखबावा यासी मोकदमी कसबे मजकूरची जबरदस्तीनें करित आहे. हा महजर लिहिला सही. "

३४ महजर.

स्वमित्री तृपगालिवाहन शके १६२७ पार्थिवनाम संवत्सरे, वैशाख शुद्ध त्रितीया, तेदिनी.

राजश्री काशी रंगनाथ वरपे अधि गोत्री, आश्वलायनगामी यासी बाळाजी कृष्ण देशपांडे, परगणे शिराळे यांणी लिहून दिलें विकृत पत्र ऐसें जे:—या प्रांती तांत्राकटून सैद कड अभीत खालसा आले होते. त्याणें मुदखाचे खंडणीकारणें कोन्हापूरचे मुकामी तमाम महानोमहालेचे देशाक नेऊन, अदबखानें ठेऊन खंडणीकारणें घातले. त्याबरोबर गोविंदराम आपले पुतणें, यांस नेऊन कोन्हापूरी अदबखान्यांत ठेविले. खंडणीचा एका जबर करार केला. रयतेस याबयासी ताकद नाहीं. थारा होना तेचवर वसूल दिला, पणें याबयासी बकबा नाहीं झणून रयत उठोन परामेदा आली. परंतु खंडणी

झाडा नव्हे सारखा जाहला. ते समर्थी देशकावरी खुद्द निसवत पट्टी घातली. त्यामध्ये किती एकांनी पैके दिले. कित्येकापासून न पावेत, याकरिता सुटका नव्हे. आठ दहा महिने अदव-खाना पायीं बेडी घालून बहुत कष्टी केले. प्राणसंकट पडलें. ते गोविंदराम यांनी सांगितलें कीं, आपलें वतनीं खेडेंपाडें विकून आपण जीव सोडवणें. नाही तरी आपण वाचत नाहीं. त्यावरून आपण तुह्मांकडे आलों. जाहलें वर्तमान सांगितलें. संकट पडलें. याकरितां मौजे रेटरे झुंजारराऊ, परगणे मजकूर गांव कुळकर्ण व जोतिष आपलें निमें वतन आहे तें विकत आहों. तुह्मांस पाहिजे तरी विकत घेणें. अमिनाचे पैकीयाचें बहुत संकट पडलें आहे. पैके घेऊन गोविंदराम यास सोडवून आणूं ह्मणून सांगितलें. त्यावरी तुह्मीं पुशिलें कीं, तुह्मीं निमें रेटरेचें कुळकर्ण व जोतिष विकत देतां, तरी त्याचा करीना कैसा आहे तो सांगणें. त्यावरून पूर्वापर कुळकर्ण बाळाजी व जिवाजी दोघे भाऊ हल्ली निमें कुळकर्ण चालवीत आहेत. यांचे वाडिलास पूर्वी दुष्काळ पडला होता, त्यास पाउणशें ऐशी वर्षे होऊन आली, ते समर्थी आपले मातेचा पिता नरसिंगराऊ यासी निमें कुळकर्ण व ज्योतिष विकत देऊन महजर करून दिला होता. त्यावर नरसिंगराऊ यांनीं गांवीं राहून घर, वाडा बांधोन कुळकर्ण व ज्योतिष चालवीत होते. त्याचे पोटी पुत्र नाहीं. निपुत्रीक होता. आपली माता त्याची कन्या, त्यांनीं आपले पिते कृष्णाजी अनंत देशपांडे, नरसिंगराव यांचे जांवई यांसी आंदण दिलें आणि महजर निमेचा होता. तो कृष्णाजीपंतास दिला. त्यावर नरसिंगराऊ मृत्यु पावला, त्याची स्त्री आपली आजी होती. तिचा प्रतिपाळ आपण केलीयावर ते वाराणसीस जाऊ लागली. तेव्हां आह्मांपाशीं वेचास द्यावयासी नाहीं. ते समर्थी आपले सासरे नागोजीपंत देवजी वाळवेकर यापासून पैके घेऊन देऊन, वाराणसीस पाठविली. तेथून आली. त्यावरी तिचें संरक्षण करावें लागलें, तें आपण केलें. पुढें ती मृत्यु पावली. तिचें उत्तरकार्य केलें. निमें कुळकर्ण व ज्योतिष आंदण दिलेपासून आपण चालवीत आहों. ऐसीयासी कुळकर्णी नकल जाहले. त्यांचें वतन देशकुळकर्णी याची दुसरी गोष्ट आपल्या पित्यास आंदण दिलें. तिसरी गोष्ट वतनास खावंद अवलादकी अफलाद, त्यास अफलादाचा वंश आपण आहों ऐसी परंपरा आहे. तरी निमें कुळकर्ण व ज्योतिष आह्मीं आत्मसंतोषें तुह्मांस विकत देतो. त्यास तुह्मीं पुशिलें कीं, किंमत सांगणें. त्यावरून आपण आत्मसंतोषें रुपये तीनशें सांगितलें. ते तुह्मीं मान्य केले, आणि क्रयपत्र गोविंदराम सुठोन आलेवरी द्यावें ऐसें केलें, आणि तुह्मांपासून तीनशें रुपये घेतले. ते अमिनास देऊन गोविंदराम यास सोडून आणि त्यावरी तुह्मीं प्रसंग केला कीं क्रयपत्र करून देणें. त्यावरी परगणे मजकूरचे देशक व नाईकवाडी व पाटील कुळकर्णी हाजीर मजालसी यांचे विद्यमानें विचारणा करून हें क्रयपत्र तुह्मांस करून दिलें असे. याउपरी मौजे रेटरेचें निमें कुळकर्ण व ज्योतिष किंमत रुपये ३०१ तीनशें एकास दिले असे. तुह्मी आपले पुत्रपौत्र वंशपरंपरेनें चालवून सुखरूप असणें. आह्मांस व आपले बाप, भावास व दाइज गोत्रीज कोण असतील त्यास समंघ नाहीं. कोणी कथला

करितील तरी आपण वारं. कुळकर्ण व ज्योतिषपणास हक व लाजीमा व इनाम व ठिका-
णान व मुशाहिरा व वानवळा व कामदबाव व पट्टी पासोडी, कुलबाव कुलकान सालावाद भोग-
वटा चालत आला आहे त्याप्रमाणे तुम्हीं खाऊन, कुळकर्ण व ज्योतिष निमं चालवून सुख-
रूप राहणें. घरबाडा, मानपान आहं तो भोगवटा करून सुखें राहणें. कुळकर्णास कारभारास
वडीलकी व मोहोर तुमची असे. नरसिंगराऊ यांणी कुळकर्ण व ज्योतिष विकत घेतलें, तेव्हां
महजर करून घेतला होता, तो आपण दिला. ते समर्थी आम्हांस दिला होता, तो आम्हीं
तुम्हांस दिला असे. याउपर तुम्हीं आपलें निमं गांवचें कुळकर्ण व ज्योतिष निमं तुम्हांस विकत
दिलें आहे. यास कोणी खळखळ करितील त्यास गाईब्राह्मणाची शपथ असे. हें आपले
वडिलांचें सुकृत सही.

साक्ष.

शंकराजी बिन लिलाजी देसाई.

नाइकवाडी, परगणे मजकूर.

मौजे मजकूर.

येलजी नाइक गाडकवाड, फडनाईक.

धर्माजी बिन राणोजी पाटील.

नेताजी शिंदे, नाइकवाडी.

जोती बिन किर्गोजी पाटील.

मौजे येडे, तर्फ वाळवें.

जनकोजी बिन शिंदोजी पाटील.

रामजी नागनाथ कुलकर्णी १.

वडजोजी बिन येलजी काटकर मखदुम.

विकलम बाळाजी कृष्ण देशकुलकर्णी १.

विकलम हणमांजी बिन बाबाजी देसाई, तर्फ बोरगांव १.

विकलम भगवंत मन्हार देशकुलकर्णी, तर्फ बोरगांव १.

३५ श्री राजा शाहू छत्रपति यांनी दिलेली सनद.

“ स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके ३७ विक्रमीनाम संवत्सरे, मार्गशीर्ष शुद्ध दशमी, रवि-
वासरे क्षत्रियकुलावतंस श्री राजा शाहू छत्रपती स्वामी यांणीं मौकदम कसबा रहिमतपूर,
प्रांत वाई यांसी आज्ञा केली ऐसीजे, रणदुष्टाखानाचे घुमटीची जमीन व कुतरबाग व गोर-
स्थान जमीन सिद्धी रस्तूम व सिद्धी हसन यांचा व कादीमलाला मुजावर याच्या कथव्या
करितां अमानत केली होती. त्यास मोतमुखें निवाडीयाकरितां कादीमलाला मुजावर खरे
जाहले. याकरितां सदरहूपमाणें जमीन यांचे दमाले करणें. सिद्धी रस्तूम व सिद्धी हसन
खोटे जाहले आहेत. त्यास अर्थाअर्थी संबंध नाही. याउपरी यासी कथला करूं न देणें.
फिरोन बोमास येऊं न देणें. या पत्राची तालिक लेहन घेऊन मुख्य पत्र भोगवटीयास पर-
तोन देणें. लेखनालंकार. ”

३६ महजर.

महजरपत्र तारीख छ ९ माहे सावान, सन १११३ अर्बा मया व अलफ, (शके १६२५ सुभानुनाम) संवत्सरे, मार्गश्वर शुद्ध द्वादशी, बुधवार दरजागा चिमलगा सरकार पादशहा अवरंगशहा पादशहा सुभे निसबत मोमद फजील नायब फौजदार, काजी, कोतवाल, त्रिवर्ग जमीनदार, साठी किले, सोळा सरकार, बत्तीस महाल, आठरा परगणे, नव ठाणीं, देशमुख, देशपांडे, नाडगौडा, पाटील, पटवारी, कुळकर्णी. समस्त भोरगांव दारुल विजापूर, हल्ली मौली गुजारत सनद लिहून दिल्ली ऐसीजे:—सोमापा हेबुलिकेंचनईक देसाई परगणे चिमलगा पूर्वी उंबळी खेडे गोळसंगी होतें. त्यास मोकासा पिरजादेस दिल्या. त्याणें देशगतीचे हक्क दक्क दिकत केले. सबब गांवास मारून घालणें केलें. ते व नवाब सावनूरकरापासीं पिरजादेनीं पिराद जाहले. नवाबाचे फौजेसुद्धां येऊन विळगीवर उतरले. तेथून मासल करून देसाई सोमापा धरून नेले. गोळसंगीस नाश केले ह्मणोन पायांत बेडी घातली. चाळीस हजार रुपये दंडाबद्दल देसगती जाबती केली. ते व भिमनगवडा पाटील अंगडगेरी अल देसाईची बेडी आपले पायेंत घातली. देसाईचे बेडी काढून आपण घेतली. त्यास सोड मोकळा केला. पाटिलांनीं आपले बायकू लेंकरु वोल घालून चिमलगास येऊन, दर खेडेस पट्टी करून पसतीस हजार रुपये वसूल करून नवाबास दिले. जातीनिशीं पाटिलांनीं पांच हजार रुपये देऊन, एकूण चाळीस हजार रुपये देऊन आपले बाइली लेंकरास सोडवून आणिलेवर, देसाईस तखत विजापुरास आणून पादशाहासीं भेटी करून दिल्ली. नजर भेटीस रुपये ७००० सात हजार पादशाहास देऊन भिमनगवडानें पादशाहास तसलीमात ताजीम करून, बहुत प्रकारें विनंति करून सुखदुःखें विचारलीं. सावनूरकर नवाबांनीं जुलूम करून दंड बांधिले व देशगती हक्क जाबता केला ह्मणोन हुजूर बोलिले. पादशाहानें नवाबास जरब करून बोलाऊन पारिपत्य केलें. देशगतीचे जाबते बेहुकूम करणेंस तुमचे हातीं पादशाहासी आले कीं काय ह्मणोन अवघे देशगतीची हक्कदक्क सोडवून दिल्ली. देसाईस भिमनगवडास तसरीफ करून पालखी, आवदागिरी दिल्या. * * * आपले परगणे वगैरे चिमलगिरी देशमुखपण करून सुखरूप राहणें, ह्मणोन डोसकावरी हात ठेवून पादशाहानें उंबळीगांव तेपे शीलगणी एक १ मारडगी एक १ शेणलवडी एक १ ऐसे तीन गांव, याशिवाय गोलसंगिविदल केवलगागांव एक १ हरसणगी एक १ ऐसे पांच गांव उंबळी करून दिले. याशिवाय नाडगौडकी, देशपांडेकी, देसाई वगैरे हक्क इनाम अवघे तुमचे पदरीं असवे. कोणी हिड्डा हरकत करणेंस संमंध नाहीं. दर खेडेंगांवगन्नावरी कमतकाठी इनाम जमीन मळे वर्तनी भेटी रादारी फसकी मागावरील बिनंग दर गावांस चिवटें दहा, वाक १० दहा पेंडे, दूसर मालास दर गांवास दोनी बकरी एक कलम, दर गावांस रुपये २ कलम एक, दर गावांस तूप घागरी एक १ कलम, दर गांवगन्ने धनगराचे मागास घोंगडी एक कलम, कोठी मागास रुपये निमे प्रमाणें कलम १, पंचवीस खेड्याचे नाडगवडकी, देशपांडकी, देसाई त्रिवर्ग हक्क

बैंगर करून घेणें कांहीं तोशीस नाही. तीन बाबेचे मोहर राबताचे घेणें कुलबाब, कुलकानू पिडी दरपिडी उदी अस्तमानपर्यंत चालून देऊं. तेरीमी जुडीपडी भाक देशमतीवरी हिड्डा हरकत केले तरी मजकरी आणि असे. आणिजे, छ मजकर. शिके मोतबमुद्धा.

(या खालीं सभोवर गांवचे साक्षीदार आहेत:—)

घेणेंप्रमाणें दर खेडेस जे मलन पटेल शिवाय या कडवा दरसेतास लाप एक हजारि रोज गोणी, दर जिजस दर नारळ २ भीड, गोणीस ४०।० कैली, चितव व तांदुळ गोणीस ४०।० कैली, चितव व गुळ वजन ४४१।० फिरकोळ खोबरे बैंगर घेणें. नदीच हरी कमकी एक दर खेडेस तोवरा २ बमोजिव हक चालून देऊं आणिजे, छ मजकर.

३७ मलिक अंबरचे दर्गेवाल्यास दिलेली सनद.

दरगाहा मलिक अंबर यांती मौजे अंबरापर, तर्फ हवेली शेवगांव हा गांव पेशजी-प्रमाणें करार केला असे. ताकदपत्र छ १६ मोहरम, सन अशरीन मया. मुदस्ताप्रमाणें करार केला असे.—देहे १.

३८ वतनपत्र.

निमं देशमुखी वडीलपण, परगणे शेवगांव, सरकार अहमदा [वाद] (नगर,) मुभे, खुजस्ते बुनियाद यास दिव्हें वतनपत्र पेंसाजे. मीरवाजुद्दीन वलद अहमहंमद यांणीं स्वामि-संनिध किडे सातारचे मुक्कामी येऊन विनंती केली जे:—परगणे मजकुरचे देशमुखीचें वतन कदीमलघाम आपले वडीलवडीलापासून आपले होतें. ऐसीयास काळदुकाळ पडला यामुळें आपले वडील वतनावरून परगंदा होऊन गेले असतां, दरम्यान काकड व गरुड पैकीयाचे वळे वडील वडील मारून आपण देशमुखीचें वतनास दाखल होऊन वतन खात होते. आपण कुली वतनास वेदाखल जाहलों होतो. वतन साधायासी आपल्यामध्ये ताकत नाहीं लणून मीर मशारानिह्द याच्या गळां पडलों की, तुमची आमची बिरादरी दोस्ती एकलासी आहे. तर आपले गेले वतन साधोन घेणें. खर्च लागेल तो निमं देऊं व निमं देशमुखीचें वतन वडील-पणाचा वाडा तुळांस देऊं. ऐसा करार दादचोली मीर मशारानिह्दयासी केली. तें मीर यांणीं कबुल करून मशारानिह्द आदरंगाबादेस पादगाही दरबारास जाऊन वादी काकड व गरुड यास तलब करवून अदरंगाबादेस नेऊन एक साल वादीयांनीं फजीया सांगितला. स्वस्त खाऊन वादी काकड व गरुड खोटे केल. दरबारीहून वतनाच्या सनदा आमच्या नांवें घेतल्या, यामुळें दरबारखर्च मुबल्लग जाहला. मीर मशारानिह्द कजेदार जाहले. वतन साधून आपली न्यापना वतनावर केली. आपले मुखई उन्ना पावता जपताती. त्याजपासून पुढें वतन जनन कराय्यास आपणान ताकत नाही. याकरितां निमं देशमुखीचें वतन धाकटपण आप-ल्याकडे ठेऊन निमं देशमुखीचें वतन वडीलपणाचा वाडा आपण खुष रजाबंदीनिं मीर मशार-

निल्हे यासी दिल्हा. याचा राजीनामा वतनाचा व मिरासनामा परगणे मजकूरचे हालीमवाली व मोकदम व तमाम वतनदाराचे शाहीदीनशीं देऊं. नंतर महाराजीं मीर मशारनिल्हे यास परगणे मजकूरचे निमें देशमुखीचें वडीलपणाचें वतनपत्र करून देऊं. यास व याचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें चालाविलें पाहिजे ह्मणून. त्यावरून मनास आणितां परगणे मजकूरचे देशमुखीचें वतन पुरातन मीरवाजुद्दीन वलद शहामहंमद याचे वडिलापासून दरोबस्त होतें. दरम्यान काकड व गरुड बळेंच करून वतन अनभवीत होते. ते तुम्हीं पादशाही दरबारीं वाद सांगोन खोटे केलें. देशमुखीच्या वतनाच्या सनदा तुम्हीं मीरवाजुद्दीन याच्या नांवें घेतल्या. त्यांनीं खुष रजावंदीनें परगणे मजकूरचें निमें देशमुखीचें वतन वडीलपण तुम्हांस देऊन कागदपत्र करून दिले. ते पाहून तुम्हांवर स्वामी कृपाळू होऊन, परगणे मजकूरचें निमें देशमुखीचें वतन वडीलपण तुम्हांस करार करून देऊन, हें वतनपत्र तुम्हांस करून दिलें असे. तर तुम्हीं निमें देशमुखीचें वतन वडीलपण आपले स्वाधीन करून घेऊन व तुम्हीं व तुमचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें अनभवीत जाणें. निमें वतनास हक्क लाजीमा, इनामत, इसाफत व बाजे पूर्वीपासून दरोबस्त देशमुखी असतां चालत आले असेल, त्यांपैकीं निमें वडीलपणाचा वांटा तुम्हीं घेऊन, वतनदारीची सेवा करून सुखरूप राहणें. छ ६ सवाल सन सलास आशरीन १.

देशमुख व देशपांडे व मोकदमानी १

बाजे वतनदार, परगणे शेवगांव,

सरकार अमदानगर.

३९ निवाडपत्र.

पत्र निवाडा समस्त राजकार्य धुरंधर विश्वासनिधी राजमान्य राजश्री बाजीराव पंडित प्रधान ताहा मोकदमानीं मौजे टेकवडी, तर्फ करेपठार, प्रांत पुणे. सुहूरसन अर्बा अशरीन मया अलफ. दिल्लें निवाडपत्र ऐसें जे, तुम्हीं हुजूर किल्ले सातारीयाच्या मुक्कामीं येऊन विनंति केली कीं, मौजे मजकूर व मौजे माळशिरस व मौजे पिसरवें या तिहीं गांवची शिवेसी शीव मिळाली आहे. त्यास पूर्वी मालकाचे कारकिर्दीस माळशिरस या गांवास व मौजे पिसरवें या तिहीं गांवांचा शिवेचा गर्गशा लागला होता. ते समयीं आपले वडील माळशिरसकर व पिसरवेकर हुजूर मालकांकडे गेले होते. त्यांनीं हुजूरून आपला महालदार देऊन, कसवे हरसूल ये जागा दिव्य यावया रवाना केलें. ते समयीं पिसरवेकर यांनीं बोली केली कीं, आपली पुरातन शिव टेकडीखालीं ओहोळ आला आहे. तेथें गहदमची शिव आहे. तेणेंप्रमाणें वर्तोन ज्याजती करणार नाहीं ह्मणोन मागें घेतलें. त्यावरी माळशिरसकर व पिसरवेकर यांस हातरोखा महालास दिल्हा कीं, हरदेा गांवांचे मोकदम समजोन गांवास आले आहेत. तरी तुम्हीं हरदेा गांवांचे सीमिप्रमाणें वर्तवणें ह्मणोन हातरोखा दिल्हा. त्यावर गांवास आल्यावरी पिसरवेकर यांनीं हरकत केली. याजकरितां माळशिरसकर हुजूर जात होते. तों पुणें प्रांत इंदलशाही-

कडे जाहला. रायाराऊ अमलदार आला. (त्या)कडे माळशिरसकर गेले. ते वेळेस रायाराऊ याणीं कसबे सातबड ये जागा ऐरिणीचे दिव्य नेमून दिलें. ऐरिणीच्या दिव्यास माळशिरसकर खरे निघाले. यावर तिहीं गांवीं हद्द महदूम निवाडिली आहेत. तेणें प्रमाणें आपण आपल्या वंशपरंपरेनें अनभवीत असतां, सांपत दोन तीन वर्षे ये गांवींचे मोकदम आपल्या शिवेसी कजीया करितान. तरी साहेबीं बरहक मनास आणून पेशजीचे माळशिरसचे व पिसरेवेचे कजीयाचे महजर जाहले आहेत, ते मनास आणून कजीया विव्हंस लाविला पाहिजे. ल्हाणोन हुजूर विदित केले. त्यावरून मौजे पिसरवे व मौजे माळशिरस येथील मोकदम आणून पेशजीचे महजर मनास आणिले. वितपसीलः—

महजर वतरीख २७ रमजान हुजूर हजर मजालसी.

काजी चांद हकीमगारा.

चांद अबाउजी ठाणेदार व कारकून.

शेख उमर व बाबजी दत्तो आजाहन.

मोकदम कसबे.-----

धर्माजी कोटे देशमुख.

बाबजी कुतवाल. मन्हारजी चांदगुड.

गोमार्जी महाजन व शेटीये कसबा.

बाबाजी खैर. हिरोजी भोडवे.

नाइकवाडी प्रांत मजकूर.-----

मन्हारजी मोकदम, मौजे लोणी.

इतबरखान. अभंगराऊ.

रविराऊ. दादाजी मोरे.

यशवंतराऊ. महादजी जाधव.

परगणे सुपें, सुहूरसन सलास अशरीन अलक. कारणें महजर ऐसाजे, मौजे माळशिरस परगणे मजकूर व पिसरवे, प्रांत पुणे या शिबेचा कर्कशा होता. याबद्दल पेशजी हुजूर जाऊन हजरत साहेबाचे बंदगीस मालूम केले. हजरत साहेबीं खातरेस आणून निवाडा करून फर्मान करून दिवला छ ८ रमजान. तेथें रजाविदानेद् मुहूरसन तिसा अशर अलक. शरीफ अल्ली हेजीब वजारतमहा याकुबखान हुजूर मालूम केले जेः—येस पाटील बिन हर पाटील मोकदम मौजे पिसरवे, प्रांत पुणे व रामाजी बिन बापोजी मोकदम मौजे माळशिरस, परगणे सुपें हरद गांवास शिवेचे कर्कशाबद्दल मांडव हुजूर आले. हुजूरून महाली मदारी मलिक अजम शिवजी चांदजी महालदार चपरास इसम बरोबर देऊन, दिव्याबद्दल हरमुलास पाठविले. तेथें हुद्देदार व देशमुख व शेटी व महाजन कसबे मजकूर बैसोन तेल बत्ती आणिले. तां अग्रवादी येस पाटील पिसरेवेकर बोलिला जे. दिव्य न करी. गोहल देकटीहून आला आहे. पिसरच्या खालती महदूम तेवून शिव आपली आहे. तेणेंप्रमाणें वतोन ल्हाणोन हरद वादीय समजोन आले. ल्हाणोन मलिक अजमास मालूम केले. मलिक अजम हुजूरचे कारकुनास हातरोखा सादर केला जे, हरद गांवींचे मोकदम हुजूरून समजोन आले आहेत. सदरहु प्रमाणें शिवची हद्द महदुद्द घालून देणें व फर्मान करून देणें. ऐसा रोखा सादर केला आहे. तरी ये बाब फर्मान होय. मालूम जाहले. बडल इगारती दिवाण हुक हरद गांवीचे

मोकदम हुजूरून समजोन आले असेत. सदरहूपमाणें शिवेची हद्द महदूद घालून देणेंबद्दल हातरोखा तिसा अशर अलफ. येणेंप्रमाणें फर्मान सादर जालीयावरी कटक्रीहून हरदू वादी गांवास येऊन मागुती पिसरवें, प्रांत पुणें तेहीं हरकती केली. मागते मौजे माळशिरसकर हुजूर जाऊन हजरत साहेबाचे बंदगीस हालहवाल सांगोन हातरोखा घेऊन आले. त्यासही पिसरवेकर (यांनीं) हरकत केली. मागते माळशिरसकर हुजूर जात होते, तों विलायती इदलशाहास दिधली. रायाराऊ हवालदार महालानिहायचा तो मुकाम पुणें तेथें माळशिरसकर जाऊन उभे राहिलीयावरी टेकवडीकर व पिसरवेकर बोलावून आणून वाजपुस केली. महालो महालचे कारकून व देशमुख व सरदार व लोक बसले होते. नेम केला जे, शिवेस दिव्याचा निवाडा नव्हे. शिवेची माती आणून आपण हुजूर दिव्य करणें. ह्मणोन नेम करून, शिवेची माती आणून वाटेश्वर देव कसबे सासवडास आहे तेथें:-

कारकून व देशमुख व हरदो महालचे सरदार. कारकून व देशमुख, कसबे सासवड. ऐसे पाठविले. दिव्याचा नेम केला जे, माळशिरसकरीं ऐरिणींचें दिव्य करणें. जरी खरें जालें, तरी जेथून माळशिरसकराची हद्द आहे. टेकवडी व पिसरवेकर तेथून माळशिरसकरी खरे खोटे जाहले तरी दोही गांवींचे शिवेविशीं तुटेल. ऐसा नेम करून, माळशिरसकरी (यांनीं) ऐरिणींचें दिव्य केलें. माळशिरसकर दिव्यां उतरले खरें जालें. यावरी महजर हजीर मजालसी हुजूर करून दिधला. ज्या हद्दी टेकवडीकराच्या व पिसरवेकराच्या तेथून माळशिरसकरांनीं आपले हद्दीनें चालावें ऐसा निवाडा केला. माळशिरसकर जमीन वाहों लागले. कांहीं पेरलें होतें त्यावरी ते कारकिर्द गुदरलीयावर साहेबास विलायती अर्जांनीं जाली. टेकवडीकर बलूद निवाडाप्रमाणें राहिले. पिसरवेकर मागती हरकत करून माळशिरसकराच्या शिवारामध्ये सजगुरे पेरले होते, त्यामध्ये गुरें घातलीं. नांगर धरिले होते ते फोडून नाडे तोडून आऊतकराचीं पांघरुणें घेऊन गेले. आऊतकरी बोंब घेऊन गांवाकडे आले. बोंब कशाची ह्मणून गांवांतील लोक धावणीयास गेले. पिसरवेकर भारे करून येऊन माळशिरसाच्या शिवारामध्ये येऊन उभे राहिले होते. माळशिरसकर भारे देखोन पुढेंच आले. पिसरवेकर बोलले जें, आपण धार दिव्य करूं. यावरी माळशिरसकर बोलिले जें, आपण धार दिव्य न करूं. तुमचा आमचा निवाडा जाला आहे, महजर जाला आहे, यावरी पिसरवेकरीं माळशिरसकरांचा दुमाला घेऊन माळशिरसकरीं काढावा काढिला, आणि पिसरवेकरीं दुमाला करून माळशिरसकराचे लोक जखमी केले. मग जरूर जाले जे, लोक जखमी होतात ह्मणून माळशिरसकर फिरोन उभे राहिले. तेथें झगडा जाला. तेथें पिसरवेचे दोघे धोंडे लागून पडले. यावरी हे खबर माळशिरसकरीं ठाणें येऊन मालूम केलें. यावरी ठाणाहून कोणे जागा झगडा जाला, कोठें पडिले, हें खातिरेस आणावयास भले लोक पाठविले. तों माळशिरसकराच्या शिवारामध्ये शेत आहे. त्या शेतामध्ये खून पडिले होते. ऐसी गहजोरी पिसरवेकरीं माळशिरसच्या शिवारामध्ये येऊन खिसा केला. लायनी कुसूर न वाढवितां ते माळशिरसकराचा कांहीं गुन्हा नाही. महजर सही. तेरीख २७ माहे रमजान.

किता महजर विनेरीख २७ मोह जिल्काद हुजूर हजीर मजालीस.

हजरत रायाराऊ.

लग्नमाजी बाबुजी.

राजजी माथवराऊ डांगीये.

संभाजी सिमरा सरदार.

मालोजी नरसिंगराऊ व विठोजी देश-

मुख, प्रांत पुणे.

मावजी देशमुख, कर्नात सासवड.

दादुजी मोकदम, मौजे भिवरी, प्रांत पुणे.

देवजी बांडा मोकदम, मौजे रिसें.

अंताजी मोकदम, मौजे मुरडी.

लाजिमदार व बलुते, कर्नात सासवड.

कारकून, परगणे सुपें.

बेंकाजी विठल हवालदार.

नरसा महादेव मजमदार.

विरोजी दिनकरराऊ सरदार.

महादपत राऊ मजमदार, सासवड.

दावजी गावडा सरदार.

सखटगर व बाबाजी दत्तो आजहती धमोंजी
काटे देशमुख, परगणे सुपें.

निमाजी देवकर मोकदम, मौजे मावडी.

तानाजी पाटील मोकदम, मौजे कुंभारवळण.

बापुजी मोकदम, मौजे खळदगुर्द, परगणे
सुपें.

म्हावजी पाटील मोकदम, मौजे टेकवडी,
प्रांत पुणे.

सुहूरसन इसजे अशरीन अलफ, शेके १५४३ दुर्मती (नाम) संवत्सरे, अश्विन वद्य सप्तमी, वार गुरुवार ते दिवशीं रामाजी बिन बापोजी मोकदम व कानोजी बिन धावजी विर-
तीकर, मौजे माळशिरस, परगणे सुपें यास महजर करून दिला ऐसा जे:—मौजे मजकुरासी,
मौजे टेकवडी व मौजे पिसरवें, प्रांत पुणे यास शिवेचा कर्कशा होता. याबद्दल सात आठ वर्षे
कर्कशा होत होता. कारकीर्द निजामशाहा ममलकतमदार महंमद अजम याशीं हरदागांवचे
मोकदम हुजूर जाऊन आपलाली हद्द लेहून कसबे हरसूल लेहून दिलें. दोही गांवचे चौगली-
यांनीं रवा काढिला. दोवेही खोटे जाले. दिवशीं लागलीयावरी माळशिरसकरासी फरमान
करून दिव्हा जे, जे जमीन आपलाली हद्द लेहून दिव्ही आहे, ते जमीन दोठायीं दो
गांवास हद्द बांटून देणें. त्यावरी शाबाजी अली महालदार राव मर्लाक अजम शिवेच्या
निवाड्याबद्दल परगणे मजकुरीं आले. ते ही माळशिरसचे मोकदम व कुणबी हजीर नसत
हुकूम मुशारदाज मुन हिदाणे लिहिली होती, ते साहून माळशिरसच्या शिवरामाचें जमीन
दो ठाई बांटून दिव्हीयाबद्दल निवाडा जाला नाही. यावरी साहेबास मुकासा अर्जांनीं
जाला. या * * * * * राऊसाहेबांनीं दोही गांवचे मोकदम येऊन आपलाला हवाल अर्ज केला. या-
वरी राऊसाहेबीं शिस्त दिली जे, दोही दिव्य रवा करून निवाडा करणें ऐसा नेम जाला. मौजे
माळशिरसकरां दिव्य करणें. ऐसा नीट निकाल जाल्यावरी छ १८ भिनहु ऐरणीचे
दिव्य करणें. पेशजीचे हरहु नकराचे कागद आहेत ते दोघाजवळील कागद घेतले, आणि काना

बिन धावजी विरतीकर मौजे माळाशिरस त्याणें ऐरणचें दिव्य घेणं ऐसा नेम शिवेस बैसोन
हरदू गांवची हद्द महदूद पाहोन, मौजे माळाशिरसचीं हिंदाणें लिहिलीं. उत्तरेपासून दक्षणेस:—
उत्तरेस पाहिलें हिंदाण पाचालें * * * माथा दुसरें हिंदाण रुतीची धोंडी.

वरील पाली.

तिसरें हिंदाण वाटेवरील खडक.

पांचवें हिंदाणें खडकाशी देखील * * *
धोंडी नऊ ९.

सातवें हिंदाणें पन्हेवाटे खालती वरती
वाट तेथून शिव.

नववें हिंदाण वाटेवरते, वारूळ जवळ तर-
डीचे खुसूद.

अकरावें हिंदाण माथाचा खिळा थोरला.

तेरावें हिंदाण रुतीजवळ तरडी.

पंधरावें हिंदाण धोंडी पडवली याखाले
बादीची.

सतरावें हिंदाण उभा बांध दगडाचा पुढें
गिरनाळी.

एकुणीसावें हिंदाण उभा बांध दगडाचा पुढें
गिरदाळी पश्चिमेस रुमणवाला आले
होते तेथून वायव्यकोनी रुमणवाला
पांड १४ चवदा तेथें सेहगिरदा-
ळीपासून.

एकविसावें हिंदाण सेहनजीक गिरदाळी
दिलीयावर असे.

तेविसावें हिंदाण सिहेपूर्वें व्यावर उसरी व
वेलाळी खुसूद.

सविसावें हिंदाण वहळाखालती संवदडी
खुसूद तेथून दक्षणेस उबलेचा
काठापासून तहद.

चवथें हिंदाणें वाटेवरील खडक, गची.

साहवें हिंदाणें धोंडी वाटेखालती व केळी
व गिरदालीपाशीं पांढरफळी वाटे-
वरती पांड ३ तीन.

आठवें हिंदाण वाटेखालते शिहे.

दहावें हिंदाण वाटेवरते खडक गच्च धोंडी
दोन.

बारावें हिंदाण खिळा माथाचा नजीक गिर-
दाळीवरती वामूळ पांड पांच.

चवदावें हिंदाण खडक नजीक गिरदाळी
तेथील चिरा.

सोळावें हिंदाण बांध थोरला दगडाचा असे
नद झाडे तरडी व सहस्रमुळी.

आठरावें हिंदाण उभा बांध वरी आले तेथें
दगडाची पडवळ तेथून पडवळ
नीट पश्चिमेस रुमणवाला वरते चा-
ललें असे.

विसावें हिंदाणें मुतीतरवडी नीट पश्चिमेस
रुत धोंडी ४.

बाविसावें हिंदाण पश्चिमेस धोंडी पांड नऊ
रुती.

चोविसावें हिंदाण टाकळीचे खुसूद.

पंचविसावें हिंदाण टाकळीचे खुसूद नीट
पश्चिमेस.

सत्ताविसावें हिंदाण मोहळाचे खालील
काठी. संवदडीची खुसूद तेथें तिंव-
धा असे.

शिवचंद्र दिव्य व्हावें. तेथें तसे पाहिले. त्यावरी महालचे कारकून बिन बाबजी व दोनी महालचे देशमुख व दोही गांवचे मोकदम हुजूर आले. हजूरान राजमाहिती नेंम केला जे, शिवची माती आणून श्री वटेश्वर मुकाम कसेवे सासवड, तेथें ऐरणीचे दिव्य घेणें. त्यावरी छ मंडे मिनहू हजीर मजालसी हुजूर, काना बिन धोही वृत्तिकार मौजे माळशिरस याचा हात पाक करून, हाताची निशाणें लेहून सुभात होऊन. ऐरणी विधिपूर्वक घेऊन, सात मंडलें ओलांडून ऐरणी कडवीयावर राकली. कडवीयाचा भडका जाला. ते वस्ती नकर मजकुरांच हातीं खेलेनी घालून लखंड करून राखिला. तिसरे रोजीं लाखंडे तोडून * * * मिनहू हजार मजालसी हात पाहिले. हात पाक निघाले. ऐरणीचें दिव्य उतरला. सदरहू मजालस हात पाहून सदरहू हद्दमहद्द लिहिली आहे. तेणेंप्रमाणें मुकरार जाले. तेथून हरदू गांवचे लेंकराचे लेंकरा आपलले हद्दीन वर्तणें. पेस्वर हिद्दा हरकत निवडलीया अमलास न करणें. पेशजीच्या निवाडीयाचे कागद रद्द निवडलीया अमलान हरकत करील, त्याणें दिवाणी होत पांचशें व पांच सिसे देणें हा महजर मजकूर."

येणेंप्रमाणें दोन महजर मनास आणिले. पेसीयासी सदरहू दोही महजरांत पूर्वी मलकाचे कारकिर्दीस मनसुती होऊन निवाडा जाला, त्या अलीकडे अदलशाही कारकिर्दीस रायराऊ यांणीं माळशिरसकर यांस कसेवे सासवडीं श्री—येथें दिव्य देऊन, मौजे मजकुरचे व मौजे टेकवडी व मौजे पिसरवे या निहीं गांवचीं शिवचीं हिंदाणें सत्तावीस निवडून दिव्यी आहेत. तेणें प्रमाणें तुझीं मौजे मजकुरचा शिवचा अनुभव करित जाणें. पिसरवे येथील सुभानजी व खंडोजी कोलत्या मोकदम व मळोजी कोलत्या मोकदम यांस पुरासि केली कीं, सत्तावीस हिंदाणें शिवचीं निवडून पेशजी कजीया चुकून गेला आहे. ऐसे असतां तुझीं लावेनी कजीया मांडला असे, तरी तुझांजवळ मागील कागदपत्र काय असेल व नाम भोगवटा काय असेल तो दाखवणें. त्यावरी त्यांणीं नकरीर केली कीं, आपणांजवळ कागदपत्र कांहीं नाहींत. आपल्या आजीयाचा मारा जाला आहे, इतके ठावेकें आहे. परंतु कोणे सवेवेनें मारा जाला आहे, हें कांहीं आपणांस ठावेकें नाहीं. खणून नकरीर करून उभा राहिला. त्यावरी पंचाईत मनें ऐसें जालें कीं, पेशजी निहीं गांवचे शिवचा कजीया जाला होता, ते समयी गांववालीच्या अग-व्याचदल धोंडा दगड लागोन मारा जाला असिला, तरी शिवचे अगडीयास लादोन. शिव लादने. ऐसें पंचाईत मत जालीयावरी, पेशजीचा निवाडा जालीयावरी पेशजीचे महजर जाले, ते मोकरार व अर्थ मनांत आणून तुजला हें निवाडपत्र सादर केले आहे. तरी तुझी सदरहू सत्तावीस हिंदाणें दोही गांवचे शिवचीं महजर हद्दीस शिव लागली आहे. तेणेंप्रमाणें आपले गांवचा अनुभव करून मुखरूप राहणें. तुजकडे हरकी करार केले रुपये २००० दोनशें करार केले. सदरहूची उमवणी करून मुखरूप राहणें. जाणिजे. छ २ रविवारावर आज्ञाप्रमाण.

४० वतनपत्र.

महादजी बिन संभाजी इबिन बाबाजी काटे देशमुख, प्रांत सुपें, बारामती यास दिल्लें वतनपत्र ऐसे जे:-तुजवर तुझा भाऊ धर्मोजी वल्लद मानसिंग इबिन शामराज काटे देशमुख परगणे मजकूर हुजूर फियाद जाले कीं, आपलें घर वडील, आपले मूळ पुरुष बाबाजी काटे, त्याचे वडील लेंक धर्मोजी काटे, त्या धाकटे संभाजी काटे. त्यास धर्मोजी काटे याचा विस्तार आपण व संभाजी काटे याचा विस्तार महादजी काटे ऐसे आहों. शिक्षा कारभार आपण करावा. वनताची वांटणी जाहली नाहीं. ऐसें असोन महादजी मजकूर निमें वतन खातो आणि आपणासी कजिया करितो. तरी साहेबीं आपला इनसाफ केला पाहिजे ह्मणोन जाहीर केलें. हें वर्तमान ऐकोन तूं हुजूर हजीर जालास. त्यावरी हरदूजणांचा इनसाफ करा-वयाबद्दल (पुढें दोन ओळी फाटल्या आहेत.) आपले बाप संभाजी काटे हे उभयतां श्रीरंगपट्टणीं दौलता करून होते. वतनावेरी गुमास्ते अंतोजी दत्तो व मनसूरखान ऐसे होते. त्यास कसबें सुपें येथील मोकदमानीं विजापुरीं पादशाहाचें दरबारीं फियाद केली जे, परगणें सुपें, बारामती येथील देशमुखींचें वतन आपलें आहे, ह्मणऊन वतनास मुजाइम जालें. हें वर्तमान हरदू गुमास्ते याणीं धर्मोजी काटे यास लिहिलें. त्यास धर्मोजी काटे बोलिले कीं, आपण हातीं काठी घेऊन वाद सांगावा कीं काय ? तेव्हां आपले बाप संभाजी काटे बोलिले जें, वतन थोर आहे, जाऊं देऊं नये. त्यावरी धर्मोजी काटे याणीं उत्तर दिल्लें कीं, तुजला लागतें ऐसें नाहीं. जर लागेल तरी जाऊन वाद सांगणें. त्यावरून आपले बाप संभाजी काटे बोलिले कीं, तुझीं जात नाहीं तरी आपण जातो. मग आपले बाप संभाजी काटे विजापुरास येऊन अडीच वर्षे कसबेकरी यांसी वाद सांगितला आणि कसबेकरी वादास खोटे करून पादशाही परवाना करून घेतला. त्याची नजर शेरणी होन १००० एक हजार दिल्ले. त्यावरी संभाजी काटे याणीं धर्मोजी काटे याकडे जावें, तों धर्मोजी काटे मृत्यु पावले. दौलत लुटोन गेली. त्याउपरी धर्मोजीचे पुत्र शामराज काटे व त्याची माता आऊबाई ऐसें विजापुरास संभाजी काटे याजपाशीं आले. तेथून वतनावरी आली. तोंपर्थ वतन टाकिलें नाहीं. पुढें राजश्री महाराज शहाजी राजे यास परगणे मजकूर मुकासा जाला. ते समर्थी मागती कसबेकरी उभे राहिले. ते वेळेसही कसबेकरी यास संभाजी काटे याणीं काडल करून महाराज साहेबांचे परवाने संभाजी काटे याणीं करून घेतले. त्यास शेरणी होन १००० एक हजार पडिले. त्यापैकीं संभाजी काटे यांनीं होन पांचशें दिल्ले. आणि गांवास येऊन शामराज काटे यास बोलिले कीं, आपण पांचशें होन दिल्ले. तुझीं पांचशें होन देणें. तेव्हां शामराज काटे याची मावळण सोइरीबाई वतनाचा कारभार करीत होती. ती बोलिली कीं, आपणास पैका मिळत नाहीं. ते समर्थी महाराज साहेबीं देशमुखी दोन वर्षे अमानत केली. आणि शामराज काटे व सोइरीबाई व संभाजी काटे यांस आपणांजवळ हुजूर बोलावून कर्मा-

विलें की वतन अमानत पाडिलें आले तें सोडवून खाणें. त्यावरी शामराज कोट सोडरीबाई याणीं जाव दिव्हा की, आपणास पैके मिळव नाहीं. ते वेळेस महाराज बोलिलें की, आपण तह करून देऊं, त्यास राजी आहां की काय? त्यावरी शामराज कोट बोलिले की, महाराज तह करून देतील त्यास राजी आहां. त्याउपरी महाराज साहेबीं शामराज कोटे यास बढी-लपणाम मौजे शिरसगांव वाकटे, यथील मोकदमी पुरातन होती, ते दरोबस्त देऊन, परगणे मजकुरची देशमुखी दो ठाई निमनिम वांटणी करून, शेरणी बाबत हजार होन पैकीं पांचशें होन शामराज कोट याचे तक्षिमेचे संभाजी कोट यापासून घेतले आणि देशमुखी वांटून दिव्ही वितपशील:—

हवेली सुपें अज देहे ४२ बेचाळीस पैकीं
संभाजी कोटे देहे १०॥ बाकी शामराज
कोट यास दिले देहे ३१॥.

संभाजी कोट यास दिले देहे:—

१०॥ हवेली सुपें देहे ४२ पैकीं शामराज
कोट देहे ३१॥.

बाकी देहे.

२१ कथित वारामती देहे.

३१॥

येणेंप्रमाणें दो ठाहीं वांटणी केली. दोन तर्का करून दिव्या. शामराज कोटे यांनीं आपले तक्षिमेंत शिक्का कारभार करावा. संभाजी कोट यांनीं हवेलीपैकीं देहे साडे दहा व कसबा वारामती देहे एकवीस एकुण देहे साडे एकतीस हे तर्केंत शिक्का कारभार करावा. शामराज कोट याचे तर्केंत संभाजी कोट यास बोलावयास संमंथ नाहीं. संभाजी कोट याचे तर्केंत शामराज कोट यास बोलावयास संमंथ नाहीं. शामराज कोट याचे तक्षिमेचे पांचशें होन संभाजी यापासून घेतले. याबद्दल त्याचे तर्केंमध्ये त्यास शिक्का दिव्हा. देशमुखीचा इनाम, मौजे माळेवाडी खुर्द, तर्क हवेली सुपें हा गांव किरकोळी इनाम गांवगजा परगणे मजकुरी आहे, तें निमनिमप्रमाणें खावें. गैर हक, लाजीमा, सेवधार, मानपान आपले तर्केंत यावे. ऐमा हरदुजणांचे रजाबंदीनें तह करून खुर्दखते संभाजी मोहिते हवालदार परगणे मजकुर यास व देशकास दिव्ही. त्यांनीं खुर्दखताप्रमाणें वांटणी करून दिव्ही. त्या-पासून आजपावेतो खात आलों. संभाजी कोट आपले बाप यांनीं वतनाविशीं सर्वस्वें करून करून विरोध वाद करूनकरा. बौरे यांस वाद सांगोन वतन राखिलें. वतनाची सनदापत्रें करून घेतली. खर्चवच पाडिला तो खुर्द निसवतीनें दिव्हा वितपशील:—

किता खर्च होन वितपशील.

किता रुपये.

१०००परवाना आदलशाहा पादशाहा.

२९००सनद महाराज राजाराम साहेब.

१०००परवाना महाराज शहाजीराजे साहेब.

४५००सनद राजश्री स्वामी, मुकाम बंदन.

१०००परवाना अतशाखान.

१४००शंकराजी नागायण सचीव.

१००० सनद थोरले कैलासवासी स्वामी.
५० दरवार खर्च सोहरीचाईस दिले.
३०० शंकराजी राम सुभे * * परगणे
मजकूर.

४४५०

१८९० सनद नामजादखान.
२००० सनद मिर्जाराजा.
१५०० सनद राजा भोज
१२०० अनसोजी घाटगे, दरवारखर्च अल-
मगीर पादशहा.
५५० सिगमण किलेदार, परगणे सुपें.

१९९००

सदरहूप्रमाणें आपले बाप संभाजी काटे यांणीं व आपण वतनसमंथें खर्च करून वतन राखिलें, आणि महाराज शहाजी राजेसाहेब यांणीं वांठणी करून दिल्ली. त्याप्रमाणें अन-
भाविलें. धर्मोजी व त्याचा भाऊ रघोजी काटे कजीयाकरितां स्वामीपार्शीं फिर्याद जाले. तरी
स्वामींनीं मनांस आणून इनसाफ केला पाहिजे. म्हणून अर्ज केला व पूर्वील कागद दाख-
विले बितपशीलः—

सनद महाराज शहाजीराजे—हरदू
जणांनीं निमेंनिम वतन खावें, आपलें त-
र्फेस शिक्षा कारभार करावा १.

सनद दामोदर संभाजी मोहिते वांठणी
वतन निमेंनिम १.

संभाजी मोहिते याचे नांवें खुर्दखत
निमेंनिम गांव वांटून देणें १.

सभापत्र बनाम शामराज काटे निव-
डलीयाप्रमाणें निमेंनिम वतन खावें १.

येणेंप्रमाणें पत्रें दाखविलीं, तीं मनास आणिलीं. वांठणीचा दाखला व भोगवटा तहकीक
करावयाबद्दल देशपांडे व मोकदम परगणें मजकूर व गिर्दनवाई गांवगन्नाचे मोकदम हुजूर
आणून हकिकत पुशिली. गोतानें साक्ष दिल्ली जे, शामराज काटे व संभाजी काटे देशमुख
या उभयतांची वतनाची वांठणी पूर्वी महाराजसाहेबीं करून दिल्ली, ते खरीच आहे. सन-
दा महादजी काटे यांणीं दाखविल्या त्या खऱ्याच आहेत. महाराजांनीं वतनाचा धडा घा-
लून दिल्ला त्यास अन्यथा नाहीं. ऐसी गोही गुदरली. त्यावरी तुजवरी स्वामी कृपाळू होऊन
वांठणीप्रमाणें वतनाचीं पत्रें करून दिल्लीं. शिरपाव देऊन रवाना केलें असतां, धर्मोजी व
रघोजी वल्लद मानसिंग काटे यांणीं हुजूर येऊन गैरवाका विदित केलें जे, महाराजसाहेबीं वांठणी
करून दिल्ली, परंतु शिक्षा एकच चालिला आहे; दुसरे शिक्षाचा भोगवटा नाहीं. ऐसें वि-
दित करून कागद करून घेतले. त्यावरून तुम्हीं हुजूर येऊन अर्ज केला, तो मनास आणून
राजश्री पंताजी शिवदेव यास आज्ञा केली. त्यांणीं प्रांत मजकुराचे मोकदमीस हमशाही
वतनदार गोतास पुसोन तहकीकांत केली. देशकांनीं व गोतानीं शास्त्रीदी दिल्ली जे, महाराज
साहेबीं वांठणी केली त्याप्रमाणें चालत आलें. शिक्षाही चालिला आहे. दोघे आपलाले तर्फेंत

शिक्षा कारभार करितात. सणून त्यावरून हे वर्तमान राजश्री पंताजीपंती स्वामीचे सेवेसाठी निवेदन केले. स्वामींनी मनास आणून तुजवरी स्वामी कुपाळ होऊन पूर्वील निवडीयाप्रमाणें वतनपत्र करून दिले असे. ते आपले तर्फेमध्ये देशमुखीचा शिक्षा कारभार करित जाणें. धर्मोजी कोट आपले तर्फेमध्ये शिक्षा देशमुखीचा कारभार करित जाईल. मालेगांव वगैरे इनाम गांवगजा ओहत ते निमंनिमप्रमाणें खाणें. हक्क, लाजीमा, सेवधार, मानपान आपलाले तर्फेने घेणें. सदरहूप्रमाणें कसवे बारामती देहे २१ व हवेली सुपें देहे १०॥ एकूण साडे एकतीस देहे येथील देशमुखी सेवा ते करित जाणें. धर्मोजी कोट हवेली सुपें पेकी देहे ३१॥ साडे एकतीस येथील देशमुखीची सेवा करितल. येणेप्रमाणें हरद्वजण निवडिली-याप्रमाणें पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेने अनुभवून सुखरूप राहणें. धर्मोजी कोट व रघुजी मजकूर यांणी व गैरवाका करून हुजुरची पत्रें घेतली आहेत, तीं रद्द असत. व्यास तुजशीं कथला कुरावयास संबंध नाही. छ १२ जिल्हाद, सन सवा अशरीन. आपाड, बहुल त्रयोदशी भृगुवासर, शके ५२ पराभवनाम संवत्सर, येविशीं चिटणीसी पत्रे:—

१ वतनपत्र.

१ देशपांडे व गौड मोकदमानी देहाय, परगणे सुपें व बारामती.

१ सुभेदार, वर्तमान व भावी.

३

परवानगी हुजुर जगनाथ. रसानगी दयाराम चापदार. जमात जगनाथ.

४१ मदजर.

मन्हार गोविंद उपनांव डंगरस, गोत्र गौतम, सुत्र आश्वलायन कुळकर्णी, मौजे च-व्हेली, तर्फे हवेली, प्रांत पुणे याणें हुजुर सातारचे मुकामी येऊन विनंति केली जे:—मौजे मजकूरचे कुळकर्ण पुरातन वतन गणेश जनार्दन यांचे होते. ते आपले मातेचे बाप, आपले आज्ञे, त्याणी आमचे बाप गोविंद खंडेराव व चुलेने दामाजी खंडेराऊ यांजपासून कार्य शके १६०७ क्रोधननाम संवत्सर, मार्गशीर्ष शुद्ध त्रयोदशी ते दिवशीं घेतले. मुदत रुपये ६७६॥ सहाणें साडे शाहानर यास व्याज दर सहे पंचोत्राप्रमाणें दरमाहे सदरहू स्था-यास व्याज रुपये ३३॥ पावणे चौतीस. यास मुदती तागाईत ज्येष्ठ शुद्ध त्रयोदशी, सहा माहे करून खत लेहून दिलें. मुदतीस न देऊं तर मौजे मजकूरचे कुळकर्ण तूझी घेणें. आपणास कुळकर्णास समंध नाही. ऐसें खत साक्षीमोड्याने लेहून दिलें. मुदतीस रुपये पावले नाहीत. बरेचवर आपले वडील पांच सान तेंप रुपये मागत गेले. गणेश जनार्दन यास नातवानीमुळे रुपये मिळाले नाहीत. शेवटीं गणेश जनार्दन मरण गेला. त्याचा पुत्र बाबाजी गणेश होता. त्यास मोगलांच्या मुन्याची स्वारी आली, त्याने जिवें मारिले. गणेश

जनार्दन व त्याचा पुत्र उभयतां मृत्यु पावले. त्याउपर आपले बाप व चुलते मौजे मजकुरीं पांढरीवरी जाऊन मोकदम व समस्त प्रजा व बलुते यांस मुजाहीम जाले कीं, मौजे मजकूरचा कुळकर्णी गणेश जनार्दन याणें आपलें कर्ज घेऊन कुळकर्ण गहाण ठेविलें आहे. त्यास तो व त्याचा पुत्र दोघेही मृत्यु पावले. वंश बुडाला. याउपर आपल्या पैकीयाची वाट करून देणें ह्मणोन तगादा केला. त्यावरी त्यांनीं आपले जागा विचार करून उत्तर दिलें जे, ज्याचें वतन त्याचे अवलादीनं अनभवावं आणि वडिलांचें कर्ज असेल तें वारावें. त्यास अवलाद बुडाली. अफलाद गणेश जनार्दन याची कन्या बनाम जिऊबाई ही गोविंद खंडेराव याची बायको वतनास अधिकारी. ऐशीयास कर्ज तुमचेंच देणें व वतनाचे अधिकारीही तुझींच. याकरितां मौजे मजकूरचें कुळकर्ण तुझीं आपले दुमाले करून घेऊन, वंशपरंपरेनं अनभवणें. म्हणोन आपले चुलते दामाजी खंडेराव व बाप गोविंद खंडेराव यांस उत्तर देऊन मौजे मजकूरचे मोकदम व समाकूळ पांढरीनं महजर करून दिल्हा. त्याप्रमाणें राजश्री बहिरो पंडित प्रधान व देशमुख व देशपांडे व मोंगलाई तर्फेचे जहागीरदार यांचीं पत्रें घेऊन आपले चुलते व बाप याणीं वतन अनभाविलें. सांप्रत राजश्री बाळाजी पंडित प्रधान याचेंही पत्र घेतलें आहे. आपले चुलते दामाजी खंडेराव व बाप गोविंद खंडेराव उभयतां शांत जाले. चुलतेयास पुत्रसतान नाहीं. गोविंदपंताचें संतान आपण, वतन अनभवीत आहों. आपणांपाशीं महजर व पत्रें आहेत. तीं मनास आणून स्वामींनीं वतनपत्रें करून देऊन, वतन वंशपरंपरेनं चालविलें पाहिजे. म्हणोन विनंति करून राजश्री पंतप्रधान देशमुख, देशपांडे व मोंगलाई तर्फेचे जाहागीरदार यांचीं पत्रें दाखविलीं. तीं मनास आणिलीं व मौजे मजकूरचे मोकदमांनीं कुळकर्णीचा महजर करून दिल्हा आहे तो हुजूर दाखविला. महजर बितपशीलः—

महजरनामा शके १६३८ दुर्मुखनाम संवत्सरे, श्रावण शुद्ध पंचमी, बुधवार, सन ११२६ छ २७ सावान, सुरुसन सवा अशर मया व अलफ. हुजूर राजश्री बाजी कदम नायब फौजदार व गुंडाजी त्रिंबक शेखदार नायब, राजश्री रंभाजी निंबाळकर जाहागीदार व जिल्हेदार फौजदार व हलीमवाली व देशमुख, देशपांडे परगणे मोहियाबाद उर्फ पुणें, सरकार जुन्नर सुभे खुनस्ते बुनियाद आंकी दामाजी खंडेराऊ व गोविंद खंडेराऊ लिंगरस याणीं हुजूर घेऊन जाहीर केलें जे, गणेश जनार्दन कुळकर्णी, मौजे चन्होली, तर्फ हवेली, परगणे मजकूर यास समय वृत्तीमुळें पडला. ते वस्ती आपणांस घेऊन बाजिंद जाला कीं, आपणास कर्ज देणें आणि आपलें कुळकर्णीचें वतन आहे तें गाहाण ठेवितो. मुदतीस टक्का न पावे तरी कुळकर्ण डुललें, ह्मणून बहुत बाजिंदी करून खत लेहून दिलें आहे, तें बाजिन्नस आहे. तेथें मजकूर श्री शके १६०७ क्रोधननाम संवत्सरे, मार्गशीर्ष शुद्ध त्रयोदशी, ते दिनीं खत लिखिते धनको नाम राजश्री दामाजी खंडेराव व गोविंद खंडेराव लिंगरस यांस रिणको नाम गणेश जनार्दन कुळकर्णी, मौजे चन्होली, तर्फ हवेली पुणें, आत्मसुखें प्रवर्तसंबधें तुहां-

पासून कर्ज घेतलें. मुद्दल रुपये ६७६॥ सहाशें साडेशाह्यात्तर घेतलें. यास व्याज दरमाहे दर-
सडे रुपये ५ प्रमाणें एकुण दरमाहे रुपये ३३॥ पावणे चौतीस उस्तकर्वाले मागशीर्ष शुद्ध
त्रयोदशी, तामाईत ज्येष्ठ शुद्ध त्रयोदशी, एकुण मुद्दल साहा माहे मुद्दल व काळांतर मुद्दतीस
देऊ. न मुद्दतीस न वास्त, तरी आपलें कुळकर्ण मौजे चहोलीचें आहें तें तुझांस दिव्हें. कुळकर्णासी
व आपणांसी अर्धाअर्धी समर्थ नाहीं. आपलें कुळकर्ण दुललें अर्जे. हें खत लिहिलें. सही.
मुरुसन सीत समानीन अलक, मुकाम राजमाची, तर्फ नाणेमावळ.

गाही.

संभाजी महादेव.

त्रिमळ राऊ.

माणको पिलदेव.

रखमाजी शेटीया पेट राजमाची.

सदरहू पैके घेऊन खत लेहून दिव्हें. त्यावरी मुद्दती जाहलीयाउपर पांचसात वर्षें
पैके मागितले. नातवानी करितां पैके न पावले. तों गणेश जनार्दन मयत जाला. त्या मागें
त्याचा पुत्र बाबाजी गणेश होता. तो मोगलाचा सुभा आला होता. त्याचे स्वारीस सांपडला.
त्यानें मारिला. गणेश जनार्दन यांचा (वंश) बुडालीयावरी आपण मौजे मजकूरचे पांढरीवरी
जाऊन मोकदम व समस्त प्रजा व बलुते यांस मुजाहीम जालों कीं, मौजे मजकूरचा
कुळकर्णी गणेश जनार्दन यांनें आपलें कर्ज घेऊन, कुळकर्ण गाहाण ठेविलें
आहे. त्यास त्याचा वंश बुडाला. यावरी आपल्या पैकीयाची वाट करून देणें.
ह्मणोन तामादा केला. त्यावरी त्यानीं आपले जागा विचार करून, आपलें रजावदीनें
कुळकर्णाचा कागद करून दिव्हा आहे. वजिजस दाखविला:—

“राजीनामा समापत्र श्री शके १६१८ धातानाम संवत्सरे, भाद्रपद शुद्ध नवमी, बुधवार
ते दिवशीं समस्त मोकदम व चांगुले व दाहीजण व बलुते, मौजे चहोली, तर्फ हवेळी पुणें.

किता.

किता.

१ दुलवाजी बिन विठोजी ताकपीर मोकदम.

२ परीट.

१ बाबाजी बिन लखमोजी पाटील ताकपीर.

१ बापुजी बिन माणकोजी.

१ भिवजी बिन बाळोजी चांगुला.

१ मल्हारजी बिन गोंदजी.

१ सोनजी बिन मोत्याजी ताकपीर थळ-
करी.

—
२

१ चांदजी ताकपीर थळकरी.

१ संत कोळी बिन रतन कोळी.

१ भावमाळी बिन नाममाळी मेहतऱ्या.

१ मैराळ बिन गोदकरणा गुरव.

२ सुतार.

२ चांभार.

१ येगजी बिन राणाजी.

१ अंता बिन बाळ मेहतार.

१ झाकोजी बिन रायाजी.

१ मोत्याजी बिन हत्याजी.

१ महादजी बिन सोन महाला नाव्ही.

४ महार.

१ गणोजी बिन दुरगजी कुंभार.

१ धारनाक बिन काननाक मेहेतऱ्या.

२ मांग.

१ बाबनाक बिन जावनाक मेहेतऱ्या.

१ नाइका बिन लखम राऊत.

१ मालनाक बिन कमलनाक.

१ चांगा बिन परस राऊत.

१ संतनाक बिन करेनाक.

२

४

समस्त मिळोन दामाजी खंडेराव व गोविंद खंडेराव लिंगरस यांस महजर करून दिल्हा ऐसा जे:-आपला मौजे मजकूरचा मिरासदार कुळकर्णी गणेश जनार्दन यावरी कसाला पडला, त्याबद्दल त्यानें तुह्यांपासून कर्ज घेतलें. बरहुकूम कर्जखत रुपये ६७६॥ सह्याशां साडेशाहत्तर पंचोतरा व्याजें घेतले. ते मुदतीस न थावे, तरी कुळकर्ण तुह्यांस दिल्लें म्हणोन लेहून दिल्लें. त्यावरी गणेश जनार्दन मयत जाला. त्यास एक पुत्र बाबाजी गणेश होता. तोही मोगलांनीं मारिला. गणेश जनार्दन याची अवलाद बुडालीयावरी तुह्मी येऊन हकिकत सांगितली. खत दाखवून सदरहू पैका मुदल व व्याज हिशेब करून मागणें लाविल्लें. हिशेब पाहतां पैकाही मुबलक जाला. पैका देविला जात नाहीं. याबद्दल गणेश जनार्दन यानें कर्ज घेऊन, कुळकर्ण गहाण तुह्यांपाशीं ठेविल्लें आहे. गणेश जनार्दन याची लेक जिऊबाई गोविंद खंडेराव यास दिल्ली आहे, यामुळें सोडरे म्हणून समयास कामास याल. हणोन कर्ज दिल्लें आहे. अवलाद बुडाली तरी अफलादेनें वतन खावें हें चालत आलें आहे. याकरितां श्री ईश्वर स्मरण, सदरहू हिशेब मनास आणून, गणेश जनार्दन याचें कुळकर्ण मौजे मजकूरचें तुमचे सांभाळीं केलें असे. तुह्मी लेंकराचे लेंकरीं वंशपरंपरेनें कुळकर्णाची वृत्ती पिढी दरपिढी खाणें. कुळकर्णाचा हक्क लाजीमा सुदामत चालत आला आहे त्याप्रमाणें ठेवणें. घर ठिकाणा कुळकर्णाचा आहे, तेथें तुह्मी घर बांधोन सुखें वृत्ती अनभवीत जाणें. यास कोणी गांवकरी व गणेश जनार्दन याचे निसवतीचे वारसदार (जो कोणी) कथला करील, तो दिवाणाचा गुन्हेगार, गोताचा अन्यायी, श्री वाघेश्वराची आण असे. श्री वाराणशी व बेताळीस पूर्वजांची आण असे. येणेंप्रमाणें राजीनामा लिहिला. सही. सदरहू गांवीच्या वतनदारांचा कागद व गणेश जनार्दन याचें खत मनास आणितां, गणेश जनार्दन यावरी आज तागाईत मुदल, व्याज, तीस एकतीस वर्षांचा हिशेब बेमुबलग होतो. गणेश जनार्दन याचें पुत्रसंतान बुडालें. त्याची कन्या जिऊबाई, गोविंद खंडेराव याची बायको, अफलाद, तिणें वतन खावें, हें शास्त्रप्रमाण आहे व चराचरही चालत आहे. दामाजी खंडेराव व गोविंद खंडेराव याचा पैका देणें आहे व गणेश जनार्दन याचा जांवई गोविंद खंडेराऊ वतनास अधिकारी. यास कुळकर्णाचा कागद लेहून दिल्हा आहे. तो मनास आणून मौजे मजकूरचें कुळकर्ण यास मोकरर करून दिल्लें आहे. कुळकर्णाचा घरवाडा व हक्क लाजीमा

सुदामन गिरिस्ताप्रमाणें तुझीं आपले वंशपरंपरें अनभविणें. क्षणान दामाजी खंडेराऊ व गोविंद खंडेराऊ यांस महजर करून दिलहा.

गोही.

कित्ता.

कित्ता.

- १ मालजी नरसिंगराऊ व अडवोजी नार्क शितोळे देशमुख, प्रांत पुणें.
- १ होनप देशपांडे, प्रांत पुणें.
- १ शामजी वनाजी चिटणीस, सरकार जून्नर.
- १ वेंकाजी पाटील झांबरे मोकदम, कसबे पुणें व जिवाजी केवग कृच्छकर्णी निसवन मोहतर्का, कसबे मजकूर.
- १ माळी मेहतर, कसबे पुणें.
- १ तान्हाजी बिन सिंदोजी तुपे पाटील मोकदम, मौजे हडपसर.
- १ गणशेटी वल्लद गोमाजी शेडे, पेठ शाहापूर, कसबे पुणें.
- १ सोमाजी बिन खंडोजी पाटील व फिरंगोजी बिन वाल्होजी हरपळे, मौजे फुरसुंगी, तर्फ हवेली पुणें.
- १ सोनजी बिन गोदाजी पाटील ताकपीर मौजे धनकवडी, तर्फ हवेली पुणें.
- १ गणोजी बिन परसोजी पाटील खुरकुटे, मौजे बाणेरें, तर्फ हवेली पुणें.
- १ बापोजी बिन पदाजी गंधे पाटील, मौजे निरगुडी.
- १ जानोजी बिन संभाजी पाटील पोळळे, मौजे धायरी.
- १ तुकोजी बिन फुलाजी व मल्हारजी बिन भिकाजी सितोळे पाटील, मौजे लवळें.
- १ राणोजी बिन दत्ताजी तनपुरे पाटील, मौजे बिचवी, तर्फ खेड.

- १ संताजी बिन देवजी पाटील मोडक, मौजे वाडकी.
- १ खंडोजी बिन लखमोजी बोन्हाडे पाटील, मौजे हिंगणें.
- १ बापूजी बिन देवजी पाटील साटे, मौजे पिपळें निलद.
- १ फिरंगोजी बिन महादजी पाटील बावरेट, मौजे बोपोडी.
- १ माणकोजी बिन परसोजी पाटील जगथाप, मौजे पिपळें गुरव.
- १ भुगोजी बिन कानोजी व बावाजी पाटील राकसे, मौजे सांगवड.
- १ हरबाजी बिन जाऊजी पाडळे मोकदम, मौजे रावेत.
- १ खंडोजी बिन कावजी पाटील जगदळे, मौजे गराडें, तर्फ कन्हपठार.
- १ माणकोजी बिन जाऊजी व हरबाजी पाटील, मौजे चिंचवड.
- १ सुभानजी बिन रामाजी ठवळे, मौजे नवळें.
- १ माणकोजी बिन संताजी पाटील वाळके, मौजे दिघी.
- १ बाबाजी बिन नैतजी पाटील कंद, मौजे सुकलोणी, तर्फ सांडस.
- १ शिवजी बिन जानोजी जगथाप मोकदम, मौजे वानवडी.
- १ नैतजी वल्लद सावजी कवडे मोकदम, मौजे धोरपडी, तर्फ हवेली.

- १ नैताजी बिन धनाजी तलकात, मौजे बो-
पोडी, तर्फ हवेली.
- १ रामजी वल्लद यमाजी पाटील गलंडे,
मौजे वडगांवसेरी.
- १ सभानजी बिन देवजी पाटील मोरे, मौजे
चिखली, तर्फ हवेली.
- १ मल्हारजी वल्लद मोत्याजी पाटील ठिगरे,
मौजे धामोरी, तर्फ हवेली.
- १ सोनजी मोक्षे चौगुले, मौजे यरवडे.
- १ नवलोजी बिन संताजी पाटील तावरे,
मौजे परवती, तर्फ हवेली.
- १ नारोजी वल्लद बापोजी पाटील खिराड
मौजे—
- १ बुवाजी बिन भिवजी राकसे मोकदम,
मौजे उंबरे, तर्फ हवेली.
- १ हाउजी बिन जाउजी राकसे मोकदम,
मौजे साळउंबरे.
- १ दुलवाजी बिन बापूजी पाटील, मौजे
चन्होली.
- १ जिवई कुच संताजी पाटील राजगुर, मौजे
यरवडे.

येणेंप्रमाणें महजर आणून दाखविला व मौजे मजकूरचें कुळकर्ण आपले दुमाले जालीयावरी, मोकदमास कुळकर्णाच्या मुशाहियाची मोईन पुशिली. त्याणीं देशमुख व देशपांडे यांचे वियमानें कुळकर्णाचा मुशाहिरा जमीन रकम साहा रुके, यास मुशाहिरा मोईन खुर्दा टके १॥ बारा सळ्या, व गळा ऐन जिन्नस बारुळें १॥ दीड मण, येणेंप्रमाणें कदीम मोईन होती. त्याप्रमाणें आपणांस पत्र लेहून दिल्लें आहे. त्याप्रमाणें आपण मुशाहिराही घेत आहों. महाराज स्वामींनीं कृपाळू होऊन वतनाचें पत्र करून देऊन वंशपरंपरेनें चालविलें पाहिजे हणून विनंति केली. त्यावरून मनास आणून, यावरी स्वामी कृपाळू होऊन, मौजे मजकूरच्या कुळकर्णाचा महजर, याचा बाप व चुलते यांनीं करून घेतला आहे. त्याप्रमाणें मौजे मजकूरचें कुळकर्ण यास अजरामहामत वतन करून दिल्लें असे. तरी हें मौजे मजकूरचें कुळकर्ण देखील घरवाडा व कुळकर्णाचा मुशाहिरा जमीन रकम ससगाणीस खुर्दा टके १॥ बारा सळ्या व गळा बारुळें दीड मण प्रमाणें, मुशाहिरा व तश्रीफ, मानपान, कानुकायदे सुदामत शिरस्ता चालत आला असेल, त्याप्रमाणें हे व यांचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें अनभवितील. येविशीं पत्रें:-

- १ वतनपत्र शेरणी रुपये २०० दोनशें कीं वसूल हुजूर जाला असे.
- १ मोकदम व रयानीं, मौजे मजकूर, बहुल पष्ठी भृगुवासारे.
- १ देशमुख व देशपांडे, परगणे मजकर, बहुल दशमी भौमवार.
- १ देशाधिकारी, बहुल दशमी भौमवार.
- १ राजश्री पंतप्रधान, बहुल दशमी भौमवार.

पत्रे पौष बहल पटी, भुगुवासर, आनंद संवत्सरे, वार कीर्द छ २८ सावान, सुरसन खमस सलासीन.

४२ कौलनामा.

बहिरजी व सयाजी बिन सुमानजी बिन बहिरजी वरगे पाटील मोकदम, मौजे हुसेनपूर, परगणे खटाव, याणीं शाहूनगर नजीक किडे सातारा येथील मुकामी स्वामी संनिध येऊन रौद्रनाम संवत्सरी विनंति केली कीं, मौजे मजकूर पूर्वी कसबे खटावची वाडी, याचा मौजा अलाहिदा करून, तेथील पाटिलकी पेशजी अंबरखान हुसेनी याणीं आपला बंदा ताजमहंमद यासी मिरास करून दिव्ही. त्याणीं एक दोन वर्षे पाटिलकी केली, परंतु गांवची लावणी करून, दिवाणचा पैका फारिख केला नाही, आणि आपण उठोन चंदीपानें गेला. मौजे मजकूर खराब पडला. याजबद्दल अंबरखान हुसेनी याणीं परगणे मजकूरची देशमुखीण वाइजी आवा कोम कसोजी फडतरे यासी तलब करून हुजूर नेलें, आणि मौजे मजकूरची बेरीज रकमेचा दुसाला तगादा करून, पेस्तर गांवची लावणी करावयाचा हुकूम करून पत्र लेहून घेतलें. त्यास निरोप दिल्या. त्याउपरी वाइजी आवा परगणे मजकुरास येऊन विचार पाहिला. परंतु मौजे मजकूरचा पेशजी दुसाला तगादा करून पेस्तर लावणी न होय; याकरितां आमचे पणजे तुकोजी व बंकोजी बिन रवळोजी वरगे यासी मौजे मजकूरचे पाटिलकीचे वतन देशमुखानीं आत्मसंतोष विकत देऊन, त्याची किंमत होन ९२० साडे पांचरां येऊन दिवाणाचा तगादा वारला, आणि खरेदी खत लिहून दिव्हे. त्याप्रमाणें आमचे पणजे मौजे मजकूरची पाटीलकी मोकदमीचे वतन अनमवूं लागले. त्या मार्गे त्याचे पुत्र बहिरजी वरगे, हे आमचे आज, त्याणींही मौजे मजकूरची पाटिलकी अनमविली. त्याउपरी मुलखा-मध्ये काळदुकाळ पडला. या निमित्त गांव सोडून पोटा भगवयासी देशावरी गेले. मार्गे गांवावरी आमचे कोणी नव्हतें. याजकरितां देशमुख फडतरे, परगणे मजकूर याणें गांवची लावणी उगावणी करून मोकदमी अनमवीत आहेत. पूर्वील पत्रे आझांपाशीं आहेत, तीं मनास आणून देशमुखान हुजूर आणून, त्याचा आमचा करीना मनास आणून, मौजे मजकूरचे मोकदमीचे वतन आमचे दुसाला करून देशपरंपरेनें चालविलें पाहिजे खणून विदिन केलें; व खरेदीपत्र व होन पावलीयाचें पत्र आणून दाखविलें. वितपशीलः—

“वृत्तिपत्र राजश्री वाइजी आवा व चाकाजी देसाई, परगणे खटाव ताहा तुकोजी बंकोजी वरगे पाटील मोकदम, मौजे हुसेनपूर, परगणे मजकूर, सुरसन इहिदे सलासीन अलक. लेहून दिव्हे वृत्तिपत्र ऐसें जेः—मौजे मजकूर टाणीयाचा गांव हजरत खानसाहेबी आपले बंदेयासी गांव मिरास करून दिव्हा. त्यास त्याच्यानें मौजे मजकूरची कीर्द जाहली नाही. मौजे मजकूर मजरा पडिला. याबद्दल आपणास दस्त करून हुजूर नेऊन, मौजे मजकूरची दुसाला रकम बेरजेचा तगादा करून, पेस्तर कीर्द करा-

वयासी रजा फर्माविली. त्यास आपण महालास येऊन विचार पाहिला. परंतु दिवाणाचा तगादा वारून कीर्द होइनासी जाली. मग आपले आत्मसंतोषे तुह्यांस मौजे मजकूरची पाटिलकी कुलवाब कुलकानू, हक्क, इनाम, सेवधार व गावडमोट, महार, नांगर व होळीची पोळी देखील तुह्यांस वतन करून दिले असे. तुह्यांपासून दुसाला बेरीज गांवची रक्कम भरून घेऊन दिवाणचा तगादा वारला. तुह्मी मौजे मजकूरचे मोकदमीचे वतन लेकराचे लेकरीं खाऊन, मौजे मजकूरची कीर्दमहामुरी करून सुखरूप असणें. तुह्यांस कोणे गोष्टीचा दिवाणाचा तगादा लागों देणार नाही. आपले वंशीचा होऊन तुमचे वतनास जो कोणी कसूर करील, त्यास श्री देवाची आण असे जाणिजे. रवाना छ ५ रमजान. हें आपलें वडिलांचें इमान सही. हें वृत्तिपत्र सही. ”

“कौलनामा राजश्री वाइजी आवा व चाफाजी देसाई, परगणे खटाव ताहा तुकोजी व वेंकोजी बरगे पाटील मोकदम, मौजे हुसेनपूर, परगणे मजकूर, सुरुसन इहिदे सलासीन अलफ. दादे कौलनामा ऐसाजेः—मौजे मजकूरचे दिवाणें आपले माथां रक्कम दुसाला बेरीज होन ५५० साडेपांचशें ठेविले. त्यास तुह्यांपासून सदरहू साडेपांचशें होन घेऊन तुह्यांस आत्मसंतोषे, मौजे मजकूरचे मोकदमीचे वतन अजरामहामत करून दिले असे. आपले लेकराचे लेकरीं खाऊन, मौजे मजकूरची लावणी करून सुखरूप असणें. मौजे मजकुरास कौल परगणे मजकुरीं हजरतखान साहेबीं कटबण भाग स्थळाचा कौल दिलहा आहे. त्याप्रमाणें चालून तुह्यांस कोणे गोष्टीचा तगादा लागों देणार नाही. जाणिजे छ १० माहे रमजान दरीबाब कौल असे.”

येणेंप्रमाणें पत्रें आणून दाखविली. ती मनास आणून राजश्री श्रीनिवास पंडित प्रतिनिधी यांसी स्वामींनीं आज्ञा केलीजे, फडतरे देशमुख परगणे मजकूर यासी हुजूर आणून बरगे याचा करीना मनास आणून, वतन याच्या दुमाले करणें. त्यावरून पंडित मशारानिल्ले याणीं मानाजी व बहिरजी फडतरे देशमुख, परगणे मजकूर, यासी हुजूर आणून तहकितात करितां देशमुख मजकूर बोलिले जे, मौजे मजकूर रकमाळा जमीन चावर १८-८२१ आठरा चावर एकवीस बिघे जमीन येथील पाटिलकी आमची पणजी बाईजी आवा व चाफाजी देशमुख याणीं तुकोजी व वेंकोजी विन स्वळोजी बरगे यासी विकत दिली. तेणेंप्रमाणें बरगे पाटिलकी मोकदमी अनभवीत होते. तेव्हां ताजमहंमद याचा लेकर घेऊन, पाटिलकीबद्दल बरगे यासी कजीया केला. ते समयीं वाइजी आवा व हरजी देसाई याणीं अंबरखान याजकडे जाऊन, ताजमहंमद याच्या लेकासी वाद सांगोन, खोटा करून, पाटिलकीचे वतन बरगे याच्या दुमाला केलें आणि आपलें इनामपत्र लेहून दिलें. त्याप्रमाणें बरगे याणीं मौजे मजकूरची पाटिलकी अनभविली. त्याउपरी कित्येक दिवशीं काळादुकाळामुळें गांव सोडून पोट भरावयासी देशावरी गेले. मागे गांवची लावणी करून दिवाणाचा टक्का द्यावयासी पाटील नाही. याबद्दल मौजे मजकूरची पाटिलकी आर्ही चालऊन दिवाणाचा टक्का वसूल देत आहों. हल्लीं बरगे आपले वतनावरी आले आहेत. यांनीं आपले वतन दुमाले

कसून येऊन वंशपरंपरेनें वतन अनभवार्थें. यांचा आमचा कजीबा नाही. आमचे वडील यासीं मौजे मजकूरची मोकदमी विकत दिल्ली आहे. तेणेप्रमाणें करार आहे घणून बोलिले. त्यावरून राजश्री पंत प्रतिनिधी याणीं देशमुख मजकूर यासीं सांगितलें जे, तुम्हीं आपलें पत्र व महजर कसून देणें. त्यावरून देशमुख, परगणे मजकूर याणीं आपलें पत्र व महजर कसून देऊन, मौजे मजकूरची पाटिलकी, मोकदमी, बहिरजी व सयाजी बिन सुमानजी इबिन बहिरजी बरगे याच्या दुमाले केली. त्याप्रमाणें राजश्री श्रीनिवास पंडित प्रतिनिधी याणीं आपलें पत्र कसून दिल्लें. तीं पत्रे बरगे मजकूर याणीं हुजूर आणून दाखविलीं व देशमुखाचें पत्र दाखविले वितपशीलः—

“कौलनामा राजश्री बहिरजी फडतरे देशमुख, परगणे खटाव ताहा बहिरजी बरगे पाटील मोकदम, मौजे हुसेनपूर, परगणे मजकूर मुकसून हजार ११९० इहिदे अर्बेन मया अलफ. कारणें दाद कौलनामा ऐता जेः—तुम्ही येऊन विदित केलें कीं, साहेबाच्या बडिलांनीं मौजे मजकूरची पाटिलकी आपल्या बडिलास दिल्ली आहे. याचे कागदपत्र आहेत ते पाहून, मनास आणून, मौजे मजकूरचे पाटिलकीचें वतन दुमाले केलें पाहिजे. म्हणून कागदपत्र पुढें ठेविले. वाचून पाहिलें. ते आमचे वडील तीर्थस्वरूप मातुश्री बाइजी आवा व चाकाजी देसाई यांचे कागदपत्र शिक्क्यानिशीं आहेत. तेथें लिहिलें कीं, मौजे मजकूर कसबेचे बाडीचा गांव अलाहिदा खानसाहेबीं कसून आपला ताजमहंमद यासीं पाटिलकी दिल्ली होती. ते त्याणें गांवची लावणी न करितां निघोन गेला. गांव पडला होता. त्याजबद्दल आपणांस दिवाणें तगादा कसून तर्की कर्माविली. आपणांपाशीं पैके पडसरीचे यावयास अवसर नाहीत. मग तुमचे वडील तुकोजी व बेंकोजी बरगे यासीं बोलावून आणून, पाटिलकी विकत देऊन, होन ९९० साडे पांचशें येऊन दिवाणाय दिल्लें. आणि पाटिलकी तुमचे बडिलाचे दुमाले केली. ऐसीं पत्रें लिहिलीं. तीं मनास आणून बडिलाचें लिहिणें मान्य कसून, मौजे मजकूरची पाटिलकी व महार, नांगर, होळ्याची पोळी, पानतत्रीक, हक्क लाजीमा, इनाम जमीन शिरिमेप्रमाणें दुमाले असे. तरी दिवाण नफगई कसून, गांवची लावणी संचणी कसून, पाटिलकी अनभवून सुखरूप खाणें. तुमचे लेकराचें लेकरी चालवूं. आम्हांकडून अंतर पडणार नाही. दरीबाब कौल असे. छ २७ माहे नसर. येणेंप्रमाणें पत्र मनास आणून मौजे मजकूरची पाटिलकी, मोकदमी बहिरजी व सयाजी बिन सुमानजी बरगे याचे पणजे तुकोजी व बेंकोजी बिन रवळोजी बरगे यांनीं बाइजी आवा व चाकाजी देशमुख, परगणे मजकूर याजकडून खरेदी केली आहे. त्याप्रमाणें हल्लीं बहिरजी फडतरे देशमुख परगणे मजकूर याणें बरगे यासीं आपलें पत्र व महजर कसून दिल्ल्या आहे. त्याप्रमाणें यासीं मौजे मजकूरची पाटिलकी, मोकदमी, दरोबरत देखील पानमान तत्रीक, होळ्याची पोळी व हक्क, इनाम, नांगर, रावता, महार व बाजे कानुकायदे शिरिमेप्रमाणें यासीं वंशपरंपरेनें करार केले असे. तरी तुम्हीं मौजे मजकूरची मोकदमी, दरोबरत याचे दुमाले कसून दंडकप्रमाणें

वतनाची सेवा याचे हातून घेऊन, सदरहू वतनास हक्क, इनाम व मानपान, तश्रीफ, नांगर, होळीची पोळी वगैरे कानूकायदे खरेदीखत व महजराप्रमाणें यासी व यांचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें वतन चालवणें. प्रतिवर्षी नवीन पत्राचा आक्षेप न करणें. या पत्राची प्रती लेहून घेऊन, अस्सल पत्र भोगवटीयास याजवळ परतोन देणें. या वतनसमर्थे याचे माथां शेरणी, स्वराज्य व मोगलाई अमल एकूण दुतर्फा रुपये ९०० पांचशें करार करून, निमे हुजूर व निमे जिल्हेकडे वसूल घेतला असे. येविशीं पत्रें. छ ७ जमादिलावल, सन खमस अब्बैन मया व अलफ. राज्याभिषेक शके ७१ रक्ताक्षीनाम संवत्सरे, अधिक आषाढ शुद्ध नवमी, गुरुवासरे येविशीं पत्रें:—

२ फडणिशी.

१ मुख्य पत्र.

१ कुळकर्णी व चौगुले व रयान व बलुते.

२

२ चिटाणिशी.

१ देशमुख, देशपांडे.

१ देशाधिकारी व लेखक, वर्तमानमावी.

२

४

४३ निवाडपत्र.

यादी बापूजी रामचंद्र प्रभू देशकुळकर्णी व गांवकुळकर्णी तर्फे रोहिडखोरे व वेळवंडखोरे, प्रांत मावळ. सुरुसन सीत सालासीन मयातैन व अळफ. राजश्री पंतसचीव याणीं देशकुळकर्ण तर्फे मजकूरचे व गुमस्ते याणीं गांवकुळकर्ण वगैरे वतन जबरीनें घेतलें. त्याविषयीं तंट्या पडून पेशजीं हुजूर निवाडा होऊन बहिवाट केली व तंटे होत आले. व सचिव वगैरे याणीं जबरी करून वतन घेतलें. त्याविषयींचे कागदपत्र अस्सल व नकलेच्या नकला तपशीलवार:—

“ १ हवालदार व कारकून किल्ले रोहिडे यांचे पत्र दादाजी नरस प्रभू देशकुळकर्णी व गांवकुळकर्णी, तर्फे रोहिडखोरे व तर्फे वेळवंडखोरे, प्रांत मावळ यांचे नावे पत्र त्यांत हांसील:—तुझीं लोक जमाव करून अजरठखान वजारतमहा शिवाजी राजे यासी पुंडा-वेसी सामील जाहलां व इनाम भाक जाहल्याची खबर बदल देशमुख व खापडे व जेथे देशमुख याणीं ठाणें शिरवळीं जाहीर केलें. त्याजवरून परागंदा जाहलास, आणि विलायत

बेराण जाहली. त्याजवरून हद्दीं शाहा गाजी हुकूमतपन्हा यांचे हुकमावरून वजिराचा हुकूम आला. त्यांत पेटकरी व रयत बंगेर दोनी तणीयांत आपले मकाणी येऊन विलायत संचणी करणें. हुजूरचे हुकमावरून सर्व गुन्हें माक होऊन हा कौलनामा कर्माविला असे खणोन. छ २९ रबिलावल, सुत्सन सीत अंबेन अल्फ. शके १५६७. पत्र अस्तल.

१ राजाराम महाराज यांचीं राजपत्रें देशाधिकारी व लेखक वर्तमानबाबी यांचे नांवें त्यांत मजकूरः—दादाजी नरस प्रभु देशकुळकर्णी व गांवकुळकर्णी तर्फे मजकूर यांचे वतन जवरीने शंकराजी नारायण यांणीं घेतलें. त्यास परत प्रभुकडे पेशजीप्रमाणें देवविणें. जे ज्याणीं वतन संतोषांनीं खरिदी दिव्हें, त्याचा बोलण्याचा संमंध नाही. व ज्याजवर बलात्कार कोणी करून वतन घेतलें, खरिदी नसतां मतलबी सबब लाविली, ते खोटे. त्यास वृत्तिशीं संमंध नाही. याप्रमाणें कैलासवासी थोरले राजश्री—स्वामींचे वेळेपासून ठरून चालत असतां अलीकडे नवीन जवरीने दादाजीस गरीब पाहून वतन घेतलें. तें परत देविणें. दादा कोंडदेऊअलीकडे बलात्कारें अशी ज्याची वृत्ति कोणी घेतली असल ती परत देविणें. राजकारणांत ज्याणीं इकडे जसे लिहिलें, त्याप्रमाणें होत गेलें. तें भर समजून जालें. गांडेकरास पत्रें करून पाठविलीं, तीं रद्द करून त्यासही लिहिलें आहे म्हणोन. माघ शुद्ध १ भृगुवासरे राजशक १९. शके १६१४ नकल.

१ राजाराम महाराज यांचें पत्र शंकराजी नारायण यांस, त्यांतील हांशीलः—नरस प्रभु व भास्करजी प्रभु हे धरभाऊ, दोघेही वृत्तीस अधिकारी. दत्तक पुत्र घेणें नलगे. तत्रापि दत्तक घेऊन मोगलाईपासून आजपावेनां बहिषाट करितात. दादा कोंडदेव यांचे कारकिर्दीअलीकडे स्वामींनीं कोणी कोणावर जुलम व बलात्कारें वतनें घेतलीं, तीं परत देविलीं. असा नेम चालत आला. त्यांत तुम्ही राजक्रांति, इकडे गैरबाका मजकूर लिहून राजपत्रें नेलीं. त्यास तुमचें लिहिणें हुजूर खेर वाटून तीं पत्रें वतनीं पाठविलीं. परंतु हें श्रीस व स्वामींस कधींच मानणार नाही. चिरंजीवापाशीं वादशाही लष्करांत चाकरीवर याचा पुत्र कृष्णाजी आहे. ही माहिती तुम्हांस असतां याचें वतन घेतलें ! तें परत घेण्यास तुम्हांकडे प्रभु रवाना केला असे. तरी याचें वतन परत देणें. माघ शुद्ध १ भृगुवासरे, राजशक १९. शालिवान शके १६१४ नकल.

१ शाहाजहान बादशहा यांचा परवाना शाह महाराज यांचे नांवें त्यांत हर्शालः—कृष्णाजी दादप्रभु देशपांडे यांचें वतन शंकराजी नारायण याणें घेतलें व अशा तसनसी बहुत कैत्या, सबब तुम्हां आणविलें, न आले. शिर्कणीं खाऊन गेले. त्यास नारोपंत यांस ताकीद करून यांचें वतन यांस देवविणें व अशीं ज्याचीं कदीम वतनें असून घेतलीं असतील, तीं परत देवविणें, व अवलाद अफलाद वतनें चालवणें खणोन. छ ११ रबिलावल सन ११३१. शके १६३७ नकल.

४४ कर्जरोखा.

हजरत नवाब खोजे मोमीनखां बहादुर.

कर्जरोखा धनकोनाम राजश्री राधो गोजदेव, कसबे खेड यासी. रिणकोनाम जगन्नाथ बाबनाजी नार्डक देशमुख, परगणे अरधापूर, सन ११९९ सन हिजरी आत्मकार्यपरत्व संमधें तुमचें कर्ज घेतलें. मुद्दल रुपये १००० हजार. यासी व्याज दर रोकडा चोहोत्रापमाणें दरमहा देत जाऊं. न देऊं तर आपलें वतन यासी संमध नाही. सबब आपलें वतन सोडविलें व आपणास धरून नेऊन मुसलमान करीत होते त्याबद्दल रोडविलें. हजार रुपये देऊन बंद खलास केला. आपणासी दुसरी गोष्ट सांगणार नाही. हा रोखा लेहून दिलहा सही वितपशीलः—

गाही.

सुभानजी चौधरी, कसबे मजकूर.

लक्ष्मण महाजन, कसबे मजकूर.

लखमापा शेठे, कसबे मजकूर.

तारिख छ १६ माहे सफर, माघ वद्य दशमी १०.

४५ निवाडपत्र.

कृष्णाजी रघुनाथ उपनाम दिवाकर, गोत्र गौतम, शाखा माध्यांदिनी, सूत्र वाजसनी जोतिषी व कुळकर्णी, मौजे चिमणगांव, संमत कोरेगांव, परगणे वाई यांसी दिल्लें वतनपत्र ऐसीजेः—तुहीं शाहूनगर नजीक किल्ले सातारा येथील मुक्कामी स्वामीसंनिध देऊन विनंति केली कीं, मौजे मजकूरच्या जोतिष कुळकर्णाचें वतन पुरातन आपले वंशपरंपरेनें अनभवीत आहों. पूर्वीं आमचे वडील देवो लक्ष्मण व चिंतो लक्ष्मण हे उभयतां बंधू, मौजे मजकूरचें जोतिष कुळकर्ण अनभवीत असतां, रामाजी नागनाथ व गोदो नागनाथ सोनवडे उमराणीकर, ऋग्वेदी हे दिवाणबळें वतनास मुजाहीम जाहले. त्यासमागमें वादवेवाद सांगोन गोतानें परथळ, कसबे कल्लें, कर्नातमजकूर, प्रांत पन्हाळा येथें रवा नेमिला. तो आपले वडील देवो लक्ष्मण यांणीं काढून खरें जाहले. रामाजी व गोदो नागनाथ वाद सांगत होते. त्यांणीं मौजे मजकूरचे पांढरीवरी रवा काढिला. ते खोटे जाहले. त्याचा आमचा करिना, अंबरखान दिवाण या प्रांतास पूर्वीं दिवाण होते, त्यांणीं मनास आणून, रामाजी व गोदो नागनाथ यांसी खोटे करून, मौजे मजकूर दरोबस्त जोतिष कुळकर्णाचें वतन पूर्ववत्प्रमाणें आमचें करार करून, आमच्या वडिलास दुमाले मिसल महादो त्रिंमल हवालदार व महंमद अल्ली हुद्देदार, मौजे मजकूर यांसी छ १९ जमादिलावल, सन इसले अशरीन अलफचें पत्र करून दिल्लें, व महजरही करून दिलहा. यावरी आपले वडील देवो लक्ष्मण व चिंतो लक्ष्मण पूर्ववत्प्रमाणें, मौजे मजकूरचें जोतिष कुळकर्णाचें वतन अनभवू लागले. त्याउपरी कित्येका दिवशीं राजश्री धानतराव विजापुरच्या पादशाहाची दिवाणगिरी करीत होते. त्यांजकडे

रामाजी नागनाथ नानाबडे उमराणीकर यांचा पुत्र नागो राम जाऊन, मौजे मजकुरचे निमं वतन त्यास देऊं करून, त्याचे वडें विंसाजी चिंतामण घेऊन गांवांस आले. ते समथी आपले वडील चिंता लक्ष्मण यांचा पुत्र विसाजी चिंतामण गांवीं वतन चालवीत होता. त्यासी धरिणी आणून दारीं बैसाविली. तेव्हा विसाजी चिंतामण यांणे सर्व विंगाद घर सोडोन जीव घेऊन पळाला, आणि रुईस गोत्रज कुळकर्ण करीत होते, त्यांस वर्तमान सांगितलें जे, आपल्या वतनावरी याननराव याच्या वडें नागो राम उमराणीकर उभा राहिला आहे. पूर्वी अंबरखान यांचे कारकिर्दीस वादान उभे राहिले. ते समथी आमचे चुलते देवो लक्ष्मण व बाप चिंता लक्ष्मण या दोघां भावांनीं वाद सांगोन दिव्य करून, रामाजी नागनाथ यासी खोटा केला. हल्लीं आपल्या चुलत्यांचे पुत्र रोजगारानिमित्त दूर गेले आहेत. आपण एकटा पडलों. तुझी गोत्रज आहां. आपली कुमक करणें ह्मणोन बोलिले. त्यास रुईकरांनीं उत्तर दिले जे. आपण वाद सांगायामी तुझांस लागील होत नाहीं. चिमणगांव साधले हरपले तुमचे, आपणास संमंथ नाहीं, ह्मणोन कोनर बाबाजी रुईकर यांनीं येजीतखत लिहून दिव्हे. ते घेऊन, आपले वडील विसाजी चिंतामण विजापुरास जाऊन, याननराव यांची भेट घेऊन, पूर्वील करिना सांगोन, अंबरखानांचे कारकिर्दीचा महजर व दुघाले भिसल त्यांस दाखविली. ती त्याणीं मनास आणून, नागो राम यासी आपलें पत्र दिव्हे जे, तुं खोटा आहेस. त्याच्या वतनास मुत्ताहीम न होणें. तें पत्र घेऊन गांवांस आले. तब मुल्ख महाराज राजश्री— थारले कलासबासी स्वामीस अर्जांनीं जाहला ते समथी विसाजी चिंतामण व आपले बाप राघोबानंद दिन बापुजीराम या दोघांनीं जाऊन वर्तमान निवेदन केलें. तेव्हां राजश्री स्वामींनीं राजश्री पंताजीपंत वाकनिविस यांस आज्ञा केली जे, याचा करिना पूर्वील महजर मनास आणून, विदित करणें. त्यावरून त्यांनीं करिना मनास आणून, महाराज स्वामींस विदित करून, हुजुरांचे पत्र करून दिव्हे; व परमणे मजकुरचा सुमा येसाजी मल्हार करीत होत, त्यास आपले पत्र दिव्हे. त्यांनीं पत्राप्रमाणें भगवंत मुद्दल हवालदार, संमत कोरेगांव यांसी पत्र दिव्हे जे, याचा करिना पूर्वील पत्रें मनास आणून, मौजे मजकुरचे ज्योतिष कुळकर्णाचें वतन याचे दमाला करणें. त्यावरून भगवंत मुद्दल हवालदार यांनीं आमच्या वडिलाजवळील पूर्वील पत्रें व महजर व मौजे मजकुरचे भोकदम व वल्लें व गीर्दनवायेच्या गांवचा रुजू मोक्षा पाहून आमचे वडील विसाजी चिंतामण यासी, राज्यामिषेक शके ४ पिगलनाम संवत्सरे, सन समान अर्बिन (सैन) अठक. छ २४ जमादिलाखरीं दुघाले भिसल दिव्ही. ते घेऊन विसाजी चिंतामण, मौजे मजकुरचे ज्योतिष कुळकर्ण अनभवीत होते. ते मृत्यु पावले. त्यामार्गे त्यांचा पुत्र चिंता विश्वनाथ गांवावरी येऊन, वतनाचे कागद व महजर व रुईकराकडून येजीतखत घेतले होतें तें, व गांवचा जमीनझाडा व रकमाळा व कित्येक कागद वर्षनगडी अंचळोजी काटे याचें धर्गे ठेऊन, मौजे मजकुरच्या ज्योतिष कुळकर्णाचें वतन अनभवीत असतां, त्यास व्यथा प्राप्त जावली. याजकरितां तुळाजी पाटील व भोकदम

व जखनाख महार हेत्रघा, मौजे मजकूर यांनीं चिंतो विश्वनाथ व त्याची माय सर्वाई यासी खटावकर भट मावळे यांचे घरीं पावती केली. तेथें पावतांच एका दिवसांत मातापुत्र दोघेही मृत्यु पावले. आपला बाप राघो स्वानंद बिन बापुजीराम हे उद्योगानिमित्त परमुलखीं होते. गांवीं वतन चालवावयासी आमचें कोणी नव्हतें. वर्धनगडीं अंचळोजी काटे यांच्या घरीं वतनाचे कागद होते. ते त्यांणीं यादवभट खटावकर याचे स्वाधीन केले. गोपाळ मेरु रुईकर याणें वर्धनगडची फडाणिशीं हुजूरून घेतली. ते समयीं आमचें कोणी वतनावरी नाहींसें पाहून, मौजे मजकूर किल्ल्याकडे तनखेयासी सर्व सत्ता किल्ल्याची या बळें ज्योतिष कुळकर्ण गोपाळ मेरु करूं लागला. आपले बाप पूर्वीं कैलासवासी थोरले महाराजांचे व महाराज राजश्री—महाराजांचे कारकिर्दीस रायगडीं दफ्तरदारी करित होते. ते सोडून वैराग्य घेऊन फलटणीं कित्येक दिवस राहिले. आपण प्रबुद्ध जाहल्यावरी आपणांस घेऊन गांवावरी आले. तो रुईकर कुळकर्ण करितात. वतनाचे कागदपत्र चिंतो विश्वनाथ याजवळ होते. ते त्याणें वर्धनगडीं अंचळोजी काट्या याजवळ ठेविले होते. त्याचा शोध करितां त्याणें खटावकर भटाजवळ दिले. त्यासी रुईकरांनीं शरीरसमंध करून, स्नेह संपादून, त्याचें येजीतखत होतें तें व गांवाचा स्थळशाडा व रकमाळा व कित्येक कार्याचे कागद होते ते, गोपाळ मेरु याचे भाऊ राघो मेरु व पंतो मेरु यांणीं घेतले, ऐसा शोध लागला. आपणापाशीं कागदाचा आश्रय कांहींच नाहींसा जाहला. त्यामुळें ज्योतिष कुळकर्ण एक वर्ष रुईकर व एक वर्ष आपण याप्रमाणें दहा पांच वर्षे चाललीयावर जगंनाथ गोपाळ रुईकर निमे वतन आपलें ह्मणों लागला. त्यावरी आमचे कागद आचलोजी काटे याचे घरीं ठेविले होते, त्याचा लेंक सूर्याजी काट्या यासी आपण तगादा केला. त्याणें यादोभट खटावकर याजवळ दिले होते. त्याचा रुजू मोक्षा करून दिलहा. त्यावरून यादवभट खटावकर याच्या गळां पडलों. त्याणें राघो मेरु व पंतो मेरु, जगंनाथ गोपाळ याचे चुलते, याजकडे दिले होते. त्याचा मुकाबला करून दिलहा. त्याजवर जगंनाथ गोपाळ रुईकर याणीं कित्येक कार्याचे कागद व येजीतखत होतें तें ठेऊन घेऊन, दोन चार पत्रें आपणास दिल्लीं आणि आपल्यापाशीं आणीक कागद नाहीं ह्मणोन पत्र लिहून दिलें. त्याचा शोध करितां येजीतखत व कित्येक कागद पाणीयामध्यें भिजवून गोळा करून टाकिले. व साक्ष मोक्षा, मौजे मजकूरच्या पाटिलांनीं सांगितला. कागद रुईकरांनीं दिले त्यामध्ये अंबरखानाचे कारकिर्दीचा वतनाचा महजर व खुर्दखत व थोरले कैलासवासी स्वामी याचे कारकिर्दीस भगवंत मुद्रल हवालदार, संमत कोरेगांव, याची दुमाली मिसल आहे. ती पाहून मौजे मजकूरचे पाटील व समाकुल पांढर व बलुते यांसी आपण पुसिलें जे, मौजे मजकूरचे ज्योतिष कुळकर्णाचें वतन दरोबस्त आमचें. आमच्या वडिलांनीं पूर्वीं वाद सांगणें तो सांगितला व दिवाणांतील पत्रें आहेत तीं आमच्या वडिलाचे नांवें आहेत. रुईकरांनीं येजीतखत दिलें त तुह्मां समस्तां पांढरीस ठाऊक असतां, आमच्या वतनास रुईकर काय निमित्त जोडिले आहेत?

त्यास त्यांणीं उत्तर दिलें जे, तुमचें कोणी गांवीं नव्हतें, या निमित्त रुईकर वतन चालवीत होते. आतां तुम्हीं गांवास आला आहां. आह्मी समस्त श्री कालेश्वराच्या देवळांत बैसोन निवाडा करूं. झणोन पाटील व बलुने यांणीं उत्तर दिलें. त्यासी आपण मान्य जाहलों. आणि आपण व जगंताथ गोपाळ श्री कालेश्वराचे देवळांत जाऊन राहिलों. मौजे मजकुरचे पाटील समस्त भाव व मिरासी कुमबी व बलुने मिळोन विचार करून निवाडा करावा. तो न करतां रामजी पाटील यांणीं रुईकराची ममता धरून, एकदाच आपण देवळांत येऊन उजवे हातीं आपणास धरिलें जे, वतनाचा व रुमाळाचा खावंद हा, आणि उजवे हातीं जगंताथ गोपाळ यासी धरिलें जे, कसोवा कुळकर्ण करीत होता. त्याचा हा जगंताथ झणोन आह्मां हरदुजगास बाहेर आणिलें. त्याबळे जगंताथ आपल्यासी वाद सांगूं लागला. आह्मी गांवीं नव्हतां. तेव्हां कसोवा व जगंताथ व जगंताथाचा बाप व हरकोणी कुळकर्ण चालवीत होते. त्यास आमच्या वतनास संमंथ नाहीं. ऐसे असतां रामजी पाटलांन रुईकराची ममता धरून आपणासी व्यवहार लाविला. त्याबद्दल आपण राजश्री श्रीनिवास पंडित प्रतिनिधी होते त्यांजकडेस येऊन, आपलें वर्तमान निवेदन केलें. त्यांनीं आपाजी चिन पिठोजी मान्ये पाटील मोकदम, कसंब रहिमतपूर, संमत कोरेगांव, परगणे मजकुर याजकडे इनसाफ दिव्हा. त्यांणीं आपले भाऊ व कुळकर्णी व मौजे रुई संमत मजकुर व मौजे नेर व मौजे विसापूर, परगणे खटाव येथील पाटील समागमें येऊन, मौजे मजकुरास येऊन पाटील व बलुने यांसी श्री देवी चिमणार्द, मौजे मजकुर इच्या देवालयांत घालून त्यांसी पुगिलें जे, तुम्हीं कृष्णाजी रघुनाथ व जगंताथ गोपाळ या दोघांस देवळांत घालून निवाडा काय केला आहे तो सांगणें. त्यावरून त्यांणीं दहकीत असाबीवार लिहून दिव्ही आहे. त्यामध्ये पाटील व बलुने कोणी नव्हते. एकदा रामजी पाटील यांणीं काढिले, ऐसा निश्चय जाहला. त्याचें पत्र साक्ष मांडयानिशीं आपाजी पाटील यांणीं करून दिव्हे. तें येऊन मौजे मजकुराची समाकुळ पांढरी व आपाजी पाटील यांणीं आह्मांस येऊन, पंडित मशारनिल्ले किन्हईस आले हेवे, त्यांजकडेस जाऊन वर्तमान निवेदन केलें. आणि आपाजी पाटील यांणीं श्रीनिवास देव, मौजे किन्हई यांच्या देवळांत बैसोन, मौजे मजकुरचे पाटील व बलुने यासी पुगिलें जे, तुम्हीं आपलें सत्य स्मरोन सांगणें. त्यावर मौजे मजकुरचे पाटील व बलुने यांणीं सांगितलें जे, मौजे मजकुरच्या ज्योतिष कुळकर्णास जगंताथ गोपाळ व त्याचे भाऊ-वंद समस्त रुईकर व कसोवा यांसी संमंथ नाहीं. कुली दरोबरून ज्योतिष कुळकर्ण कृष्णाजी रघुनाथ यांचे असे. रामजी पाटील यांण रुईकराची ममता धरून लटक्री साक्ष दिव्ही. त्यामुळें रामजी पाटील मृत्यु पावला. त्यांचे वतन दुसरोयाच्या हातास गेलें. ऐसी साक्ष देऊन मौजे मजकुरच्या ज्योतिष कुळकर्णाचें वतन आमचें पूर्ववतप्रमाणें करार ऐसें करून, आपणास निवाडपत्र करून दिव्हे. आणि जगंताथ गोपाळ रुईकर मौजे मजकुरां बळेच येऊन राहिला होता. त्यास बाहेर घातला. रुईकरास, मौजे मजकुरच्या ज्योतिष कुळकर्णास

संमंथ नाही. दरोबस्त वतन आपलें आहे. आपले मूळपुरुष देवजी लक्ष्मण वडील, धाकटा बंधु चिंतो लक्ष्मण हे दोघे भाऊ. त्यास धाकटा बंधु चिंतो लक्ष्मण, याचा पुत्र विसाजी चिंतामण. त्याचा पुत्र चिंतो विश्वनाथ. त्याचें नकल जाहलें. वडील बंधु देवजी लक्ष्मण, त्याचा पुत्र लुमाजी, त्याचा पुत्र रामाजी, त्याचा पुत्र बापोजी, त्याचा पुत्र राघोस्वानंद, त्याचा पुत्र आपण कृष्णाजी रघुनाथ येणेंप्रमाणें आपली वंशावळ आहे. आपणाजवळ पूर्वील महजर व दुमाले मिसली आहेत. त्या महाराजांनीं मनास आणून, भोगवटीयासी वतनपत्रें करून देऊन वंशपरंपरेनं चालविलें पाहिजे, ह्मणोन विनंति करून, पूर्वील पत्रें आणून दाखविलीं. चितपशीलः—

“हे आजरस्तखान खुदावंत खान अलीशान अंबरखान खुलीद दाम दौलत हू. ताहा महादो त्रिमल हवालदार व महंमद अलीखान हुद्देदार, मौजे चिमणगांव मालूम दानत की-हाय, सुरुसत इसजे अशरीन व अलफ. देवजी लक्ष्मण व चिंतो लक्ष्मण कुळकर्णी व ज्योतिप, मौजे मजकूर, हुजूर दर मुक्काम दौलताबादेस येऊन मालूम केलें जेः—मौजे मजकूरचें कुळकर्ण व ज्योतिप मिरास आपली. आपण चालवीत असतां, रामाजी नागनाथ उमराणीकर सोनवडे, ऋग्वेदी लायणी गर्गशा करूं लागले जे, सदरहू मिरास आपली आहे. ह्मणून व्यवहार लाविला आहे. त्यावर हरदूजण हुजूर हजरत बडे खानसाहेब मायणीस असतां त्याचे बंदगीस जात होते. वाटेस ह्मणां लागले जे, दिवाण फिर्याद न होणें. मिरासदार बारा बलुने सांगतील त्याप्रमाणें वर्तणूक करूं. ह्मणून आपले दस्तुरें कागद गोही साक्षीनिशीं लिहून दिल्या. त्यावर कठीणोत्तर लिहून जमा न दिले. त्यावर बारा बलुत्यानीं रामाजीची मिरास नव्हे, देवजी व चिंतोजीची मिरास होय, ऐसा महजर लिहून दिल्या. त्यावर रामाजी मजकूर येथील मनसुबीस आपण कबूल नाही. परस्थळास पाठवावे ह्मणून त्यावर स्थळनाइकी कसबे केलेस पाठविलें. वरथळेचे लोकीं रवा नेमिला. आपण कलमलेदेव यासी सन्मग्व रवा काढून जितलों. जयपत्र घेऊन आलों. हजरत साहेब इंदापुरीं होते. तेथें हुद्देदार व मुकदम व कमीना जाऊन जयपत्र हुजूर केलें. त्यावर साहेबीं खातर मुबारकेस आणून सदरहू आपली मिरास आपले दुमाला करून लिखा महामत केला. तश्रीफ देऊन बहुडाविले. वरी आपण सदरहू आपली मिरास खात असतां, मागती रामाजी नागनाथ मजकूर वकिलात करून खुर्दखत घेऊन आला जे, मिरास आपले दुमाला करणें म्हणोन. त्यावर आपण साहेब खडकीस मुक्काम असतां, सन—मध्यें घेऊन अहवाल मालूम केलीयावर आपण रवा काढून पाक निघालों. म्हणोन खातरेस आणून कुळकर्ण ज्योतिप आपले दुमाला करून लिखा महामत केला. रामाजी मजकूरसही फरमाविलें. त्यावरी तो गांवाहून गेला. सन समानामध्यें मागतीं नवी जिकीर करून हुजूर लायणी मालूम करून लिखा घेऊन आला. व मलिक फरीद हवालदारी घेऊन आला होता. त्यास लिखा घेऊन आला जे, मनसुबी करणें म्हणोन. त्यावर मलीक फरीद मियाणें परगणे खटावीं राहून, गांवचे हुद्देदार व मुकदम अवधीयासी

हजर बोलावून बरतक मनुषी केरी. रामाजीस मौजे मजकुरचें कुळकर्ण ज्योतिष निगमन माहीं ऐवें जावळें. मजूर करून घावा, तो मौजे मजकुर मरजास मुक्तास जावला म्हणून खबर आली. हवालदार यांनी सदरहू जबाब लोकांस रजा दिव्ही. मरजा मजकुर पुसे-मांवास आला. रामाजी नामनाथ मामती हरकून पैदा करून त्यापारीं जाऊन बघिलास करून त्यास आपला लिखा दाखविला. त्यावर कमीनास वेलावूं पाठविलें. कमीनास तक्रा-वन केन्वावर आपणही आपले कामदपत्र दाखविल्याची मरजा रामाजी नामनाथास बोलि-ला जे, यांनी रवा काढून जिंकिलें आहे. तें कायसा खेलेल करितोस! त्यावर रामाजी नाम-नाथ बोलिला जे, त्याणें कुंडे करून रवा काढिला आहे. आतां आपणा-सही रवा देवें हाणोन, शेरणी कवळ करून मामती परधळ्यास पाठवणें; मनु-सुची करून देतात. हाणोन त्याचा कामद आणिला. त्यावर आपण यळ्यास कवळ जावलों. त्याचरी मामती मरजापारीं जाऊन पांढरीवर रवा देवें हाणोन कामद आणिला. त्यावर समस्त समानाईक लागें लागें जे, तुमची मिरास नव्हे; देवजीची व चिनाजीची ही मिरास आहे, ऐवें आपल्या बघिलांनीं सांगितलें आहे. हाणोन बोलव असतां ना ऐकत. मग हरदुजणाच्या तक्रिरा येऊन रामाजी नामनाथाचे विरादर मोडो नामनाथ याचा रोज अल-कनास हात धुतला, नवें काढली. खळिती घालून स्वसिती शेंक १५४० काळयुक्त-नाम संवत्सरे, कार्तिक वद्य दशमी, रविवार, घडिका पांच. स्वच्छ काळेश्वर सन्मुख देवद्वारीं घडिका २ मधे तेल व लोणी, मौजे मेर. परगणे खडार्नीहून लोणी ४८१। व तेल १।९ आणून देवद्वारीं ताविलें. आपण सावली केरी. त्याणें रवा काढिला. खलकास दाखविला. हातास खलिती घालून टेबिलेवरी छ २४ जिन्कादीं हात पाहिला. मधील वेदास फोड आला होता. रवा लावला व मरजा मावणीस असतां, तेंचें जाऊन हात दाखविला. तो खोटा जावला. त्यावरून मरजा याणें तक्रारी करमाऊन अदबखाना घालून कमीन रवा जितलों हाणोन तक्राई देऊन बहूदाविलें. कुळकर्ण व ज्योतिष दुमाला केले. दरी व खन सालगुदस्ता सन इतिदेमध्यें रामाजी नामनाथ हजर येऊन व मुवसिलन करून त्याकडून साहेबास लायणी मालुमात करून, लिखा महालास येऊन आला जे, कुळकर्ण ज्योतिष रामाजीचे दुमाला करूं हाणोन. त्यावर आपण साहेबाचे वेदगीस येऊन सदरहू जबाब मालुम केला. त्यावर साहेबी महंमदअली यासी मुदा देऊन, मौजे मजकुरास पाठवितां साहेबी रजा दिव्ही जे, मौजे मजकुरचें कुळकर्ण ज्योतिष कांणार्ची मिरास आहे. ते खुद पुरशीस करून लिहून पाठविणें हाणोन. त्यावरून त्याणें जाऊन पुरशीस येतां कमीनाची मिरास सही. ऐश्या मोला दिव्यापमाणें साहेबांच्या वेदगीस अर्जी हुदेदार व मोकदमी लिहून दिव्ही आहे. ऐसें असतां लायणी खेलेल करितात. साहेबी नजर अर्जायत कमीन आपली मिरास आपले दुमाला करावी. रजा देवें हाणून. तरी मराये मालुमांत व कामदपत्र व महजम सदरहू निवादा जावलीयाचे खातर मुबारिकेस आणून याची मिरास कुळकर्ण ज्योतिष दुमा-

ला केलें असे. दुमाला करणें. रामाजी नागनाथ मजकूर दरीबाब हिल्ला हरकत करील, तरी हल्ली खुद्द असे, ऐसा जामीन घेऊन सोडणें. याचा हक्क लाजीमा सालाबाद महत् कदीम जें कांहीं चाललें असेल, तें याचे दुमाला करणें. तालिक लिहोन अस्सल परतोन देणें. छ १५ जमादिलावल मुक्काम नजीक दौलताबाद. सदरहू पत्रावरी मोर्तब चौकोनी व शिक्षा चौफुली अक्षर आरबी असे.—पत्र. १ ”

“आज दिवाण ठाणें संमत कोरेगांव, परगणे वाई ताहा मोकदमांनीं व शेठे महाजन व समस्त रयानीं, मौजे चिमणगांव, संमत मजकूर सुरुसन समान सबैन अलफ, राज्याभिषेक शके ४ श्री राजा शिव छत्रपती, पिंगलनाम संवत्सरे, ते समर्थी विसाजी चिंतामण ज्योतिषी व कुळकर्णी, मौजे मजकूर, हुजूर येऊन मालूम केलें जे, मौजे मजकूरचें ज्योतिष व कुळकर्ण आपलें. ऐसीयास मध्ये दयानतराव फितरत करीत होते. याकरितां आपण परागंदा होऊन, परमुलखास दाहा पंधरा वर्षे गेलों होतों. ऐसीयास आतां कुल मूलख राजश्री—छत्रपतीस अर्जांनीं जाहला. याकरितां आपण राजश्री पंतोपंत वाकनिवीस यापार्शीं जाऊन उभे राहिलों. तेहीं राजश्री येसाजी मल्हार सुभेदार यांसी कागद दिल्हा कीं, विसाजी चिंतामण याचें ज्योतिष कुळकर्ण चिमणगांवींचें खरें. मध्ये दयानतराव लायणी जिकीर करीत होता. याउपरी याचें ज्योतिष कुळकर्ण याचे दुमाला करणें ह्मणून कागद दिल्हा. त्याप्रमाणें येसाजी मल्हार सुभेदार यांणीं साहेबांस कागद दिल्हा आहे, तो मनास आणून आपणास मिसल दिल्ही पाहिजे. ह्मणून मालूम केलें. बराये मालुमांत मनास आणून तुह्यांस मिसल दिल्ही असे. वृत्तीचा कथला मनास आणितां कारकीर्द दर कारकीर्द, परंपरा पिढी दरपिढी, विसाजी चिंतामण याचें ज्योतिष कुळकर्ण खरें. मधें लायणीचे रामाजी नागनाथ व गोदो नागनाथ नवी जिकीर करून मिरासी आपली ह्मणोन उभे राहिले होते. ऐसीयासी याचे पेशजी निवाडे मनास आणितां दोन रवे जाहले. त्यास आधीं एका रवा देवो लक्ष्मण व चिंतो लक्ष्मण यजुर्वेदी यांसी गोतें रवा दिल्हा. स्थळ कसवे केल्लें, प्रांत पन्हाळा तेथें रवा दिल्हा. तेव्हां देवो लक्ष्मण, विसाजी चिंतामणचा चुलता, याणें रवा काढिला. रामाजी नागनाथ सावली केली. रवा खरा उतरला. जयपत्र घेऊन गांवास आला. याजउपरी मागुतीं रामाजी नागनाथ मालिक मर्जा मुकासी कारकीर्द अंबरखान यापार्शीं उभा राहून हकिकत सांगितली कीं, चिमणगांव येथील कुळकर्ण ज्योतिष आपलें. देवो लक्ष्मण व चिंतो लक्ष्मण याणें कुडें करून रवा काढिला, आणि मिरास खातात. तरी आपणास पांढरीवर रवा दिल्हा पाहिजे. ह्मणोन अर्ज करून हुकमी खुर्दखत आणिलें कीं, पांढरीवरी रवा करणें. ह्मणोन खुर्दखत आणून रवा नेमिला. तेव्हां हुद्देदार व मोकदम व समस्त रयत, बारा बलुते ऐसे बैसोन रामाजीस बोलिले कीं, तूं रवा कांडू नको. तुझी मिरास नव्हे. ते

दिवशींचा रवा मोडिला. तेव्हां मामनी रामाजी नागनाथ, मोकारगी यापारी उभा राहून ताजी मिसली आणिली की, पांढरीवर रवा देणें. तेव्हां हुद्देदार व निमिंदे समस्त गोत्र श्री काळेश्वर देव तेथें बैसोन रवा नेमिला. रामाजी नागनाथ रवा काढिला. देवो लक्ष्मण याणें सावली धरिली. तीन दिवस जाहले. खलती काढितां रामाजी नागनाथ सोनबडे, उमराणीकर ऋषे-दी खोटा जाहला. रवा काढिला तो गोदा नागनाथ, रामाजीचा भाऊ यानें काढिला. तो खोटा जाहला. ऐसे दोन रवे जाहले. त्याची दोन रवीयास खोटे जाहले. यावरून मिरासी देवो लक्ष्मण व चिंतो लक्ष्मण याची खरी जाहली. याजउपरी ते आपली मिरास खात असतां, विसाजी चिंतामण, चिंतो लक्ष्मणाचे लेकर, ज्योतिष कुळकर्ण करीत असतां नागो राम, रामाजी नागनाथाचा लेकर याणें दानतराव देशपांडे परमणे वाई यासी, निंभ तक्षिम देऊं करून, हुकमी फरमान दिवाणाचा आणून, बळेंच ज्योतिष कुळकर्ण खाऊं लागला आणि विसाजीवर दिवाणाचा हक्क कर्माविला. त्यावरून विसाजी चिंतामण परागंदा जाहला. यावरी कुल मुलख राजश्री यांसी अर्जांनी जाहलायावरी विसाजी चिंतामण हुजूर येऊन कुल हकिकत सांगितली. यांचे निवाडे मनास आणतां मिरास विसाजी चिंतामणाची खरी. हें राजश्री पंतोपंत वाकनिवीस यांहीं मनास आणून, येगाजी मल्हार मुभेदार यांसी सनद दिव्ही. तीहीं महा-लास सनद पाठविली. महालीं यांचे मिरासीचा कथला मनास आणितां, मिरासदार विसाजी चिंतामण होय ऐसें समजोन मौजे मजकुरास पाठविला असे. वरहुकूम सनदसुद्धां पाठविला असे. याच्या हातें कुळकर्णाचें व ज्योतिषाचें काम घेत जाणें व लावणी संवणी याच्या हातें घेत जाणें. व ज्योतिष कुळकर्ण याचे हातें घेणें. कोणी उगीच नवी जिकीर करील त्यास हुजूर पाठवून देणें. याची मिरास खरी आहे. पेगजी अंबरखानाचे कारकिर्दीचे महजर व खुर्द-खत व गांवगळांचे मोकदमाच्या गोष्टा व गोतमुखें निवाडे मनास आणून याची मिरास खरी ऐसें जाहलें. यावरी याचे दुमाले केली असे. हुमगाई गोतास विचारिलें. त्यास गोत बोलिले जे, मिरास विसाजी चिंतामणाची खरी, परंतु दानतरायानें दिवाणबळें यासी परागंदा केलें. ऐसें मनास आणिलें. यावरी याचे दुमाले कुळकर्ण ज्योतिष केलें असे. एकंदर लेकराचे लेकरी, दुसरीयासी संबंध नाही. याउपरी जो कोणी नवी जिकीर करील, तो दिवा-णाचा गुन्हेगार व गोताचा खोटा ऐसें आहे. तरी द्रिष्टा कसूर याची मिरास याचे दुमाले करणें. आणि जो कोणी मध्यें उमाच उभा राहील त्यास हुजूर पाठवून देणें. ऊजूर न करणें. रवाना छ २४ जमादिलाखर निशाण मोर्तबमुद्द. मोर्तब व शिकयामध्यें नांव वाळवोद्य अक्षरें भगवंत मुद्रल नांव असे.—पत्र १.

करिना निवाडपत्र मौजे चिमणगांव, संमत कोरेगांव, परमणे वाई, मुकाम मौजे कि-न्हई म्यळ देवालय श्रीनिवासेश्वर हजीर मजालस चितपशीलः—

पाटील, चौगुले.

बलुते.

१ बहिरजी चिन तुळाजी, पाटील.

१ मानाजी चिन खंडोजी, सुनार व लोहार

स. मा. ९.

- १ यमाजी शिवदेव चावरे अजाहात भग-
वंत कोनेर.
१ आपाजी बिन चिलोजी.
१ संताजी बिन खानाजी.
१ मानाजी बिन महादजी.
१ संटवाजी बिन सोनजी.

६

किता.

- १ अवजी बिन रघोजी सोनार.
१ शेटी बिन हणमोजी हेत्रा माळी.

२

- १ जोगोजी बिन बनाजी परीट.
१ राणोजी बिन सोनजी न्हावी.
१ शंकराजी बिन काळोजी कुंभार.
२ गुरव.
१ आपाजी बिन काळोजी.
१ सुकदेव बिन विरापा.

२

- १ भाट धोंडजी बिन केरोजी.
१ भवानी बिन खंडोजी चांभार.
५ महार.
१ निंबनाक बिन जखनाक म्हेंया.
१ महादनाक बिन लखनाक.
१ फकीरनाक बिन तुकनाक.
१ यमनाक बिन मलनाक.
१ नागनाक बिन संतनाक.

९

१३

एकूण असाभ्या एकवीस सुरुसन सीत आर्विन मया अलफ, शके १६६८ क्षयनाम संवत्सरे, वैशाख वद्य त्रयोदशी सौम्यवासर तदिनीं लिहून दिल्लें पत्र ऐसें जेः—श्रीमंत राजश्री श्रीनिवास पंडित प्रतिनिधी यांणीं आपाजी बिन विठोजी पाटील, कसबे रहिमतपूर व त्याचे भाऊ संताजी बिन तुळाजी पाटील व जयतोजी बिन राणोजी पाटील व शहाजी बिन मलजी पाटील यासी हुजूर किन्हईच्या मुक्कामीं बोलावून आणून आज्ञा केली जे. मौजे चिमणगांव येथील कुळकर्ण व ज्योतिपाचा कजीया राजश्री कृष्णाजी रघुनाथ व जगंनाथ गोपाळ याचा आहे. त्यास चिमणगांवास जाऊन पांढरीच्या मोड्यानै मनास आणून नि-वाडा करणें, म्हणोन आज्ञा केली. त्याजवरून मौजे मजकुरीं येऊन भोवर (शेजारचे) गांवचे पाटील मेळवून श्री चिमणाईच्या देवळांत बैसोन, उभयतां वादीयांचा कारिना मनास आणून, हरदो वादे व आहांस, मौजे किन्हई येथें आणोन, श्रीनिवासेश्वर याचे देवळांत चिमणगांवकरी पाटील व बलुते घेऊन इमानपूर्वक उभयतांचा कारिना पुसिला. तरी कृष्णाजी रघुनाथ याचे वडील विसो चिंतामण, मौजे मजकूरचें कुळकर्ण व ज्योतिष करीत होते. ते समयीं रामाजी नागनाथ सोनवडे, उमराणीकर याचा पुत्र नागोजीराम राजश्री धानत-

राव याची साक्ष करून कुळकर्णास मुजाहीम जाहला. ते समर्थी विसो चिंतामण रुईस जाऊन जगनाथ गोपाळ याच्या बडिलास बोलिला जे, राजश्री धानतराव यांचे बळें नामो राम वतनास मुजाहीम जाहला आहे. त्यास वाद सांगावा लागतो. तुम्ही भाऊ आहांत, तरी तुम्ही व आम्ही विजापुरास जाऊं सणून बोलिला. त्यास रुईकरांनी उत्तर दिलें जे, आपणांस वादास यावयासी अनकुळ पडत नाही. तुम्ही वाद सांगणें, चिमणगांवाचें वतन सांभलें तुमचें, गेलें तुमचें, आम्हांस संमंथ नाही. ऐसें उत्तर दिलें; आणि रुईकरांनी येजीतखत विसो चिंतामण यासी लिहून दिलें. ते येऊन विसो चिंतामण वादास जाऊन, वाद सांगून, वतन साधून, गांवावरी येऊन वतन अनमडून होता. तो पुढें मृत्यु पावला. त्याचा लेकर चितो विश्वनाथ, राजश्री रामचंद्र निळकंठ अमात्य यांजपार्शी पन्हाळीयावरी होता. तो गांवावर येऊन कुळकर्ण व ज्योनिष करीत होता, त्याच्या शरिरास व्यथा जाहली, ह्मणोन तुळाजी पाटील मोकदम व जखनाक महार होत्रा यांनी रेडीयावरी घालून, त्याची आई सईबाई ऐसी दोघे खटावकर भट मावळें याचें घरी पावती केली. तेथें गेलीयावरी एका दिवसांत दोघेही मृत्यु पावले. त्याचे भाऊ कृष्णाजीपंताचे बाप राधोस्वानंद व त्याचे भाऊ कोणीच गांवावर नव्हते. चितोवा याकडे वतनाचे महजर व दुमाले मिसल व रुईकरांचे येजीतखत व पांढरीचे कामद ऐसे सोर रुमाल अंचळोजी काट्या व सुर्याजी काट्या बापलेक बंधनगडी होते त्याचे घरी ठेविले होते. ते चितोवा मेलीयावरी अंचळोजी व सुर्याजी काटे यांणी आह्मांस एक दोन वेळां सांगितले जे, कामद आपले घरी आहेत, ते येऊन जाणें, ह्मणोन सांगितले होते. परंतु धामधुमीच्या प्रसंगी जतन होणार नाही, यामुळे आपण ते कामद आणिले नाही. त्यावरी त्याणें कामदार्ची पेटारी विसो चिंतामणाचे मेहुणे खटावकर भट याजपार्शी उवावयाची दिव्ही. त्याउपरी गोपाळ मेरु रुईकर यांनी बंधनगडाची फडणिशी करून घेतली. तेथें फडणिशी करीत असतां, विसो चिंतामणाचे गांवांत कोणी नाही ऐसें जाणून ते कुळकर्ण कसं लागले. त्याउपरी विसाजी चिंतामणीकडील कामदाचा शोध कसं लागले. त्यान खटावकर भटाचे घरी कामद होते, ते उमगें लागले. उमगल्यावरी रुईकरांनी खटावकर भटाशी शरीरसंमंथ केले. मेरुपंताची लेकर महादेव भटास दिव्ही. व पंतेपंताची लेकर त्याच्याच घरांत देऊन, सोसरिकीची ममता लाऊन, कामद खटावकर यादोभट याजपामुन येऊन, कुळकर्ण कसं लागले. पंचवीस तीस वर्षे कुळकर्ण केले. त्यावरी राधोस्वानंद यांणी आपले दोघे पुत्र व भाऊ येऊन, मौजे मजकुरास येऊन, कुळकर्ण कसं लागले. तेव्हां एकसाल रुईकर व एकसाल ते, ऐसें केलें. कामद खटावकराचे घरीहून रुईकरांनी आणिले. त्यासाठी व थरासाठी उमयता वतनासाठी कजीया कसं लागले. तेव्हां हरदुजण आह्मांजबळ येऊन सांगितले जे, तुम्ही व पांढर श्रीकाळोबाच्या देवळांत शिरोन सत्यपूर्वक जे सांगाल, त्याप्रमाणें हरदुजण वता. ऐसे राजीनामे लिहून दिव्हे. यावरी आह्मी राधेजण भाऊ देवळास जाऊन हरदुजणास देवळांत घालून रामजी

पाटील यासी चौघांनीं सांगितलें जे, तूं वडील आहेस. देवळांत जाऊन कुळकर्णी व ज्योतिषी रुमालाचा धनी जो असेल तो हातीं धरोन बाहेर आणणें ह्मणोन सांगितलें. यावरी रामजी पाटील देवळांत जाऊन कृष्णाजी रघुनाथ वतनाचा रुमालाचा धनी ह्मणोन उजवे हातीं धरिला व जगंनाथ केशवाच्या घरांतील म्हणोन डावे हातीं धरिला. ऐसें दोघेजण बाहेर काढिले. त्यावरी कृष्णाजी रघुनाथ याच्या वडिलाचे वतनाचे कागद थोडेसे कृष्णाजी रघुनाथ यासीं दिले. वरकड कागद पत्र आपणापाशीं नाहीत ह्मणोन रुईकर जगंनाथ गोपाळ यानें कागद लिहून दिल्या जे, पुरातन कागदांपैकीं आपणांकडे कागद निघाला तर आपण खोटे, वतनास संमंध नाही. ऐसा कागद लिहून देऊन रुमाल देवळांतच तेच प्रसंगीं कृष्णाजी रघुनाथ याचे स्वाधीन केला. त्याजवरी रामजी पाटील यांणीं केशवाचा इलाखा मौजे मजकूरच्या वतनास कांहींच नसतां, त्यास कुळकर्णाचा दाखला देऊन, जगंनाथ याच्या घरांतील ह्मणोन हातीं धरोन बाहेर काढिला. खोठ्यास खरें केलें. याजकरितां रामजी पाटीलास क्रियालागून वतनास तुटला. कृष्णाजी रघुनाथ यासी जगंनाथ गोपाळ व त्याचे भाऊ घराचा कजीया करूं लागले. याजकरितां हरदूजण श्रीमंत राजश्री पंत प्रतिनिधीसाहेबांजवळ आले. त्यासी यांचें वर्तमान आह्मांस वडिलीं सांगितलें आहे जे, विसो चिंतामण याचे वडील देवो लक्ष्मण व चिंतो लक्ष्मण ज्योतिष कुळकर्ण, मौजे मजकूर याचें घर मौजे मजकुरीं आहे. ती जागा आह्मीं गोतास दाखविली आहे. रुईकराचें घर व केशवाचें घर मौजे मजकुरीं नाही. ऐसें आमचे वडिल सांगत आले. नागो राम राजश्री दानतराव याचे कारकिर्दीस वादास उमा राहिला होता. यापूर्वी रुईकर मौजे मजकुरीं येऊन वसूल करीत होते. ऐसें वर्तमान व येजीतखत रुईकरांनीं दिलें. त्यापासून रुईकर मौजे मजकूरच्या वतनास तुटले आहेत. ऐसें आमचे वडील आह्मांस सांगत आले आहेत. रुईकरांनीं येजीतखत दिलें होतें, तें कागदाचे रुमाल खटावकर भटाचे घरीं होते त्यांत होतें. ते रुईकरांनीं चोरून ठेविलें आहेत. ह्मणोन वडिलीं सांगितलें आहे. सत्य स्मरोन सांगितलें असे. चिमणगांवकर यांणीं मौजे मजकूरचें ज्योतिष कुळकर्णाची वृत्ति अनभवावी. येणेंप्रमाणें आपणास करिना दाखल आहे. याखेरीज आपणास कांहीं वडिलांनीं सांगितलें नाही. लिहून दिल्या करिना सही. तेरीख २७ माहे रबिलाखर. ओळी सुमार अस्सल पत्रामध्ये एकशें शहात्तर १७६ ओळी असेत. बदस्तुर भगवंत शामराज कुळकर्णी कसबे रहिमतपूर १.

येणेंप्रमाणें तीन पत्रें आणून दाखविलीं. तीं मनास आणून मौजे मजकूरच्या ज्योतिष कुळकर्णाचें पुरातन वतन तुमचें, पूर्वी तुमचे वडील देवो लक्ष्मण व चिंतो लक्ष्मण वतन अनभवीत असतां, रामाजी नागनाथ व गोदो नागनाथ सोनवडे, उमराणीकर ऋग्वेदी हे तुमच्या वतनास मुजाहीम जाहले होते. ते समयीं तुमचे वडील देवो लक्ष्मण यांणीं दिव्य करोन खरे जाहले. गोदो नागनाथ याणें दिव्य केलें. तो खोटा जाहला. तो करिना अंबरखान यांणीं मनास आणून तुमच्या वडिलांस वतनाचें दुमालेपत्र करून दिलें आहे. त्याउपरी रामाजी

नागनाथ याचा पुत्र नागोराम मागती तुमच्या वतनास मुजाहीम जाहला होता. तो करिना पूर्वी महाराज राजश्री थोरले कलासवासी यांचे कारकिर्दीस राजश्री पंताजीपंत बाकनिवीस यांणीं मनास आणून, तुमचे वडील चिंतो लक्ष्मण याचा पुत्र विजाजी चिंतामण यास वतनाचें दुमालेपत्र करून दिलें. त्यांतून गंगवत मुद्दल हवालदार, कोरगांव संमतेस होते, त्यांचे पत्र राज्याभिषेक शके ४ पिंगलनाम संवत्सर, सन समान सैन मया अलफ छ २४ जमादिलाखरचें तुझांपाशीं आहे. तेंही मनास आणून वतन मौजे मजकूरचें कुळकर्ण ज्योतिपाचें पुरातन वतन तुमचें रामजी नागनाथ व गोव्दा नागनाथ पूर्वीचे खोटे जाहले आहेत. त्याचा वंशपरंपरेस अर्थाअर्थी तुमचे वतनास संमंध नाही. सांपत तुझांशीं रुईकर जगनाथ गोपाळ व त्याचे भाऊ भांडत होते जे, निमें वतन आपले. त्यास आपाजी धिन विटोजी पाटील माने, पाटील कसचे रहमतपूर संमत कोरगांव, परगणे मजकूर व त्याचा भाऊ व कुळकर्णी याजवरी राजश्री श्रीनिवास पंडित प्रनिनिधी होते. त्यांनीं मनमुची टाकिली. त्यावरून त्यांनीं मौजे मजकूरचे पाटील व बलुने यांशीं श्रीच्या देवालयांत घालून करिना पुसतां, रामाजी नागनाथाचा पुत्र, नागोराम, दानतराव दिवाण, विजापूर याची साक्ष करून तुमच्या वतनास मुजाहीम जाहला होता. ते समधीं विसो चिंतामण रुईकरास वाद सांगावयासी बोलवीत होता. त्यानें अमान्य करून चिमणगांवच्या वतनास आपणास तालुका नाही, साधलें, हरपलें तुमचें झणोन तुमचे वडील विसो चिंतामण यांशीं येजीतखस्त लिहून दिले. ते तुमच्या कामदांतून रुईकरांनीं काढिले. त्यास मौजे मजकूरच्या ज्योतिष कुळकर्णास संमंध नाही. ऐसी साक्ष देऊन तुझांस साक्षपत्र लिहून दिलें आहे. तेंही मनास आणून मौजे मजकूरचे ज्योतिष कुळकर्ण दरोवस्त वतन पुरातन तुमचें, दुसरीयासी संमंध नाही. ऐसें जाणोन स्वामी तुझांवर कृपाळु होऊन वतनपत्र तुझांस करून दिलें असे. तरी तुझीं मौजे मजकूरचे ज्योतिष कुळकर्ण पूर्ववत्प्रमाणें व सदगृह वतनास हक व इनाम, कानूकायदे व कुळकर्णाचा मुशाहिरा पुरातन शिरस्ता असेल त्याप्रमाणें घेऊन दंडक प्रमाणें वतनाची सेवा करून, तुझीं व तुमचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें मौजे मजकूरचे ज्योतिष कुळकर्ण दरोवस्त वतन अनमवून सुखरूप राहणें. या वतनसंबंध तुमचे माथां शेरणी, स्वराज्य व मोगलाई एकुण दुतर्फा देखील सरदेशमुख व साहोत्रा बेरीज रुपये २०० दानशे करार करून हुजूर वसूल घेतला असे. पत्रांतील मिते राज्याभिषेक शके ७४ प्रमवनाम संवत्सर, आपाद बहुल पंचमी, सौम्यवासर, सुरसन समान आर्बन मया अलफ. पत्रें चिटाणशी.

१ कृष्णाजी रघुनाथ याचें नावें पत्र.

१ मोकदम, मौजे चिमणगांव.

१ देशमुख व देशपांडे, परगणे वाई.

१ देशाधिकारी व लेखक वर्तमान माची (यांस) पत्र, परगणे वाई.

४६ कैफियत.

हकिकत हांडे देशमुख पहिली कदीम देशमुखी शिंदे उर्फ नाइकसे, मौजे कढधें ह्याची होती. ते समयीं कढधें गांव इसाफत देशमुखीचा होता. त्यावरी हांडे याची देशमुखी तरवारीच्या बळाची जाहली. देवराव हांडा यानें मौजे नलवणें, परगणे बेल्हें, येथें कोट बांधोन मवासगिरी करूं लागला. त्याचे कारकिर्दी देशमुखीही तेथूनच करूं लागला. शहर जुन्नरामध्ये हांडे याचीं घरे नव्हतीं. अलीकडे घरे जाहलीं. पिंपळापाशीं हांडे यांच्या घरानजीक विहीर आहे, ते शिंदे देशमुखी करीत होते त्याचे आमदानीची. त्याच्या वडिलांनीं बांधली आहे. किल्ले शिवनेरीस मलिकअंबर किल्लेदार होता. ते समयीं शहाजहा योगी होऊन जुन्नरास आले. तेव्हां मलिकअंबर यांनीं बहुत मुदारद केली. शहाजहानीं शहराबाहेर राहून महाल बांधला. त्यावरी फिरोन जुन्नरहून समजून चालिले. तेव्हां देवराऊ हांडे यांनीं शहाजहाची लफ्करची पछाडी मारली. ह्मणोन हांडे मजकुरावरी इतराजी करून मलिकअंबरास लिहून पाठविलें कीं, हांडे यांचे पारपत्य जला वतन करणें. त्यावरून चौदाशें इरसाल पाठवून रांडापोरें कापून काढून, हांडें बाहेर काढिली. पुरुषाचा जिन्नस नांव तितके कापिले. देशमुखीचें वतन जप्त केलें. सिद्दी याकुत हपशी मलकाचा बंदा होता. त्याणें देश-मुखीचा अमल पसतीस वर्षे केला. दोघी बायका हांडे याच्या गरोदर होत्या. त्या पळोन गेल्या होत्या. त्या प्रसूत होऊन पुत्र जाहले. तेव्हां मोत्याजी सोनार, हुनरबंद दौलताबादेस निजामशहा पातशहापाशीं कारागीर होता. त्याजवर पातशहाची बहुत कृपा होती. त्याचे मार्फ-तीनें पातशहाची मुलाजकत केली. दोन घोडे नजर केले. त्याजवरी जडावाचें जीन करून दिल्लें. त्याजवरी खुश न जाहले. मग शत्रेंज केली. त्याजवरी मेहेरबान होऊन प्रसन्न जाहले कीं माग, तेव्हां सोनार मजकुरें अर्ज केला. देशमुखीचें वतन मोकळें करावें. मेहेरबान होऊन बहालीची सनद करून दिल्ली. सनदमध्ये येशवंतराव जाखोजी आहे. त्याचें पूर्वील नांव हरजी जाखोजी होतें. त्यांनीं पादशहास भेटोन वतन सोडविलें. यशवंत जाहले ह्मणोन यशवंतराव जाखोजी नांव ठेविलें. शिंदे देशमुखी करीत होते. त्यावरी हांडे जाहले. त्यास शिंद्या-पैकीं एक देशमुखीसाठीं मुसलमानही झाला आहे. त्याचा वंश हल्लीं आहे. हांडेयाची देश-मुखी बहाल मोत्याजी सोनारानें अर्ज करून व आपले पदरचा खर्चवेच करून सोडविली. ह्मणोन देशमुख उपकारी होऊन पंधरा गांव मातबर आपले देशमुखीपैकीं सोनार मजकुरास दिल्लें. सदरहू हकिकत जबानी मोत्याजी मजकुराचा पणतू त्रिंबकजी सोनार. शके १६८० बहुधान्यनाम संवत्सरे, सन ११६८.

४७ श्री.

यादी बाबुराव सखोजी, उपनाम पानसी, गोत्र मुद्गल, सूत्र अश्वलायन, ज्योति-षी, कुळकर्णी, मौजे तोंडल व मौजे भोली व मौजे वाठार बुद्रुक व मौजे गुळंब, परगणे

शिरवळ, प्रांत मावळे व मौजे लोणी व मौजे तांडल, तर्क निरथडी, प्रांत पुणे यांणीं हुजूर शाहूनगर नजीक किष्टे सानारा येथील मुक्कामी स्वामीसंनिध येऊन विनंति केली की, आपले आज गोविंदभट बहुत थोर विद्वान जाणून विजापूरच्या पातशाहीनीं मेहरबान होऊन मौजे केळवडे, तर्क खेडेबारे, परगणे मजकूर येथे जमीन चावर १ एक वंशपरंपरेने दरोबस्त कुलवाव, कुलकान् इनाम देऊन, पातशाई परवाने भोगवटीयास करून दिले. त्याप्रमाणे कैलासवासी थोरले महाराज यांणीं मनास आणून पत्रे करून दिलीं. तेणेप्रमाणे जमीन दुमाला करून घेऊन, मौजे मजकुरीं घरवाडा बांधोन राहून जमिनीचा अनुभव केला. त्यावरी राज्यक्रांत जाहलीयामुळे मौजे मजकूर उध्वस्त जाला. तेव्हां तेथून निघोन आपले आज आपले वृत्तीचे गांव देहाय मजकूर उद्योतिष कुळकर्णी परगणे शिरवळ पैकीं आहेत, तेथे कांहीं दिवस राहिले. त्याउपरीं धामधूम बहुत जाली. तेथेही टिकाव न होय. तेव्हां विदेशास जाऊन पांच सात वर्षे कालक्षेप केला. तो त्याचा वृद्धापकाळ. पासट वर्षे उमरीस जालीं. आजारी पडोन त्याचा काळ जाला. तेव्हां त्याचे पुत्र आपले बाप सखोपंत यार्चा उमर दहा वर्षाची होती. तेही विदेशीं राहून आपली पिशाच्य लिपेची विद्या संपादून पोट भरून होते. त्याउपरी वृत्तीचे गांव होत त्याची वसाहत जाली. वतनावरी घेऊन वनत अनभवं लागले. त्याउपरी पांच सात वर्षांनी आपले बाप सखोपंत यांचेही देहावसान जालें. त्यांचे पोटीं आपण अडीच वर्षांचे होतो. तेव्हां आपली मातुश्री होती. आपण नेणते अज्ञान वृत्तिवर राहिलीयास भाऊवंदास असाव. हरकोणी दगा करील, ऐसें मातुश्रीच्या चित्तांत येऊन दादंभट मंगळवेडेकर आप होते. त्यांचा आश्रय करून त्यांच्या गांवास आपल्यास नेऊन, दहा वर्षे राहून लेखनविद्या करविली. आपण प्रबुद्ध जालों. मग आपल्यास घेऊन वतनावर आली. ते समयी आपला काळ बहुत अनुत्पन्न. वतनांत माहित नाही. इनाम घरवाडा कोठे काय हें न कळे! आपले आज गोविंदभट यांणीं मौजे केळवडे येथे इनाम एक चावर घेऊन पातशहाचे परवाने व कैलासवासी थोरले महाराज यांचीं पत्रे घेतलीं होती, तीही, आपले बाप सखोपंत यांचे तेव्हा राज्यक्रांतीमध्ये घरवाडा दग्ध जाला, तेथे दग्ध जालीं होती. आपल्यास आपअवसान कोठे कांहीं लागेना. त्या दिवसांत आपलें वय थोडे व काळही कठीण होता. त्याउपरी प्रौढ जालीयावरी शोध करून देशमुख, देशपांडे तर्क मजकूर व पाटील, कुळकर्णी व समाकुळ पांढर यांचे मायेत शिरोन तहकितांत करितां ते बोलिले की, तुमचे आज गोविंदभट यांणीं मौजे मजकुरीं एक चावर जमीन इनाम साधन करून विजापूरच्या पातशहाची व कैलासवासी थोरले महाराज यांची सदरहु जमिनीची इनामपत्रे भोगवटीयास घेऊन चतुःसिमापूर्वक जमीन दुमाला करून घेऊन व घरवाडा बांधोन जमिनीचा अनुभव घेतला. त्याउपरी कांहीं दिवसांनीं राजविराजीमुळे गोविंदभट तुमजे आज येथून वतनाच्या गांवावरी गेलें. कांहीं दिवस राजविराजीमुळे गांव पडिला. वसाहत नाही. त्याउपरी वसाहत जाली. तो तुमचे वडील

परागंदा होऊन फिरोन वतनावरी येऊन मृत्यु पावले. व तुमचे बापही कांहीं दिवसांनी मृत्यु पावले. तेव्हां तुम्हीं आज्ञान होता. कागदपत्रही तुमच्या वडिलांपाशी होते. ते घर दग्ध जाले, तेथे दग्ध जाले. यापूर्वी तुम्हीं मौजे मजकुरास येऊन जमिनीची तहकीकात करून आपली आपणांकडे करून घ्यावी ते घेतली नाही. परंतु तुमची एक चावर जमीन इनाम खरी. आम्हीं वडिलापासून ऐकत आलों. व्यापैकीं कांहीं जमीन दुसरे इनामदाराखालीं गुंतली व कांहीं गांवकीखालीं पडिली आहे. तरी तुम्हीं याउपर हुजूर जाहीर करून सदरहू जमिनीच्या ताज्या सनदा जाल्या, तरी तुमच्या इनामापैकीं दुसरे इनामदाराखालीं व गावकीखालीं जमीन गुंतली आहे तिचा मुबदला मौजे मजकूरपैकीं देऊं झणून बोलिले आहेत. ऐसीयास महाराजांनीं कृपाळु होऊन आपले आज गोविंदभट यास मौजे मजकुरीं एक चावर जमीन इनाम आहे, त्याप्रमाणें दाखला भोगवटा मनास आणून पत्रें करून देऊन, वंशपरंपरेनें इनाम चालविला पाहिजे झणून विदित केलें. त्यावरून मनास आणितां यांचें आज गोविंदभट यांस विजापूरच्या पातशहांनीं मौजे मजकुरीं सदरहू एक चावर जमीन इनाम देऊन परवाने करून दिव्हे, व कैलासवासी थोरले महाराज यांणींही पत्रें करून देऊन जमीन दुमाला करून दिली. त्याप्रमाणें यांणीं मौजे मजकुरीं घरवाडा बांधून जमिनीचा अनुभव केला. त्याउपर राज्यक्रांतीमुळे हे परागंदा होऊन, कागदपत्र होते ते घर दग्ध जालें त्यामध्ये दग्ध झाले. त्याचा दाखला तर्फ मजकूरचे देशमुख व देशपांडे, मौजे मजकूरचे मोकदम व समाकूळ पांढर यांणीं मौजे मजकुरीं यास इनाम पुरातन आहे ऐसी साक्ष पुरविली. याचा दाखला मनास आणितां, याची एक चावर जमीन मौजे मजकुरची पुरातन खरी ऐसें जाणून, त्याजवरी कृपाळु होऊन, यांसी व यांचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें मौजे मजकूरपैकीं एक चावर एकूण त्रिवे एकशेंवीस जमीन इनाम करार करून दिली. व हल्लीं नूतन सदरहू जमिनीस स्वराज्य व मोगलाई येकूण दुतर्फा देखील इनाम तिजाई व हक्क चौथाई व सावोत्रा व नाडगौडी कुलबाव, कुलकानू, हल्लीपट्टी व पेस्तरपट्टी, जल, तरु, तृण, काष्ट, पाषाण निधीनिक्षेपसहित खेरीज हक्कदार, पांच हात, पांच मुठीचे काठीच्या पांडांनें इनाम करून दिल्या असे. तरी तुम्हीं मौजे मजकूरपैकीं सदरहूप्रमाणें एक चावर जमीन चतुःसिमापूर्वक यांचे दुमाला करून यांसी व यांचे वंशपरंपरंसीं इनाम चालवणें. प्रतिवर्षीं नवीन पत्राचा आक्षेपन करणें. या पत्राची प्रती लेहून घेऊन हें पत्र भोगवटीयास यांजपाशीं परतोन देणें. येविशीं पत्रें.

१ देशमुख व देशपांडे, तर्फ खेडेबारें.

१ राजश्री देशाधिकारी व लेखक वर्तमान व भावी तर्फ मजकूर.

१ राजश्री सदाशिव पंडित सचीव.

१ राजश्री माधवराव पंडित प्रधान.

एकूण चार पत्रें लेहून देणें.

पत्रें राज्याभिषेक शके ९० सुभानुनाम संवत्सरे, कार्तिक वद्य सप्तमी, रविवासर, सुरुसन अर्वा सितैन मया अलफ.

४८ मुरार जगदेवराव यांनीं दिलेली सनद.

वेदमूर्ती समस्त ब्राह्मण वास्तव्य मौजे नागरगांव उर्फ तुळ्यापूर, तर्फ सांडस, प्रांत पुणें यांसी दिव्हे अग्रहारपत्र ऐसेजे:—वेदमूर्ती खंडभट विन बापदेवभट तुळ्यापूरकर व देवभट विन कचेस्वरभट ब्रह्मे यांणीं शाहुनगर नजीक किल्ले सातारा, येथील मुक्कामीं स्वामिसंनिध येऊन विनंति केली जे, समस्त ब्राह्मण वास्तव्य क्षेत्र मजकूर, यांस पूर्वी राजश्री मुरार जगदेवराव यांणीं मौजे मजकूर चतुःसीमा पूर्वमर्यादेप्रमाणें कुलवाव, कालकानू, हळीपट्टी व पेस्तरपट्टी देखील जल, तरु, तृण, काष्ठ, पाषाण, निधी निक्षेप सहित धारादत्त अग्रहार इनाम करून देऊन, विजापूरकर पादशाहाचीं पत्रें करून दिव्हीं. त्याप्रमाणें मौजे मजकूर इनाम अनभवीत आहां. त्याप्रमाणें महाराज राजश्री शाहाजी राजे व थोरले कैलासवासी महाराज यांनीं पत्रें करून देऊन, मौजे मजकूर पूर्ववतप्रमाणें समस्त ब्राह्मणांस इनाम अग्रहार चालविला. त्याउपरी अलमगीर बादशाहाचा मुक्काम तुळ्यापूर मजकुरीं होता. ते समयीं समस्त ब्राह्मणांनीं पूर्वील पत्रें पादशाहाचीं दाखवून अर्ज केला. त्यावरून अलमगीर पादशाहांनीं दिवाणी परवाना करून देऊन, मौजे मजकूर समस्त ब्राह्मणांस इनाम चालविला. व महाराज राजश्री काका साहेब यांणीं इनाम चालविला. कुलवाव, कुलकानू देखील सरदेशमुखी व इनामतिजाई हळीपट्टी व पेस्तरपट्टी खेरीज हक्कदार करून, इनाम करून दिव्हा. यानंतर महाराज राजश्री स्वामींनींही आपलें पत्र राज्याभिषेक शके ४९ विल्वीनाम संवत्सरे, आश्विन बहुल दशमी, मंदवारी पत्र करून दिव्हे आहे जे, मौजे मजकूर सर्वमान्य पूर्वीपामून अग्रहार इनाम आहे, त्याप्रमाणें करार असें. म्हणोन महाराज स्वामींनीं पत्र दिव्हे आहे. त्याप्रमाणें मौजे मजकूर समस्त ब्राह्मण वास्तव्य क्षेत्र मजकूर सर्वमान्य इनाम चालत आहे. पूर्वील पत्रें आहेत तीं जीण जाहली आहेत. भोगवटीयास महाराज स्वामींनीं पत्रें करून देऊन, मौजे मजकूर समस्त ब्राह्मण क्षेत्र मजकूर यांस वंशपरंपरेनें अग्रहार इनाम चालविला पाहिजे. लणून विनंति केली व पूर्वील पत्रें आणून दाखविलीं. तीं मनाम आणून, स्वामी कृपाळु होऊन, मौजे मजकूर तुळां समस्तांस अग्रहार इनाम आहे, त्याप्रमाणें स्वराज्य व भोगलाई अंमल एकूण दुतर्फा देखील इनामतिजाई, कुलवाव, कुलकानू, हळीपट्टी व व पेस्तरपट्टी देखील सरदेशमुखी व सरपाटिलकी जल, तरु, तृण, काष्ठ, पाषाण, निधी निक्षेप सहित खेरीज हक्कदार करून, तुळां समस्त ब्राह्मणांस क्षेत्र मजकूर पत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें इनाम करार करून दिला असे. तरी तुळां आपले वंशपरंपरेनें मौजे मजकूर चतुःसीमा पूर्व मर्यादेप्रमाणें, समस्त ब्राह्मण अग्रहार इनाम अनुभवून सुखरूप

राहणें. येविशीं पत्रें. चैत्र वद्य नवमी, इंदुवासर, रक्ताक्षीनाम संवत्सरे. छ २४ रबिलावल, चिटणिशी पत्रें:—

- १ समस्त ब्राह्मणांचे नांवें.
- १ मोकदम मौजे मजकूर.
- १ देशमुख व देशपांडे.
- १ देशाधिकारी.
- १ राजश्री पंतप्रधान.

९

४९ पाटिलकीचें वतनाची सनद.

विजापुरास मुलुकचे पाटील खंडणीस बराबर देशमुख व देशपांडे घेऊन जाऊं लागले. ते समयीं हरजी पाटील याचें मणगट, शिरेढोणच्या शिवेच्या कजीयाचें झुंज जाहलें, तेथें तुघोन पडलें. हरजी पाटील यासी निमे तर्फेचे दामाजी पाटिलाचे वडील यास विजापुरास जावें लागतें. तरी तुम्हीं आह्मीं जाऊं ह्मणून बोलिले. त्याजवरी हरजी बोलिला जे, माझे मणगट तुटलें, मी येत नाहीं. माझा एक लेंक घेऊन जाणें. ह्मणून बोलिले. त्यावरी हरजी पाटिलांनीं पांचांजणा लेंकांस जावयाची मसलत विचारिली. त्यासी कोणी जावयाचें मान्य करिनात. मग आमचे वडील मॅगोजी पाटील यांनीं विजापुरास जावयाचें मान्य केलें. ह्मणून निमे तर्फेच्या भावाचे वियमानें, मोमिनाचे घरचा एक शेला आणून, मॅगोजी पाटलास हरजी पाटलांनीं शेला देऊन, निमेच्या भावासमागमें विजापुरास रवाना केलें. तेथेंही दिवाणांनीं वस्त्रें दिलीं.

५० काजीपणाचें वतनाची सनद.

गुमास्ते मुत्सदी यांचें काम करणार वर्तमान भावी, परगणे मोहियाबाद उर्फ पुणें, सरकार जुन्नर, तांबे सुभे खुनस्ते बुनियाद औरंगाबाद यांस कळावें ऐसाजे:—परगणे मजकूरेंच काजीपण व खतिव्हीचे चाकरीबद्दल, सहा टक्के रोजीना व तीन चाहूर व नव्वद बिघे जमीन, वैकुंठवासी औरंगजेब बादशाहा यांचे थोर पदवीचे फरमान व पूर्वीचे दिवाण व शूर लोक यांचे सनदांप्रमाणें कीं, खाज्या अवहुला सदर सुभे याचे परवान्यांत जे उधार लिहिले आहेत. त्यावरहुकूम काजी महंमद इम्राइम हा मृत्य पावलेपासून, याचा चिरंजीव शरीयत-पन्हा महंमद हैदर काजी मिरासदार यांचे नांवें या परवान्याचे पाठीवरील शेरा लिहिलेप्रमाणें मुकरर व कायम केले असे कीं, सदरहू कामाचें सर्व प्रकारें पाहिजे तसें करीत जाऊन, कज्जे व तेंटे फैसल करणें व फटके मारणें व शिक्षा देणें व शुक्रवारचे दिवशीं निमाज व

जमात करणें व लोकांस निमाजवगैरे करितां बोलावणें करणें व ज्या स्त्रीचा वारस नसेल तिचा मोहतर लावणें व मेलेले माणसाची कांहीं जिनगी असल्यास त्याची धर्माप्रमाणें वांटणी करणें, व गुप्त माल असल्यास त्याचे व आईबाप मेलेले मुली व मुलांचे मालास संरक्षण करणें, व ज्या माणसांनीं मृत्युकाळ होण्यासमयीं कांहीं सांगितलें असेल त्याप्रमाणें करणें व सर्व जातीचा बंदोबस्त ठेवणें, येणेंप्रमाणें सर्व काम करित जाणें. यास्तव पाहिजे कीं, मशारनिव्हे यास तेथीलचा काजी व खतीब मजबूद समजून, सदरहू चाकरीचें काम व हुकुमांत मोठा समजावा. व दुसरे कोणास त्याचा हिस्सेदार व शराफतदार न जाणावा, व चकनामे व दफ्तर याचे दस्तखतानें मोहोरेंनिशीं मातबर जाणावा. सदरहूबद्दल रोजीना व जमीन मशारनिव्हे यास खर्चास सोडून देणें. छणजे तेथील उत्पन्न आपले निर्वाहास खर्च करून, चाकरी करण्यांत हजर राहतील. या प्रकरणीं ताकीद सर्वांनीं मजबूद जाणून लिहिलेप्रमाणें अमलांत आणावें. तारीख १ माहे सफर, सन ११९६ हिजरी.

मुकरर शेरा पाठीवरील दस्तखत जालेले सवालाचे यादीचा कीं, शेरा त्याचा आडवा लिहिण्यांत आला आहे. त्याप्रमाणें परगणे मोहियाबाद उर्फ पुणें, सरकार जुन्नर, सुभे खुनस्ते बुनियाद औरंगाबाद येथील काजीपण व खतिबीचे हुयाबद्दल बेकुंठवासी औरंगजेब बादशाहा यांचे थोर पदवीचे फरमान व पूर्वीचे दिवाण व शूर लोक यांच्या सनदांप्रमाणें कीं त्याचा उधार, खाज्या अब्दुला सदर सुभे याचे परवान्यांत असें लिहिलें आहे कीं, काजी महंमद ईब्राहिम हा मयत जालेअसून याचा चिरंजीव शरीयतपन्हा महंमद हैदर काजी मिरासदार याचे नांवें होऊन चालत आहे. शेरा दस्तखतानें शराफत व सदारतपन्हा मौलवी महंमद मोइनोद्दिनखान सदर सुभे खुनस्तेबुनियाद औरंगाबाद याचा ऐसाजे. जाबते-प्रमाणें सनद देणें.

शेरा दस्तखत जालेले सवाल याचे यादीचा लिहिला. छ १ माहे सफर सन ११९६ हिजरीचा ऐसाजे:—बेकुंठवासी औरंगजेब बादशाहा यांचा तारीख ९ माहे रबिलावल सन ३३ जुलूसचें थोर पदवीचे फरमान व आसदखान याचे मोहोरेंनिशीं तारीख ४ माहे जमादिलावल, सन मजकूरचे परवान्याप्रमाणें परगणे मोहियाबाद उर्फ पुणें, सरकार जुन्नर, सुभे खुनस्ते बुनियाद औरंगाबाद येथील बशरत खिजमत छणजे काजीपण, व खतिबीचे चाकरीबद्दल नकी सहा ठेके रोजीना व तीन चाहूर व नव्वद बिधे जमीन, काजी महंमद बद्दल काजी इब्राहिम यास मुकरर होनी. तो मयत जाले नंतर रोजीना व जमीन चाकरी मजकूर बद्दल शराफतखान सदर याचे मोहोरेंनिशीं सनदेप्रमाणें, मयत याचा भाऊ महंमद इस्माइल याचे नांवें मुकरर जाला असून तोही मयत जाला. नंतर चाकरी मजकूर सदरहू उत्पन्नसुद्धां सदारतखान सदर याचे मोहोरेंनिशीं तारीख ५ माहे रमजान सन २४ जुलूसचें सनदेप्रमाणें काजी महंमद हैदर याचे नांवें मुकरर जाहली असून, कांहीं मदत त्याणें चाकरी करून, तोही मयत जाला. नंतर खाज्या अब्दुला सदर सुभे खुनस्ते बुनियाद तारीख ७ माहे

सफर, सन २३ जुलूस. महंमदशाही यांचे परवान्याप्रमाणे कीं त्यांत सदरहू प्रकर्णाचे कैफियतीचें हसील लिहिलें आहे कीं, चाकरी मजकूर सदरहू उत्पन्न सुद्धां काजी महंमद हैदर मजकूर याचा चिरंजीव महंमद इब्राइम यांचे नावे करार जालें असून तोही मयत जाला. नंतर महंमद इब्राइम याचा चिरंजीव मयत काजी महंमद हैदर याचा नातू महंमद हैदर चाकरी मजकूर व उत्पन्न मजकूर सुद्धां, बाप मृत्यु पावलेपासून बहाल होण्याविशीं उमेदवार आहे:—
तपशील.

परगणे मजकूरचे काजीपण व चाकरी मजकूर बदल रोजीना सहा टक्के.
खतिबीचे हुदा महाल.

जमीन तीन चाहूर व नव्वद बिघे.

शराचे चाकरी करणारे याचे दफ्तरांत दाखल केला असे. तारीख १ माहे सफर सन ११९६ हिजरी. नकल सदर सुभ्याचे दफ्तरांत पावली.

५१ काजीपणाचें वतनाची सनद.

गुमास्ते, फौजदार व ठाणेदार व जागीरदार लोक यांचे वर्तमान व भावी, परगणे पुणे, सरकार जुन्नर, तांबे सुभे खुनस्ते बुनियाद यांनीं जाणावें ऐसाजे:—कसबे मजकूरपैकीं तीन चाहूर व नव्वद बिघे जमीन व मुरादी सहा टक्के रोजीना सायर चौत्रे कोतवाली वगैरेचें उत्पन्नापैकीं शरीयत व फजीलतपन्हा काजी महंमद यास निर्वाहाकारितां औरंगजेब बादशाहा यांचे थोर पदवीचे फरमान बरहुकूम मुकरर आहे ह्मणोन, सदर बरहुकूम मशारनिल्हे व इस्माइल याचा भाऊ यांजकडे चालवणें. दुसरे कोणांस जमीन व रोजीन्यांत बशरत खिजमत ह्मणजे काजीपण व खतिबीचे खिजमतीबद्दल दखल होऊं न देणें, व शरीयत व फजीलतपन्हा मौसूफ यास समक्ष अदालतींत इजत व हुरमतीनें बसवून, मोकदमे व दावे तेथील शराअन्वयें फैसले करीत जाणें व पुण्याचे वाकनवीस याणें यासी बोलणें न करणें. व काजी मजकूर याचे उजवे हातास आपले जाग्यावर बसणें व कांहीं प्यादे आपले तर्फेनें मुकरर करणें व चौकशी बहुत फार तजविजीनें करीत जाणें. ह्मणजे कैफाचे न करण्यासारखे बाबी बिलकूल बंद करणें, व जमाबंदी व निरखाचे कागद मशारनिल्हे याचे समक्ष दुरस्त करून, मोहोर करून घेऊन, या बाबतींत ताकीद मजबूद जाणून लिहिलेप्रमाणें अमलांत आणावें. तारीख १४ माहे जिल्हेज सन ३८ जुलूस.

५२ काजीपणाचे चाकरीबद्दल सनद.

नकल. ह्या दिवसांत दरबारी लोक यांचे वशिल्यानें शरीयत मा आब काजी अब्दुल नबी व काजी आताउला याचे चिरंजीव याचे बाबदींत हुजुरास अर्ज पावला कीं, पूर्वील जुलूसचे फरमानप्रमाणें सुमारी ४ च्यार चाहूर जमीन गजइलाहीनें त्याचे ५१४ बिघे होतात.

त्यापैकी ३४० विधे व १६ विसवे जिराईत व शिव दरोबस्त व बाकी राहिलेले विधे मोजे कोटे खासगांव आमले परगणे शेंवगांवपैकी काजी आताउला यास मुलांलेकरांसुद्धां निर्वाहा-
करितां व परगणे मजकूर येथील काजीपणाचे चाकरीसुद्धां मकरर होनी, ते मयत जाल्या-
नंतर गहावेगवान याचे मोहोरेनिगी सनदप्रमाणें तेथील काजीपणाची चाकरी व जमीन
मजकूर काजी मलिक वडे याचे नांवें भाऊवंदासुद्धां मुकरर जाली, व तेही मयत जाल्यानंतर
दुसऱ्या वेळेस थोर पदवीचे निशाणप्रमाणें सद्गुरू चाकरीबद्दल मयताचा चिरंजीव महंमद
ताहीर यांचे नांवें जमीन मजकूर मुकरर जाली. पुढें तेही मयत जाले. ह्मणोन अवदल नवी
मजकूर हा उमेदवार आहे की, परगणे मजकूर येथील काजीपणाची चाकरी व जमीन
मजकूर मरहूम काजी आताउला याचे अवलाद याचे नांवें पूर्वील दस्तुरप्रमाणें मिळावी.
व त्याशिवाय सुमारी १ चाहूर जमीन गजइलाहीनं कीटतुल वाखून, शेख रमजान माही स्वार
याचे दर्गाचे तवालीयतीचे चाकरीबद्दल शेख मवसूक याचे उरसाच दिवसांत बाजारचें हशील
वगैरे फकीर लोक यांचे खर्चाकरितां थोर पदवीचे निशाणप्रमाणें मुकरर आहे, त्याप्रमाणें
आह्मांस मिळावें ह्मणोन, त्याजवरून हुकूम सादर जाला की, जमीन मजकूर काजी आता-
उला यांचे अवलाद याचे नांवें व काजीपणाची चाकरी, काजी महंमद ताहीर याचा
भाऊ अवदल नवी याचे नांवें, पूर्वील दस्तुरप्रमाणें दिव्ही असे. व त्याशिवाय सुमारी १ एक
चाहूर जमीन गजइलाहीनं थोर पदवीचें निशाणप्रमाणें व बाजारचें हशील वगैरे यास मुक-
रर आहे. व शेख मवसूक याचे दर्गाचे तवालीयतेचे चाकरीबद्दल पाठीवर लिहिल्याप्रमाणें
वहाळ व कायम केली असे. व सर्व लवाजिमा व रुमुम त्याचा करीत जाऊन कजे तोंडणें,
व मामले फसला करणें, व दावे व तेंटे व मोहत्तूर लावणें, व वारसदाराचा वांटा करणें, व
कोणी गुन्हा केल्यास धर्माप्रमाणें शिक्षा करणें, व शुक्रवारजे दिवशीं सर्व मिळोन निमाज करणें,
व कोणी मनुष्य मर्तेवेळेस कांहीं बोललें त्याची तजवीज ठेविणें, व धर्माप्रमाणें सर्व लोकांस
वागविणें, व पुरलेला व बेवारीसदाराचे मालाचा शोध करणें, व मराठी देवळांतील मूर्ती वगैरे
मोडणें व धर्मातील नवी चाल बंद करणें व माप व वजन व गज नवीन करणें अशीं सर्व
कामें धर्माप्रमाणें चांगल्या रीतिनि व चांगल्या चालीनि व केसबर तकावत न करितां करोत
जाणें. यास्तव पाहिजे की, मुल्कदी लोक काम करणार व जहागीरदार व कौजदार व
करोडी व मामलेदार हल्लीचे व पुढें होतील ते याणीं मशारनिव्हे यास त्या परगण्याचा
काजी व दर्गा मजकूरची तवालीयत करणार जाणून, सर्व कामांत याची बहिषाट मोठी व
मजबूत जाणणें, व जमीन मजकूर वगैरेयास कर्दीस महालांतील पूर्वील दस्तुरप्रमाणें देत जाणें.
म्हणजे उत्पन्न तेथीलचें साल दरसाल हंगाम दर हंगाम आपल्या निर्वाहास खर्च करून,
आशीर्वाद हमेषा दौलतीस देत जातील व मुकरर व चाल करण्याविशीं हा हुकूम बादशाहा
याचा मान्य करून, कधी कधी लगीर व बदल न करणें व सर्व प्रकारें हरकती दिवाणी व बाद-
शाही कामाबद्दल द्द्दीहेडी व नजराणा व जरीबना व जाबाना व मदकीना व मोहोराणा व

दारोगाना व बिगार व शिकार व मोकदमी व कानून व गोई व तक्रार जिराईती व हरसाल जप्त करणें. याजबद्दल मुजाहीम न होणें. व नवीन सनद व परवान्याचा आक्षेप न करणें. व जर याशिवाय दुसरे महालीं कांहीं असल्यास त्याचा इतबार न करणें, व जर ते लोक जमीन मजकुरांत बाग करतील अगर विहीर खणतील, तर त्यास आठकाव न करणें. व मुजाहीम न होणें. व मोठे सैद लोक व मोठे पीरजादे लोक व राहणारे तेथील सर्व रयत लोक यांणीं सर्वांनीं मामले व दावे व तटे सदरहू काजी याजला रुजू करावे व शराचे कागद व सर्व खतपत्र व कवाले व चकनामे व कबुलायतनामे जमाबंदीचे वेळेस रयत लोक याचे, यांचे मोहोरेनिशीं व दस्तखतानें मातबर जाणावे व मंजूर जाणावे. तारीख २७ माहे रजब, सन—मुकरर. शेरा पाठीवरील अर्जाचे यादीप्रमाणें ऐसाजे:—तारीख १८ रोज बुधवार, माहे जमादिलाखर, सन १२ जुलूस, मुताबक सन १०८० हिजरी. शाइस्तेळी तर्फ वळ मरहामत हाजी यासीन सदर व नौबत वाक्या विसन बेदाहा हरदेराम याचे कलमीं होतात कीं, तारीख १९ माहे सन मजकूर. अताउला याबद्दल अर्ज पावला कीं, सुमारी ४ चाहूर जमीन गजइलाहीनें त्याचे ५१४ बिघे होतात. त्याजपैकीं सुमारी ३४० व शिव दरोबस्त व बाकी जमीन मौजे काटे खामगांव आमले परगणे शेवगांव पैकीं पूर्वी जुलूसचे तारीख १ माहे रबिलाखर सन फर्मानप्रमाणें काजी आताउला यास मुलालेंकरांसुद्धां निर्वाहाकरितां व परगणें मजकूर येथील काजीपणाची चाकरीसुद्धां मुकरर होती. ते मैत जाल्यानंतर शाहा बेगखान यांचे मोहोरेनिशीं तारीख २८ माहे रमजान सन २७ चे सनदेप्रमाणें काजी मलिक बडे यांचे नांवें, भाऊबंदासुद्धां व काजीपणाची चाकरी मुकरर जाली; व तेही मयत जाल्यानंतर करार जालेला तारीख २ माहे रजब सन १० चे थोर पदवीचे निशाणप्रमाणें सदारत-पन्हा खाजा अबदुल रहिमान याचे रिसाल्यांत दुरस्त होऊन, मयताचा चिरंजीव महंमद ताहीर याचे नांवें काजीपणाचे चाकरीबद्दल बहाल जाली; व तेही मयत जाल्यानंतर त्याचा भाऊ अबदुल नबी हा उमेदवार आहे कीं, काजीपणाची चाकरी माझे नांवें व जमीन मजकूर काजी आताउला याचे अवलाद याचे नांवें, पूर्वील दस्तूरप्रमाणें मिळावी व त्याशिवाय सुमारी १ चाहूर जमीन गजइलाहीनें गुफराजपन्हा शेख रमजान माहीस्वार याचे दर्गाचे तवालीयातीचे चाकरीबद्दल व दर्गा मजकूरचे उरसाचे दिवसांत बाजारचे हशील वगैरे फकीर लोक यांचे खर्चाकरितां करार जालेला—तारीख १५ माहे मोहोरम सन १ जुलूस-थोर पदवीचे निशाणप्रमाणें मुकरर आहे. या बाबदींत जो हुकूम होईल तो त्याजवरून हुकूम सादर जाला कीं, जमीन मजकूर काजी अताउला याचे अवलाद याचे नांवें व काजीपणाची चाकरी काजी महंमद ताहीर मैत याचे भाऊ अबदुल नबी याचे नांवें पूर्वील दस्तूरप्रमाणें दिल्ली असे, व त्याशिवाय सुमारी १ चाहूर जमीन गजइलाहीनें व बाजारचे हशील वगैरे थोर पदवीचे निशाणप्रमाणें शेख मवसूफ याचे दर्गाचे तवालीयातीचे चाकरीबद्दल मुकरर आहे. हणोन बहाल व्हावी, यास्तव पाहिजे कीं, मुत्सदी लोक काम करणार हल्लींचे व पुढें

होतील ते यांणीं महाल मजकूरपैकीं, जमीन मजकूर वगैरे पूर्वील दस्तूरप्रमाणें वहिवाटीस यास यावी व जर ते आपल्या जमिनींत नवीन बाग व बिहीर बांधतील, तर कोणी मुजाहीम न होणें, म्हणजे उत्पन्न तेथीलचे हंगाम दर हंगाम व साल दरसाल निर्वाहास खर्च करून, आशीर्वाद हमेषा दौलतीस देत जातील. व जर याशिवाय दुसऱ्या महालीं कांहीं असल्यास त्याचा इतबार न करणें. जालेले यादीप्रमाणें कलमीं जाला शेरा खतानें साहेब रिसाला याचा ऐसाजे, दाखल वाक्यांत करावा. शेरा खतानें वाक्यप्रमाणें आहे. शेरा खतानें मदारुल मोहामी याचा ऐसाजे, दुवार अर्ज पोचवा. शेरा खतानें दुवार अर्जाचा ऐसाजे. तारीख २८ माहे जमादिलाखर, सन १०८० हिजरी, मुताबक सन १२ जुलूस यांत दुवार अर्ज पोचला. शेरा खतानें मदारुल मोहामी याचा ऐसाजे, थोर पदवीचें निशाण कलमी करावा.

पांच चाहूर जमीन व बाजारचें हशील वगैरे.

शेख रमजान पीर याचे दग्याबदल त्याची सनद अलाहिदा आहे. ४ चाहूर जमीन मुकरर १४२ बिघे.

५२ काजीपणाचे चाकरीबदल सनद.

हुजुरास अर्ज पावला कीं, शहाजहा बादशाहा यांचे थोर पदवीचे फरमानप्रमाणें परगणें गुलछनावानाद येथील काजीपणा व मोहातसीबीचे चाकरीबदल काजी सैद महंमद अशरफ बख्श सैद सुलतान याच्या नांवें, या फरमानाच्या पाठीवरील शेरा लिहिल्या बरहुकूम, चार टक्के मुरादी रोजीना, व दोन इदीचे शिरपावाबदल रुपये ३०, व २५० दोनशें पन्नास बिघे जमीन, गजइलाहीन मुकरर व्हावी; म्हणजे ते सदरहू चाकरीचे सर्व प्रकार, पाहिजे तसे करीत जाऊन, कच्चे व मामले फैसल करणें व दांव तेंटे तोडणें, व ज्या बायकोस आईबाप वगैरे कोणी नसेल तर तिचा मोहतूर लावणे, व मेलेले मनुष्याचे मालाचा धर्माप्रमाणें हिस्सा करणें, व चकबंदी व शराचे कागद वगैरे लिहिणें, व लोकांस निमाज करणें करितां बोलावणें करणें, व शुक्रवारचे दिवशीं निमाज व जमात करणें, व पुरलेला व आईबाप मेलेले मुलाचा माल, शोध करून संरक्षण करणें, व मेलेले मनुष्यानें जे कांहीं सांगितलें असेल तें धर्माप्रमाणें करणें, व इमाम लोक व मोआजीन लोक यांची चौकशी करणें, व वाईट लोक व कैद करणारे लोक यांजला मनाई व बंद करणें, व जिनसाचे निरख व बजन व गज व माप हे सर्व बरोबर ठेवीत जाणें. यास्तव पाहिजे कीं, हकीम व अमलदार व जाहगीरदार व करोडी, वर्तमान व भावी, यांणीं सदरहू महालाचा काजी व मोहातसीब याजला समजोन, रोजीना व दोन इदीचे शिरपाव व जमीन मजकूर याच्या वहिवाटीस देणें, व कधींही तगिर व बदल यासी न करणें व सरकारचा सारा व सायरखर्चाबदल दहीहंडी व नजराणा व जरीबना व महरीकना व मोहोराणा व दारोगाना व बिगार व शिकार व भोकदमी व कानुनगोई व दरताल जख करणें

व तक्रार जिराडती व सर्व प्रकारें हरकती दिवाणी व बादशाही कामाबद्दल यासी अटकाव न करणें. या बाबदींत दरसाल नवीन सनदेची तलब न करणें. तारीख २ माहे साबान, सन १४ जुलूस, मुताबक सन १०५० हिजरी.

मुकरर शेरा पाठीवरील तारीख ५ माहे रजब, सन १४ जुलूस, माफीक सन १०५० हिजरी, मुताबक माहे २८ मेहेर इलाही, रोज सोमवार. करार जालेले यादीप्रमाणें रिसाल्यांत सियादत व जकाबतपन्हा मीरमहंमद हपम सदर याचे व नौबत वाकयानवीस कमतरान बंदगान अब्दुल रहीम यांचा ऐसाजे:—हुकूम सादर जाला कीं, शाहजाहा बादशाहा यांचे थोर पदवीचे फरमानप्रमाणें, परगणे गुलछनाबाद येथील काजीपणा व मोहतसिबीचे चाकरीबद्दल काजी सैद महंमद अशरफ काजी कसबे, परगणे मजकूर यास निर्वाहाकरितां, चार टक्के रोजीना व व दोन इदीचे शिरपावाबद्दल रुपये ३० व २५० दोनशें पन्नास बिधे जमीन, गजइलाहीनें मुकरर असे ह्मणोन, दाखल्याचे यादीप्रमाणें कलमी जाला:—

तपशील.

काजीपणाचे खिजमतीबद्दल निर्वाहाकरितां.	मोहतसिबीचे चाकरीबद्दल निर्वाहाकरितां.
जमीन.	जमीन.
२०० दोनशें बिधे गजइलाहीनं. चार टक्के.	पन्नास ५० बिधे गजइलाहीनं.
दोन इदीचे शिरपावाबद्दल रुपये ३०.	

५४ काजीपणाचे चाकरीबद्दल सनद.

गुमास्ते, मुत्सदी लोक, वर्तमानभावी, परगणे असअदनगर, सरकार सुभा दारुलजफर विजापूर, यासी आज्ञा केली जाती जे:—हजरत खुलदमकान अलीपान यांचे फरमानाप्रमाणें व पूर्वीचे सत्ताधारी सदरुसदूर वैगरे याचे सनदाअन्वये व दक्षिणचे अधिकारीयांचे सनदांप्रमाणें परगणे मजकूर येथील काजीपणाची चाकरी कसबात व कर्त्यासुद्धां, त्याबद्दल एक चाहूर पडजमीन लागण व्हावयाजोगी, परगणे मजकूरचे शिवारांत, सैयद मखदूम याचे नांवें मुकरर होती. तो इश्वरी सत्तेनें मरण पावला. तो मृत्यू पावल्यापासून सैयद सालार वल्लद सैयद वली मयत मजकूर याचा नातू हा परगणे मजकूर येथील काजीपणाचे शेवेवर मालक होता. तोही मरण पावला. त्यानंतर मयत सैयद मखदूम याचे नातू सैयद अब्दुल गफूर व दुसरे त्याचे बंधु हरएक महालीं आपआपले वारसदारीचे विभागाप्रमाणें वाहिवाट करित आहेत. सैयद सालार याचा पुत्र व सैयद वली, काजी मौरुसी याचा नातू सैयद क्रीमुद्दीन यांनीं विनंति केली कीं, परगणे अकलूज येथील काजीपणाचे चाकरीची सनद आमचा बाप मरण पावला, यास्तव सदरचे दुसरांतून माझे नांवें मुकरर होऊन मिळावी, असा अर्ज केला. यास्तव एक चाहूर जमीन पडरानापैकीं लागण व्हावयाजोगी व दरगावीं, हक्क दुकदारी व मानपान रोजीनाचे वैगरे पूर्वीचे वाहिवाटीअन्वये सैयद क्रीमुद्दीन वल्लद

काजी भयद साकरकाजी मद्रसी मशारनिव्हे याचे नांव या सनदेने लिहिलेप्रमाणे मुकरार व बहाल करून दिलेले असे. तरी मानवान व हक हकदारीची जशी बहिवाट चालत आली आहे, तशी उपभोग घेऊन व काजीपणाचे हकः—

१ धर्मशास्त्राच्या शिक्षा चालू करणे.	१ जुक्रवारच्या जमातीचा बंदोबस्त ठेवणे.
१ ईश्वराची सेवा करणारे मनुष्यास, यांत तुमचे कल्याण आहे व अशीच सेवा कराव. तर तुझांत ईश्वर सुख देईल, अशी प्रतिज्ञा उत्पन्न करणे.	१ कुलीन अंठाणी लमाबिवाह करवणे.
१ कोणीही अंतःकाळी बोध केल्याप्रमाणे इनाम देणे किंवा स्वाधीन करणे असेल, तसे करावे.	१ मयताचे पाठीमागे उरले द्रव्याचा यथा-विभाग स्वर्ध करणे.
१ शास्त्रांनी जे वर्ध केलेले आहेत, ते न माना-तां पापाचरण करणारास शिक्षा देणे.	१ कोणी द्रव्य अगर हरणक पदार्थ ठेऊन गेला आहे, त्याचे संरक्षणाचा बंदो-बस्त ठेवणे.
येणेप्रमाणे कार्याचे अधिकार आहेत.	१ मयप्राशन करणारे लोकांचे पारपत्य राखावें.
	१ चांगले मार्गाने चालणेविशीं सल्ला देणे.

५९ मुह्ला महंमद शरीफ यांस मिळालेली सनद.

“ या चांगले समयांत दुवारी लोकांचे वशित्वानें मुह्ला महंमद शरीफ मीर अदल (क्षणजे न्यायाधीश) व मोहेतसीब (क्षणजे निरग्न वगैरे पाहणारा) परगणे जाकराबद्द उर्फ चांदबड, इलाखा सरकार संगमनेर, अमळे सुभे औरंगाबाद याचे बाबतीत हुजूराने अर्ज पावला की, मशारनिव्हे हे सदरहु चाकरी करितात व रोजमुरा कांहीं त्यास मुकरर नाही व कुटुंबवत्सल असून रोजमुरा मिळणेविशीं उमेदवार आहेत. याचकरितां हुजूरचा हुकूम सादर जाला की, नसून या अर्था रुपाया रोजीना, खाटा न करितां वगुली सदरहु चाकरीबद्दल कसो परगणे मजकुरचे हसीलपेकी, व सुमारे दोनशें विघे जमीन बंड्यर पडीत जमा खेरीज लायक जिराईत व गजइलाही परकाने मदतमाप क्षणजे निर्वाहाकरितां बतारजंदान क्षणजे वेगपरंपरे, परगणे मजकुरपेकी हल्लीपासून या सनदेचे पाठावरील शेरालि-हिस्या बरहुकूम मशारनिव्हे यांस दिलेले आहेत. तरी त्याणे सदरहु कामांचे प्रकार, पाहिजे तसे करित जाऊन, काजे कितल करणे व मामले तोडणे व दांव व तेंद्र दूर करणे व माळ व गेलेले मनुष्याचे जिद्दीची वांटणी करणे व जिनसाचे निग्याची व वजनाची व गज व मापाची मोकरी करणे व इमाम व मोअजज क्षणजे मशिदींतील चाकरी करणारे याचे हवाळ व मशिदी व शाळा यांची मज्हासब करणे व शिक्षा देणे व कडेक मार्गणे व मोटे रम्याची लुप्ती करणे व लोकांत निराकाराचे भजण्यावितां बोलावणे व दारू पिणारे लोक व दुसरे कफ करणारे लोक व शिवाय वाईट काम करणारे लोक, यास मर्यादा देणे व देवाच्या

मूर्ती दगडाच्या वगैरे आकारी बिनआकारी मोडून टाकणें व शरामध्यें नवीन उत्पन्न झालेलें काम व जुलूम, जबरदस्ती वगैरे चालीचे लोक व याप्रमाणें जीं कामें असतील ती सर्वाविशीं बंदोबस्त करीत जाणें, ह्मणजे कोणी शेरशरीफ जे धर्माची मजबूद वाट आहे, ती न मोडावी. व कोणी किर्यादी आला, त्याचे बाबदींत शराप्रमाणें खरी चौकशी करीत जाणें. यास्तव पाहिजे कीं, मुत्सदी लोक काम करणार व फौजदार व जागीरदार व कामगार व मामलेदार वर्तमान व भावी तेथीलचे यांणीं मशारानिल्ले यास (मीर अदल व मोहोतसीब) सदरहू महालाचा मजबूद जाणून, रोजीना मजकूर रोज दररोज यास तनखा देऊन, जमीन मजकूर चांगले जागा पैकीं मोजून व चक बां न, मदतमाप ह्मणजे निर्वाहाकरितां याचे वहिवाटीस सोडून देणें; व सर्व हरकती दिवाणी व बादशाही कामाचे ह्मणजे दहीहंडी व नजराणा व जरी-बना व मोहेराना व मोहसिलाना व जाबताना व दारोगाना व वेगार व शिकार व दही निमे म्हणजे दर दशकास निमे भाग व सदेदुई ह्मणजे दर शेंकडा दोन प्रमाणें व कानु-नगोई व मोकदमी व तक्रार जिराईत व दरसाल जम करणेंबद्दल असे सदरहू बाबी यास माफ जाणावें. कीं उत्पन्न तेथील व रोजीना आपले जरुरीस खर्च करून बादशाहा यांचे दौलतीस अभीष्ट चिंतन करीत जाऊन, सदरहू चाकरी चांगले रीतीनें करीत जाणें व जर याचे शिवाय दुसरे महालीं कांहीं उत्पन्न वगैरे असल्यास त्याचा या सनदेवर भरंवसा न करणें; व बादशाही हुकूम मजबूद निरंतर चालविणेंविशा तजवीज करून नवीन सनद व परवाना तलफन करणें व बादशाही हुकुमाचा आक्षेप न करणें. सदरहू महालाचे सादात ह्मणजे सैद लोक व मशायक ह्मणजे गुरु व सर्व राहणारे वतनदार लोक यांणीं मशारानिल्ले यास मीर अदल व मोहोतसीब सदरहू पर-गण्याचा जाणून सदरहू चाकरीत यास मजबूद अखत्यारवाला जाणावें व दुसरे कोणास वाट-णीदार व शराकदार याचा कोणी न जाणावा; व सर्व मामलेचे कागदपत्र याचे मोहर व दस्तखतानें मातबर जाणावी. या बाबदींत ताकीद जाणावी. ता. १७ माहे मोहरम सन १४ जुलूस. मुताबक १०८२ हिजरी (ह्मणजे सन १६७० इसवी.)

मुकरर शेरा पाठीवरील बादशाही याद तारीख ९ माहे जिल्हेज सन १४ जुलूस मुताबक १०८१ हिजरी रोज रविवार जालेले बरहुकूम सदारत पन्हा: मीर बुा सदर याचे रिसाल्यांत व वाकनवीस गुलाम महंमद याचे वाक्यांत कलमीं होत आहे कीं, ता २४ माहे जिल्काद सन १४ जुलूस रोजीं मुल्ला महंमद शरीफ मीर अदल व मोहोतसीब, परगणे जाफराबाद उर्फ चांदवड, सरकार संगमनेर, सुभे शाहा औरंगाबाद याचे बाबदींत हुजूरस अर्ज पावला कीं, मशारानिल्ले हे सदरहू चाकरी करीत जाऊन यास निर्वाहाकरितां कांहीं मुकरर नाही व कुटुंबवत्सल असून बादशाहीचे मेहेरबानगीचे उमेदवार आहेत. त्याजवरून हुजूरचा हुकूम सादर जाला कीं नगदी -॥- आठ आणे रोजीना खाडा न करितां वसुली रोजीना चाकरीबद्दल कसवे परगणे मजकूरचे हशीलपैकीं व सुमारी दोनशें बिघ प-डित जमा खेरीज लायक जिराईत बगजइलाही मदतमाप म्हणजे निर्वाहाकरितां व

बकरअदान हागजे बेगमररा परगणे मजकूरनेही आगमामून दिने आहत. तरी मृतसर्दी लोक काम करणार व करोधी गोमान व गोधी गोधीनेच यांनी याकरीबदल सोर्जाना निर्वाहाकनिता जमीन बांधले महालनेही मोजून व चक्र बांधोन मगारमिनेही यांचे वहिवाटीस सोडून देणें. हागजे ते आपले निर्वाहास अर्बे करून सधरह आकरीत हजार राहतील. यादीप्रमाणें कलमीं जाले.

५६ पैद अह्लाउद्दीन याचे दरग्याम जहागीर.

खानदेश कोलेक्टर यांचे ईश्वरी पत्र नंबर ६४७२ तारीख १ जुलै १९०७

आभिप्रायास आले त्यांतल एका कामदाचा उतारा.

हजूरनामा निा दिवाणी अदालत निा खानदेश निा मोरोबा कान्हेचा भिन्सिपोल सधर अमीन, कोर्टे पुढें, सन १२६२ तनवी. तारीख २० माहे एमिल सन १८५७ इसवी. यादी.

नादारी नंबर ५८० सन १८५३
पोा कैमल हुतसी.

वगुमिया वा अहेमादेच मृतवली निा पैद साधात पैद अह्लाउद्दीन, संव्यान परगणे नंदुरवार इनामी जहागीरदार, मौजे खामगांव परगणे नंदुरवारकर कोा मजकूर याचा वकील दामोदर माधव.

प्रतिवादी.

लाडू व लालवी मर्द आतीउल्ला मुसलमान वस्ती कोा नंदुरवार याचा वकील गगबेन सदाशिव, किराई रूपये ५३२२४१३ मृतवलपणार्ची व जहागीर गांवची वहिवाट घेण्याबदल.

कैसल तारीख १३ आगष्ट, सन १८५३ इसवी.

२ मुसळमानी दाखल जालेले कामदापत्रेन आते दिसत आहे की, नंदुरवाराम नंदा या नांवचा मजकूर सरदार होता, त्याने मुसळमान लोकांची उलना केव्यावरून खान मोयिनुद्दीन यिन्नी म्हणून कोणी मुसळमान लोकांत वीरजादा अजमिराकडेस होता. त्याणें पैद अह्लाउद्दीन याजला लफ्फर देऊन सन ६११ हिजरी, ईश्वरी सन १२१४ इसवीचे साली, नंदा मगळ्याचे पारिपत्यास पाठविला. तो नंदुरवारस येऊन नंदा मगळ्याशी युद्ध केले. त्यांचे पैद अह्लाउद्दीन काजल आला. परंतु त्याणें मरतां मरतां नंदा मगळ्यास मारून त्यांचे कौजेस पळविले. पुढें सन ९६६ हिजरी, ईश्वरी सन १५५८ इसवी या सालीन अमदाबादचा शहाजादा मलदगांकर याणें पैद अह्लाउद्दीन याचे कबरीदर दरया बांधविला व त्याच साली गुजरात प्रांतांतील मलकनमत शाजाद याणें दर्याजवळ मशीद

बांधविली, आणि तेथील उरसाचे व मन्हामतीचे लंगर वगैरेचे खर्चाकरितां खमगांव जाहगीर मिळाला.

५७ शेखमीरा वल्लद शेखवावा विजलीखान यांस सनद.

अमलदार वर्तमान व भावी व देशमुख व देशपांडे व मोकदम व रयत लोक, मौजे पसरणी, तर्फ हवेली, प्रांत वाईदेश, सरकार नबीपाहदुर्य ऊर्फ पन्हाळा, सुभा दारुलजफर विजापूर यास आज्ञा केली जाते जे, धर्मशास्त्र आधार शेखमिरा वल्लद शेखवावा विजलीखान याणीं पादशाही मोहीमीचे कामांत उत्तम पराक्रम केला. याजकरितां, सरकारचे मस्तकावरून ओवाळून टाकिल्या रीतीनें, मौजे मजकूर हा गांव दरोबस्त इनाम करून दिल्या असे. तरी तें उत्पन्न हंगामशिर सेख मजकूर याचे खर्चाकडे द्यावें आणि दिवाणी प्रकणीं एकंदर उपद्रव माफ जाणावे. सदरहू इनामावर याणीं वंशपरंपरेनें स्वामित्व ठेवावें, आणि इनामदारास हें विहित कीं, सरकारचे दौलतीचें निरंतर अभीष्ट चिंतन करित जावें. प्रतिवर्षी नूतन सनदेचा आक्षेप न करणें. प्रत लिहून घेऊन अस्सल इनामदाराचे हवालीं करणें. तारीख २७ रमजान सन जुलूस २.

५८ मुसमातच्चा वकिलास जमिनीची सनद.

तारीख १२ माहे रविलावल, सन १२ चा परवाना, विजारत व अमारतपन्हा मदारुल मोहामीयाचा आमच्या नांवें पोंचला ऐसा. जे:-शाहजहां बादशाहा व जहांगीर बादशाहा यांच्या थोर पदवीच्या फर्मानप्रमाणें, कसबें येरंडोल येथील सुमारी ९ आउतें जमीन मुसमात राजीजी व हलीमजी याचे बाप व आज्ञाची खरेदी केलेली असून, पूर्वील जुलूसचा थोर पदवीचा फर्मानही याजवळ आहे. यास्तव पाहिजे कीं, जमीन मजकूर मुसमात मजकूर याजला द्यावी व मजला ही हकीकत जाहीर जाल्यावरून विजारत व अमारत मर्तबत अमानत खान मजकूर यास अर्ज पाठविला कीं, पूर्वील जुलूस मुसमात मजकूर ह्या मक्काचास गेल्या होत्या व तेथेंच फार दिवस राहिल्या. याजकरितां पूर्वीचे जहागीरदार लोक याणीं जमीन मजकूर बेवारस समजून सरकारांत जमा केली, व जमा वसुलाप्रमाणें मोठे दिवाण लोक याणीं ती जमीन सारा देणारे लोक यांजला देत आले. दरीविला रीफाभातपन्हा सिद्दी हैदर वल्लद कासम यांच्या जहागिरींत तनखा आहे. या बाबदीत जें लिहिण्यांत येई तें ल्याहावें, त्याप्रमाणें अमलांत आणें. त्याजवरून विजारत व अमानातपन्हाखान मजकूर याणीं मजला लिहिलें कीं, सदरहू नऊ आउतें जमीन, पैकीं शंभर त्रिधे जमीन मोकर ह्याबद्दल मीर अहंमद खान मरहूम याजला थोर पदवीचे फर्मानप्रमाणें मिळाली आहे. ती मीर अहंमदखान यांच्या लोकांस बहाल करून बाकी मुसमात मजकूर यांच्या वकिलास द्यावी. कारण कीं, मशारान्वहे याची विकत घेतलेली मिळक(त) आहे. त्याजवरून दुसऱ्या परवान्याप्रमाणें जमि-

नांव मी तारीख २४ मोह रबिउलखर सन १२ यांत वकील मजकूर याजला दिव्ही असे. सुरत मजालस अशी होती ती लिहिण्यांत आली.

५९ सुरज वलद बापु जोशी यास सनद.

महंमद करोकसियर बादशाहा गाजीचा बजीर आवदुल अजीजखान यांचे मोहरे-
निशी कारमी परवाना आहे त्याचा तरजमा हिंदवी भाषेंत केला असे:—

महंमद करोकसियर आवदुल

अजीजखान फिदवी बादशाहा गाजी.

मृत्युदीक्षांना वर्तमान भावी, परगणे हंवेली, जुन्नर सरकार मजकूर, गुना औरंगाबाद हा
महाल सेवकाम जहागीर आहे. त्यास हल्ली जाहीर होण्यांत आले असे की, सुरज वलद बापु
जोशी, ज्योतिषी, बतनदार, जुन्नर हा ज्योतिषी विद्येत फार निपुण आहे आणि मुल्लेंलेकरान फार
कटु व वक्तव्य आहे, आणि त्यास कौणीकटुन स्वास्थ्य संरक्षणास नाही. याजकरितां बादशाहाची
ओवाळणी सनदेच्या पाटीवरील मजकुरापमाणें चार आणे माल महसूल जहागिरीचे उत्तजा-
पेकी त्यास वंशपरंपरेनें लेकराचे लेकरीं मुकरर करून दिव्ही असे. तरी हा रोजीना वसुला-
पेकी मशारनिव्हेस देत जाणें. कारण की, आपले मुल्लें लेकराचें कटुवसंरक्षणार्थ
खर्च करून बादशाहाचे दबलतीस आणीर्वाद, अमीट चिंतन करीत जावें. या बाबे ताकीद
मजबूत आणून दरताल नवीन सनदेचा आदेश न करणें जाणिजे. तारीख २ मोह जिहेज,
सन दोन कलमी केली. सनदेच्या पाटीवरील मजकुराचा शेरा बादशाहाचे ओवाळणी रोजीना
चार आणे सुरज वलद बापु जोशी बतनदार, जुन्नर यास, जुन्नरचे महाल मजकूरचे वसुलाचे
मालापेकी लेकराचे लेकरीं वंशपरंपरेनें करून दिव्हा असे.

६० नागोजी माने यांचे नांवचा कौलनामा.

कौलनामा स्वकृष्णखान अलमगीर बादशाहा यांचे कारमारी यांचे नकसपंज्या-
सुद्धां नागोजी माने यांचे नांवचा, समजले की, तुझी निश्चयेकरून आमचे
दौलतीचा आश्रय करून येऊन तुज्जर सज्ज जाहला व दुस्मानासही दूर केला, व
सुता याचा रग्मा पळालेवाचा तो तुझी भेद केला. त्यास पळून जाऊं दिव्हें नाही. तुझी सर-
कारमी नौकरी एकनिष्ठेनें बहुत चांगली केली. तुझी पैगजी विनंति केली ती व हल्ली विनंति
केली ती कबूल आली आहे. तुमचे नांवें कर्मान यावयाकरितां व तुमचे अपराध क्षमा आव-
याकरितां व आणखी तुमची विनंति असेल ती करून यावयाकरितां सरकारान लिहिले आहे.
तुझी स्वास्थ असावें व आमचे स्वताची वाट पहावी की, आमचे स्वतः सरकारान पांचव्यावर
तुमचे नांवें कर्मान व तुमचे अपराध क्षमा आवयाकरितां व तुमचे मजबूत व तुमचे इनामनी सनद

लिहून येईल. र(ण)दुल्लाखान यांचे समागम तुळीं लष्करांत यावें. तुमचा मोठेपणा व इतवार तुमच उत्तम होणेंबद्दल हल्लीं व पुढें जरूर आहे तें होऊन येईल. तुळीं चाकरी केली याबद्दल पादशहाची मेहेरबानी व इनायत होऊन येईल. तारीख छ २९ जिल्हेज सन ४१ जुलूस.

६१ शाहाआलम बादशाहा यांनीं दिलेला परवाना.

रिशादतखां फिदवी शाहाअलम बादशाहा गाजी यांनीं आपले मोहरेनिशीं तारीख २७ जिल्हाद, सन ४ जुलूस रोजीं परवाना करून दिल्या. त्याचा तरजुमा मराठींत:—

गुमास्ते हाय मुत्सदीयान मोहीमात व जिह्मेदारान व फौजदारान व जहागीरदारान हल्लींचे व पुढें होतील ते परगणे पें, सरकार जुन्नर, सुभे खुजिस्तेबुनियाद यास कळावें कीं, दाउदखां याचा परवाना लिहिलेला तारीख २५ सवाल सन ४ जुलूस रोजींचा, त्यावरहुकूम मौजे चिखली व मौजे मोरगांव आमले परगणे मजकूर जमा मुबलग चार लाख पंचेताळीस हजार दाम, दौलतमनखां हे मृत्यु पावल्यापासून व भगवंतराव वल्लद विनयाराव याजकडून दूर जाहल्यापासून मोरो गोसावी यांचे गुजाऱ्यास इनाम भैकरजंदा मुकरर असे. त्या परवान्यावर अल्लीशान दियानतखान दिवाण याचा परवाना तारीख १४ जिल्हाद, सन ४ जुलूसचा हसील केला कीं, गोसावी मजकूर कुटुंब फार ठेवीत आहेत व फकीर व फुकरा वगैरे आले गेले मनुष्याचा समाचार घेत आहेत. यास्तव दोन मौजे मजकूर पातशहाचे डोकीचा उतारा पाठीवर लिहिलेप्रमाणें वनाम गोसावी मजकूर भैकरजंदा मुकरर जाणून मशारानिलेहेचे खर्चास चालवावें, म्हणजे तेथील उत्तज घेऊन आपले गुजाऱ्यास खर्च करून फकीर फुकरा व गरीब लोकांचा समाचार घेऊन दौलतीस कायम राहण्याचें चिंतून आरिर्वादै देतील. कोणतेही सवबनें मुजाहीम न होणें. या बाबीं ताकीद फार जाणून लिहिलेप्रमाणें अमलांत आणाव.

(सनदेचे पाठीवरील शेरा.)

अंकी याददास्त अर्ज तारीख २९ सवाल सन ४ जुलूस. वरहुकूम परवाना दाउदखां याचा मौजे चिखली व मोरगांव, अमल परगणे हवेली पुर्ण, सरकार जुन्नर, सुभे खुजिस्तेबुनियाद जमा मुबलग चार लाख पंचेताळीस हजार दाम मुकरर आहेत. दौलतमनखां यांचे मृत्यु पावले पासून व भगवंतराव वल्लद विनयार्जी याजकडून दूर जाहल्यापासून मोरो-गोसावी यांस इनाम भैकरजंदा मुकरर आहे. त्या परवान्यावर अल्लीशान दियानतखां दिवाण तारीख १४ जिल्हादचा हसील करून घेण्याविशीं उमेदवार आहे कीं परवाना दफतर सदा-रतीतून मिळाला पाहिजे.

शेरा दसखत खैरखां रिशादतखां यांचे हकीकतीचे यादीवर जाहला कीं.

नवाब दाउदखां यास कीं गोसावी मजकूर कुटुंब फार ठेवीत आहे व आले गेले मुशाफर फकीर वगैरे लोकांची खुबर घेत आहेत. यास्तव दोन मौजे त्यास बकरजंदा मुकरर केले आहेत.

त्याजकरपरमाना विजारापन्ना दिवानवन्ना यांना हकन केला. यास्तव पातशाहाचे डोकीचा उतारा सनद त्याचे नांवें वकरजंदा यावी.

मौजे चिखली दौलतमनखां हे मृत्यु समवेतराचे याजकडून दूर आल्यापासून. पावल्यापासून.

शेरा दिवानवन्नां दिवाण याचा तारीख १४ जिल्काद सन ४ अंकी.

गुनाहो हाथ जिन्हेदारान व मौजदारान व जहागिरदारान व करोडीवान व देशमुखान देशपांडीवान व मोकदमान व रयत व शेत करणार परगणे पुर्णे, सरकार नुषर, मुंगे खुजिस्तेनुनियाद जागावें की, मौजे चिखली, दौलतमनखां हे मृत्यु पावल्यापासून व मौजे मोरगांव अमल परगणे मजकूर समवेतराचे याजकडून दूर आल्यापासून जहागीर दादउखां यास तनखा होऊन देहात मजकुरास चार लाख पंचेचाळीस हजार दाम जमा ३६९९ रुपये आहेत. ते पातशाहाचे डोकी उतारा मोरो गोसावी यांस इनाम मेकरजंदा मुकर करून सनद आपले मोहेरनिशी दिव्ही. यास्तव त्याजला पाटीवर लिहिल्यापमाणें मौजे मजकुरास वर-हुकूम सनद अमारत मरतवत मगारनिस्तेचे स्वर्चास चालवावें. हाणजे ककीर कुकरा गरीब गुरीवास आल्या मेन्वा मनुष्यास स्वर्चाचे गुजाराचा करून दौलतीस दुबा आरीबाद देऊन राहतील व कोणते वावीची तसदी कौजदारी वोगरेची मुजार्हीम न होणें.

(मुकर शेरा.)

मौजे चिखली व मोरगांव, परगणे पुर्णे, सरकार नुषर, मुंगे खुजिस्तेनुनियाद जमा चार लाख पंचेचाळीस हजार दाम त्याचे ३६९९ रुपये आहेत. ते दौलतमनखां मृत्यु पावले-पासून व समवेतराचे वलद नितधार्जी याजकडून दूर आल्यापासून जहागीर अमारतपन्डा दादउखां यास तनखा जहागीरी. दुरिनिता अमारतपन्डा देहात मजकूर मोरो गोसावी यांस इनाम मेकरजंदा पातशाहाचे डोकीचा उतारा आपले जहागीरितून मुकर करून सनद ता. २९ सवाल, सन ४ जुलसची दिव्ही की, ककीर व गरीबगुरीब वोगर आल्या मेन्वाचे स्वर्चाचा गुजारा करावा येविशीं अजें सनद दिवाणीची मिळण्याचा ठेर्नात आहे. या बाबीं कांहीं मुकरर व्हावें.

(शेरा दसखत.)

नायब शाह्यादत व विजारात मरतवत अंकी वरहुकूम सनद अमारत मरतवाचे की सनद यावी.

तारीख २७ जिल्काद, सन ४ जुलस
रोजी नकल सदारीचे दफतरांत
पोहोचली.

६२ जहाअलम बादशाहा यांनी दिलेली सनद.

गुनाहो जहागीरदारान व जकाजदारान वगैरे यांची परगणे बुधवाचेगांव व मलवडी

व कलेढोण, ताचे सुभा दारुलजफर विजापूर यासी आज्ञा केली जाती जे:-श्रेष्ठ ओहे डौल ज्याचा व सुदैवान व सेवकाचे धनी व पृथ्वीपती व एकंदर घरांतील राहणार मनुष्याचे व घराचे मालक व विश्रानि व सुखाचे आश्रय व पृथ्वीतील सर्व मनुष्यांचे सुखविश्रांतीचे कारण, सर्वावरी ईश्वराचे कृपेचे छायेचें पात्र व निरिच्छपणानें स्वाभित्वाचा अधिकार वामविणार ईश्वराचे कृपेचें प्रासिद्धिस्थान व परमेश्वराची केवळ सकळ कृपांचें व पृथ्वी हस्तगत करण्याचे कायद्याचें स्थान व पृथ्वीपालन करण्याचा विचार करणार असे जे शहाअलम पादशाहा यांचे तारीख २७ माहे सफर सन तख्तावर बसल्याचा ३ चे फरमानाप्रमाणें, परगणे मजकूरची फौजदारी व ठाणेदारी, उच्छिष्ट पात्राचा परित्याग केल्याचे पुन्हां ग्रहण करित नाहीत त्या-प्रमाणें, पदाजी वलद झुंजारराव यास मुकरर करून दिल्ली असे. तरी अधिकारी व अमलदार व सरदेशमुख व देशमुख व मोकदम व रयत लोक व शेतकरी व सदरहू महालांतील राहणारे एकंदर लोक यांणीं त्याजला ह्मणजे पदाजीराव यास फौजदार व ठाणेदार पळे समजून, ते सांगतील तसें त्यांचे आज्ञेत वागून फौजदारी व ठाणेदारीचीं सर्व कामें त्याचे हवाली करावीं; व फौजदार मजकूर याणीं अशा मार्गानें काम चालवावें कीं, एक मनुष्यास बहुत सख्यत्वानें राजी ठेवून, ज्या योगें सरकारची क्फायत होईल तें करित जावें, आणि ठाण्याचा बंदोबस्त पक्का ठेवून शत्रूचें पारपत्य करित जावें. व आपली हद्द कायम करून त्या तर्फेंत पादशाहाचे जे सेवक सरकारी कामास मदत मागतील ती करावी. या प्रकर्णीं ही पूर्ण ताकीद समजून यांत लिहिले-प्रमाणें वहिवाट करावी. ता. १९ माहे रबिलाखर. अति कल्याणदायक तख्तावर बसल्याचा राजशक ३ रोजीं ही सनद लेखन जाली. पादशाहाचे वजिराचे स्वदस्तुरची खास निशाणी ९

फारशी सनदेचे पाठीमागील फारसीचा तरजुमा निम्न लिहावा.

निम्नांतील तात्पर्य असें आहे कीं, पदाजी झुंजारराव यांचें नांवें फौजदारी व ठाणेदारी काम उच्छिष्ट पात्राचा त्याग केला तें पात्र जसें पुन्हा स्वीकार करित नाहीत त्याप्रमाणें परगणे बुध पाचेगांव व मलवडी व कलेढोण, सुभा दारुलजफर विजापूर येथील फौजदारी व ठाणेदारी दिल्ली असे.

१ दफतरचे दाखल्याप्रमाणें आहे कलम. तीन महाल मुकरर.

१ दफतरचे दाखल्याप्रमाणें आहे कलम.

फौजदारी व ठाणेदारीचें दफतरीं या सनदेची प्रत घेतली असे.

तारीख २९ माहे रबिलाखर, सन जुलूस ३.

६३ बुलालंग देसाई यास मिळालेली सनद.

फरमान हुमायून शर्फ सुदुयात्क बजानीव कारकुनानें बेशमी बुलालंग देसाई तोरगळ व देशपांडे यांणीं तन्हेतन्हेचे हजार बैल वगैरे आपल्याबरोबर घेऊन व नाईक कितीएक बैलाचे बरोबर होते ते आले. इसम नेहन नाईक बैलाचे बरोबर पाणराचे जागेंत गवत व कचरा

दुरस्त केडा आणि नांव नरेंद्र काइम केलें. याजकरितां वेलाची व सोळा गेडीं नवीं वसविळीं आणि शिकंदर पाछाचे नजीक जाऊन त्याची भेटघेतली, आणि वेलाचा मजकूर व नदीची हवाल व जंगलची हवाल व सोळा गेडीं वसविळीं. आणि कसबें नरेंद्रमध्ये राहणेंचा बयादवार हुजूर अर्ज केडा आणि पाछाची मर्जी फार नाजक होती याजकरितां हत्ती मस्त होऊन वेडा जाहला होता, त्याजबरोबर बुलालंग देसाई याणीं लढाई केली. तेव्हां पाछाचे सर्व लाकांनीं आश्चर्य केलें. हत्ती मजकुरानें देसाई यास सोडेंमध्ये धरलेमुळें त्यास ताकत कांहीं राहिली नाही. त्या वेळेंत त्याचा शिंदमतगार त्याचे जवळ होता. त्याणें आपले साहेबाची हवाल पाहून त्यास आठवण दिव्ही कीं, साहेब आपले कंवरेस काय ठेविलें आहे? हें ऐकून त्यास आठवण जाहली. तेव्हां पेशकबज त्याचे कंवरेस होतें, तें ओढून हत्तीचे सोडेंस मारिलें. तेव्हां हत्तीनें त्यास सोडून दिव्हे. तेव्हां पाछानें त्याची ज्याहामर्दी व बाहादरी पाहून आपलेजवळ बोलावून बहुत पोवाख रोगमी चांगले इनाम दिल्लें. व स्वर्चास सोळा खेड पाछाचे मोहोरेनिशीं व इनाम हमेसा देसाई बुलालंग यास यादवाड व मुळमुवल इनाम काइम केलें, व तोंरगळ देशपांडे या कसबेमध्ये राहावयास (सांगितलें) हसील साल दरसाल आपले जरूरीस खर्च करून राहाणें. "

६४ रणदुल्लाखानाचे दाय-यास इनाम.

" दायरा रणदुल्लाखान मुकाम कसबे रहिमनपूर, संमत कोरेगांव, प्रांत वाई येथें आहे. ते जागा कंदोरी, दिवावत्ती, ऊदकुल चालिलें पाहिजे. हरबदल कसबे रहिमनपूरचीं इनाम जमीन खालसा पट्टीचीं दाय-यातजीक स्वराज्य व भोगलाई आमल देखील एक हुतकी, छ ३ रबिलाखर इनाम करून दिली जमीन विधे ८५०. "

६५ पातशाहा याचे मशिदीस इनाम.

" यादी बहादुरा पातशाहा याची मशिद औरंगाबाद येथें किट्टा आरट्टा येथें आहे. तेथील दिवावत्ती ऊदकुलें वगैरे खर्चाबदल कसबे हरसूल, परगणे मजकूर सरकार दौलताबाद येथें इनाम जमीन विधे. "

६६ आनंद जानवे घालणार यांस दिलेली सनद.

मुत्सदी लोक काम करणार हद्दीचे व पट्टें होतील ते, परगणे सुलतानपूर, ताबे सुभे खानदेग याणीं जाणावें की, जाहीर जालें ऐमीजे:-आनंद जानवें घालणार राहणार कसबे व्यास हे वैद्यपणांत फार निपुण आहेत आणि फकीर वगैरे आजारी लोक यांचा इलाज कर्गतात. व त्यास आपल्या पदरचीं औषधें देतात व कोणापामून कांहीं एक वेत नाहीं व सियादत व विजारत व एकवळपन्हा सिद् हुसेन दिवाण व वगैरे जाहागीरदार लोक यांच्या सनदांप्रमाणें कसबे आमले परगणे मजकूरचीं सुमारी ४० विधे जमीन गजइलाहीनें पडित जमा खरीज

लायक जिराईत याजला निर्वाहावरितां लेंकराचे लेंकरीं इनाम मुकरर आहे, व ती याच्या कबजांत व वहिवाटींत आहे. ह्मणोन दरिविला तशीच याच्या चांगल्या चाकरीवर नजर करून जमीनमजकूर सर्व कदीम महालांतील पूर्वील दस्तूरप्रमाणें बहाल व कायम केली असे. यास्तव पाहिजे कीं, जमीन मजकूर कबजांत व वहिवाटींत जानवें घालणार मजकूर याजला लेंकराचें लेंकरीं पाठीवर लिहिल्याप्रमाणें देणें. ह्मणजे उत्पन्न तेथीलचें आपल्या निर्वाहास व आजारी लोक यांच्या औपधांस खर्च करून, आशीर्वाद हमेपा दौलतीस देत जातील. या बाबदींत ताकीद मजबूद जाणोन हुकूमाचा आक्षेप न करणें. तारीख १ माहे जमादिलावल सन ३५ जुलूस.

मुकरर शेरा पाठीवरील खास दस्तखतानें पोंचलेले यादीप्रमाणें हाकिकत ऐसी जे, बेशमी आनंद जानवें घालणार राहणार कसबे व्यास आमले, परगणे सुलतानपूर, हे वैद्यपणांत फार निपुण आहेत व फकीर वगैरे आजारी लोक यांचा इलाज करितात, व आपल्या पदरचीं औपधें खर्च करितात. व कोणापासून कांहीं एक घेत नाहींत आणि दिवाण वगैरे जहागीरदार लोक यांच्या सनदांप्रमाणें कसबे मजकूरपैकीं सुमारी ४० बिघे जमीन गजइलाहीनें जमा खेरीज याजला निर्वाहाकरितां इनाम मुकरर आहे. या बाबदींत जो हुकूम होईल तो. शेरा खास दस्तखतानें यादीवरील हाकिकत ऐसीजे परवाना लिहावा.

६७ मोरया गोसावी चिंचवडकर यांस मिळालेली सनद.

(तरजुमा फारसीचा मराठींत.)

कोणी दिल्लें त्याचें नांव बरोबर समजत नाहीं. तारीख २६ रबिसानी सन ४ जुलूस रोजीं आपले मोहरेनिशीं करून दिल्लें त्याचा तरजुमा.

मोहरेतील अक्षरें

(बरोबर समजत नाहींत.)

दस्तक बनाम गुमास्ते हाय व फौजदार व शेत करणार अंकी मौजे चिंचवड, परगणे पुणे, मोरो गोसावी चिंचवडचे राहणार आहेत, व गोसावी मजकूर आल्या गेल्या फकीरफुकरा वगैरे जे कोणी येतील जातील, त्यांस अन्न व पाणी वगैरेची खबर ठेवीत आहेत. व खुद्द आपणही फकीर आहेत. यास्तव कोणतेही सबबनें त्यांजला तसदी न होणें. दरीबाब ताकीद तमाम जाणावी.

६८ सैद जमालीक बलद सैद शुकरूम यास मिळालेली सनद.

“ ह्या चांगल्या दिवसांत थोर पदवीचा फरमान सादर जाला कीं, कसबे व देहे परगणे दिंडोरी, सरकार संगमनेर सुभे खुजस्ते बुनियाद पैकीं पंचेताळीस ४५ बिघे जमीन गजइलाहीनें त्याजपैकीं पंधरा १५ बिघे जमीन जिराईत केलेली, आंब्याचे झाडी सुद्धां, व

तिस विधे जमीन पट्टीत जमा खेरीज लायक जिराईत * * * व एक मण गड्डा जमा खेरीज साल दरसाल मशिदीचे दुरुस्तीकरितां रामेश्वराचे देऊळ मोजून मशीद बांधली आहे. * * * सैद जमाळीक वज्रद सैद शुक्रम याजला वेशपरंपरा व शिष्यपरंपरा या परवान्याचे पाठीवरील शेरा लिहिल्या वरतकम मुकरर केली असे. यास्तव पाहिजे कीं, हकीम व अंमलदार व जाहगिरदार व करोडी वर्तमान व भावी यांनीं जमीन मजकूर मोजून व एक बांधोन व एक रुपया व एक मण गड्डा मजकूर खर्चाकरितां याजला देन आणि व कधीही याशी तगीर व वाद न करणें * * * सरकारचे सारे व सायर खर्चावदल दहीहंडी व नजराणा व जरीबना व जाबना व महसीमना व मोहाराणा व दारोगाना व बिगार व शिकार व मोकदमी व कानूनगोई व चकनामा पाहिल्यानंतर दरसाल जप्त करणें. व तक्रार जिराईती व सर्व प्रकारें हरकती दिवाणी व वादगाही कामावदल यासी अटकाव न करणें. व या बाबतीत दरसाल नवीन सनदेची तलब न करणें, व जर दुसरे महाली कांहीं अमन्यास * * * इतवार न करणें. तारीख १२ माहे रजब, सन ३७ जुलूस यांत लिहिला असे.

वाक्याचे यादीचा शेरा तारीख २१ माहे रविलोवल, सन ३७ जुलूस * * * मुताबक सन आजूर माहे इलाही रोज मुन्वार प्रमाणें रिसाल्यांत सियादत विज्यावत पन्हा सदर रकी उलकदर सियादतखान याचे व नौबत वाक्यानवीस कम तरनि वेदगान * * * याचे कलमी होतात कीं, हुजुरास अर्ज पावला ऐसाजे:—सैद जमाळीक वज्रद सैद शुक्रम याणी कसेवे दिवारी सरकार संगमनेर, सुभे खजमोबुनियाद येथील रामेश्वर (चें) देऊळ होतें तें महंमदनुर लसगी याणी मोडिलें आणि तेथे मसीद बांधली आहे. त्यास परगणे व सरकार व सुभे मजकूरचे देहपेकी साल दरसाल एक रुपया व एक मण गड्डा वसूल करून मशिदीचे खर्चाकरितां व निवाहात कांहीं मुकरर नाही न्हेणोन वादगाही मेहेरबानीचे * * * आहे कीं कांहीं जमीन जिराईत केल्ली जी मशिदीच्या भोंवताली आहे ती मिळावी. या बाबतीत जो हुकूम होईल तो त्याजवरून. वादगाही हुकूम सादर जाला कीं पंचेताळीस ४५ विधे जमीन गजइलाहीनें मशिदीच्या भोंवतालीची व १५ विधे जमीन जिराईत * * * पट्टीत जमा खेरीज लायक जिराईत व एक रुपया व एक मण गड्डा, जमा खेरीज साल दरसाल परगणे व सरकार व सुभे मजकूरचे हरएक देहपेकी मशिदीचे मन्हामतीकरितां मशारनिन्दे याजला वेशपरंपरा व शिष्यपरंपरा पाहून व समजून दिवली असे. व जर दुसरे महाली कांहीं असल्यास त्याचा इतवार न करणें. तारीख २७ माहे सकर, सन ३७ जुलूस दाखल्याप्रमाणें कलमी जाला. शेरा खतानें सियादत व नकाबतपन्हा जुमदतुलमुलक मदाकल मोझाम अबतखान याचा ऐसाजे. दाखल वाक्यांत करावा. शेराखतानें सियादत व नकाबतपन्हा सदर रकीउलकदर सियादतखान याचा ऐसाजे. दाखल वाक्यांत करावा शेराखतानें * * * याचा ऐसाजे. वाक्यमाणें आहे

जाहला की, मी आपली बाकी वारितों हाणोन राजी जाहला. मग त्याणे * * * वस्तभाव इकरा घालून करार न्हाण सवार्शे वारलेस हाणोन बादगहा आलपन्हा यांणी * * * दर माहाजर करून दिव्हाजे, मोजे मजकरंची पाटीलकी तुम्ही तुला भाक असे. मोकदमीच्या मान-पानाची नांवनिशी वितपशीलवारः—तपशील.

होळीस पोळी.

फरे मुडीं.

दसत्यांचे वकरें.

सरकारची पट्टीपासोडी.

घटवात.

१ कुंभारास खण.

१ घेण.

१ इनाम जमीन विचे ३०.

१ जिराईत जमीन चाहूर २.

१ घुगरी चाउरी -1-

१ शेतास पाळमारा १.

१ हुरडा कवड १.

१ मोकदमीचा गरइन्हाम.

कलमी सुध असे.

१ चांभारास जोडा.

म्हणाले मर्हा जमीन चाउ * * ७७ च

१ सवासीन गवर.

१ शेव. भाजी.

१ तेलधार.

१ वटवल.

फसकीं विड्याचीं पानें.

१ पोळ्याचा बैलाचा मान.

१ जुलाइ मांगास घडी.

१ पाय तांडूळ.

१ रावतां माहार.

१ मांगास नाडा.

१ हक्क घेणें.

येणेंप्रमाणें आपली मोकदमी खाऊन सुखरूप राहाणें. राजश्री देशमुख व देशपांडे यांचे आज्ञेप्रमाणें चालणें. कोणी तकीशात कुत्तरान करून आपली मोकदमी म्हणेल, तो दिवाणाचा गुन्हेगार असे. शंशपरंपरा आपली मोकदमी खाऊन पांढरीची नकरत करून राहणें. हा माहाजर कोणी बतील करील तो बापाचा पुत्र नव्हे. आपला कृच्छक्षय करील. मुसलमान होऊन मोहनील त्यास सोराची सोमद असे. हिंदु होऊन मोहिल त्यास मोहत्या घडेल. काशीस मात्रागमन घडेल. त्यास मांगामाहाराचे बन्नाची शपथ असे. देशमुख व व देशपांडे व पाटील कुटुंबांनीं यांसी सदर ताकीद असे. हा सदर माहाजर लेहून दिव्हा असे. तारीख छ १२ मोहें सकर ओळी सुमार २९.

पत्राप्रमाणें साक्ष असे.

१ नरसिंगराव माने देशमुख परगणे मोजे बावीगांव.

१ धनाजी ताटे देशमुख परगणे काशेगांव.

१ बनावी निंबाळकर.

१ बाजी देशमुख परगणे कन्हाड.

१ सताजी नागटाल देशमुख पाटील.

- १ रावजी बाजी देशमुख परगणे
आंधळी स्वेकरड देशख कसबे नाझर.
देशख परगणे आटपडी.
१ गंगाजी नाइक देशख तर्फ वदेश * * *
पादेश * * *.
१ रायापा देशख परगणे चीकुरडी.
१ बसापा देशख परगणे हुकरी.
१ सिरजेराव घाटगे देशख कसबे कागल.

साक्ष सरकार लोक.

- १ कुशापा शवरा किल्ला परांडा निसबत
पेशकबज.
१ रमदुलाखान किल्ला रहिमतपूर निसबत
पेशकबज.
हरोनी नयमेश किल्ला नगर निसबत
पेशकबज.
१ नफर दिवाणसाहेब निसबत पेशकबज.
१ निबी रसुलसाहेब निसबत पेशकबज.

- १ रंगराव देशख परगणे रासन.
१ संताजी देशख लोणी काळभोरकर.
१ विठोजी काटे देशख कसबे बारामती.
१ माणकोजी देशख तपावगी.
१ बसापा देशख कसबे बन्नूर.
१ मुरारराव देशख कसबे मुदाल.
१ नरसिंगराव देशख कसबे आकलकोट.

शिक्षा फारसी अक्षराचा अर्धा फाटका.

शिक्षा.

साक्ष मौजे मजकूर.

- १ * * लघाळा याण देशख मजकूर.
१ कान्होजी पाटील व गयाड निसबत.
१ धुलगौडा पाटील मौजे परेड सरस
निसबत.
१ दरगौडा पाटील मौजे खुटवावी निसबत.
१ शेकाजी ठाणु पाटील मौजे खुडस
निसबत.

- १ सुभानजी जगताप चौगुले निसबत .
१ शकोजी माने पाटील मौजे गिरजणी,
निसबत.
१ माणकोजी खरात पाटील मौजे निसबत
१ शेठ्याजी पाटील मौजे मालगवी
निसबत.
शेठी न्हावी निसबत.
१ नागनाक महार निसबत.

(कागद फाटला आहे.)

७० मोरो गोसावी चिंचवडकर याची सनद.

(तरजुमा फारसीचा मराठींत.)

सैद बागन फिदवी महंमद फरोखसियर पातशहा गाजी यांणीं आपले मोहरेनिशीं
सनद तारीख १ जिल्हेज सन ७ जुलूस रोजीं करून दिव्ही त्याचा तरजुमा मराठींतः—

सैद बागन किदवी महंमद फरोखसियर

पातशाहा गाजी ११२७.

देशमुखान व देशपांडीयान व मोकदमान व रथेन व शेत करणार मोजे चिंचवड, परगणे पुणे, सरकार जुन्नर सुभे खजिस्त बुनियाद व मुत्सदीयान इजानिव यांस जाणावें कीं, मोजे मजकूर बरहुकुम सनद हजरची जाहागीर सरकार तनखा आहे. सन ११२७ हिजरीपासून हक एक दस्तगा मोरेश्वर गोसावी यांस अखत्यार देऊन बाहाल ठेविलें असे. यास्तव कोणेचेही सवधेनें मशारानिल्हेस मुजाहीम न होऊन बाहाल ठेवावें कीं, उत्पन्न त्यांचे हांगा मशीर साल दरसाल आपले खर्चांत आणीत आतील. या बाबी ताकीद कार जाणून लिहिलेप्रमाणें अमलांत आणावें.

७१ अमृतराव देशपांडे यांस दिलेलें निवाडपत्र.

यादी अमृतराव भगवंत देशपांडे, सरकार जुन्नर यांचे नांवें निवाडपत्र कीं, हरी कृष्ण, पंचवीस तीस वर्षांचे उमरीत वतनाचा कारभार कळें लागले. कृष्णाजी नानो यांची स्त्री वारली होती. ते माहायात्रेस गेले. मागे हरी कृष्ण कागदाचा शिरसा बाराबयाकरितां औरंगाबादेस गेले. तेथे शरीरी व्यथा बहुत जाली. त्याच संधीत निराजी रावजी, शिवाजी महाराज यांजकडून वकिलीस आवरंगाबादेस गेले. तेथे वतनाविशीं सनद ध्यावयाचा उद्योग करून, मकरमतखान दिवाण यांजपाशीं गैरवाफा समजाऊन, आमचे वडील जिवक हरी यांजकडील गुमास्ते हिजेव बाराबयास गेले होते त्यास आटक करविली. हें वर्तमान जिवक हरी यांनीं आपले नांवें आवरंगजेव पातशाहाचा कर्मान करून आणावयाकरितां आणाजी विठ्ठल गुमास्ते दिल्लीस पाठविले होते, त्यांस लिहिलें. त्यांनीं कर्मान करून घेतला व हाही अर्ज पातशाहास केला. त्याजवरून जाकरखान बजीर यांस हुकूम जाला. त्यांनीं मकरमतखान दिवाण यांस गुमान सोडून देणें, निराजीस सनद दिली असेल ती मावारी घेणें, याउपरी दक्षगवांतीचे देशमुख व देशपांडे यांची तानिरी बगर हुकूम न करणें म्हणून पत्र दिव्हें. त्या पत्रावरून निराजी रावजी यांची खटपट चालली नाहीं. जिवक हरी यांचें वतन याजकडे सुरक्षीत चाललें. तिरोन शंकराजी विठ्ठल नगरकर वतनावर उठला. तेव्हां जिवक हरीची स्त्री, द्वारकाई, कृष्णाजी व जिवक हरी यांस घेऊन आवरंगजेव पातशाहा यांचे लष्करांत गेली. त्यावर हांडे देशमुख व चहू परगण्याची रयत यांनीं पारनेरी जमा होऊन, हे देशपांडे कदीम आहेत. शंकराजीस वतनासी तालुका नाहीं, म्हणोन आपल्याच्या दस्तन व शिक्क्यानसी सुरतहाल करून लष्करांत पाठविला. शंकराजी मोठा पडला. द्वारकाई व कृष्णाजी व जिवक हरी जुन्नरास आली. उपरांत चंद्रनेन जाधवराव यांणीं जुन्नर लहून जाळले. ते समई असदखानाची सनद वगैरे किन्हेक वतनसंभधी कागद पत्र होते ते गेले. त्या दंग्यामुळें लोक परागंदा जाले.

चंद्रसेन जाधवराव यांचे दंग्यांत आमचे वडील परागदा होते. ते जुन्नरास आल्यावर त्यांनीं आडथळा करावा तर मोंगलाई आमल होता. तोंपर्यंत स्वराज्यांत येणें जालें नाहीं. देशमुख व देशपांडे यांनीं कविलेसुद्धां किल्ले शिवनेर येथें अगर गढींत राहावें. तेथें कविले ओलीस ठेऊन दिवसा बाहेर कारभारास यावें. रात्रीं किल्ल्यावर अगर गढींत जावें, ऐसा बंदोबस्त होता. मोंगलानें देशमुख व देशपांडे यांजपासून जमाबंदीचे तोटे भरून घ्यावे. तो ऐवज कर्ज मिळालीं तोंपर्यंत आमचे वडिलीं कर्ज घेऊन दिल्या. कर्ज न मिळें, तेव्हां वतनें विकून पैका दिल्या. कृष्णाजी हरी वारल्यावर त्रिंबक हरी यास महारोग झाला. त्यांनीं मोंगलापाशीं बजिदी करून आमचे तीर्थरूप भगवंतराव यांसी किल्ल्यावर ओलीस ठेऊन आपण आमदानगरास वैद्य उपाय करावयास गेले. तेथून खेडास येऊन मृत्यु पावले. त्यांचे क्रियेस आमचे तीर्थरूप भगवंतराव यांस एक महिना परवानगी न होय, तेव्हां जामीन देऊन शहरास येऊन क्रिया केली. त्यांजबरावर ढालाईत होते. त्यांनीं नदीस न्यावें. तेथून घरास येऊन जेऊं चालून फिरोन गढींत नेऊन बसवावें असीं संकटें. प्राण जगवावयाचे कठीण. तीर्थरूपही लहान सोळा सतरा वर्षांचे होते. याजमुळें वतनाच्या बंदोबस्ताचें घडलें नाहीं. पुढें सन ११४८ चें सालीं श्रीमंत कैलासवासी आपासाहेब यांची स्वारी वसईस जातां मौजे भंड, तर्फ मजकूर येथें मुकाम जाला. तेव्हां मोंगलांकडील दखणीमिया व नरसो कुकाजी भेटीस आले. त्यास जुन्नरचे जमींदार भेटीस आणावयाची आज्ञा जाली. त्यांनीं मोंगलाची परवानगी जमींदारास शहराबाहेर निघावयाची नाहीं ह्मणोन विनंति केली. तेव्हां तुझी बाहेदारी देऊन घेऊन येणें, आणाल तसे माघारे घेऊन जाणें, ह्मणोन आज्ञा जाली. त्याजवरून नरसो कुकाजी यांनीं मोंगलापाशीं बाहेदारी कबूल करून, देशमुख, देशपांडे, शेठे, माहाजन वगैरे भेटीस आणिले. ते समई देशमुख व देशपांडे यांजकडे नजर साहा हजार रुपये करार केले. मोंगलाई अमलांतील कसाला न सोसे, याकरितां आमचे तीर्थरूप भगवंतराव आमचे मातुश्रीस किल्ल्यावर ओलीस ठेऊन, बाहेर निघोन मल्हारजी होळकर वाफगांवचे पाटील ह्मणोन त्यांजकडे गेले. त्यांचे विद्यमानें महमुद अलमखान किल्लेदार यांस अडीच हजार रुपये खंड देऊन आमचे मातुश्रीस दोन तीन वर्षांनीं सोडऊन आणून कसवे खंड येथें घेऊन राहिले. ”

७२ श्रीदेव रामेश्वरास नैवेद्य नंदादिपावडल इनाम जमीन.

श्रीदेव रामेश्वर मुकाम मौजे कुमटें, तर्फ सातारा येथिंशीं राजश्री नारोराम मंत्री यांनीं विनंति केलीजे. श्रीचें देवालय तांबरांनीं मोडून विध्वंस केला. तें आपण बांधोन श्रीचा जीर्णोद्धार केला आहे. ऐसीयास श्रीस नैवेद्य नंदादिपावडल कांहीं इनाम जमीन देऊन चालविलें पाहिजे. त्यावरून मनास आणून मौजे कुमटें तर्फ मजकूर येथें नूतन पड जमीन स्वराज व मोंगलाई एकूण दुतर्फ. छ २३ जिल्फाद.

इनाम जमीन बिघे १०.

७३ मुभानजी बिन सोनजी इबिन रावजी मोरे याम पिळालेले वननपत्र.

मुभानजी बिन सोनजी इबिन रावजी मोरे मोकदम, मौजे देवराष्ट्रे, कर्नात बांगी, प्रांत पन्हाळा यासी दिव्हे वननपत्र ऐसेजे:—तुशी आई दुलवाई मोरीण कसबा मिरज, प्रांत मजकूर येथील मुक्कामी हुजूर येऊन स्वामीसन्निध बिनंति केली की, आपणामध्ये व हणगोजी बिन देवजी भैद यांमध्ये मौजे मजकूरचे पाटिलकीचे भांडण लागले होते. त्यास पेगजी उग्रजेच्या मुक्कामी हुजूर येऊन विदित केले जे, आपला वरदक इनसाक कळून निवाडा केला पाहिजे झणून. त्यावरून महा-राजांनी इनसाक करावयाची आज्ञा राजश्री श्रीनिवास पंडित प्रतिनिधी व राजश्री येसाजी भोंसले यांस केली. यावरून उभयतांनी मौजे बाचेरी, परगणे कऱ्हाड येथील स्थळ इनसाकास नेमून दिव्हे. आर्षी हरदुजग वाद मौजे मजकूरच्या स्थळांस गेलो. त्यांस आपले सविस्तर वर्तमान निवेदन केले. त्यावरून मौजे मजकूरचे पाटिल व कळकर्णी यांचा गुपाम्ना व खोतवाडी मौजे मजकूर व माहानाड व वलुने मौजे मजकूरचे व भोंवरगांवचे पाटिल आप-लाले इनसाकास स्थळी मौजे मजकूरच्या आले होते. ते देखील समस्त येसोन आर्षी हरदु-जग वादीयांस पुरवीस केली की, तुझांस दिवाणांनी मौजे मजकूरचे स्थळ इनसाकास नेमून देऊन पाठविले आहे. त्यास तुझी. स्थळी इनसाक होईल त्यास, राजी अताल तरी राजीनामे लिहून देणें. त्यावरून आर्षी हरदुजग वाद इनसाकास राजी होऊन आपले रजाबंदीनें राजीनामे लेहून दिव्हे. राजीनामे वितपशील:—

राजीनामा बेशमी हणगोजी बिन देवजी भैद मौजे देवराष्ट्रे, कर्नात बांगी, प्रांत प-न्हाळा, सुरूसन समान सलासन मया आलक कारणे लेहून दिव्हा राजीनामा ऐसेजे:—आप-णामध्ये व दुलवाई मोरीण इजमध्ये मौजे मजकूरचे पाटिलकीचे भांडण लागोन हरदुजग वादीये हुजूर गेलो. त्यावरून हुजूरची पत्रे येऊन तुमच्या स्थळास आलो. त्यावरून तुझी बोलिला की, हरदुजग मौजे मजकूरच्या स्थळास राजी अताल तरी राजीनामा लेहून देणें झणऊन. त्यावरून आपण आपले आत्मसंतोष रजाबंद होऊन राजीनामा लेहून दिव्हा असे. समाकुळ पांढरीच्या व भोंवरगांवचीच्या मुखांतरे निवाडा होईल. त्यास आपण नवदि-गर करू तरी गोताचे अन्याई व दिवाणाचे गुन्हेगार. हा लेहून दिव्हा राजीनामा सही. तेरीख छ २ माहे रबिलाखर १.

राजीनामा बेशमी तुळसाई मोरीण कोम सोनजी मोरे पाटिल, मौजे देवराष्ट्रे, कर्नात बांगी, प्रांत पन्हाळा, सुरूसन समान सलासन मया आलक कारणे लेहून दिव्हा राजीनामा ऐसेजे:—आपणामध्ये व हणगोजी बिन देवजी भैद यांमध्ये मौजे मजकूरचे पाटिलकीचे भांडण लागोन हरदुजग वादीये मौजे मजकूरचे स्थळास आलो. त्यास तुझी बोलिला जे, स्थळास रजाबंद असला तरी राजीनामा लेहून देणें झणून. त्यावरून आपण आपले आत्मसंतोष राजीनामा लेहून दिव्हा ऐसेजे:—भोंवरगांव व समस्त पांढरीच्या

मुखांतर्ने निवाडा होईल तेणेप्रमाणे वर्तो. त्यास नवदिगर करू तरी गोताचे अन्याई व दिवाणाचे गुन्हेगार. हा राजीनामा लेहून दिल्या सही. तेरीख छ २ माहे रविलाखर ?.

येणेप्रमाणे राजीनामे लेहून घेतले आणि आम्हां हरदूजणांपाशीं वर्तविण्याच जामीन मागितले. त्यावरून हणगोजी बिन देवजी मैद याणीं जामीन मोकदम, मौजे शेणोली, कसबे कासेगांव, प्रांत पन्हाळा यासी दिले. आपण मोकदम मौजे कारवें, परगणे कन्हाड यासी जामीन दिले. त्याउपरी बोलिले जें. तुम्हीं हरदूजण आपलाले करीने कैसे आहेत आणि पांढरीवरी भोगवटे कोण्हाचे कसे आहेत आणि तुमच्या वंशावळी कैशा आहेत त्या तपशीलवार लेहून देणें. त्यावरून आम्हीं हरदूजण वादीयांनीं तकरीरा लेहून दिल्या वितपशीलः—

तकरीर कर्दे बेशमी हणगोजी बिन देवजी मैद, मौजे देवराष्टें, कर्यात बांगी, प्रांत पन्हाळा, सुरुसन समान सलासैन मया आलफ कारणें लेहून दिल्ली तकरीर ऐसीजेः—आपणांमध्ये व दुलवाई मोरीण इजमधें मौजे मजकूरच्या पाटिलकीचा कजिया लागला, याजकरितां हरदूजण राजश्री पंत प्रतिनिधी यांजकडे जाऊन आपले करीने सांगितले. ते त्याणीं मनास आणून निवाडीयाकरितां स्थळास पाठविले. त्याजवरून तुम्हीं हरदूजणापासोन राजीनामे व जामीन घेऊन आपलाले करीने कैसे आहेत सांगणें म्हणून बोलिला. तरी आपण आपले आईस विचारिलें कीं, पांढरीचें वर्तमान कैसे आहे तें सांगणें म्हणून. त्यावरून तिनें सांगितलें कीं, आपले वडील संभाजी भोंसले याणीं पाटिलकी केली. तो पाटिलकी करीत असतां त्यांस देवाज्ञा जाली. त्यांचे पोटी लेंक चौघेजण. वडील तुकोजी, त्यांचे पाठीचा काळोजी, त्यांचे पाठीचा बाळोजी, ऐसे चौघेजण भाऊ. त्यांमध्ये तुकोजी वडील तो पाटिलकी करू लागला. ऐसें असतां पांढरीचा विनाशकाळ आला. मूळ कन्हाडीहून रसद विजापुरास जात होती. त्यास रसद मौजे मजकूरच्या रानांतून जात असतां वाट पाडिली. चोरांनीं रसद नेली. तें वर्तमान विजापुरास गेलें. मग तेथून नामजाद आली. ते नामजादीनें काळोजी, बाळोजी या उभयतांस जिवें मारिलें. तुकोजी पळोन गेला. हमरोजीस धरून विजापुरास नेलें. महंमद सावकार यांचे हवाला केलें आणि हुकूम केला कीं, याजपासून रसदेचा निकाल करून घेणें हणोन तगादा केला. त्यास तो निपुत्रिक होता तो बाटला. ऐस जाहलीयाउपरी गांव वैराण पाडिला. त्यावरी कबूलखान दिवाण गांवास आले. त्यांजबरावर हमरोजी आला. गांवास आलीयाउपरी तुकोजी बोलिला कीं, तूं मुसलमानासीं मळोन पाटिलकी करितोस. पाटिलकी मुसलमानाच्या घरास गेली. ऐसें जाणोन तुकाजीनें हमरोजीस जिवें मारिलें. याउपरी दिवाणानें बाहीर निघोन तुकोजीही जिवें मारिला. मग तुकोजीचा लेंक आपाजी भोंसला मौजे शेणोलीमध्ये होता. त्यानें गांवास मुतालीक पाठविला. त्याचें नांव डुवाजी. तो सुरळीत पाटिलकीची मुतालकी करून पाटिलकीचा हक्क, लाजिमा आपाजी भोंसला यास पावता करीत होता. ऐसें सुरळीतपणें मुतालकी करीत असतां, डुवाजीस

देवाज्ञा जाळी. तीं त्याचे पोटी लेक निघेजग. नमाजी व सोनजी व नरसोजी ऐन निघेजग. त्यानवरी सोनजी शहाणा निघाला. तो पाटिलकीची मुसलकी करून लागला. हक, दक थोडा बहुत भोंसल्यास त्याचा ऐन बोळिला. मग नमाजी व नरसोजी या उमयवांनी विचार करून बोळिले जे, हा भोंसलीयाचा मिळताऊ आहे. म्हणून सोनजीने व नरसोजी यां उमयवां भावांनी सोनजीस जिबें मारिले. मग दोघेजग पाटिलकी करून लागले. क क क क

७४ खंडोजी चिन येसाजी दाभाडे यास मिळालेले वतन.

राजश्री खंडोजी चिन येसाजी दाभाडे भोकदम, मौजे गार नजीक दौड, तर्फे रांजणगांव, प्रांत जुन्नर याही दिवें वानराव ऐकीजे:— तुम्ही स्वामीसजिब फिडे साताऱ्याचे मुकामी येऊन विनंति केली जे, पूर्वी निजामराहाचे कारकीर्दीस दुकाळ पडला होता. महर्ग (ता) जाहाळी, दरहोनास एक पाइली धन्य जालें. ते साली मौजे मजकुरचा भोकदम होता तो सभेन कविला मयन जाला. रयतही चारा वाटां निघोन गेली. मौजे मजकुर अगदी दुकाळाच्या वर्षापासून खराब पडला. वसाहत व्हावी, तरी भोंमटाई व स्वराज्याची धामधुन साल दरसाल होती. त्यामुळे मौजे मजकुरची वसाहत न जाव्हती. गांव वैराण पडटा आहे. हद्दीं भोंमटाईकडील व स्वराज्याकडील तह रह जाव्हता. आकारां रावाजी हांडे देशमुख, प्रांत जुन्नर हे आपणांजवळी बोळिले की. मौजे मजकुर बहुत वरुणें खराब आहे. पूर्वील भोकदम वतनदार कोणी नाहीं. ऐसास मौजे मजकुरचे माकंदमीचे वतन तुम्हांस आपण व देशांढे मिळोन करून देवो. तुम्ही मौजे मजकुरची वसाहत करून कीर्दी माहापुरी आवधानी करणें लागोन. देशमुख बोळिन्यावरी आपण ती गोष्ट मान्य करून, मौजे मजकुरचे वसाहत माहापुरी करावयाची उमेद थरिली आहे. देशमुखांनी मौजे मजकुरचे मुकदमीचे वतनार्ची पत्रे आपणांस शके १६४१ विकारी (नाम) संवत्सर, मार्गशीर्ष शुद्ध प्रतिपदा, सन ११२९ ये साली करून दिव्ही आहेत. मौजे मजकुरा जमीनजुवला कदीम करार केला. देरी १८ दर देरीस चावर १॥ प्रमाणे चावर २७ दर चावरी विधि १२० प्रमाणे भोकदम तनखा शाही टक्के १३५० साडे तेराशे निजामराही व भोकदमास हक लाजिमा वितपशील:—

इनाम जमीन देरी १ एकूण

चावर १॥.

तांबोळ्याच्या खुमास दररोज

पाने १००.

तेल्याच्या चाण्यास तेल

दररोज वजन ४४४९.

चांभाराच्या खुमास सालीना

जोडा १.

फित्ता कलम.

१ नांव नागर.

१ घर ठाव.

१ लमास खोंवरेची वाडी व शेला.

१ शिराळशेट.

१ शिरपाव.

१ टिळा विडा.

१ वाजेची, दसरा दिपवाळी.

साळ्याच्या खुमास सालीना

सरूद १.

धनगराच्या खुमास सालीना

चवाळें १.

कोष्ट्याच्या खुमास पासोडी.

आडपाळें सालीना १.

शिंप्याच्या खुमास दिपवाळीस

चोळखण सालीना ९.

बकरीं कसाई यास दररोज

वजन ४४।

बकालाच्या दुकानास बाजाराचे

दिवशीं सुपारी १.

१ मोहरपेस पोळ्याचे बैल.

१ गौर, गणेश.

१ होळीस पोळी.

१ गुढेचा पाडवा.

१ भावईचा दिवट.

१ कोळ्याचें पाणी.

१ सेल पाटी.

१ वेठ, बिगार माफ.

१ पालभारी.

१ फाट्याची मोळी.

१ सेव सबजी.

१ बाजाराचे रोजीं गल्ल्याच्या दुकानास

फसकी.

सदरदुप्रमाणें इनाम दीड चावर व हक्क लाजिमा कलमें येणेंप्रमाणें देशकाचे पत्रीं लिहून दिल्लें आहे. परंतु स्वामीचे वतनपत्र आपणांस असल्या विरहीत मौजे मजकूरची वसाहत माहामुरी करायास आपणांस उमेद धीर होत नाहीं. तरी स्वामींनीं मौजे मजकूरचे मुकदमीचें वतन आपणांस पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें मन्हामत करून देऊन चालविलें पाहिजे म्हणोन. त्यावरून मनास आणत स्वामी तुह्यांवरी कृपाळू हाऊन मौजे मजकूरचे मुकदमीचें वतन तुह्यांस व तुमचे वंशपरंपरेनें करून देऊन हें वतनपत्र सादर केलें असे. तरी मौजे मजकूरचें वतन चतुःसीमापूर्वक आपल्या दमाला करून घेऊन वंशपरंपरेनें अनुभऊन सुखरूप राहणें. छ १९ रजमान, जेष्ठ वद्य द्वितीया, देशमुख व देशपांडे व वतनपत्र ४ वगैरे. ”

प्रकरण ३ रे.

शिवाजी महाराजांचे पूर्वज्यांचा ज्यांत संबंध आहे अशीं सनदापत्रें,

१ कानपाठक बिन रामपाठक यास मिळालेली इनाम जमीन.

अजरटखान राजमान्य राजश्री येकोजी राजेसाहेब दामदौलत हू तहा कारकुनांनी व मोकदमांनी कसबे जिनी, परगणे पांडिया पेढगांव विधानंद मुकूमन इसजे अशरीन अलक. कानभट बिन राम पाठक कसबे मजकूर हुजूर येऊन मालूम केलें जे, आपणांस इनाम चावर १ मज शरायेणी डजे तुको माल पाटील काकडा, मुंजेरी कसबे मजकूर देखील नग्न-यांनी व तालुके देहाव व तालुक ठाणें, बेठी, बेगारी व कर्नाली कुलबाव, कुलकानूबदल धर्मादाऊ अजरामहामती केला असे. वा खुर्दखत राजश्री-आहे. मालूम जाहले. तरी कानभट बिन राम पाठक मुळीया कसबे मजकूर वा खुर्दखत राजश्री प्रमाणें चावर एक व डजे तुको माल पाटील तालुके ठाणें व तर्फ देहावे व बेठी, बेगारी कुलबाव, कुलकानूबदल धर्मादाऊ महामती केला असे. दर दरसाल खुर्दखताचा उजूर न कीजे तालिक येऊन असल इनामदार मजकुरापाशी दीजे. औलादी व आकलाद चालवीजे. चावर मजकुरीं जेते वाजे इनामदार जसे ठेवीत असतील तैसें भट मजकूर ठेवितील. इस्कील न कीजे. मोर्तब.

तेरीख १ माहे जिलकाद.

२ कानपाठक बिन रामपाठक मुळे यास मिळालेली इनाम जमीन.

अजरटखान राजश्री शहाजी राजे दाइमदौलत हू वजानेव कारकुनांनी हाल व इस्तकवाल व मोकदमांनी कसबे जिनी, परगणे पांडिया पेढगांव विधानंद मुकूमन सला-सनि अलक. बेराभी कानपाठक बिन रामपाठक मुळ्या कसबे मजकूर हुजूर येऊन मालूम केलें जे, आपणांस इनाम जमीन चावर १ एक मज शरायेनी दरसबाद कसबे मजकूर डजे तुकोजी माल पाटील काकडा, मुंजेरी, कसबे मजकूर देखील नग्नयांनी. तर्फ ठाणें व तर्फ देहावे बेठी, बेगार कर्नाली कुलबाव, लकानू राजश्री—थोरले राजे दिधला. तेंपंपमाणें तागाईत सन तिसा अशरीन अलक, चालत आलीयावरी, साल मजकुरीं कसबे मजकूर साहेबांस मोकासा अर्जांनी जाला. महाली कारकून खुर्दखताचा उजूर करि-तात. दरीबाव खुर्दखत होथ. मालूम जालें. तरी यांनी इनाम जमीन चावर एक मज शरा-येनी दर सबाद कसबे मजकूर वाजे देखील सदगुह वाव हायबदल भोगनंद राजश्री थोरले राजे तागाईत सन तिसा अशरीन अलक चालत आले असल, तेंपंपमाणें तर्फी तुर्फीही चालवणें. औलाद व आकलाद चालवणें. दर दरसाल ताजा खुर्दखताचा उजूर न

कीजे. तुहीं तालीक लेहून घेऊन, अस्सल खुर्दखत परतोन यापाशीं दीजे. मोर्तबसुद. तेरीख २५ माहे जमादिलोवल.

३ सौभाग्यवती भानाबाईस चोळीकांकणावद्दल इनाम जमीन.

आज्ञापत्र सौभाग्यवती मातश्री जिजाबाई भोंसली मोकदम, कसबे जिंती, परगणे श्रीगोंदे, कडेवलीत यांनीं दानपत्रें वतनावर वतनभाऊ आणि पुरातन चाकर एकनिष्ठ याजवर कृपाळू होऊन इनाम जमीन सवा चावर बिघे १५० दीडशें राजश्री विसाजी रंगनाथ सोनटुके कुळकर्णी, कसबे मजकूर याची स्त्री सौभाग्यवती भानाबाई यांजवर कृपाळू होऊन चोळीकांकणास ह्मणून जमीन नेहर शेरी नजीक शीव बाभूळगांव जमीन बिघे १२० एकशें वीस एकूण चावर १८० एक व मळा कुरण व उरामुडकी जमीन बिघे ८३० तीस एकूण पाव चावर, बोलवाव मोटस्थळ बिघे ८४ चार कोरडवाव जमीन बिघे ८२६ सव्वीस, एकूण सवा चावर जमीन वंशपरंपरेनें अनुभऊन सुखरूप राहणें. एकूण येणेंप्रमाणें दानपत्रें अजराम-हामत निधि जल, तरु, पाषाण, चंद्र, सूर्यपावेतों अनभवीत जाणें. राजश्री रंगो गणेश सोनटुके कुळकर्णी, कसबे मजकूर हे हिशेब मोहसब द्यावयास किल्ले कोंडाणा, राजश्री दादो कोंडदेऊ यांचे घरीं भोजनास बोळाविलें. भोजन करून खोलीमध्ये बिछाना करून निद्रा केली. पांच सहा घटका जाह-लीयावर अंगाची आगी जाहाली. पाणी पाणी करून खोलींत प्राण गेला. खोलीस बाहेरून कुलूप होतें. दुसरे दिवशीं खोलीचें लूप काढून पाहिलें तों मृत पावले. प्राण निघोन गेला. असें वर्तमान जाहलें. याजकरितां साहेब कपाळू होऊन, दानपत्रें इनाम करून दिलहीं असे. कदीम सेवा केली आहे. भोंसले यांचे वंशी कुटूंब दाखल याचें चालवोन जे कोणी अंतर करील त्यास श्रीवाराणसीची शपथ असे. शके १५२६ [कोधी] सिध्यर्था-नाम संवत्सरे, माघ शुद्ध सप्तमी, रविवार, लेखनसीमा.

४ महादभट बिन मुद्गलभट रंदरे यास मिळालेली इनाम जमीन.

अजरष्टखाने राजश्री शहाजी राजे दामदौलत हू बजानेब कारकुनानीं हाल व इस्तकबल व देशमुखानीं प्रांत पुणें, विदानंद सुरुसन तिसा अशरीन अलफ. महादभट बिन मुद्गलभट पुरंदरे सेकीन कसबे म र हुजूर येऊन मालूम केलें जे. तारीख २९ जिल्हेज.

५ मिरा सैद सादी यास मिळालेली इनाम जमीन.

अजरष्टखाने राजश्री शहाजी राजे दाइमद बिरादर बज्यानेब कारकुनानीं हाल व इस्तकबल व देशमुखानीं मामले गुलसनाबाद व हुद्देदारांनीं हाल व इस्तकबल व मोक-दमानीं कसबे नाशिक, मामले मजकूर विदानंद सुरुसन सन सलास सलासीन अलफ. मुतालि-

कांनीं भिरा भेद सादी * * * मुकाम कसबे मजकूर हुजूर येऊन मालूम केल * * * *
इनाम वितपशीलः—

दरसवाद कसबे नाशिक.

रोजमरा दादे वरद दरोज दर महाळ.

जमीन जरायत वडल मशीद व-

जकाती मामले मजूर दरोज वळे १॥.

चावर गज शरा- दल रोपणाई तेल द-

येनी * * * चावर रोज ८८॥ अच्छेर दर-

१ व बाग चावर निमे साल महसूल व नीम

॥ देखील नख्त याती चावरा * * * मज-

व महसूल तर्फ देहाय कूर * * *

व तर्फ टाणें कुलवाव,

कुलकानू हाल व

महसूलसी.

जिराती चावर १.

बाग चावर निमे -॥-

येणेंप्रमाणें बरहुकूम फर्मान रवाना खास व खुर्दखत मोलीकल उमराई मलिकअंबर सालावाद तागाईत सालगुदस्ता चालत आलीयावरी सालमजकुरीं कारकून रजेचा उजूर करितात. दरीबाब खुर्दखत देये मालूम जाले तरी यासी इनाम सदर हुजराती व बाग व मशिदाचे रोपणाई(स) तेल दरसवाद कसबे मजकूर सदरहू चावर व तेल व दरोखस्त रोजमरा वळे १॥ दरसवाद मामले मजकूर दरसाल जकाती बरहुकूम फर्मान * * * मलिकअंबर तागाईत सालगुदस्ता चालत आलें असेल तेणेंप्रमाणें हल्लीं तुल्लीं चालवणें. दर हरसाल ताजे खुर्दखताचा उजूर न करणें. तुल्लीं वालीक लेहोन घेऊन असलल खुर्दखत परतून यासी दीजे. मोर्तबसुद. तेरीख १६ माहे रबिलावली रबिलावल.

६ तुकाजी पंडित बिन कोंडो राजदेऊ पंडित यास मिळालेली इनाम जमीन.

आजरटखाने राजेश्री शहाजी राजे दामदौलत हू वजनेव कारकुनांनीं हाल व इस्तकवाल व देशमुखानीं मामले गुलसनावाद व हुदेदारांनीं व भोकदमांनीं देहाय मामले मजकूर विदानद नुस्तन अर्वा सलासीन अलक बेगमी तुकाजी पंडित बिन कोंडो- राजदेऊ पंडित साकीन. कसबे नाशिक, हुजूर मालूम केलें जे. आपणांस इनाम जमीन व बाग व दररोज तेल आदरोर ८८॥- इदियाना दरसवाद कसबे नाशिक वितपशीलः—

जिरायत जमीन देखील नक्त—याची व

बाग गजरांगणी विंधे ३० तीस पैकीं

पायपोसी व * * * चावराणा व बाजे-

हरबाबे विंधे १५ व बाजे सावजी भडका

पडीया हाल व इस्तकवाल हुजराती व

विंधे १६ देखील आमराई व शाहशाहोरा

गेवती व वेठी व बेगार, फर्मासी, कुलवाव.

कुलवाव, कुलकानू तर्फ टाणें व तर्फ देहाय

कुलकानू तालुकच्या व तालुक देहाय गजशरायेणी चावर एक १.

तेल दररोज वजन अर्धशेर ८८॥-
दरमहाल जकाती चौत्रा.

पायपोसी व बाजे पटीया हाल व पेस्तर होतील त्याणें व वेठी, बेगारी व फरमासी पुरवणी बागास बिघे ३ तीन शेत विसाजी हरकुळा बागपैकी देखील आंबराई देणें.

दरसवाद मौजे गोवर्धन देखील नक्तयाती पायपोसी व * * * चावराणा व बाजेपटीया हाल व इस्तकबल हुजुराती व गैबत व वेठी, बेगारी, फरमासी, कुलबाब, कुलकानू तर्फ ठाणें व तर्फ देहाय गजशरायेणी जमीन चावर निम -॥-

येणेंप्रमाणें बरहुकूम फर्मान रवाना खास व खुर्दखत मलिकंबर व चौगांवचे मोकासाई यांणीं माजी सालाबाद चालत आहे. हल्लीं मामले मजकूर साहेबांस मोकासा अर्जांनीं जाहला. साहेबीं नजर इनायत फर्माऊन मन्हामती करण्यावजा होय. मालूम जाहले तरी यासी इनाम जमीन जिरायत व बाग देखील आंबराई व झाडझडोरा देखील सदरहू बाब हाय दरसवाद सदरहू कसबे व मौजे मजकूर व तेल सदरहू अर्ध शेर बरहुकूम फरमान रवाना खास व खुर्दखत मलिकंबर व चौगांवचे सालाबाद चालत आलें आसेल तेणेंप्रमाण हल्लीं तुम्हीही चालवणें. दरहरसाल ताजा खुर्दखताचा उजूर न करणें. तुम्हीं तालीक लिहून घेऊन अस्सल खुर्दखत परतोन याजपाशीं दीजे. मोर्तबसुद.

७ मुल्ला हुसेनी मशिदीस मिळालेली इनाम जमीन.

अजरष्टखाने महाराज राजश्री शहाजी राजे दामदौलत हू बजानेबु व कारकुनाना हाल व इस्तकबल व देशमुखानीं परगणे राणेबेन्नूर बिदानद सुरुसन खमसैन अलफ बेशमी मुल्ला हुसेनी मशिद कसबे मजकूर येऊन मालूम केले जे, आपणास कसबे मजकुरीं इनाम जमीन चावर एक १ व बाजे लाजिमा दरसवाद कसबे मजकूर बरहुकूम भोगवटे व जिराजी गदे देखील सालाबाद कारकीर्दी दरकारकीर्दी तागाईत सालगुदस्त चालत आले. हल्लीं परगणे मजकूर महाराज साहेबांस मुकासा अर्जांनीं जाहला आहे. मशाली कारकून साहेबांच्या खताचा उजूर करतात. तरी साहेबीं मेहरवान होऊन खत मन्हामत केलें पाहिजे. दरीबाब मालूम जाहले. तरी मुल्ला हुसेनी मशिद कसबे मजकूर यास इनाम दरसवाद कसबे मजकूर जमीन चावर १ एक बाजे लाजिमा दरसवाद कसबे मजकूर देखील भोगवटे व जिराजी गदे देखील सालाबाद कारकीर्दी दरकारकीर्दी, तागाईत सालगुदस्त भोगवटा व तसरुफेती बरे रीतीं मनास आणून, तागाईत सालगुदस्त चालीलें असेल, तेणेंप्रमाणें दुबली तुम्हीं औलाद व अफलाद चालविणें. नवी जिकर न करणें. हर दरसाल ताजा खुर्दखताचा उजूर न करणें. तुम्हीं तालीक लेहोन घेऊन अस्सल खत परतोन इनामदार मजकूर यासी दीजे. मोर्तबसुद. परवानगी राजेखान मोर्तबसुद.

तारीख १० सवाल माहे सवाल.

८ मोरेश्वर गोसावी यांस मिळालेली सनद.

“ आज्ञरहस्येने राजश्री शिवाजी राजे दामदीपत वृं वजातेव कारकूनानी हाल व इला-
कवाल व देशमुखानी परमाणे सुपे, विधानेंद गुरुसन स्वमसन अलक. बेगमी राजश्री मोरेश्वर
गोसावी क्षेत्र मोरेश्वरी हुजूर येऊन मालुम केलें जे, आपणांस इनामबद्दल धर्मादाउ दरसवाद
मौजे पणवेंद, परमाणेमजकूर, जमीन गजशरायेनी चावर, १ एक एकुण कास रुक्का ८१ एक
कीर्द काळी पोलीजापेज गोपाजी धनगर मुंजेरी, मौजे मजकूर स्पष्ट शेतीकीं देखील बद्दल
कर्मान हुमायून व खंडोजी राजे व बाजी राजे घोरपडे बेगमी खुर्द मन स्वमस अर्जेन अलक.
देव महसूल व नक्त्यामी व सैलबैल व सरदेशमुखपट्टी व मोडनी सादिलवार व पाडेवरी व
हकदार व स्वर्चपट्टी व पायपोरी व बावेजम व शेटी व तेजीपट्टी व मोहीमपट्टी व हेले-
कट्टी, वाजंत्रीपट्टी व कुलकानु नकदी व जिनगी व कलमी व कदमी व डम्मी व रम्मी व
तुर व कडवा व गळा व खरीक व रबी व वेटी व बेगारी व कर्मायसी व आवाजेवा
कुलवाच व कुलकानु तर्फ ठाणें व तर्फ देहाय दिथले आहे; तेणेंप्रमाणें ता [गादन सा] ल
गुदस्त चालिलें आहे. हद्दी मौजे मजकूर महाराजांसी मुकासा अर्जांनीं जाला आहे. महालीं
*** खुर्दस्वतावा उजूर करिताती, तरी सदरहु इनाम मन्तमनी करून खुर्दस्वत देविलें पाहिजे.
हणोन मालुम जालें, तरी राजश्री मोरेश्वर गोसावी, क्षेत्र मोरेश्वर यांसी इनामबद्दल धर्मादाउ
दरसवाद मौजे मजकूर जमीन कीर्दकाळी पोलीज चावर गजशरायेनी १ एकुण कास रुक्का ८१
पेज गोपाजी धनगर मुंजेरी, मौजे मजकूर स्पष्ट शेतीकीं देखील महसूल व नक्त्यामी व
सैलबैल व सदर देशमुखपट्टी व मोडनी सादिलवार व हकदार व पाडेवरी स्वर्चपट्टी व
पायपोरी व तेजीपट्टी व शेटी व मोहीमपट्टी व हेलेकट्टी व जेजीपट्टी व नकदी व जिनगी
व कलमी व कदमी व डम्मी व रम्मी व साईर कानुजाती व पेनजिजस गळा खरीक व
रबीतमारा जे हिस्सा व तुर व कडवा व वेटी व बेगारी व कर्मासी व आवाजेवा व तर्फ ठाणें
व तर्फ देहाय कुलवाच, कुलकानु दिथले असे. तेणेंप्रमाणें तामाईत सालगुदस्ता चालिलें आहे.
तेणेंप्रमाणें मन्तमनी केलें असे. तुम्ही दुमाले करणें, कारकिर्द साजी कितरवी करितो, सोमबरा
सारा जाला नसला, तरी त्याचा उजूर न करणें. हद्दी मौजे मजकूर आलेली, यांस सालावाद
कीर्दी लागवम जसे होत जाईल, तेणेंप्रमाणें यांची कासाकीर्द रुक्का ८१ एक त्यावरी मौजे
मजकुरी जे खंडणी होत जाईल व सदरहु पट्टीयाची तक्षीम व हाल व पेमार[साल] हिस्सा
नक्त ठाणें व नक्त देहाय होत जाती त्याची तक्षीम पडिले पान जे येईल, ते हुजूसन दुमालें
केलें असे. तुम्ही कुलदुमाले करणें व तुर व कडवा व गळा खरीक व रबी तमटराजे
हिस्सा जो येईल तो सालावाद दुमाले करणें. वेडी, बेगारी, कर्मासी, आवाजेवा, बाजे, प-
डीपट्टी, कुल हुजूसन रोज श्रीचे दुमाले केलें असे. तुम्ही दुमाले करणें, मौजे मजकुरी आज
आहे. नाचवरम गुरावरी पाळ करून उमवणी करितो त्याचे, तक्षीमीयाचे मजकुरा
संमा०—१४

जें येईल ते हुजूरून याचे दुमाले केलें असे. तुह्मीं दुमाले करणें. दर दरसाल ताज्या खुर्दखताचा उजूर न कीजे. औलाद व आफलाद चालवीजे. तालिक घेऊन आसली फिराऊन देणें. सदरहू इनामास हिंदु होऊन इस्कील करील, त्यास गाय मारिल्याची शपथ असे. व मुसलमान होऊन जो इस्कील करील, त्यास आपल्या मसजेबाची बुरी सौगंद असे. सदरहूपमाणें होणें हरणूक तजवीज लागो न दीजे. पेस्तर खुर्दखताचा उजूर न कीजे. याची प्रजेसी मुकासा कांहीं निसवती नाही. मोर्तबसुद. ”

९ श्री देव आनंदसिद्ध ज्योतिर्लिंग देवतेस दिलेलें इनाम.

“ श्रीदेव आनंदसिद्ध ज्योतिर्लिंग कसबे येरूळ प्रांत मजकूर येथें आहेत. त्यास पूर्वी कैलासवासी राजश्री मालोजी राजे व विठोजी राजे भोंसले यांनीं श्रीचें देवालय बांधलें ते समयीं देवालयामोवतीं जमीन बिघे.

८२९ बागायत

१२० जिरायत

॥१९

एकूण पाउणशें बिघे पादशाहापासोन मागोन घेऊन श्रीचे पुष्पवाटिकेस व अतीत अभ्यागतास राहावयास व श्रीची पूजा नंदादीपास इनाम करून दिली, त्याप्रमाणें चालत आलें. सांप्रतकाळीं धामधूमीचे प्रसंगाकरितां चालत नव्हतें. ऐसियासी हल्लीं श्रीची पूजऊर्जा चालवणें. स्वामींस अगत्य जाणोन स्वामींनीं नबाब अमीरल् उमराव यांसी लिहून व राजश्री शंकराजा मल्हार यांसीं सांगोन त्यांचे तर्फेनें इनाम बहाल करून घेतला, आणि दुतर्फे इनाम श्रीकडे करार करून देऊन, श्रीपाद ब्रह्मद्र संन्यासी यांचे स्वाधीन केला आहे. तेथें मठ बांधोन बागेचें संरक्षण करितील. बागेमध्ये पुष्पें, फळें उत्पन्न होतील, तीं श्रीचे पुजेस पावतील. व बागाईत जिरायतामुळें जें उत्पन्न होईल, त्याचें अन्नछत्र घालतील. व श्रीचे पुजेस व नंदादीपासही ऐवज देतील. सदरहू पाउणशें बिघे जमीन श्रीपादाचे दुमाले करून श्रीकडे अविच्छिन्न इनाम चालवणें म्हणून पत्रें. १२ सफर, सन अशरीन मया. येविशीं पत्रें:—

देशमुख, देशपांडे, परगणे येरूळ १.

कमाविसदार वर्तमान व भावी परगणे येरूळ १.

मोकदम, कसबे येरूळ १.

गुमास्ते सर देशमुख १.”

१० श्री राजा शाहू छत्रपती यांणीं दिलेलें वतन पत्र.

“ स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके ४९ शुभकृतनाम संवत्सरे, भाद्रपद बहुल त्रयोदशी, सौम्यवासरे, क्षत्रियकुलावतंस श्री राजा शाहू छत्रपती स्वामी यांणीं नारो केशव व बाबुराव-

रामाजी देशपांडे, परगणे सुपें चारामती, सरकार जुन्नर, सुभे खाजिस्तेबानियाद यासी वतनपत्र दिन्हें ऐसेजे:—

आमल आदिलशाह. ते वेळच्या सनदा.

परवाना बमोहर राजश्री मवाजी राजे खुर्दखान बमोहर थोरले महाराज श-
भोंसले उमराव वनाम माहादेव लखमदेव हाजी राजे भोंसले वनाम विठ्ठल माहादेव
व हरी विष्णू वतारीख दुमालपत्र. वतन, वतारीख छ १४ रविलावल सुरुसन
देशकुळकर्णे बाद बहिरो नारायण खाटा अर्बा खमसेन अलफ १.
केला सनद १.

११ शहाजी महाराजांचें वृंदावनाचें जे अर्चेकरितां इनाम.

“मौजे यरगटणहाळी, संमत बेदीगिरा, मामले बसवापटण येथें महाराज राजश्री शहाजी महाराज कलासवासी यांचें वृंदावन आहे. तेथील पूजाऊर्जा, नैवेद्य, नंदादीपास मौजेमजकूर पेशजीपानून कुलवाव, कुलकानू दरोवस्त इनाम आहे. यास चौकडून उपसर्ग लागतो. येथिशीं ताकीदपत्रें जे, तपोनिधी ध्यानभारती गोसावी यांचे शिष्य वनखंडी भारती वृंदावनान्निध राहतात. यांजकडे मौजे मजकूरचा वसूल देणें. हे वृंदावनाची पूजाऊर्जा चालवितील ह्मणोन पत्रें:—

- १ मौजे यरगटणहाळा.
- १ देशमुख, देशपांडे.
- १ देशाधिकारी.
- १ हिंदुराव थोरपंडे.

४

छ १ सावान, सन सलास सलासीन.

१२ देशकुळकर्णीचडल शिवाजी महाराज यांनी दिलेला निवाडा.

“आजरखान राजेश्री शिवाजी राजे साहेब दामदोलत हू ताहा पायगुटे व कजेवणें देशमुख व मोकदम व कुळकर्णी व रयान कार्यात मावळ, प्रांत पूर्णें मुहूरसन तिसा संवैन अलफ. मालूम दानद कीं मोरो विठ्ठल होनप देशकुळकर्णी, कार्यात मजकूर हुजूर येऊन आपली हकिकत जाहीर केली कीं, आपले वाडिलांची भिरासी देशकुळकर्णी, तर्कें पण ७ वितपशील:—

तर्क हवेली देहे ८२.

तर्क कडेपठार देहे ४३.

तर्क सांडस खुर्द देहे २०.

तर्क कार्यात मावळ देहे ३३.

तर्क पाटम देहे ४३.

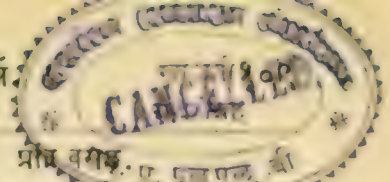
तर्क सांडसबुद्रक देहे २९.

तर्क निरपडी देहे ३७.

येणेंप्रमाणें पिढी दरपिढी कारकीर्द दरकारकीर्द देशकुळकर्ण चालत आलें आहे. ऐसीयासी राजश्री महाराज साहेबांस निजामशाहा यांनीं परगणे मजकूर मुकासा दिल्या. ते वकीं तर्फा तर्फांनीं महाराजसाहेबीं ठाणीं येऊन हावलदार व कारकून तर्फा तर्फांस सतत्र (स्वतंत्र) कमावीस करीत असेती. ते वकीं आपल्या वडिलीं गुमास्ते तर्फतर्फांस कारभारास दिल्ले असतां, कर्यात मावळास गपचूप पुण्याहून पाठविले. त्यांनीं कित्येक दिवस मुनालिकी करीत असतां, कागदपत्राचा शिरस्ता आपणाजवळी आणून देत असेती. व हक्क लाजिमा आणून देत असेती. चाकरीचे रवेशीनें आपल्या वडिलासीं वर्तत असतां, रयतेसीं बदसुलूक केला; म्हणून त्यास दूर करून नामाजी लाडा पुणेंहून गुमास्त-गिरी देऊन कर्यात मावळास पाठविला. नामाजी हयात असतां आपला हक्क लाजिमा व कागदशिरस्ता आपणांस देत गेला असे. महाराजसाहेबांचे कारकीर्द चालत असतां निजामशाही गुदरोन गेली. इदरशाहीतर्फेनें विजापुरीहून मुन्हारी जगदेराव सुभा येऊन पुणें जाळून लुटून तलक केरें. ते वकीं दौलतमंगल ऊर्फ भुलेश्वर येथें मुन्हारीनें किल्ला बांधोन शहर वसविलें. तेथें आपले वडील नांदावयासी गेले. कितेक मुदती भुलेश्वरीं कारभार पडिला. त्याकरितां कर्यात मावळीं नामाजी लाडा कारभार करित असे तो आपला हक्कलाजिमा व कागदशिरस्ता देत असे. इदलशाहींतून महाराजसाहेबांस पुणें मुकासा जाहलें. ते वकीं साहेबांस कर्यात मावळ व राजश्री मंत्राजी राजे भोंसले यांसी सांडस खुर्द महाराजसाहेबीं आपणांपासून मुकासा दिल्या. साहेबांचे तर्फेनें कर्यात मावळास हवालदार व कारकून अलाहिदा गेले. त्यासी नागजोडी करून नामाजीनें आपणासी बेइमान होऊन नजर बदलली. ऐसीयास आपण येऊन साहेबांपाशीं हकिकत जाहीर केली. तों निळो सोनदेव साहेबांचे मजुमदार यांनीं आप्पाजीची पाठी राखिली. आप्पाजीस आपणांसी रुजू होऊं देत नाहींत. तरी साहेबीं मेहेरवान होऊन देशमुख व मोकदम व कुळकर्णी व रयतीस ताकीद करून खुर्दखत दिल्लें पाहिजे. म्हणून तुम्हीं मालूम केलें. त्यावरून तुम्हांस बोलावून हकिकत पुसिली. तुम्हींही सदरहूप्रमाणें सांगितली. तरी हल्लीं मोरो विठ्ठल देशकुळकर्णी यांचे कर्यात मावळाचे देशकुळकर्णीचा अमल त्याचे दुमाला करणें. आप्पाजीस दखल न करणें. याचा हक्कलाजिमा यासी देण. तक्रार फिर्याद येऊं न देणें. तालीक घेऊन असल फिरोन देणें. मोर्तबसुद. मोर्तब अस. ”

१३ खेळोजी मालोजी राजे भोंसले यांचे दौलतीचा तपशील.

यादी वतनें राजश्री खेळोजी मालोजी राजे भोंसले यांची पुरातन दौलताबादेस चाकर असतां भोगवटा चालत होताः—

प्रांत खानदेश.

१ परगणे बहाळ.

१ परगणे भडगांव.

प्रांत बंगळूर.

१ परगणे जळगांव येथील देशमुखी.

२

येथील देशमुखी

परगणे कनडप्रांत-१ देशमुखी

कसेबे येरुळ. परगणे मजकूर, प्रांत

दांडताबाद येथील मुकादमी १.

सदरहूच्या सनदा जाहल्या नाहीत.

१४. श्री शंकर भारतीस्वामीस शिष्य परंपरेने दिलेली नेमणूक.

“यादी शंकर भारती गोदड वास्तव्य शिंगणापूर, समीप श्री- यांणीं किळे सातारी- याचे मुक्कामी स्वामी संजिध येऊन निवेदन केले जे, पूर्वी राजेश्री मालोजीराजे भोंसले यांणीं शिंगणापूरी तळे बांधले; ते समई तळ्याचे पाळीसमीप आपल्या वडिलांस मठास जागा नेमून देऊन मठ बांधोन दिला. आणि प्रति दिवशीं पांच अतीतांचा उलका व सालीना होन पातशाई ५ पांच मोईन करून दिली. त्याप्रमाणें त्यांचे कारकिर्दीपासून तागायत महाराज राजश्री संभाजी महाराज पवितां चालले. यानंतर धामधुमीच्या प्रसंगामध्य चालत नव्हते. याकरितां आपले वडील गुरु यांणीं महाराज राजेश्री राजारामसाहेब यांज- कडे जाऊन निवेदन केले. त्यांणीं मनास आणून, राजश्री परशुराम पंडित प्रतिनिधी होते त्यांस आपले पत्र दिले. त्यांणीं आपल्या वडिलांस पावावयाची मोईन करून दिली.

मौजे शिंगणापूर, कर्यात मलवर्डपैकीं दरमाहा मोईन रुपये.

१। तांदुळ व कणीक दरमहा दसशेरी

साळुले मापें ११॥ दर १॥ प्रमाणें.

मौजे पिंपरी, कर्यात व्हिगांव, प्रांत माण- पैकीं सालीना पातशाई होन पांच ५.

०॥= डाळ वजन ०॥७॥ दर ०१॥

प्रमाणें.—

४॥= तूप वजन ०॥७॥ दर रुपयेस

४४८ प्रमाणें.

११. तंबाकू १॥८॥ दर १॥५.

०१० मीठ १॥८॥.

१ गूळ १॥८॥.

१४

येणेंप्रमाणें उलकियावावत दरमहा रुपये चवदा व सालीना होन पांच नेमून दिले. व पत्र महाराज तीर्थक्षेत्र-स्वामींस दाखविले. ते मनास आणून महाराज स्वामींनीं आपले गुरु संतोष भारती गोदड यांसी राज्याभिषेक शके २७ विक्रमनाम संवत्सर, कार्तिक शुद्ध अष्टमी,

गुरुवासरीं, आपलें पत्र करून दिव्हें. तें पत्र आपणांपाशीं आहे. तें महाराज स्वामींनीं मनास आणून भोगवटीयासी पत्र करून देऊन, मोईन साल दरसाल वंशपरंपरेनें चालविली पाहिजे. म्हणून निवेदन करून पत्र आणून दाखविलें. तें मनास आणून पूर्वी महाराज स्वामींनीं यांच्या वडिलास प्रतिदिवशींच्या उलफा व साळीना होन पांच नेमणूक करून दिली आहे. त्याप्रमाणें साल दरसाल वंशपरंपरेनें चालवणें अवश्यक जाणोन हें आज्ञापत्र सादर केलें असे. तर तुम्हीं गोसावीमजकूर यांसी सदरहू उलफीयाची मोईन मौजे शिंगणापूर, कर्यात मलवडी पैकीं दरमहा रुपये चवदा व मौजे पिंपरी, कर्यात दहिगांव पैकीं सालीना पातशाई होन पांच, पूर्वी नेमणूक करून दिली आहे. त्याप्रमाणें साल दरसाल गोसावी मजकूर यांसी व यांचे शिष्य वंशपरंपरेनें पावीत करणें. प्रतिवर्षीं नवीन पत्राचा आक्षेप न करणें. पत्राची प्रती लेहोन घेऊन हें पत्र भोगवटीयासी गोसावी यांजकडे परतोन देणें. येविशीं देशाधिकारी व लेखक वर्तमान व भावी, प्रांत माण यांसी पत्र १.

मोकदम मौजे शिंगणापूर, कर्यात मलवडी १.

मोकदमानी मौजे पिंपरी, कर्यात दहिगांव १.

यांसी

एकूण पत्रें तीन देणें.

प्रकरण ४ थे.

शिवाजी महाराज यांचा ज्यांत संबंध आहे असे कागद.

१. महादभट विन मुद्गलभट पुरंदरे यांस दिलेले इनाम.
श्री

प्रतिपञ्चद
रेखेव वर्धिष्णुविश्वविदिता ॥
शाहसुनोः शिवस्यैषां मुद्रा
भद्राय राजते ॥

"अजरष्टवाने राजश्री शिवाजी राजे दामदौलत हू वजानी व कारकुनानी हाल व इस्तकवल व देशमुखानी परगणे पुणे विदानंदके सुहरसन समान आर्बेन अलफ. वनाम महादभट विन मुद्गलभट पुरंदरे सेकीन कसबे मजकूर हुजूर येउन मालूम केलें जें, आपणांस बहाल इनामदार महाल जमीन देहाय गांवगत्ता चावर मज शरायेनी २.

मौजे पर्वती देखील नखतयाती व बाजे-
बाब व पायपोसी व पट्टिया हाल
व पेन्तर देखील महसूल कुलबाब,
कुलकान चावर १.

मौजे पिपरी नजीक राहटणी बाबी म-
हसुलेसी चावर १.

मौजे पिपळे सौदागर देखील महसूल व
नखतयाती तर्फ ठाणे व तर्फ देहाय
व पायपोसी कुलबाब, कुलकान
चावर १.

नखत बाबी दिवावत्ती वर महाल जकायती दररोज रुके ४२.

येणेंप्रमाणें बरहुकूम कर्मान हुमायून खास व खुर्दखत ममलकतमदार मलिकअंबर व भोमवटे वजिरानी व खुद्द महाराजसाहेब बरहुकूम सनद शुबा(सुभा) तागाईत सालगुदस्ता सन सबा चालिले आहे. हज्जी सालमजकूरकारणें मशारनिम्हे दादोजी कोंडदेऊ सुभेदार त्याशी देवाज्ञा जाली सणोन महाली कारकून ताजीया खुर्दखताचा उजूर करिताती. * * *

तेरीख २६ जमादिलाखर.

२ नारायण त्रिमल दीक्षित यांस इनामावद्दल दिलेली सनद.

“ आजरस्तखाने राजेश्री शिवाजी राजे दायम दौलत हू बजानेबु कारकुनांनी हाल व इस्तकबल व देशमुखानीं, परगणे पुणे बिदानंद सुरुसन खमसैन आलफ. दर वजेबद्दल इनाम बेशमी नारायण त्रिमल दीक्षित यांस इनाम मौजे बाणेरें, तर्फ हवेली, परगणे मजकूर देह १ देखील नख्ययाती व महसूल व बाजे उजबत्ती देखील तालुका ठाणें व तर्फ देहाय व ठाणेंबाब व सैलबैल व मोईन सादिलवार व खर्चपट्टी व पायपोसी व दसरा-पट्टी व ठाणेभेटी व हुजूरभेटी व मोहीमपट्टी बेलकट्टी व तमाखू व बागाईत आंधीस्थान व तांबीस्थान व मोहतर्फ व थळजकाती निकाळू व पैसाळू आश्वजकाती व ठाणबंदी व गाडा व घोडा व बंदी व बरदा व मेंढीस्थळ व वेसीपेडी व पानभारा व बेगारी व राबता व आडपाली व कानू वगैरे कानू व कमावीस व हाल व पेस्तर व वेटी, बेगारी व फर्मासी व बरदरसत व बरनगजग आंवराई कुलबाब, कुलकानू बाब महसुलेसी मौजे मजकूर देह १ एक आजराम-हामत करून इनाम दिधला असे. दुमाले करणें. आवलाद, आफलाद चालवणें. यासी मुसलमान होऊन जो कोणी इस्कील करील त्यास मक्केमध्ये सोर मारिल्याची सोंगद असे. व हिंदु होऊन जो कोणी इस्कील करील, त्यास काशीमध्ये गाय मारिल्याचें पाप असे. हर दरसाल ताजे खुर्दखताचा उजूर न करणें. तालिक लेहून घेऊन अस्सल दीक्षित मजकुरापाशीं परतोन देणें. सदरहूप्रमाणें महाराजसाहेब यांचें खुर्दखत छ १० जिल्हेज सुरुसन खमसैन सादर आहे. तेणेंप्रमाणें दुमाले करणें. मोर्तबसुद. ”

३ गोपाळभट चिन श्रीधरभट यांस दिलेली सनद.

श्री

“ वेदमूर्ती गोपाळभट चिन श्रीधरभट वास्तव्य श्रीमहाबळेश्वर.

(शिक्का महाराज.)

स्वस्तिश्री शके १५७४ नंदननाम संवत्सर, फाल्गुन शुद्ध प्रतिपदा, रविवासरे तदिनीं गोसावी याप्रती विद्यार्थी शिवाजी राजे दंडवत.

शिक्का
प्रधान

विनंति उपरी स्वामी भले, थोर आनुष्ठाते, सूर्यउपासनी, पन्नहस्ती ऐसे जाणोन, आपण मातोश्री जिजाबाई आऊसाहेब वेदमूर्ती प्रभाकरभट उपाध्ये यांच्या विद्यमानें स्वामीपासून मंत्र उपदेश संपादिला. स्वामी आपले गुरु स्वामीस आपण आपले अभ्योदयार्थ सूर्यप्रीत्यर्थ अनुष्ठान सांगितलें. प्रतिवर्षी

वर्षासन द्यावयाची मोईन केली असे व्रितपशीलः—

वर्षासन.	पैकी गाढा नवरोरी नवरोतीस अनुष्ठान करीत करावे त्यास	
नक्त होन १००.	वारुळें	सामुग्री व पूजा.
वजन टकवंदी.	मापें खंडी.	आरक्त वस्त्रे २
.१४ तूप.	४ तांदूळ.	अनुष्ठान समयीं
.१४ तेल.	४ नागेली.	नेसावयास व आसन.
—	—	१ पितांबर.
.॥१३.	८	१ शाल.
		१ आसन.
		—
		८८५ शुभ्र.
		८८५ आरक्त.
		—
		८१०
		३

येथेंप्रमाणें होन पांदाई एकरो व गाढा नवरोरी, वारुळें मापें खंडी आठ, वजन टक-
वंदी सवा आठरा मण व आरक्त वस्त्रे दोनी व पितांबर एक, शाल एक व आसन एक या-
प्रमाणें वर्षासन व पूजासामुग्री मोईन दानपत्रें करून दिलीं असे. स्वामींनीं आमचे आभ्या-
दयार्थ सूर्यप्रीत्यर्थ प्रतिवर्षी अनुष्ठान उत्तरोत्तर करावें व मंत्र उपदेशही स्वामींचे वंशपरंपरेनें
आमचे वंशपरंपरेस करावा. आपण संकल्पपूर्वक प्रतिवर्षी वर्षासन, दानपत्र करून स्वामींस
दिह्ने. हे आपले वंशपरंपरेनें उत्तरोत्तर चालवावयास अन्यथा करूं तरी श्री महादेव साक्ष.
स्वामींनीं निरंतर देवावाणीं आमचे कल्याण इच्छावें. लेखनालेकार मोतिव. "

४ सिद्धेश्वरभट विन मेघनाथभट यांस मिळालेली सनद.

श्रीभवानीशंकर.

" श्रीनकल तीर्थस्वरूप वेदमूर्ति राजश्री सिद्धेश्वरभट विन मेघनाथभट जे
उपाध्ये, परमणे चाकण स्वामी गोसावी यांसीः—

अजाधारक राजेश्री शिवाजी राजे विन गहाजी राजे गोंयचे साठ्यांग पदवत, सुरु-
[शिका] सन अर्वा स्वमसन अलक. पत्र लेखन दिवले ऐसी जें, स्वामींच्या अनुष्ठानपट्टे आपण
राज्यास अधिकारी जातों व नकल मनोरथ भिल्ले पावलों, ऐसा अनुमन आज्ञा लागून व नकल-
काळीं साहाकारी जाणोन. पत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें स्वामिसि वर्षासन होन पातशाही १००
शंमरी केले असेत. सदरहू वर्षासन यावतकाळ पर्यंत आपले राज्य वास्तकाळपर्यंत चालवून
यासी अन्यथा करूं अथवा पुढें कोणा आपले वंशपरंपरेचा होऊन अन्यथा करील. त्यान हीं
जीची व कुलस्वामीची व आपल्या पूर्वजांची व गोत्राणाची जाण असे. यापणटें मगें दे-
वतच्या पूजनास व श्रीनवचंडीमध्ये जपतपहावनास व आराधनमोजनास जें लागेल. त्याची

आज्ञा करित जाणें. आज्ञेप्रमाणें प्राप्त करित जाऊन. राज्यस्वामींच्या प्रसादाचें आहे. आपण आज्ञाधारक असों. जाणिजे. रसानगी छ १ माहे रमजान मोर्तब केलें असे. ”

रुजू
सुरूनिवीस.

५ शिवाजी महाराजांनीं काजीस दिलेली सनद.

शिका.

“अजरखाने राजश्री शिवाजी राजे दामदौलत हू बजोनब कारकुनानी हाल व इस्त-कबाल देशमुखानीं तर्फ हवेली, प्रांत पुणें सुरुसन सबा खमसैन अलफ. बेशमी काजी इमराइम व काजी शरीफ बिन काजी आबदुल्ला बिन काजी महंमद बिन काजी चिमन हकीम शरा प्रांत मजकूर हुजूर येऊन मालूम केलें जे, प्रांत मजकूर कजा व नेबकजा खतीब आपली मिरासी आपले वडिलांचे नांवेंबरहुकूम फर्मान निजामशहा व खुर्दखत मलिक अंबर व खुर्द-खत बजिरांनीं कारकीर्दी दरकारकीर्द चालत आलें आहे येणेंप्रमाणें होतें. यावरी खतीबाचे टक्के तीनशें तीस याचा भोगवटा मुरारपंताचे कारकीर्दीपासून तुटला आहे..... मेहेरबान होऊन खुर्दखत देविलें पाहिजे म्हणून मालूम केलें, बराये मालुमाती खातरेस आणून यावर मेहेरबान होऊन, यांचा रोजमुरा कजा व नेबकजा व प्यादगी टक्के तीनशें साडेसात यास जागा जकात कसवे मजकूर देविले असेत. याचा भोगवटा व तसरुफाती जैसा कांहीं तागाईत सालगुदस्ता चालिला असेल, ते बरेवे रीतीं मनास आणून तुह्मीही चालवणें. परवा-नगी हुजूर राजश्री पंताजी गोपीनाथ चिटणीस तालिक घेऊन अस्सल इनामदार मजकूरा-पाशीं फिराऊन देणें. मोर्तब असे. ”

६ खेडेवारें येथील इनामदारास सनद.

“अजरखाने राजश्री शिवाजी राजे साहेब दाम दौलत हू बजानेब कारकुनानी हाल व इस्तकबाल व देशमुखानीं तपे खेडेवारें सुरुसन समान खमसैन अलफ. इनामदार तपे मजकूर हुजूर येऊन मालूम केलें जे:- आपणांस तपे मजकुरीं इनाम हिंदु व मुसलमान जमीन चावर व रोजमुरे व रोपनाई आहे. यांस साहेबांचे कारकून महालास आले आहेत. ते साहेबांचे खुर्दखताचा उजूर करितात. साहेबीं मेहेरबान होऊन खुर्दखत देविलें पाहिजे म्हणून मालूम केलें. बराये मालुमांत खातरेस आणून साहेब मेहेरबान होऊन, तपे मजकुरीं इनामदार हिंदु व मुसलमान यांसी तपे मजकुरीं जमीन चावर व रोजमुरे व रोपनाई जे असेल ते, जैसे कांहीं सालगुदस्ता चालिले असेल तेणेंचप्रमाणें सालमजकुरीहि चालवणें. उजूर न करणें. राजश्री बनाजीपंत तुम्हीं तालीक लेहून घेऊन अस्सल खुर्दखत इनामदारापाशीं फिराऊन देणें. तारीख १२ जिल्काद. ”

७ सातारचे तिसरे राजे यांची जन्म मिती.

राजाराम साहेब, सोईराबाईसाहेब यांचे पोथी शके १५८६ चैत्र शुद्ध नवमीस ९ उपजले ल्होन राजाराम नांव ठेविले. उपजता पालथे उपजले हें महाराज यांस कळल्यावर हा दिवशींचे राज्य पालथे पालील असे बोलले. कलम १.

८ फिरंगोजी देसाई यांस कौलाची सनद.

कौलनामा महाराज छत्रसालजी फिडेदार, फिडे गहादुंग उर्फ पन्हाळा ताहा मोकदमान व शेठे महाजनान व रयत लोक प्रांत मजकूर नुभा दातलजकर विजापूर सुरूमन ११०१ इस्ते मितेन व अलफ. कारणे दिव्हा कौलनामा ऐसा जे:—तुझां प्रकणी फिरंगोजी देसाई व देगपांड फिडे मजकूर यांणी अज केला की, गनिमाचे धामधुमीकरितां मुलूक खराब होऊन रयत परामंदा होऊन गेली होती. पेशीयास आपण हजर जाऊन रयतेवद्दल अज केले, त्याजवरून दिवाण साहेबी रयतेवर ह्मणत होऊन कौल दिव्हा असे. व साहेबी कौल दिव्हास गांवगच्चा रयत येऊन कीर्द मामूर करिनील काणून विनंति केली. ती स्वातरेस आणून तुझांस हा कौल दिव्हा असे. तरी फिरंगोजी देसाई कांही कौल देतील. त्याप्रमाणे चालऊन व कौजेचा अमल पेशजीचे वहिवाटी अन्वये चालऊन असणे. या प्रकणी हा कौल दिव्हा असे. तेरीख २४ माहे जमादिलाखर."

९ नेताजी पान्ढकर यांस पाटीळकीची सनद.

सिंह.

महावळेश्वर.

महादेव.

स्वस्तिश्री नृपशालिवाहन शके १५८५ शोमननाम संवत्सरे, दसिणासन, आश्विन शुद्ध द्वितीया, बुध वस्तिन दिन लिखित निर्वाहपत्र.

महजर वतारीख छ १ माहे रविलोबळ हजीर मजालसी ब्राह्मणसभा व राजसभा भितपशील:—

ब्राह्मणसभा.

नारायण भट मीमांसक * * *

मामळे दाभोळ पत्राप्रमाणें साक्ष.

* * आकंभट सो क्षेत्र.

* * आकंभट श्री महावळेश्वरकर.

कालभट पुराणीक सो * * क्षेत्र

हर * * * पत्राप्रमाणें साक्ष.

यादव जोशी सो शिरवळ * * *

पत्र प्रमाणें साक्ष.

राजसभा.

राजश्री नेताजी राजे

पालकर सरनौबत नुमेदार.

राजेश्री मकाजी आनंद राज.

राजश्री परसोजी राजे महाणीक.

राजश्री गोसाजी राजे पालकर.

राजश्री नारो बापुजी देशकृष्णकी

राजेश्री धारराउ देशमुख	तर्फ खेडेवारें लिहिले प्रमाणें साक्ष.	
परगणे मोरगीर पाटण.	राजश्री गोपाळ महादेऊ.	राजश्री विठ्ठल तुक-
राजश्री त्रिंबकराउ		देऊ मजमुदार.
लिहिल्याप्रमाणें साक्ष.		सुभानजी पालकर
राजश्री कान्होजी देऊ		लिहिलेप्रमाणें साक्ष.
लिहिलेप्रमाणें साक्ष.	कृष्णाजी राम कुळकर्णी	
राजश्री शंकराजी मोरदेउ	मौजे निंब साखर परगणे	
लिहिलेप्रमाणें साक्ष.	इंदापूर लिहिलेप्रमाणें साक्ष असे.	विरोराम सुभेदार
राजश्री कृष्णाश्री ***		सुभा जावली
* * कदम माल * * *		

लग्नमोजी देशमुख राजश्री शिवाजी राजश्री * * * देशमुख,
तर्फ सातारें वरगण मोकदम मौजे अलसंद तर्फ तारळें.
आडनांव गाढवे. परगणे सौंगल.

राजश्री वीरशेटी शेटीया	विठ्ठलशेटी शेटीया	
बजार लश्कर मनसूर	बजार पेट * * *	रावोजी महादेव
सुभेदार नौबत.	जाडली.	मजालसी लिहिले
राजश्री बाजी पाटील	रायाजी देशमुख तर्फ	प्रमाणें साक्ष.
मौजे खेडेवारें, तर्फ खेडेवारें. मरळी मोरगीर.		गणशेटी शेटीया सां
		जाडली.

राउजी घोरपडे * * मोकदम	अमदाखान	सैरखान	रहीम * *
मौजे भाडळें, परगणे वाई.	मिरुस्वार.	लष्करी.	लष्करी.
महंमदखान लष्करी.	रामजी मिरा खारे	भिकाजी सोडकर	मोकदम
	हे सही.		मौजे पार.

सदरह हजीर मजालसी या हुजूर अनुवादी सावजी विन सूर्याजी मोकदम, कसवे तलवीड पश्चम वादी नेताजी विन धारोजी मोकदम, कसवे मजकूर हे आपले पाटिलकीच्या गरगशाबद्दल भांडत होते. याउपरी हरदे वादीयेस बोलले जे, हल्लीं राजश्री नेताजी पालकर यांच्या सुभ्यामध्ये बहुत बोभाट खटला आहे व राजश्री नेताजी पालकर वृत्तीचे निवाडे दूर दृष्टीने विचारून करिताती. तेथें जाऊन त्यांपाशीं गोत मेळऊन, त्या गोता हुजूर जे निवडेल तेणेंप्रमाणें पेस्तर लेंकराचे लेंकरी चालेल क्षणोन आले. यावरी राजश्री नेताजी पालकर येहीं गोत समस्त मेळऊन सभा करून हरदे वादीयासी पुसिलें जे, या पूर्वीं तुझीं भांडत असतां कोण्ही राजमुद्रेनें अगर गोतानें निवडलें आहे * * * नाहीं. यावरी तुम्हांस मोकदमी म्हटले जे, राजश्री गंगाराम नामजाद * * * येहीं निवाडा केला होता. त्यावरी

सभासद नाईकी म्हटलें जे, केवळ निवडिले तो निवडिले महजर आणले. त्यावरी महजर पाहिला. मनास आणितां राजमुद्रेनें गरजेवर नजर ठेऊन निवडिले व आग्रवादी बोलिला जे, सभेत चव अवचव जाली. याकरितां महजर मजालसी तेच वेळेस गैर जालें, म्हणोन आपण बोलिलों. परंतु राजमुद्रा तीही टाचोहाट केले. त्यास आपण राजी नाहीं असें बोलिलों. हल्लीं तुम्हीं गोत मायबाप आहां. आमचे वृत्तीचा निवाडा बरहक केला पाहिजे. त्यावरून लेंकराचे लेंकरी जिला कसुर चाले ते केले पाहिजे. यावरी महजर पाहतां कबळ * * * * जाली होती. याकरितां खेलेल होऊन पुढें नुरळीत चालेल नाहीं तरी तो महजर रद्द करून हल्लीं दोघाजणांची बोलणी मनास आणोन निवाडा करून महजर करून दिवला असो. सदरहु ब्रह्मसभा व राजसभा मुकाम पार नजीक जाउली सुरुसन आर्वां शिर्नेन आलेक. आग्रवादी साउर्जी बिन सूर्याजी मोहिते मोकदम, कसेव तलवीड व पश्चम वादी नेताजी बिन * * * राणोजी मोहिते मोकदम, कसेव मजकूर हरदोजण कसेव मजकुरीच्या मोकदमीच्या गर्मशाकरितां मनसिक्तीबद्दल गोतापार्शी आले. यावरी हरदोजणांस पसून जमानती धडली. जमान कसेव विव्हे लाविले. मग दोघाच्या तकरीरा पुशिल्या बितपशीलः—

*

*

*

*

*

*

सदरहु प्रमाणें हरदोजण वादी यांच्या तकरीरा लेहून घेतल्या आणि दोघाजणांस निराळे निराळेच पुशिलें जें, तुम्हां दोघाजणांच्या तकरीरा लेहून घेतल्या. याउपरी आर्वां ब्रह्मसभा व राजसभा गोत मुख्य करून समसनांच्या निचारे आपले पूर्वज स्मरोन, धर्मनिष्ठ बरहक निवाडा करूं; त्यास तुम्हीं राजी आहां कीं काय ! हें पसतां. राजी जाले ऐसे दोघांसही स्वतंत्रवादे पसोन राजी केले. मग त्या उभयतां पासून राजीनामे लेहून घेतले जे, तुम्हीं समस्त गोत मायबाप आहां, धर्मता स्मरोन निवाडा कराल त्यास आपण राजी असो. यासी आपले बापभाऊ दिव्हा हरकत करतील तरी श्री देवाचे खोटे व गोताचे खोटे. येणेंप्रमाणें उभयतां आग्रवादी व पश्चमवादी यांचे राजीनामे लेहून घेतले आणि उभयतांस बहूडा दिवला. आणि मजालसीस लोक ज्यास वृत्ति आहेत ते व वृत्तीचे व्यवहार जीही निवडिले आहेत, देखिलें ऐकिलें ऐसे लोक. मजालसी सभेस बसविले होते. त्यास स्वतंत्र वादें एक एकास पुशिलें. ज्या ज्याची बुद्धि जैसी चालली, तेथी अवधीथानीं सांगितली. ते राजश्री नेताजी राजे पालकर येही मनीच ठेऊन मग महाबळेश्वरास मनुष्य पाठऊन विज्ञानेश्वर आणविला, आणि पंडित विव्हेस यांच्या मुखोतरे विज्ञानेश्वरामध्ये वृत्तीच्या विशेष विवेचना ज्या होत्या, त्या संपूर्ण मनास आणून धर्मशास्त्राचा मथितार्थ काढून व सकल गोत व रामनाथक मिलोन धर्मता आपले पूर्वज स्मरोन बरहक निवाडा केला बितपशीलः—

यावरी सभासदी विज्ञानेश्वरीचा शास्त्रार्थ पाहिला. तेवें आजेंनें भाकटा होऊन वृत्तीस

कस्त करून रक्षील तरी त्यासही भाग द्यावा आणि समजावीस करावी. या विचारें धर्मता बरहक हरदो वादीयांचा निवाडा केला. कसवे मजकुरींचा दोन तर्फे बराबरी केलीया व इनाम व कुलहक व मान मानतुक कुल देखील काळी व पांढरी दो ठायीं वाटून खावी. देखील नांगर कुल पडिलें पान देखील बराबरी दो ठायीं. त्यांचे तर्फेची होळी त्यांणीं करावी व त्यांणींही पोळी लावावी. व याचे तर्फेची होळी यांणीं करावी, तीस पोळी यांणीं लावावी. तैसीच पाने दिवाणाची दो ठायीं व नांगर यांचे तर्फेचा यांणीं करावा. व त्याचे तर्फेचा तीहीं करावा. व बाजे कुल मान दोन्ही जागा करून वाटून खावे. येणेंप्रमाणें बिलाकुमूर आवलाद व आफलाद लेकराचें लेकरीं खाऊन सुखें नांदावें. यास हिल्ला हरकती करील, तोच श्रीचा खोटा व समस्त गोताचा खोटा. हा महजर. सही दोघाचे इमान व पालक मनास आणितां अधिक उणा असेल ते बराबरी वाटण्या करणें. पुशिलें तपशीलः—

साउजीकडे हल्ली नवे कारकीर्दीस बाजी
घोरपडे यांनीं दिधलें इनाम जमीन.
८१० डोंगरोजी. ८२० आबाजी मोकदम.
८२० आपाजी मोहिते. ८५ साबाजी मोक-
दम.

८५ बाळोजी मोकदम यांचे बाईलीनें जेवण
केलें ह्मणोन दिवाणें दिधलें.

.॥.

नेताजीकडे इनाम.
८१५ ऐन कदीमपैकीं वाटल्याखेरीज जा-
जती आहे.
८१० शिवाजी मोहिते यास समाइक व-
डिलीं दिधलें.

८२५

पालक.
८२० आपला आज्ञा मेला तेवेळेस बा-
पास दूध प्यावयास दिधले.
८२० राजजी घोरपडे मिराशीपैकी जाजती.

.११०

सदरहू इनाम व पालक वाट जाल्या व गळे जाजती आहे ती याखेरीज उरले इनाम व पालक वाटून खात आहेत. याउपरी गोत प्रश्नीं ह्मणिले जे, शिवाजी मोहिते हा दोघां-
च्या तकरीरामध्ये देखिला नाहीं अगर ऐकिला नाहीं. त्यास इनाम देणें निसबती नाहीं व साउजीकडे इनाम हल्ली कारकीर्दीस जरी जाला तरी वृत्तिवत पाडील ह्मणोन जाला इनाम तो पाटिलकीचाच आहे व नेतोजीकडे दूध प्यावयाकारणें ह्मणोन दिधला, तरी मिरासीदार ह्मणोनच दिधला. मिरासी कारणें जें साधिलें तें बराबरी वाटून द्यावें त्रितपशीलः—

इनाम.

साउजीकडे आहे चावर .॥. नेताजीकडे
त्यापैकीं नेताजीकडे द्यावे त्रिधे ८१५ ऐनकदीमपैकी
८१७॥ जाजती.

पालक नेताजीकडे जाजती
आहे त्रिधे ०।१०
त्यापैकीं साउजी द्यावे ८२०
वीस बाकी नेताजीनें खावे.

बाकी आपण खावे	४१० हद्दीम इनाम	४२० बिघे खावे एकूण
बिघे ११२॥	पैकी शिवाजी मो-	४२० नेताजी ४२० साउजी
	हिते आहे ते.	— — —
	४१७॥ हल्ली साउजी	.११०
	पासील चावर .॥	
	पैकी खावे	

.११२॥

येणेप्रमाणें इनाम व पालक जाजती राहिले हेने तेही वाटून दिधले. येणेप्रमाणें खाऊन गंगाजाल होऊन सुखें नांदावें. एकूण बंद सुमार ३० तीस रास मोर्तबसुद.

१० भैरवनाथ व गोकुळनाथ चिन बालकराम यांस तीर्थपुरोहितपणाची सनद.

“वेदमूर्ति भैरवनाथ व गोकुळनाथ चिन बालकराम तिवारी गंगापुत्र. वास्तव्य क्षेत्र श्री वाराणसी, यांच्या बडिलांस तीर्थपुरोहितपण महाराज राजश्री थोरले कैलासवासी स्वामी यांणी शके १५८७ विधावसुनाम संवत्सरी लेहून दिव्हें आहे. तें पत्र मनास आणून हल्ली महाराजांनीं भोगवटियास पत्र करून दिव्हें पाहिजे, लणवून विनंति केली. यावरून पहिले पत्र सदरहू संवत्सरीचें होतें तें मनास आणून, त्याप्रमाणें हल्ली तीर्थपुरोहितपण दिव्हें असे. स्वामीचे वंशीचे जे कोणही येतील, क्षेत्री राहतील, ते तुझांस तीर्थपुरोहितपण देतील. तुझीं आपले पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें तीर्थपुरोहितपण अनुभवून सुखरूप राहणें. ये-विशीं त्यांचे नांवें पत्र १.”

११ पिराजीराव राजे घाटगे सजेंराव यांस दिलेलें राजपत्र.

“राजश्री पिराजीरावराजे घाटगे सजेंराव वजीर मोताबी यांस:—

मथुअनामदुल्ल हजरत सातमी दीलत राजमान्य घत महाराज राउ शिव छत्रपती शके १५९० [क्रीलकनाम संवत्सर] माघ शुद्ध सप्तमी. तुझांकडील पत्र, सर्व सविस्तर मजकूर राजश्री मल्हारपंत नाडगौडे यांणी धुन केला. तो दिलांत आणोन तुझांस हजरत पादशाहा यांणी भेट-वानी होऊन वजिरी, मोर्चल, चवथडा, वतनदारी, जहागीर कागल परगणा, कर्याती ६ गांव सुमार ६७॥, तुझांस इनाम करून दिले वस्तुकुम अनुभव केला, वतनदारीचे कागदपत्र ध्यानांत आणोन तुझांस राजपत्रें करून दिव्हें आहेत.

शिवाय कळम.

तुझी समक्ष भेटीस याल [ते] समई मानगरातव कळम.

१ चादर.

१ खडा.

१ कंठी व १ शिरपेच.

१ पोषाख ५ सनगे कलाबुती निरोप समर्थी.

१ तार्जीम समक्ष बसका बरोबर.

१ घोडे २

६

१ सदरहू वतनदारी व जहागिरी पूर्ववतप्रमाणें झुटीसानक तुमचे वंशपरंपरा भोगवटा करून सुखरूप असावें.

२

एकूण कलमें दोन सदरहूप्रमाणें तुमचे परगणेंत खून, खराबी वगैरे पूर्वीपासून तुम्हीं मुखत्यार. आझांकडून कांहीं दरोगा पाहणेंचें कारण नाहीं. बहुत काय लिहिणें जाणिजे मोर्तबसूद असे. ”

१२ पिराजीराव राजे घाटगे सर्जेराव यांस दिलेलें राजपत्र.

“ स्वस्ति श्रीमन् महाराज राजश्री शिव छत्रपती यांनीं, राजश्री पिराजी राव राजे घाटगे, सर्जाराव वजीर, देशमुख, जहागीरदार व फौजदार, परगणे कागल यांसी, इलाखा प्रकर्णास्तव राजपत्र सादर जालेवरून सर्जेराव यांनीं शके १५९० [कालिकनाम संवत्सरे,] माघ शुद्ध ७ सप्तमीस, मुक्काम पुरंधरास भेट जाली, ते समर्थी सर्जेराव यांजनिजवत वकील राजश्री मल्हार नागनाथ नाडगौडा माणगांवकर यांनीं हुजूर सर्जेराव यांचें वतनदारीचा मजकूर झाडेनिशीं, कागदपत्रीं समजून कळून दिल्या. ते वेळेस मजकूर समजोन घेऊन, तुम्हीं वतनदार वजीर, मोर्चेल, चवघडा, तेव्हां स्वामी प्रसन्न होऊन तुमची वतनदारी तुम्हांस चालवणें जाणोन, हें राजपत्र करून दिले. त्रितपशील खालीं गावें आहेत. * * *

एकूण कसबे साहा व गांव सुमारे साडे सटुसष्ट पादशाई इनाम तालुका व देशमुखीच वतन वगैरे झाडेनिशीं पूर्वीपासून चालत आलें आहे, त्याप्रमाणें तुमचे तुम्हीं पुत्रपौत्रादि व वंशपरंपरा अनभऊन सुखरूप राहाणें. तुम्हांस महाराज सरकारांतून तुमचें वतनदारीस वगैरे इलाखास्तव विचारणेंस कारण नाहीं. जाणिजे. रवाना छ. १५ माहे जिल्हेज मोर्तबसूद मोर्तब असे. ”

१३ पंताजी गोपिनाथ बोकील यांस इनाम जमिनीबद्दल सनद.

“अखंडित लक्ष्मी अलंकृत राजमान्य राजश्री हवालदार व कारकुन हाल व इस्तकवाल व देशमुखानी व देशपांडीयानी, परगणे गिरवळ. प्रति मोरो त्रिमल पेशवे, मुकुसन तिसा सिंतेन अलफ. राजश्री साहेबांचें आज्ञापत्र छ ४ सावान सादर जालें तेंवें आज्ञा जे, वनाम पंताजी गोपिनाथ बोकील भले ब्राह्मणाचे भक्त आहेत. यानिमित्त यावरी साहेब मेहरवान होऊन इनाम जमीन अव्वल चावर २ दोन वितपशीलः—

मौजे मांडिकी, जमीन चावर १ एक.

मौजे भवाळी, जमीन चावर १ एक.

येकूण दोनी चावर जमीन, मेहरवान होऊन दिधली असे. यासी दुमाले वाव अज-
रामहामती करून दिधले असेत. देखील नस्तयाती व महसूल व सैलबैल तर्फ ठाणें,
तर्फ देहाय व पायपोसी व खर्चपट्टी व मोइन सादिलवार चौबीना व वेठी, वेगार व हल्ली-
पट्टीया व पेस्तरपट्टीया व खरेदी व फरोखत व घासकाडी व दुधपट्टी व तुप, कुलवाव, कुलकानू
व फर्माश कलमी व कदिमी व नकदी व इस्मी व रस्मी दिव्हे असे. दुमाले करणें. सदरहू
प्रमाणें भोगवटा अव्वलाद व अकलाद चालवणें. यास सदरहू प्रमाणें ठाण्याचें खुर्दखत देऊन
जमीन इनामवाव महदूद घालून मशारनिव्हेचे दुमाले करणें. हर दरसाल ताजे खुर्दखताचा
उजूर न करणें. तालीक लेहून घेऊन अस्सल इनामदार मशारनिव्हेस फिरोन देणें. यास
इस्कील न करणें. यासी मशारनिव्हे घरीच कीर्दी करतील तरी करून अगर कुणवी यास
लावितील तरी लाउत. ये बाबे इस्कील न करणें. सदरहू प्रमाणें दोनी चावर इनाम पिढी, दर-
पिढी लेकरांचे लेकरीं चालवणें. कोणे बाबे इस्कील न करणें छणोन आज्ञा. आज्ञेप्रमाणें तुम्ही
वर्तणूक करणें. एक जरा इस्कील न करणें. रवाना छ ३ सवाल.”

१४ सैद सादत हजरत पीर सैद हिमाम खतल वंगरेस दिलेली सनद.

“मसुकल हजरती राजश्री राधो बळाळ मुभेदार व कारकुन महालानिहाय तर्फ पुणें
यांसी. राजश्री शिवाजी राजे दंडवत, मुकुसन आर्वा सवैन अलफ. सैद सादत हजरत
पीर सैद हिमाम खताल व काजी कामिम पीरजादे व नायब काजी व खतिवा परगणे मजकूर
यासी इनामती शेत व रोजमुरा व बाजे हक परगणे मजकूर महाराज साहेबांचे वेळेस भोग-
वटा चालिला असेल व अकजल(खान) मारिला त्याचे आधीं साहेब पुण्यास असतां, ते वेळेस
भोगवटा चालिला असेल. तेणेंप्रमाणें तहकीक करून मनास आणून, इनाम व रोजमुरा व
बाजेहक जे असेल ते भोगवटा प्रमाणें दुमाले करणें व मशीद गांवगन्ना तेल रोपनाई चालव
आलें आहे तेणेंप्रमाणें देणें. व काजी इमरादमाचे लेकर, काजी कामिमासी खुतवा पदाव-
याबद्दल इस्कील करिताती, तरी या हरदोजणांचा निवाडा महाराज साहेबांचे वेळेस जाहला
आहे. निवाडपत्र काजी कामिमापाशीं आहे. ते मनास आणून हरदोर्धास सदरहू निवाडी-
वाप्रमाणें वर्तवणें व मौजे फुरसिगीचे मशिदीचे खिजमनेबद्दल हसन ताबोळी व चांदजी भोकदम

कसबे खेडेवारें हे हरदोवेजण गैर मिरासी असोन दखल करितात. तरी सनदपत्र मनास आणून गैरमिरासी असेल तो दूर करणें. सालाबाद चालत आले असेल तेणेंप्रमाणें चालवणें. रवाना छ १५ जिल्काद मोर्तेबसुद.”

१५ महजर.

महजर तेरीख छ १५ माहे रजब, संमत कागीनेला मामले बंकापूर, सुरुसन अब्रा सवैन अलफ. ब हुजूर हाजीर मजालिसीयानीं.

कारकुनानीं.

भिमराव हवालदार, संमत मजकूर.
कमलो पंडित हुद्देदार, कसबे कागीनेला.

तिमाजी नारायण मजमदार, संमत
मजकूर.

देशकानीं.

आणाजी पंडित मुतालीक देसाई, संमत
मजकूर.

नागोजी मोहजी मुतालीक देशकुळ-
कर्णी, संमत मजकूर.

मेळगिरी वाहुजी मुतालीक नाडगौडा.

नारोबा बावारस मुतालीक नाडकर्णी.

भिकाजी कृष्ण मुतालीक देसाई, मामले
मजकूर.

रायाजी बिरो मुतालीक देशकुळकर्णी
मामले.

सिनपा खोत जकायती, संमत कागी-
नेला.

लखदया व लिंगणगौडा पटेल कसबे
मजकूर.

आरळपा व रायपा कुळकर्णी कसबे
मजकूर.

रोटीमली नाइक तलवार, कसबे मजकूर.

या हुजूर जाहला महाजर ऐसाजे, कसबे कागनेलामध्ये शिवाजीचें लष्कर हाव-
सबांवीसी जातां वेळे कसबे मजकुरासी आग लाऊन तमाम घरें जाळून गेलीं. ते वख्तीं
गुरुनाथ भट जोशी, कसबे मजकूर याचें घर माळवेदेशीं आग लाऊन जळून गेले. आजी
सबब मिरासींचे कागदपत्र तमाम जळून गेले.

ऐसे सदरहू जमीन इनामतीचे व बाजे कागदपत्र व बाजे सनदवार कागदपत्र होते
ते तमाम जळून गेले. हा महाजर सही. वितपशीलः—* * *

१६ प्रधान व इतर मुलकी व लष्करी अमलदार यांचे कामावद्दल कानुजावते.

(ही नकल महाराज सातारकर यांचें दफ्तरांतील कानुजावते वगैरेवद्दल म्हणून बुक प्रतापसिंह
महाराज यांणीं इसवी सन १८१८ नंतर तयार केलें. त्यांत शिवाजी महाराजांचे कारकीर्दीचे जावते
दिले आहेत त्यावरून घेतली आहे.)

शिवाजी महाराज यांची कारकीर्द.

कानुजावता राज्याभिषेक शके १ आनंदनाम संवत्सरे, जेष्ठ वद्य त्रयोदशी,
भौमवासर.

मुख्य प्रधान यांणीं सर्व राजकार्य करावें. राजपत्रावरी शिक्षा करावा. जेना धेऊन युद्धप्रसंग स्वारी करावी. तालुका ताबिनांत स्वाधीन होईल त्याचा रक्षण वेदोक्षण करून, आज्ञेनें वर्तवि, व सर्व सरदार सेना त्याजबरोबर जावें. त्यांनीं सर्वांसमंत चालावें, येणेंप्रमाणें.

कलम १.

मोर्तब.

आमात्य यांणीं सर्व राज्यांतील जमाखर्च चौकशी करून दफतरदार फडणीस त्यांचे स्वाधीन असावें. लिहिणें चौकशीनें आकारावें. फडनिशी, चिटनिशी, पत्रावर निराण करावें. युद्धप्रसंग करावे. तालुका जतन करून आज्ञेन चालावे.

कलम १.

मोर्तब.

सचिव यांणीं राजपत्रें शोध करून अधिकठणें अक्षरमजकूर शुद्ध करावी. युद्धप्रसंग करून तालुका स्वाधीन होईल तो रक्षण आज्ञेत वर्तवि. राजपत्रावर चिन्ह संमत करावें.

कलम १.

मोर्तब.

मंत्री यांणीं सर्व मंत्र विचार राजकारण यांतील सावधतेनें विचार करावे. आमंत्रण निमंत्रण, वाकनिशी त्यांचे स्वाधीन. तालुका जतन करून युद्धादि प्रसंग करावे. राजपत्रावर संमत चिन्ह करावें.

कलम १.

मोर्तब.

सेनापती यांणीं सर्व सैन्य रक्षण करून युद्धप्रसंग स्वारी करावी. तालुका स्वाधीन होईल तो रक्षण दिशेच रुजू करून आज्ञेनें वर्तवि व कौजेचे लोकांचे बोलणें बोलावें. सर्व कौजेचे सरदार यांणीं त्याजबरोबर चालावें.

कलम १.

मोर्तब.

पंडितराव यांणीं सर्व धर्माधिकार, धर्म, अधर्म पाहून विचिक्षा करावी. शिष्टांचे सत्कार करावे. आचार, व्यवहार, प्रायश्चित्त पत्रें होतील त्याजवर संमत चिन्ह करावें. दान-प्रसंग, शांति, अनुष्ठान तत्काळीं करावे.

कलम १.

मोर्तब.

न्यायाधीश यांणीं सर्व राज्यांतील न्याय, अन्याय मनास आणून बहुत धन करून न्याय करावे. न्यायाची निवाडपत्रें याजवर संमत चिन्ह करावें.

कलम १.

मोर्तब.

सुमंत यांणीं परराज्यांतील विचार करावा. त्यांचे वकील येतील त्यांचे सत्कार करावे. युद्धादि प्रसंग करावे. राजपत्रावर संमत चिन्ह करावें.

कलम १.

मोर्तब.

चिटणीस यांणीं सर्व राज्यांतील राजपत्रें न्याहाळी. राजकारणपत्रें उतरें न्याहाळी.

सनदी दानपत्रें वगैरे महालीं हुकमी याचा जाबता, फडनिशी, चिटनिशी अलाहिदा त्या-
प्रमाणें ल्याहावें. हातरोखा, नाजूक पत्रें याजवर मोर्तब अथवा खासदस्तक मात्र वरकडाचा
दाखला चिन्ह नाही. चिटणिसानींच करावें.

कलम १.

मोर्तब.

फौजेचे सबनीस, बक्षी यांणीं सर्व फौजेची हजेरी चौकशी करावी. यादी करून
समजावावें. रोजमरा वाटणें. सत्कार करावा. युद्धादि प्रसंग करावा.

कलम १.

मोर्तब.

सेनाधुरंधर यांणीं बिनी करावी. आघाडीस जावें उतरावें. फडफर्मास जमा करावी.
लूट करणें, मना करणें, चौकशी, ताकीद याजकडे पुढें असो. सेना रक्षण करावी.

कलम १.

मोर्तब.

किळे, कोट, ठाणीं, जंजीरें येथील कायदे करून दिल्ले त्याप्रमाणें हवालदार, सुभेदार,
कारखानीस, सबनीस, सरनोबत, तटसरनोबत लोक यांचे जाबते करून दिल्ले. त्याप्रमाणें चालोन
सावधतेनें स्थळें रक्षावीं. तगीरी, बहाली हुजरून व्हावी. हाजमी नेमणूक तालुकदार याकडे
परवाना, किल्ल्या. हवलदार याचा हुकूम, शिक्रे त्यांचे नांवचे कारखानिशी सबनिशी जाबता
अलाहिदा असे.

कलम १.

मोर्तब.

अटप्रधानचे अधिकारी यांणीं खासगीचे अधिकारी यांचे इतल्यांत चालून दफ्तरी
हिशेब गुजरावें.

कलम १.

मोर्तब.

सुभे, मामले, तालुकदार यांस ज्याजकडे जें नेमलें, तें त्यांणीं जाबतेप्रमाणें चालावें.
हुजूरचे दरखदार, चिटनीस, फडनीस, मुजमदार यांचे इतल्यानें चालून हिशेब गुजरावे.

कलम १.

मोर्तब.

बारा महालीचे अधिकारी यांणीं आपलालें काम दुरुस्त राखून हिशेब आकारून
दफ्तरांत गुजरावे.

कलम १.

मोर्तब.

दरुणी महालचें कामकाज दिवाण नेमून दिल्लें त्यांणीं सर्व पाहून करावें. चिटनीस,
फडनीस यांणीं आपलालें दरखाचें कागदपत्र ल्याहावे. याजवर निशाणचिन्ह दिवाणांनीं
करून व त्यास समजाऊन हुजर मोर्तब समक्ष करावें.

कलम १.

मोर्तब.

पोतनीस यांणी पोते जमाखर्च लिहिणें करावें. नजर पेशकशी जमा करावी. पोतदार यांणी पारख करावी.

कलम १.

मोर्तब.

अष्टप्रधान यांजकडे देहे व तालुके व स्वारीस जावयास दरखदार सर्व हुजूरचे जावे. त्याचे दाखल्यानीं व्यवहार करावा. स्वारीस जाणें त्यास, मुतालीक करून दिव्हे त्यांणी सेवा, व्यापार चालवावा. हुजूर रहावें.

कलम १.

मोर्तब.

आबदारखाना चिटनीस यांजकडे सराफखानामुद्दां अधिकार सांगितला. मज्यालसी विडे, अत्तर गुलाब व हारतुरे (कळ) फळावळ, खुशबोई खरेदी जमाखर्च यांणी करून हिशेब दफ्तरी गुजरावा.

कलम १.

मोर्तब.

पागा, जुमलेदार, सरदार यांणी कैद करून दिव्ही त्याप्रमाणें चालून, सेनापती व प्रधान यांचे समाममें कामकाजें करावीं.

कलम १.

मोर्तब.

येकूण कलमें वीस मोर्तब.

जावता लष्कर, सरनोबत, सेनापती व सरलष्कर, सरदार, जुमलेदार, पागा यांज-वरोबर दरखदार हुजूरचे मुजुमदार, कारभारी, दिवाण व जमेनीस, सबनीस, फडनीस, चिटनीस यांणी सर्वांनीं वर्तणें. राज्याभिषेक आनंदनाम संवत्सरे, जेष्ठ वद्य प्रतिपदा, भानु-वासरे, क्षत्रिय कुलावतंस राजा शिव छत्रपती.

सरदार यांणी सर्वाध्यक्षपणें सर्वांचें अनुमतें स्वारी, काम काज हुजूरचे आज्ञे-प्रमाणें करावें.

कलम १.

कारभारी, दिवाण यांणी सरदार व मुजुमदार एकमतें कारभार करावा. पोते, जाम-दारखाना, कोठी, बाजार येथें देखरेख कारभारी यांची असावी. चिठीवांचून कारखानी-याचा खर्च करूं नये. रोखा मजमूकडील व्हावा. मजमदाराचें निशाण जाल्यावर कारभारी यांणी रुजू करावें. सरदारांनीं नंतर शिक्का मोर्तब करावें.

कलम १.

मुजुमदार यांणी एक विचारें कामकाज, कारभार करावा. मुजुमदारावांचून सरदा-रांनीं कारभार करूं नये. मुजुमदाराचें निशाण, सरदारांचा शिक्का उभयतांनीं मिळोन कार-भार मुलूक, परमुलूक, कारखाने, पोते, जामदारखाना, कोठी, पागा व बाजार वगैरे येथील जमाखर्च हिशेब होणें तें उभयतांनीं पहावे. खरेदी करणें उभयतांचे विचारें करावी.

लष्करची जमा, सुदती, तैनात हजिरी गणती करणें. व समजाविशी करणें उभयतांनीं करावी. मोकाशी याची व पैदास्ती, परमुलुखी खंडणी जमा होईल ती, उभयतांनीं मिळोन करावी. अखेर सालीं एकंदर हिशेब एक बेरजा करून हुजूर आणावी. कारखाने व बाजार येथें खर्च करणें तो परवानगीनं करूं नये. चिट्ठ्या रोखानीं निशाण, शिक्का मोर्तबनिशी करावा.

कलम. १.

सबनिसानीं लष्करची जमा, सुदती, तैनात, हजिरी, गणती करणें, ते सरदार, मुजमदार, कारभारी यांस वसवून त्यांचे विचारें करावी. तैनात जाबता सबनिसानीं करून मुजमदाराचें निशाण घ्यावें. मग शिक्का मोर्तब करावें. पोते, जामदारखाना, कोठी, बाजार वगैरे खर्च देणें येईल, ते शिपाई लोकांस चिठ्ठीरोखा मुजूमकडील सरदारांचें शिक्क्यानिशीं होईल त्याप्रमाणें खर्च करावा. लोकांचे हिशेब अखेरसालीं करावे. ते मुजूमदारास रुजू करून मग लोकांची समजाविशी उभयतांनीं करावी. देणें फाजील उतरून मुजूमदाराकडे द्यावें.

कलम १.

जिमेनीस याणीं पोते, जामदारखाना, कोठी, बाजार वगैरे पैदास्ती, कमावीस जमा याजवर दखलगिरी करावी. पैदास्ती जावते जमिनिसानीं करावे. तेथें मुजुमदारांचें निशाण, सरदारांचा शिक्का कारखान्यावर राखणें. ते मुजुमदारांकडील लिहिणारे लिहितील. निशाण मग शिक्का होईल. मग रोखियावर बाहेर चिन्ह करावें. पोते, जामदारखाना येथील लाखोटे, शि. लकवारी करणें तो कारभारी समक्ष जिमेनिसानीं करावे.

कलम १.

फडनीस, चिटनीस ह्यांनीं आपलाले दरखाचे जावतेप्रमाणें लिहिणें करून, मजमदारांचें निशाण होऊन यांचे इतल्यानं करावें. फडनिसानें अवघा दिवस मुजुमदारपांशीं कारभार करावा. रोजकीर्द घडून रात्रीं मजूम दप्तरां द्यावी. बोटखत घालणें तें लिहिणार व फडनिसानीं मिळोन घालावें. अखेर सालीं हिशेब दप्तरदार व फडनिसानीं मिळोन करावें. फडनिसानीं एकवेरजी हिशेब आकारून हुजूर घेऊन यावे. चिटनिसानीं जे कागद येतील त्याचे लाखोटे फोडून सरदार, मजमदार यांस वांचून दाखवावे. पैवस्ती घालावी. जाब लेहून रवसुदती मजमदारांनीं घालावी.

कलम १.

पोतनीस व जामदारखाना, कोठी याचे निसींदे यांणीं जमा येईल त्याचे जमा व खच करून मजमदाराचें निशाण घ्यावें. खर्च करणें तों रोखीया प्रमाणें करावा. पोतीयाचा रोजनामा वरकड कारखानीयाचा बदेरा करून मजुमदाराचें निशाण, मग सरदारांचा शिक्का घ्यावा. महिने झडतीया कराव्या. अखेर साल बारामाही झडती करावी. मजूम दफ्तरीं द्यावी.

कलम १.

कारखानीयाचे लिहिणार व बाजारचे लिहिणार यांणीं जमेचा हिशेब, जमाबंदी करणें ते सरदार, मजमदार यांचे मते करावी. खर्च रोखीयाप्रमाणें करावा. रोजखर्च करून नि-

शाण व शिक्का घेऊन अवेर सालीं हिरोब घेऊन मुजुमदारावाशीं यावा. मुजुमदार सरदार यासीं समजावितील.

कलम १.

ऐकूण जावत्याचीं कलमें आठ मोर्तब.

जावता चिटनिसी लिहिण्याचा राज्याभिषेक शके १ आनंदनाम संवत्सरे, जेष्ठ वद्य प्रतिपदा, भानुवासरे, क्षत्रिय कुलावंतस श्री राजा शिवछत्रपति.

नूतन इनामगांव कोणास दिव्हा त्यांचीं पत्रें व वतन पत्रें.

२ फडनिसी.

१ नांवाचें.

१ मोकदमास.

२

३ चिटनिसी.

१ तालुकदार.

१ सुभे, मामले, वर्तमान भावी.

१ देशमुख, देशपांडे, जमेदार.

३

५

कलम १.

मोकासेगांव, तैनातेस जमीन बगैरे दिव्हे यास पत्रें.

१ फडनिशी मोकदमास.

३ चिटनिसी.

१ तालुकदार.

१ कमाविसदार.

१ जमीदार.

३

सदरहू खेरीज साहित्यपत्रें चिटनिशी कलम १.

जावसाली हुकूमी कागद राजकारणीं चिटनिशी कलम १.

ताकीद, रोखे चिटनिशी.

१ सरंजामाचे.

१ शेत सनदेचे.

१ वृत्तीचे.

१ इनामाचे.

१ वरातेचे.

५

कलम १.

तहनामा चिटनिशी

कानुजावते एकंदर जकातीसुद्धां चिटनिशी कलम १.

मुलखास, गांवास, जमिनीस, कौल इस्ताव देणें तो चिटनिशी कलम १.

खंडणी करून पैका ठरेल. करार याचा कौल फडनिशी कलम १.

नवा अंमलदार, कमावीस त्यांच्या सनदा.

१ नांवची फडनिशी.

१ जमींदार वैगैरे चिटनिशी.

२

कलम १.

घासदाणीयाचे रोखे होणें ते चिटनिशी फडकर्मास रोखसुद्धां कलम १.

रसद व इरसाल लग्नकार्य सामान आणावयाचीं पत्रें चिटनिशी यांजमध्ये रसद महाल पैकीं उगवून घेणें. त्याची सनद सादर होईल ह्मणून लिहिणें पडलें. तरी चिटनिशी सनद मजरा असें ह्मणोन फडनिसानें ल्याहावें. बुडती रसद करार जाली असेल ते ती पाठवणें तरी चिटनिशी आणि त्याजवर तुट वरात फडनिशी.

कलम १.

त(ह)कूब रोखे चिटनिशी.

१ शेताचे.

१ बाकी त(ह)कूब जालेवर.

१ नापीक जाहले तरी त(ह)कूब वसूल पाहाणी जाहल्यावर वसूल घेतला जाईल.

कदीम इनाम, वतन, वर्षासन, शरान्य, परराज्यांत चालत असेल त्याची ताकीदपत्रे व भोगवट्याची सारी चिटनिशी यांचे नांवसुद्धा. कलम १.

पुरातन वतनाचा इनसाफ होऊन, वतनदारी करार जाल्याबारी त्याची पत्रे सर्व चिटनिशी, वतनदार यांची पत्रे अगर जिन्हेदार, भुमेदार यांस पत्रे होतील. त्याजमध्ये हरकी शेरणी करार होईल ती जागा ठेवून व्याहारी, तेथेच फडनिसांनी आमके हावे भरावे. कलम १.

नूतन हर कोणास वतन, इनाम वतन दिव्हे, त्याचे नांवाचे पत्र फडनिशी व त्याज- मध्ये अमके रुपये येवले भरावे. बाजे जी पत्रे होतील, ते चिटनिशी. कलम १.

प्रायश्चित्त देणें तरी व मोताई करावयाची आज्ञा जाशी, उपाध्ये यांशी पत्रे व ब्राह्म- णांस व शूद्रांस हरकोणास पत्र देणें तें चिटनिशी. प्रायश्चित्तामुळे हरकी व शेला दिवाणांत येणें, अमके रुपये जमा खणोन फडनिसांतें भरावे. बरकड पत्रे चिटनिशी रुपये शिवाय जाल्यास फडनिसाकडील कांहीं नाहीं. कलम १.

हर कोणास परस्परें कज्जा होऊन, व्यवहार दिवाणांत आला तरी निवाड्याप्रमाणें खन्यास हरकी, खोटाचास गुन्हेगारी, याची पत्रे चिटनिशी. हरकी, गुन्हेगारी, बेरीज मात्र फडनिसांनीं भरावी. कलम १.

खंड, गुन्हेगारी व हरकी पैदास बदअमलाची पत्रे चिटनिशी. कलम १.

हर कोणास वरात दिव्ही, ती पावण्यास दिवसगन लागलीयास ताकीदपत्र वराती- प्रमाणें, रुपये आदा करणें क्षणोन चिटनिशी आणि वरात शंभराची असली, महाली ऐवज कमी पडला त्यापैकी पन्नास करार कसून देणें, तर फडनिशी आणि एके वेळेस शंभराची वरात दिव्ही ती फिरली, किस्म करार जाली ती चिटनिशी, अधिक उणें जाल्यास फडनिशी.

कलम १.

कोठीची व रहदारीची दस्तके एकंदर चिटनिशी.

कलम १.

तलव रोखा चिटनिशी.

कलम १.

वननी महालांत व बंदर, किडे बैंगरे कानुजावते देणें ती चिटनिशी.

कलम १.

दरगाल दारुगोळा व कापड हजूमन किडे, कोट, ठाणी व जेथें रवाना करणें व तेथून हजुर आपवणें तरी पत्रे चिटनिशी. हजुर मात्र फडनिशी.

कलम १.

आल्या कामदाचा तारोटा कोडून वाचून दाखवणें, कसून रवाना करणें चिटनिशी.

कलम १.

जिनसास निरख कापून कानुजावता कसून देणें तो चिटनिशी. कलम १.

हुजुरून गांवास व कोठीस व परगण्यास अंमलदार पाठविला तरी हुजूरच्याप्रमाणे करार ह्मणोन. जिल्हेकडील सारीं पत्रें चिटनिशी. कलम १.

हरएकाची मालीयेत वगैरे जप्त करणें, ज्याची त्यास देव(वि)णें तीं पत्रें चिटनिशी. कलम १.

गड, कोट, किल्ला वगैरे देणें, हद्द देणें व एखाद्यास कैद करणें, सोडवणेंचीं पत्रें चिटनिशी. कलम १.

राजकारणी बातम्याचीं पत्रें चिटनिशी. कलम १.

खास दस्तकी, हातरोखा, मोर्तबी लिहिणें तो एकंदर चिटनिशी. हरकोणास किल्ला, कोट, सरंजाम देणें व इनाम वतनें व वरातीबाबद सांगोन वखें पाठविणें, ते विषयीं पत्रें व खंड, गुन्हेगारी, हरकी, मसाला, नजर वगैरे भरून चिटनिसानींच करावें. यादी लेहून ठेऊन दप्तरांत पाठवावी. त्याप्रमाणें त्यांनीं जमाखर्च करावा. लाखोटा, हातरोखा चिटनिसानीं करावा व हातरोख्यास चिन्ह अथवा दाखला चिटनिसाखेरीज कोणाचा नाही. कलम १.

तकवती, वसाहती, कौल चिटनिशी. कलम १.

घर, जागा, ठाव, ठिकाण, लांकूडफाटें, शेतभात, अमानत करणें अगर देव(वि)णें याचीं पत्रें चिटनिशी. कलम १.

जावत्याचीं कलमें चिटनिशीचीं बत्तीस मोर्तब.

जावता कारखानिशी व सबनिशी किछे, कोट, जंजिरे, ठाणीं येथील कानु, कायदे चा-
लण्याची राज्याभिषेक शके १ आनंदनाम संवत्सरे, जेष्ठ वद्य प्रतिपदा, भानुवासरे, क्षत्रिय
कुलावतंस श्री राजा शिव छत्रपति.

पोतें व जामदारखाना याची हुजत व जमाखर्च सबनिसाकडे व्हावा. हुजतीवर मोर्त-
बाखालीं रुजू कारखानिशी. म्हणून चिन्ह कारखानिसांनीं करावें. व पोतें जामदारखानीयावर
खर्ची चिठी होणें, ते सबनिशीकडील व्हावी. हवालदाराचें मोर्तब खालीं. रुजू कारखानिशी
म्हणोन कारखानिसांनीं करावें. व पोतें जामदारखान्याची कीर्द रोजचे रोज देहींकडील
दाखल्यानीं रुजू होऊन कीर्दीवर मबलग सबनिसाचे होऊन, हवालदाराचा शिक्का व मोर्तबा-
खालीं चिन्ह रुजू कारखानिशी, कारखानिसांनीं करावें. कलम १.

किल्याहून मुलकांत रोखापत्र करणें जालें, तरी सबनिशीकडील व्हावें. शिक्का हवाल-
दारांनीं करावा. मोर्तबाखालीं चिन्ह रुजू कारखानिसांनीं करावें. कलम १.

लोकांची हजेरी घेणें ती सबनिसांनीं घ्यावी. दाखल्यास कारकून कारखानिसाचा
असावा. याप्रमाणें पोतें व जामदारखान्याची वांटणी जाली तरी करावें. कलम १.

मुलकांत रोखा व पत्र करणें तो नक्की कापडाचा, सबनिशी मोर्तबाखालीं रुजू कार-
खानिशी, कारखानिसांनीं करावें. व या खेरीज ऐनजिनसी व जाबद फर्मास याचा रोखा

होणे तो कारखानिसाकडील व्हावा. मसाला सवनिसांनीं भरावा. मोर्तवाखालीं रुजू कारखानिसी करावें. सवनिसांनीं करावें. कलम १.

हिशेव हवालदारास अगर तालुकदारास अथवा सरकारांत समजावणें तो सवनिशी व कारखानिसीकडील, एकवेर्जी हिशेव सवनिसांनीं आपलेपाशीं घेऊन समजावावें. जबळ कारखानिसांनीं वसावें. दोहीकडील हिशेव पुसणें तो सवनिसास पुसावा. कलम १.

सरकारांत अगर तालुकदारास अगर सरदारास, सुभेदारास, दुसरे किंहेदारास कागद पत्र लिहिणें तो सवनिसांनीं ल्याहावा. चिन्ह सवनिसांनीं करावें. शिक्का, मोर्तव सुभेदारांचा जाहलीयावर कारखानिसांनीं वार मात्र करावें. चिन्ह करूं नये. वार करून ठेविव्याखेरीज रवाना न करावे. कलम १.

मुलखांतील घेयाच्या पाहाण्या करणें, तरी सवनिशीकडून आकार करून सवनिसांनीं यावा. जमेस कारखानिसांनीं भरावें. आकाराचा रोखा व कॅल देणें तो सवनिसांनीं यावा. शिक्का, मोर्तव हवालदाराचे जाहलीयावर कारखानिसांनीं रुजू चिन्ह करावें. कलम १.

एकूण सवनिशी कलमें सात मोर्तव.

ऐनजिनसी व वजनी व सुमारी जिजस किंवा जमाखर्च होईल, त्याची कीर्द कारखानिसीकडील व्हावी. हुजव कारखानिसांनीं यावी. हवालदाराचा शिक्का मोर्तव जालीयावर खालीं रुजू सवनिशी, सवनिसांनीं करावें. कोटीस खर्चाची चिह्मी होणें, ती कारखानिसांनीं ल्याहावी. हवालदाराचें मोर्तव जालीयावर रुजू सवनिशी करावें. कलम १.

ऐनजिनसी व वजनी व सुमारी वांटणी होऊ लागली, तरी कारखानिसाकडे व्हावी. दाखल्यास कारकून सवनिसाचा असावा. कलम १.

ऐनजिनसी व वजनी व सुमारी खर्च होईल, त्याची कीर्द कारखानिसांनीं ल्याहावी. व्याजवर मबलम कारखानिसाचे जालीयावरी शिक्का, मोर्तव हवालदाराचे जालीयावरी रुजू सवनिसांनीं करावें. कलम १.

मुलकांत रोखापत्र ऐनजिनसी व सुमारी होणें, तो कारखानिसांचा व्हावा. मसाला सवनिसांनीं भरावा. हवालदाराचें मोर्तव जालीयानंतर रुजू सवनिशी चिन्ह करावें. कलम १.

पैदास्ती कुणविणी अथवा पोरगे, घोडे, गुरें आलीं तरी हुजव कारखानिसांनीं यावी. मोर्तव खालीं रुजू सवनिशी करावें. खर्च जाला तर कारखानिसाची चिह्मी व्हावी. मोर्तव खालीं रुजू सवनिशी करावें. कलम १.

इमारत जाली तरी तेथील काम घेणें, तें कारखानिसांनीं घ्यावें. देखरेख सवनिसांनीं करावी. कारखान्यावरील लोकांस वांटणी जाली तरी नक्की व कापड सवनिसांनीं करावी. दाखला कारखानिसांचा असावा. ऐनजिनसी कॅली, वजनी, सुमारी वांटणी जाली तरी कारखानिसांनीं करावी. 'दाखला सवनिसांचा असावा. कलम १.

आरमाराच! कारखाना करणें जालें तरी कारखानिसांकडील कारकुनानें त्याहावें, काम कारखानिसांनीं ध्यावें. देखरेख सबनिसांनीं करावी. कलम १.

एकूण कारखानिशीं कलमें मोर्तब.

एकूण जाबत्याचीं कलमें १४ चौदा मोर्तब.

१७ निळकंठभट विन गंगाधरभट त्रिंबककर यांस दिलेली सनद.

वेदमूर्ती राजश्री निळकंठभट विन गंगाधरभट त्रिंबककर यासी, राजश्री शरीफजी राजे भोंसले दंडवत विनंति उपरी तुहांस आपण मनसुफचे पूर्वीं सांगितलें होतें, जे दीड शत प्रत्येई लिगें करीत जाणें. सालास रुपये २५ पंचवीस देऊं, ऐसें बोललों होतों. त्यावर आपणांस मनसूफ जाहली हणोन तुम्हीं आपणांपाशीं आले. तियासी सन हजार १०८९ पासून मोकरर वर्षासन रुपये १०८ बहाल केले असेती. हे साल बसाल देत जाऊं. तुम्हीं श्रीची पूजा व लिगें ९० पन्नास दररोज आमचे नांवें करीत जाणें. सुरुसन सीत सन हजार १०८९ छ २१ माहे जिल्काद मोर्तब सुद.

१८ रामशास्त्री विन रंगा दीक्षित यांस दिलेली सनद.

यादी वेदशास्त्र (संपन्न) राजश्री रामशास्त्री विन रंगा दीक्षित, उपनाम कामुदाल, गोत्र कौशिक, सूत्र आपस्तंब, वास्तव्य वृद्धाचल यांणीं शाहूनगर नजीक किल्ले सातारा येथील मुक्कामीं स्वामींसन्निध येऊन विनंति केली कीं, आपले आज शिताराम वाजपेये यासी, पूर्वीं महाराज राजश्री—थोरले कैलासवासी यांणीं राज्याभिषेक शके २ राक्षसनाम संवत्सरीं कर्नाटक प्रांतीं स्वारी जाली होती ते समई, धारादत्त इनाम चंदी प्रांतें देहाये करून दिल्ले वितपशीलः—

मौजे इरुवेली पटु, परगणे.

विलपूर देह १.

सरकार चंदी.

मौजे कुरतूड, परगणे वृद्धाचल १.

सरकार पालमकोट्टा.

मौजे मणी एक पटु, परगणे.

तिरुवालापूर १.

सरकार चंदी.

लग०

येकूण देह तीन कुलवाव, कुलकानू हल्लीपट्टी व पेस्तरपट्टी जल, तरु, तृण, काष्ठ, पाषाण, निधिनिक्षेप सहित इनाम देऊन पत्रें करून दिल्लीं होतीं, तीं जीर्ण जाहलीं. तर महाराजांनीं भोगवटीयास नूतन पत्रें करून देऊन वंशपरंपरेनें चालविलें पाहिजे हणून. त्यावरून मनास आणून, हे थोर, सत्पात्र, अनुष्ठाते ब्राह्मण कुटुंबवत्सल, यांचे चालविलीया स्वामींस व स्वामींच्या राज्यास श्रेयस्कर ऐसें जाणून, स्वामी याजवरी कृपाळु होऊन, सदरहू तीन गांव लवाव, कुलकानू देखील हल्लीपट्टी, पेस्तरपट्टी, जल, तरु, तृण, काष्ठ, पाषाण, निधिनिक्षेप

आदीकरून खेरीज हक्कदार व इनामदार करून देहाय मजकूर थारावत्त इनाम पूर्वान् प्रमाणें यांसी व यांचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें करार करून दिलेले असेत. तरी तुम्हीं देहाय मजकूर सदरहुप्रमाणें यांसी व यांचे वंशपरंपरेनें इनाम चालविणें, पतिवर्षीं नूतन पत्राचा असेप न करणें. या पत्राची तालिक लेहून घेऊन अस्तल पत्र भोगवटीयास याजवळीं परमोन देणें खणून पत्रें :—

३ मोकदमानी देहाये मजकूर यांस.

३ देशमुख व देशपांडे

१ देशाधिकारी.

१ मुख्यपत्र.

<

१ राजश्री रघोजी भोंसले, सेनासाहेब सुभा.

९

एकूण नव पत्रें देणें.

छ २४ जमादिलाखर, सन सल्लाख अर्बेन मया अलक. पत्रें आपाढ बहुल पष्ठी, इंदुवासर, शके १९ दुंदुभीनाम संवत्सरे.

१९ चिंचवडकर गोमावी यांचे सनदेवद्वल सरहवालदार यांस दिलेलें ताकीदपत्र.

मशकळ अनाम राजश्री गंगाधर मुद्दल सरहवालदार महालहाय, प्रति राजश्री शिवाजी राजे, मुहुरसन सवा सवैन व अलक. श्री चिंचवड यांचें इनाम, परमणे सुपें विला-
यनीस आहे. गलहलक करितां जे लागतें तें लागत, खडतें तें खडत. ऐसीयास जकिदी होत, त्याचे पैके श्रीस पावोव. ते तुम्हीं आढा करून पाववीत नाहीं खणून कळों आलें. तरी हे गोष्टी तों तुम्हीं बरी करीत नाहीं. साहेबांस हे गोष्टी मानणार नाहीं. जरी श्रीस सेवेस सादर असाळ तरी साहेबांसही बरें वाटेळ. व तुम्हांसही उचित आहे. ऐनें असोन इतकें अंतर पडो देतां. बहुत अन्याय करितां, याउपरी साहेब तुम्हांवरी ये गोष्टीकारणे खिजतील. ऐनें जाणून या-
उपरी ऐसी वर्तणूक करीत नव जाणें. यांचे इनामाची कीर्ती जे सोईल त्याचे हिशोबी पैके वेळचे वेळेस पाववीत जाणें. मागील राहिले असतील तेही देत जाणें. पेश्वरही देत जाणें. यांचा इनाम कसंब पैकीं पाव ते करणें. पुढें तर्फी बोभाट येऊ न देणें. छ २० रविलाखर परवानगी हुजूर मोर्तब सुद.

२० पुरुषोत्तमभट सोमयागभट यांस दिलेली सनद.

वेदमूर्ति राजश्री पुरुषोत्तमभट सोमयागभट बुरही, प्रति राजश्री शिवाजी राजे दंडबत

उपरी. आहीं श्रीस येऊन श्रीप्रीत्यर्थ येणें प्रमाणें वार्षिक नियम केला. होन ४२० व्रितपशीलः—

श्रीस पूजेकारणें वर्षास होन ३०.
तपशील.

६ कर्पूरदीप प्रत्यहीं दोनदा करीत
जावा. त्यास होन.

१२ क्षीराब्धि अभिषेक श्रीनिवास मूर्तीस
प्रत्यहीं करीत जावा त्यास होन.

१२ नंदादीप तुपाचा सर्वदा घालणें.

३०

येणें प्रमाणें हें करीत जाणें.

येणें प्रमाणें चारशें वीस होन याप्रमाणें केलें असेत. एक वर्षाचें द्रव्य रोख दिलें. पुढें प्रतिवर्षी पाववीत जाऊं. तुहीं येणें प्रमाणें व्यय करीत जाणें. तुमचें वर्षासन तुहीं घेत जाणें. शंक १५९९ पिंगलनाम संवत्सरे, वैशाख शुद्ध द्वादशी, शुक्रवासर.

२१ नरसिंहभट विन गोविंदभट यांस दिलेली नवी सनद.

वेदमूर्ति नरसिंहभट विन गोविंदभट कुंभकोणकर, गोत्र वसिष्ठ, सूत्र अश्वलायन, यांणीं हुजूर येऊन विदित केलें कीं, महाराज राजश्री थोरले कैलासवासी श्रीव्यंकटेश स्थळास आले. ते समयीं पुरुषोत्तमभट विन सोमयागभट बु.डी, धर्माधिकरणी यांचे हातून श्रीची पूजा पुनस्कार करून, प्रतिवर्षी श्रीचे पूजेस व अन्नछत्रास व वेदमूर्तीचे कुटुंब संरक्षणास वर्षासन मोईन करून दिली बदल पत्र शके १५९९ पिंगलनाम संवत्सरे, वैशाख शुद्ध द्वादशी, भृगुवासर, वनाम पुरुषोत्तमभट मोईन व्रितपशीलः—

श्रीचे पूजेस प्रतिवर्षी होन पाा.

६ कर्पूरदीप प्रतिदिवशीं करीत
जावा.

१२ क्षीराब्धि अभिषेक श्रीनिवास मूर्तीस प्रत्यहीं करीत जावा.

१२ नंदादीप सर्वदां चालवीत जावा
त्यास.

अन्नछत्रास प्रत्यहीं होन पाा, एक मोईन केली आणि भट गोसावी यांचे दिमत केलें. प्रत्यहीं एक होनाचें अन्न ब्राह्मणांस घालावें. वंचनार्थ कांहीं न करावा. एकूण सालीना होन पाा ३६०.

श्रीची पूजा व अन्नछत्र चालवावें. या निमित्त वेदमूर्तीस वर्षासन होन पाा ३०.

येणेंप्रमाणें चारशें बीस होत प्रतिवर्षी यावयाची मोईन करून पत्र करून दिलें आणि एका वर्षाचे द्रव्य तेव्हांच दिले त्याउपर कोणें वर्षी कांही पावले, कांही न पावले. त्याउपर कैलासवासी राजश्री काकासाहेबांठडे बंजीचे मुक्कामी जाऊन वर्तमान विदित केले. त्यांनीं मनास आणून सदहू मोईन पावावी, यास्तव मौजे कुवानूर, तालुकें अकलमंगल, परमणे पोलूर, प्रांत मजकूर हा गांव कुलवाच कुलकानू देखील हल्लीपट्टी व पेस्तरपट्टी, जल, तरु, पाषाण, निधिनिक्षेप सहित खेरीज हक्कदार व इनामदार, इनाम दिल्या. तीं पत्रें भवनाम संवत्सरे, ज्येष्ठ शुद्ध चतुर्थी, भृगवासरचीं आहेत. तें मनास आणून पूर्ववत् प्रमाणें इनाम करार करून दिल्या पाहिजे, हणून त्यावरून मनास आणून व पूर्वलि पत्रें पाहून श्रीची पूजा व अन्नउत्र चालवणें अवश्यक जाणून सदहू चारशें बीस होनांचे ऐवजीं मौजे मजकूर पूर्ववत् प्रमाणें इनाम करार करून दिल्या. येविशीं पत्रें वैशाख शुद्ध अष्टमी, भृगुवासर, परिधावी संवत्सर. वारकीर्द छ १२ जिल्काद, सन इसजे सलासीन.

१ वृत्तिपत्र वेदमूर्तीचे नांवें.

१ मौजे मजकूर वनाम मोकदम.

१ देशमुख व देशपांडचे.

१ देशाधिकारी.

२२ मल्हार गोसावी यांस दिलेलें इनामावदल नवी सनद.

स्वमिश्री राज्याभिषेक शक ७ रोद्र संवत्सरे, ज्येष्ठ बहुल द्वितीया, गुरुवासर, क्षत्रिय कुलावतंस श्री राजा शंभु उत्रपति यांणीं, राजश्री भानजी गोपाळ देशाधिकारी व देशलेखक, प्रांत कराड, यांप्रत व पठें होणार यांसी आज्ञा केली ऐसीजे:—वेदमूर्ति राजश्री मल्हार गोसावी सदाव्रती गोसावी व वस्ती मौजे नाडोली यासी, मौजे नाडोली, तर्फे मातुल, प्रांत कऱ्हाड हा गांव अग्रहार पहिलेपासून चालत आछा आहे. ऐसीयासी राजश्री कैलासवासी स्वामींनीं कांही दिवस अमान्य केले होते, कीं दरीति आपले राज्यांत चालिली नाहीं. यावर, स्वामी, राजश्री गोसावी यांचे भेटीस मौजे कोरटीस पन्हाळीहून रायगडावर जातां (ना) आले. तेथें भेटी जाली. भेटी नंतर कितेक संभाषण प्रसंग जाला, पाहातां बहुत प्रमाणिक, ईश्वरमक्त देखिले. यावरून स्वामींनीं कृपळु होऊन सदरहू गांव पहिलेपासून गोसावी

यासी अग्रहार चालत आला आहे, तेणेंप्रमाणें चालवों, ऐसा इत्यर्थ करून तो गांव गोसावीयासी दिल्ला असे. तरी तो गांव कुलबाव पहिले प्रमाणें गोसावी यांचे दुमाला करणें. ते गांवीं तुहीं कांहीं ध्यावयासी गरज नाहीं. ये गोष्टीस उजूर व हरकत न करणें. प्रति लेहून घेऊन अस्सल परतून देणें लेखनालंकार.

छ १५ जमादिलोवल, इहिदे समानीन अलफ.

२३ हरभट विन जनार्दनभट बगैरेनीं केलेल्या अर्जावर हुकूम.

स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके १९ श्रीमुखनाम संवत्सरे, वैशाख शुद्ध पौर्णिमा, भोम-वासरे, क्षत्रिय कुलावतंस श्री राजाराम छत्रपति यांणीं, राजश्री देशाधिकारी व लेखक वर्तमान व भावी सुभा, परगणे वाई यांसी आज्ञा केली ऐसीजे:—वेदमूर्ति विनायकभट विन नारायणभट आफळे व समस्त ब्राह्मण वास्तव्य स्थळ मौजे माहुली, संमत निंव, कृष्णावेणी संगम यांच्या विषयीं वेदमूर्ति हरभट विन जनार्दनभट व विनायकभट विन एकनाथभट आफळे या उभयतांनीं चंदीचे मुक्कामीं स्वामी सन्निध येऊन विदित केलें कीं, विनायकभट आफळे व समस्त ब्राह्मणांस आदिलशहाचे वेळेपासून मौजे माहुली, संमत मजकूर हा गांव इनाम चालत होता. त्यावरी हा देश राजश्री कैलासवासी स्वामींस हस्तगत जाहला. त्या दिवसापासून ब्राह्मणांचें इनाम अमानत करून, ब्राह्मणांच्या योग्यता व कुटुंबे पाहून त्या त्या योग्य ब्राह्मणांस धान्य देविल्लें होतें. तें हा काळ पावेतो चालत आलें आहे. त्या अन्नेकडून ब्राह्मणांचीं अग्निहोत्रे व कुटुंबे संरक्षण होतात. बहुत प्रयास होऊं लागले, यास्तव स्वामीसन्निध आलों आहां. ऐसीयास महाराज धर्मप्रभू, कितेक देवब्राह्मणांचें इनाम पूर्वप्रकारें चालतें केलें. तरी आपणांस आदिलशहाचे वेळेस गांव इनाम चालत होता. त्या अलीकडे हा काळपावेतो इनाम गांव न चालतां भोगवटा तुडला आहे. तरी पूर्वप्रकारें इनाम चालवावयासी आज्ञा केली पाहिजे, ह्मणोन श्रुत केलें. त्यावरून मनास आणितां, विनायकभट आफळे व समस्त ब्राह्मण हे बहुत थोर, भले विद्यावंत, कुटुंबवत्सल व कृष्णातिरीं वास करून राहणार असें जाणोन, यांस पूर्वीं धान्य द्यावयाची मोईन आहे ते अमानत करून, हल्लीं नूतन इनाम मौजे माहुली, संमत मजकूर हा गांव १ एक कुलबाव, कुलकानू हल्लींपट्टी व पेस्तरपट्टी जल, तरु, पाशाण, निविनिक्षेप, झाडझडोरा पडले पानरहित, खेरीज इनामती व हक्कदार करून इनाम दिल्ला असे. तरी सदरहू वृत्ति आदिलशहाचे वेळेस सर्वमान्य ब्राह्मणांस होती. तें समर्थ ज्या ज्या ब्राह्मणीं अनुभविलें असेल तें मनास आणून तेणेंप्रमाणें त्याच ब्राह्मणांस चालवणें. हे वृत्ति यांस व यांचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें चालवणें. वर्ष प्रतिवर्षीं नूतन पन्नाची अपेक्षां

न करणें. या पत्राची प्रती लेहून घेऊन, मुख्य पत्र विनायकपट आफळे यांजवळी परतोन देणें, जाणिजे. निदेश समत.

मर्यादेयं
विराजते.

२४ मिदपूरकर ब्राह्मणांस वृत्ति मिळाल्याची सनद.

“स्वमिथ्री राज्याभिषेक शके २४ ईश्वरनाम संवत्सरे. श्रावण बहुल अष्टमी, भृगुवासरे, क्षत्रियकुलवत्सं श्रीराजाराम छत्रपति यांनी राजश्री * * * गोराळ मुख्य देशाधिकारी व लेखक, मुभा प्रांत कऱ्हाड यांसी आज्ञा केली ऐसीजे:—कमवे कऱ्हाड ये स्थळीच्या ब्राह्मणांस * * * अदलशाहाचे कारकिर्दीस कित्येक वृत्ति * * * त्या. त्यास अन्नीकडे तीर्थरूप राजश्री कैद्यासवामी छत्रपति स्वामीस देश अर्जांनी आला. त्यांहीं कुळ वतनदारांच्या वृत्ति अमानत केल्या. त्यावरगवरी ब्राह्मणांच्याही वृत्ति अमानत करून, ब्राह्मण पाहोन त्यांस धर्मादायाची मोईन करून दिल्ली होती; त्याप्रमाणें चालत आहे. मांप्रत धामधूम जाली, त्यामुळे देश खराब पडिला. यास्तव आपल्या धर्मादायाप्रमाणें चालत नाही. म्हणून हे ब्राह्मण कठी होतात. ऐसीयाम हें राज्य म्हणजे * * * देवांब्राह्मणांचें आहे. येथें ब्राह्मणांचें चालवार्बे. ब्राह्मणांही आपली स्नानसंध्यादिक कर्मानुष्ठानें आचनन (आचरण) स्वामीस व स्वामीच्या राज्यास कल्याण चिंतून रहावें. हें जाणोन या ब्राह्मणांस अग्राहर करून देऊन यांचें चालवार्बे हें स्वामीस अगत्य. म्हणून राजश्री रामचंद्र पंडित अमात्य हेही कमवे मजकूरच्या क्षेत्रवामी ब्राह्मणांस आपल्या राज्यांत धर्मादाऊ चालत होता व इना * * * पूर्वी होती, ते दुर करून श्रीकृष्णा व कुकुरमतीचा संगम कऱ्हाडामजिब जाहला आहे तेथें श्रावण बहुल जन्माष्टमीचे दिवशी जाऊन, मौजे मैदापूर कर्त्यात हवेची, परगणे कऱ्हाड या गांवाचें नांव मिदपूर देवून, मौजे मजकूरची प्राचीन * * * युगन नेरीज हकदार व इनामदार करून कुळबाब, कुळकानू सर्वमान्य देखील हल्लीपट्टी व पेस्तरपट्टी व जळ, तरु, पाषाण, निधीनिक्षेपमहीन * * * वारादत्त करून दिल्ले असेत * * * प्रमाणें * * * चालवणें. सदरहू गांव अग्राहर करून दिल्ला आहे. याची भुमि यथाविभागें ब्राह्मण पाहून वांटून घ्यावी, यास्तव राजश्री पंडितराय यांस आज्ञा केली असे. मग ते ती मनास आणून यथाविभागें करून, भुमि वांटून आपले पत्र करून देतील. त्याप्रमाणें ब्राह्मण आपलाळे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेंने उपयोग करून, स्वामीस व स्वामीच्या राज्यास अमिदृद्धी चिंतून भुमिरूप राहतील. हें जाणोन सदरहूप्रमाणें गांव यांच्या दूमाचा करून अग्राहार चालवणें. सदरहू गांव अग्राहार दिल्ला आहे. यास मऱ्हाष्ट्र (महाराष्ट्रीय) होऊन जो खेळेल त्यातील त्यास श्रीवाराणसीमध्ये गोहव्येचें पानक व भुमलमान होऊन जो खेळेल त्यातील त्यास त्याच्या महजबाची शक्त असे. येविषयी धर्मशास्त्राचें वाक्य:—

स्वदत्ता पत्रदत्ता वायो हरेत् वसुधरा ॥

शष्टी वर्ष सहस्राणी विष्टायां जायते कृमि ॥

दानपालनयोर्मध्ये पालनं श्रेष्ठमुच्यते ॥

दानतः स्वर्गमाप्नोती पालनादच्युतं पदं ॥ १ ॥

हीं धर्मशास्त्राचीं वाक्यें स्मरोन वंशपरंपरेनें चालणें. तरी तुम्हीं सदरहू गांव लिहिच्याप्रमाणें चालवणें. नवीन पत्राचा आक्षेप प्रतिवर्षीं लावीत नव जाणें. ह्या पत्राची प्रती लेहोन घेऊन, मुख्य पत्र परतोन भोगवडीयास क्षेत्रवासी ब्राह्मण यांजवळी देणें जाणिजे लेखनालंकार. ”

२५ ब्रह्मपुरीकर ब्राह्मणांस इनाम जमिनीची सनद.

“स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके २९ बहुधान्यनाम संवत्सरे, आपाढ बहुल पंचमी, रवि-वासरे, क्षत्रियकुलावतंम श्री राजाराम छत्रपति यांणीं, समस्त वेदमूर्ति ब्राह्मण समुदाय, पूर्व वास्तव्य स्थान ब्रह्मपुरी, ग्रामसीमा कसबे मसूर, तर्फ उंबरज, सुभा प्रांत सातारा यांस दिल्लें दानपत्र ऐसेजें:—तुम्हीं स्वामी समीप येऊन विदित केलें कीं, आपणां समस्त ब्राह्मणांस पूर्वीं अदलशहाचे कारकिर्दीस गांवगत्ता इनाम भूमी होत्या. त्यावरून आपले योगक्षेम चालत होते. त्याउपरी हा देश संपूर्ण राजश्री कैलासवासी स्वामीस हस्तगत जाला. तेही आपली इनामत होती. ते कुली अमानत करून, ब्राह्मण पाहोन धर्मादाऊ धान्याची मोईन करून पाववित होते. तेणेंकडून उपजीविका करून होतों. त्याउपरी या देशांत तांब्रांची राज्यक्रांत बहुत जाली. देश केवळ अभित्रांहीं आक्रमिला. तेणेंकरून कितेक ब्राह्मण स्थळ सोडून देशांतरे गेलें होतों. पुन्हा मागतीं स्वामींच्या प्रतापें करून, स्वामीस देश हस्तगत जाला. याकरितां आम्हीं ब्राह्मण स्थळांतरे गेलें होतों ते मागतीं स्वस्थळास आलों. परंतु योगक्षेम चालिला पाहिजे ह्मणोन राजश्री रामचंद्र पंडित आमात्य यांपाशीं येऊन विज्ञापना केली. त्यांहीं मनास आणितां देश उध्वस्त जाला आहे. यास्तव आम्हांस धर्मादाऊ मोईनीप्रमाणें पावत नाही, यन्निमित्त्य अदलशहाचे वेळेसी जैसी इनाम भूमी होती, तैसे दिल्लेह्यानें कीर्दीकरून उत्पन्न होईल, तें भक्षून स्वामीस कल्याण चिंतून राहोन हा विचार करून, आम्हां ब्राह्मणांचें इनाम पहिलें होतें ते कुली दूर करून मौजे कोणेगांव, तर्फ उंबरज, श्री—तीरीं आहे, तेथें विसा पांडाचे मोजणीनें जमीन चावर ९ पांच इनाम देऊन, आपलें पत्र व पंडितरायांचें पत्र दिल्लें, आणि जमिनीचें नाम ब्रह्मपुरी ऐसें परियाय नाम ठेविल्लें. ते भूमी केवळ पडीत पडली आहे. आपण तेथें किर्दीविषयीं श्रम करवित आहों. अल्प स्वल्प उत्पन्न होतें. तेणेंकरून आम्हां सर्वत्र ब्राह्मणांचा योगक्षेम चालत नाही. त्यास महाराज या देशास आले आहेत. आम्हां ब्राह्मणांचा समुदाय विशेष व बहुत ब्राह्मण अनुत्पन्न व कुटुंबवत्सल आहों. त्यास सदरहू पांच चावर इनाम भूमी दिल्ली, तेणेंकरून

उपजीविका चालत नाही. स्वामी धर्मप्रभु दत्तब्राह्मणांचे प्रतिपालक आहेत. आज्ञा समस्तां-
वरी द्या करून मौजे कोणेगांव, तर्क उंबरज हा गांव अद्वयशहाचे वेळेसी मोजणीने जमीन
चावर १२॥ १४ माडेवारा चावर, चवदा विघे आहे. हा गांव अग्रहार करून दिलीया
तेथें कीर्दीकरवून जें उत्पन्न होईल तें यथाविभागे वांटून घेऊन, आपली स्नानयेच्यादिक,
पैथदेव, उषामना, अग्निहोत्रादिक मत्कर्म आचरोन स्वामीस व स्वामीच्या राज्यास क-
ल्याण निरंतर चिंतून राहूं. ज्ञानांत विस्मारे विदित केले. त्याचरोन मनास आणितां, ब्राह्मण
समुदाय विशेष, अग्निहोत्री, विद्यावंत. आपली मत्कर्म आचरण करून आहेत, व कुटुंबवत्सल,
अत्यंत अनुत्पन्न, यांचा मदरहू पांच चावगांहीं योगक्षेम चालोन मुख्यरूप राहात नाही.
ज्ञान तुमचें चालवणें हें स्वामीस अगत्य. यास्तव श्रीपरमेश्वर प्रित्यर्थ तुझां समस्ता ब्राह्म-
णांस अग्रहारस मौजे कोणेगांव, तर्क उंबरज, मुभा प्रांत सातारा या गांवाचें नाम ब्रह्म-
पुरी ऐसे ठेऊन, मौजे मजकूरचे प्राचीन हक्कदार व इनामदार करून, कुलवाच, कुलकानु,
हर्लीपट्टी व पेस्तर व मोहवर्मा व जळ, तरु, पाषाण, निर्धीनिक्षेपमहीन सर्वमान्य तुझांस
व तुमचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेस दिल्या आहे. आणि सनद प्रांत मजकूरच्या देशाधि-
कारीयांस अलाहिदा सादर केली असे. तें प्रमाणें ते तुमच्या दुमाला करून चालवितील. व
मौजे मजकूरच्या उत्पन्नाचा यथाविभाग ब्राह्मण पाहोन वांटून द्यावयाविषयी राजश्री पंडि-
तराव यांसी आज्ञा केली आहे. ते मनास आणून वाटून देतील. त्याप्रमाणें तुझी, आपले
परंपरेने उत्तरोत्तर अनुभवित जाणें. आणि मुख्यरूप राहोन स्वामीस व स्वामीच्या राज्यास
अभिवृद्धी निरंतर चिंतीत जाणें. महरहू गांव तुझांस अग्रहार दिल्या आहे. यास कोणी
हिंदू होऊन खेलेल लाविल्यास, वाराणसीमार्गे मोहत्येचे (पातकाची) शपथ व मुसलमान
होऊन खेलेल लाविल्यास, त्यांच्या महजवाची शपथ. यदर्थी धर्मशास्त्राची वचने:—

स्वदत्ता परदत्तां वायोहरेच वसुंधरा ॥

यविष्टायांक्रमिर्भूत्वा पित्रभिः सहमज्जति ॥ १ ॥

स्वदत्ता द्विगुणं पुण्यं परदत्तानुपालनं ॥

परदत्तापहारेण स्वदत्तं निष्फलं भवेत् ॥ १ ॥

ही पातकें स्मरोन तुझांस उत्तरोत्तर चालवितील. जाणजे, लेखनालंकार

मर्यादेये
विराजते.

२६ महजगरनामा.

महजगरनामा अज कगर व नारीण ११ शहर रजवुलपुरजव सन ३२ जुलूम-

वाला मुताबिक सन ११९९ बहजूर शरा शरीफ पर महकमे. कसबे पुणे, अमले परगणे मजकूर, सरकार जुन्नर, सुभे खुजदस्तेबुनियादी. सबब अंकी मालोजी नरसिंगराव व गोविंदराव शितोळे देशमुख, परगणे मजकूर जाहीर केले जें:-मौजे लवळें, तालुके कर्याती मावळ, परगणे मजकूर आपला इनाम दरोबस्त कुलबाब, कुलकानू अजकदीम मूळ अयाम व आबाय अजदद मोकरर असे व पुस्त दरपुस्त काबीज व मुतसरफ आहों. ऐसियासी परगणे मजकुरीच्या देशपांडीयांनीं हजूरच्या शिरीस्तीयामध्यें दफ्तरां दाखला काय सबब * * * नाहीं हे तहकीक करणें. यावरी देशपांडीयांस बोलावून पुरसीस करितां, रामचंद्र वल्लद बायाजीराम याणीं एकरार केला कीं, विडोजी नाईक देशमुख यांजमध्ये व बयाजी-राम आपले पदर यामध्यें निफाक होता. अजि सबब दाखला दफ्तरां लिहिला नाहीं. जे वरुतीं मिर्जा राजे जैसिंग येहीं शिवाजी भोंसले यांसी सलाह करून तर्फ कर्याती मावळ, देह ३६ छत्तीस त्यांचे तसरूफ टाकिले, ते वरुतीं शिरीस्तीयामध्यें देह ३६ छत्तीस दरो-बस्त शिवाजी मरहूम यांच्या नांवें लिहिलें. मौजे मजकूर खालीशे शरीफचे कमाविशींत नव्हता म्हणोन अलाहिदा लिहिला नाहीं. पेस्तर दाखल करावा तरी देशमुख व मोरो वि-ठ्ठल वगैरे देशपांडीये गनिमाचे कैदेस ताहाल पावेतों होते. याकरितां आपणांपासून तगाफि-ली जाली. हल्लीं देखमुख बहजूर करामत गजूर येऊन पोहोंचले व खलाअत फाखेर ममताज होऊन, वमुजदब हुकूम एकदस आला. सनद दरगांही व दिवाणी सरकराज जाले. ऐशियास साबिक विडोजी नाईक व बयाजीराम हरदो जणामधें निफाक होता, ते हरदोजणही गुजरले. आपली कांहीं तकसीर नाहीं. मौजे मजकूर इनाम देशमुखा-चा दरोबस्त सुदामद सालाबाद गहदम चालत आला आहे. यासी नवादिगर नाहीं. म्हणोन एकरार केला. यावरी तमाम आहली व मवाली परगणे मजकूर व गिर्दनवाही जमि-दार हरकोण्ही लहान थोर सांगताती जे, मौजे मजकूर इस्तकबील बुनियादी इनाम तालुके देशमुखाचे असे व काबीज व मुतसरफ आहेत. येवोवची तमाम शाहिदी गुजरलीयावरी सनद असनद पुरसीस करितां देशमुख मजकुरांनीं जाहीर केलें कीं, इनामतीच्या सनदा अलाहिदा आपल्यापाशीं होत्या, त्या फितरतीकरितां गुम जालिया हुकाम निजामनमुलक वगैरे आपणांपाशीं आहेत. यामधें वतन देशमुखीचा रुमूम व इनामती व इसापती दाखल आहे ऐसीयासी इनामती ह्मणजे मुतफकांत गांवगन्ना जमीन इनाम व इसापती ह्मणजे दरोबस्त गांव बदस्तूर दखणीयाचा लेहावयाचा तमाम नवाहीस जाहीर व तहकीक मोकरर असे. यावरी हल्लीं अजरुये तहकीकाती मौजे लव्हळें, तर्फ कर्यातीमावळ, परगणे मजकूर कदीम इनाम मालोजी नरसिंगराव व गोविंदराव शितोळे देशमुख यांचा जाणोन बदस्तूर साबिक मोकरर केला असे. तरी मशारनिव्हे येहीं सुखें आपला खातरजमा राखोन लेंकराचे लेंकरी मौजे मजकूर कुलबाब, कुलकानू काबीज व मुतसरफ होऊन इनाम दरोबस्त खात जाणें व परगणे मजकुरीचे आबादानीस व मामुरीस सरगरम असणें. सदरहूपमाणें मोकरर

होऊन महजर जाळा असे. स तीनहाळ यासी कोण्हा नवदिगर न करणें. हा महजर सही तहरीर सदर कळमी * * . ”

२७ वेळेगांव वांडेकोळी यांस इनाम दिल्यावद्दल सनद.

श्रीपति

विराजे

“सकल गुग राजमान्य राजश्री शिवाजी नाईक अवधूतराव व कावजी नाईक व दाजी नाईक वांडेकोळी यांसी, पतंगशहाराजे संन्यास जव्हार सन ३९१ वर्षे लयाहावया कारणें की, शिवाजी महाराजांचे वेळेस राज्य आपलें घेतलें. आपले वडील जनस्थानी येऊन राहिले. ते समर्थी तुमचे वडिलांहीं श्रममाहास करून राज्य सोडविलें. त्यावर मेहेरबान होऊन मौजे वेळें, परगणे कशप हा गांव तुझांस इनाम दरोबस्त कुलबाब, कुलकानू देखील जमीनदार बरहुकूम रकमाळा, कमावीस, खंडगुन्हेगारी, चोरी, छिनाळा, निपुत्रिकी, शिंगशिगोटी हरणकबाब दरोबस्त हल्लीपट्टी व पेस्तरपट्टी लेकराचें लेकरी अवलाद, अफलाद वंशपरं-परेंतें याचा उपभोग घेत जाणें. यासी आपले वंशी कोणी अंतर करणार नाही. त्यास शपथ असे. जळ, तरु, पाषाण, निधिनित्सेप दरोबस्त माफ असे. महाली नळळ देऊन अस्सल घेऊन उपभोग घेत जाणें. ”

शुद्ध १ माहे चैत्रमास.

२८ शांभट विन रामभट श्रीमहावलेश्वरकर यांची वर्षासनावद्दल सनद.

वेदमूर्ति शांभट विन रामभट श्रीमहावलेश्वरकर, सूर्यउपासिनी यांनी हुजूर येऊन विदित केळें की, थोरले कैलासवासी स्वामी यांनी गोपाळभट, आपले आज्ञे यांजपासून मंत्र उपदेश संपादिला. ते समर्थी वर्षासन सुभा जावनीपैकी करून दिल्लें:—

होन पातशाही १००.

वजन टकमंदी.

.१४ तूप.

.१४ तेल.

गळा नवदोरी बारळें.

४४ तांदूळ.

४४ नागळी.

<

.॥॥२

येणेंप्रमाणें करून दिल्ले पाहिजे. त्यावरून मनास आणून देशाधिकारी परगणे मज-कूर यांकडे दिल्ले छ ८ रमजान सन अशर.

२९ सुबुधगिरी गोसावी यांस मिळालेलें इनामाची नवी सनद.

“आज्ञापत्र समस्त राजकार्य धुरंधर विश्वासनिधी राजमान्य राजश्री फत्तेसिंग भोंसले ताहा मोकदमांनीं मौजे देगांउ तर्फ सातारा सुहूरसन इसत्रे अशर मया अलफ. सुबुधगिरी गोसावी वस्ती पर्वत पाटेश्वर यांनीं विदित केलें जें, आपले गुप्त रत्नगिरी गोसावी हे डोंगरावर देवासन्निध मठ बांधोन राहोन देवाची उर्जा चालवीत होते. त्यास महाराज राजश्री थोरले स्वामी कैलासवासी यांनीं मौजे मजकुरीं इनाम जमीन चावर चतुःसीमा मर्यादा करून दिली आहे तेथें विहीर खणिली. जमीन वहीत करून धान्य येईल तेणेंकरून देवाची पूजा, नैवेद्य, अतीत अभ्यागत करून होते. ते महाराज राजश्री राजाराम स्वामींचे कारकिर्दीपावेतों चालिलें. त्याउपर किल्ले सातारा मोगलांनीं घेतला, तेव्हां आपला मठ जाळला. तेणेंकरून इनामपत्रें जळालीं व कालेंकरून गुरुही समावले. इनामाची लावणीही राहिली. सांप्रत आपण राजश्री श्रीनिवास पंडित प्रतिनिधी यांस हें वर्तमान विदित करून त्यांकडून इनामपत्र घेतलें आहे. खालसा साहेबांकडे आहे. साहेबीं मोगलाई खालसाकडूनही पत्र दिलें जे, इनामाची कीर्दी करूं व्हाणून विदित केलें. त्यावरून मनास आणितां अतीत भला आहे. देवासन्निध राहातो. देवाची उर्जा चालली पाहिजे. या निमित्त सदरहू इनाम खालसा तर्फेनेही करार करून दिला आहे. तर याचा इनाम कदीम ठिकाण आहे तो याचे दुमाले करणें. येविशीं जिल्हेकडीलही पत्र आहे. तेणेंप्रमाणें इनाम दुमाला करणें. गोसावी इनामाची कीर्दी करून धान्य निर्माण होईल तेणेंकरून देवाची पूजा, दीपनैवेद्य, अतीत, अभ्यागत करून राहिल प्रतिवर्षीं नवीन पत्राचा आक्षेप न करणें. प्रती लेहून घेऊन हें पत्र गोसावी-यांजवळ भोगवटीयास देणें. जाणजे. छ ३ रजब. मोर्तवसुद. ”

३० राणोजी बिन सूर्याजीराव काकडे यांस दिलेलें इनामपत्र.

“स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके ४० विजयनाम संवत्सरे, आश्विन शुद्ध प्रतिपदा सौम्य-वासरे, क्षत्रिय कुलावतंस श्रीराजा शाहु छत्रपति स्वामी यांनीं राणोजी बिन सूर्याजीराव काकडे यांसी दिल्लें इनामपत्र ऐसेजें:—तुम्हीं किल्ले पुरंधरचे पेटेचे मुक्कामीं विनंति केली कीं, आपले बाप सूर्याजीराव बिन सोमाजी दिनकरराव काकडे यांस, महाराज राजश्री थोरले कैलासवासी स्वामींनीं मिरजा राजास भेटले, ते समयीं मौजे पांगरें, तर्फ निरथजी प्रांत पुणें येथें इनाम रक्कम छत्तीस रुक्मीयाची जमीन तीन चावर करून देऊन, आपली व राजश्री मिरजा राजाचीं पत्रें करून दिल्लीं. त्याउपरी महाराज राजश्री स्वामी दिल्लीस गेले. तेथून फिरोन राजगडास आले. ते प्रसंगीं तीन चावरपैकीं एक चावर जमीन करार केलेली व महाराज राजश्री महाराज साहेबीं गोरखोजी बिन विरोजी दिनकरराव काकडे यांस एक चावर इनाम जमीन करून दिल्ली होती, ती करार करून दिल्ली आहे. तरी स्वामींनीं त्याप्रमाणें

इनाम करार करून पत्रे देविली पाहिजेत. त्यावरून मनास आणून तुम्ही स्वामीचे कदीम सेवक म्हणून मदरहू इनामपैकी महाराज राजश्री थोरले कैलासवामी यांनी राजगडचे मुक्कामी तीन चावरपैकी एक चावर जमीन इनाम करार केली ती हल्ली स्वामींनी करार करून अलाहिदा मनशा सादर केल्या आहेत. तरी त्याप्रमाणे तुम्ही एक चावर जमीन इनाम अनुभवून पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेने सुगुरूप राहणें. लेखनालंकार. "

३१ बाजी विन भानजी राणा यांचें पत्र.

राजश्री देशाधिकारी व लेखक, वर्तमानभावी मामले दाभोळ, प्रांत सुवर्णदुर्ग, गोसावी यांस.

अमंडित लक्ष्मी आलंकृत राजमान्य स्नेहांकित कान्होजी आंगरे सरखेल राम राम सुरूसन इमजे अशरीन मया अलफ. बाजी विन भानजी राणा, कमचे पंचनदी, तर्फ मजकूर हुजूर येउन विदित केलें की, महाजनकीचे हक्क दाहीजा टक्के चारशे आपणांस हशील होता. त्याजवरील महाराज राजश्री छत्रपति थोरले कैलासवामी स्वामीयांहीं बटाई करावेली. हक्क लाजिमा कुल मना करून मुशाहिरा केला इत्यादि. * * *

खाना छ ४ माहे जिल्काद.

३२ रामाजी बाबाजी दिघे ज्योतिषी यांस मिळालेलें वतनपत्र.

छ २२ मोहरम गुरुसन सत्यागीत मया आनंद.

यादी श्रावण बहुल नवमी, गुरुवासर, सौम्य (नाम) संवत्सर, रामाजी बाबाजी उपनाम दिघे ज्योतिषी व कुळकर्णी, देह आठ वळकीवोरें, तर्फ पौनमावळ यांसी दिल्लें वतनपत्र ऐमेजे:— तुम्ही हुजूर किंहे सातागीयाचे मुक्कामी येउन विनंति केली की, वळकीवोरें येथील मोळा गांवचें ज्योतिषपण व कुळकर्णी पुरातन आपलें वतन आहे. ऐमें असनां जबरदस्तीने शिवणेकर देशकुळकर्णी. तर्फ मजकूर हे वतन अनुभवितान. ऐंशाम पूर्वी एक दोन वेळां हजरत अलमगीर पानशहा यांचे वेळेस तुळापुरचे मुक्कामी गोतमुखें उनमाफ जाला, तेथें शिवणेकर लोटे जाले. परंतु बग बसालतीमुळे मिळेंने कागदपत्र करून येउन, जोगवरीने वतन खातात. ऐसी हकिकत आहे. तरी स्वामींनी धर्मनान्याये बरहक्क इनमाफ मनास आणून, आपलें वतन आपले इमाले केलें पाहिजे म्हणून. त्यावरून शिवणेकर देशकुळकर्णी यांस व देशमुख व देसाई तर्फ मजकूर व मोळा गांवीचे मुकदम यांस तलब करून हुजूर आणिलें आणि तुक्षां हरदु बादीयाम पुरशीस केली की, मोळा गांवीचे मुकदम हुजूर आले आहेत; हें सत्य स्मरण तुमच्या वतनाची साक्ष देतील. त्यास राजा अगिले तरी राजीनामे लेहून देणें. त्यावरून हरदुतणा तुम्ही व शिवणेकर मोळा गांवीच्या मुकदमाचे माक्षीम रजाबंद होउन

राजीनामे लेहून दिले. त्यावरून हाजीर मजालसीस सोळा गांवींचे पाटिलास पुरशीस केली कीं, आपले बेताळीस स्मरोन हरदूजणांचा करीना कैसा आहे तो सांगणें. त्यावरून सोळा पाटिलांनीं सत्य स्मरोन तकरीर केली जे, दिवे पुरातन सोळा गांवींचे ज्योतिषी, कुळकर्णी खरे, परंतु बारा टक्काचा दुष्काळ पडला. माणसास अन्न भक्षाय्यास मिळेंना. माणसें मेलीं. ते समयीं दिवा कुळकर्णी परागंदा होऊन देशावरी गेला. त्याउपरी मुलखाची वसाहत जाली. ते वेळेस गांवगन्नाचे पाटलांनीं कुळकर्ण चालवावयावद्दल मुतालीक ठेऊन हिशेब गांवगन्नाचे देशकुळकर्णी यांजवळ देत होते. त्या उपरी महाराज राजश्री कैलासवासी थोरले स्वामींचे वेळेस माळवे प्रांतीं बटाईचा तह जाला. वतनदारास मुशाहिरे केले. लिहिणें वाढलें. याकरितां शिवणेकर देशकुळकर्णी सोळा गांवींचे कुळकर्णांचें लिहिणें लिहूं लागले. त्यावरी मुरार पुरुषोत्तम दिघा महाराजांजवळ फिरीदा जाहला; कथला केला; इनसाफ व्हावा. तों महाराज स्वामींची स्वारी कर्नाटक प्रांते जाहली याकरितां वतन अमानत ठेविलें. इनसाफ जाहला नाहीं. हा मजकूर तैसाच राहिला. त्या अलीकडे हजरत अलमगीर पातशाहा या प्रांते आले. तेव्हां परगणीयाचे या तहाबद्दल कुल महालमहालचे देशक हुजूर नेले. तेव्हां तर्फे मजकूरचेही अगदीं वतनदार हुजूर गेले. संचणीचे समई सोळा गांवींच्या ज्योतिष कुळकर्णपणाचे कथला बावाजी रघुनाथ, रामाजीचा बाप व कोनेर फुलाजी चुलता, दिघे यांणीं केला. तें वर्तमान हजरतीनें मनास आणून इनसाफ करवयास काजी शरा यांस आज्ञा केली. त्यावरून हाजीर मजालसीस गोताचे साक्षीनें काजी शरा यांणीं पूर्वींल दाखले मनास आणून इनसाफ केला. इनसाफामुळें शिवणेकर खोटे जाले. बावाजी रघुनाथ व कोनेर फुलाजी दिघे खरे जाहले. त्यांस दुमालेपत्र करून देऊन संचणीचीं वखें दिव्हीं. भोगवटा व्हावा तों धामधूम जाहली. परागंदा होऊन मौजे जवळें, परगणे पारनेर येथें राहिले. त्या अलीकडे एक दोन वेळां राजश्री शंकराजी पंडित सचीव यांचे कारकिर्दीस इनसाफ जाहला. दिघे खरे जाहले. परंतु शिवणेकरांनीं भिडेवरी जबरदस्तीनें दिघ्याचा भोगवटा होऊं न देतां वतन अनुभविलें. भोगवटा त्यांचा आहे म्हणून तकरीर केली. त्यावरून हाजीर मजालसीस पसंत करून स्वामींनीं आज्ञा केली कीं, दिघे वतनदार पुरातन खरे; शिवणेकराचा भोगवटा आहे. ऐसीयासी दिघे नातवान टक्का द्यावयास अवसर नाहीं. याकरितां आदिअवसान पाहोन उभयतांची समजावीस करणें. म्हणून गोतास आज्ञा केली. त्यावरून देशमुख व देसाई व वळकीखोरें सोळा गांवचे पाटिलांनीं व ठाणें नाईक, तर्फे मजकूर यांणीं करार केला कीं, शिवणेकरांनीं सोळा गांवींच्या वतनामुळें कसाला सोशिला व दिघा पुरातन वतनदार खरा, परंतु तूं नातवान ऐसीयास निमें वतन शिवणेकरास द्यावें, निमें वतन दिघ्यास करार करावें. ऐसा निश्चय करून हुजूर विदित केलें. ते गोष्टी स्वामींच्या चित्तास आली. याकरितां स्वामी तुजवरी कृपाळू होऊन, सदरहू वतनाची वांटणी करून दिव्ही. देह बितपशीलः—

तुजकेडे.	शिवणेकर.
१ मौजे कुलें.	१ मौजे कासिंग.
१ मौजे चालें.	१ मौजे हडसी.
१ मौजे काळबोली.	१ मौजे कोळभण.
१ मौजे होतलें.	१ मौजे साटेसाई.
१ मौजे वालणें.	१ मौजे नानेगांव.
१ मौजे भागुळवाडी.	१ मौजे सावरगांव.
१ मौजे नांदगांव.	१ मौजे दक्षणें.
१ मौजे चिखलगांव.	१ मौजे मुगवड.

<

<

येणेंप्रमाणें तुमां हद्दजणांस वतनाचा विभाग करून दिल्या. तरी तूं मद्रहू आठ गांवचे जोतिपण व कुळकर्णीची सेवा करून, आपले पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें वतन अनुभवून मुक्तरूप राहणें. शिवणेकराजवळ या वतनाच्या कथलीयाचें पूर्वील कागदपत्र असतील ते रद्द असेत. या वतनास हक्क लाजिमा, मानपान, तश्चीक वगैरे मुद्दामत चालत असेल त्या-प्रमाणें आठ गांवचे वेत जाणें. तुझे माथा शेरणी रुपये ९०० पांचशें राम करार केले असेत. याचा वसूल देऊन जाव घेणें. त्याप्रमाणें मजरा असेत येथिशीं पत्रें:—

- १ रामाजी बाबाजी दिवे, कुळकर्णी व जोतिपी देहाय आठ यांचे नांवें वतनपत्र एक.
- १ देशमुख व देसाई व देशपांडेयि यांचे नांवें एक.
- १ मोकदम देहाये आठ यांस पत्र एक.
- १ देशाधिकारी.
- १ नारो पंडित सचीव यांचे नांवें.

६

३३ मुल्तान नाइकीण टम दिलेलें इनामपत्र.

“मुल्तान नाइकीण कलावंत वस्ती कसबा पुणें, परगणें मजकूर ठणें हुजूर येऊन वि-
नंति केली की, आपली आर्जी मता नाइकीण हुजुरा कसबा मजकूरपैकी इनाम जमीन
चावर -॥- निम महाराज राजश्री शाहाजी महाराज यांणी दिली होती. त्याप्रमाणें महा-
राज राजश्री थोरले कैलासबासी यांनी करार करून, पत्रें देऊन देशकापामून जमीन नेमून
देविली. त्या अलीकडे चालत नाही. याकरितां स्वामींनीं पूर्वील पत्र मनास आणून, इनाम
करार करून देऊन चालविलें पाहिजे. म्हणून विदित केलें. व पूर्वील पत्रें दाखविली. त्याव-

रून मनास आणून, स्वामी कृपाळू होऊन सदरहूप्रमाणें निम चावर जमीन कुलबाब, कुल-
कानू देखील हल्लीपट्टी व पेस्तरपट्टी खेरीज हक्कदार, इस व इचे अवलाद अफलाद परंपरें
करार करून दिलहा. छ ४ जमादिलाखर, सन खमस सलासीन पत्रें चिटनिशी. कार्तिक शुद्ध
पंचमी, रविवासर, येविशीं पत्रें:---

- १ इनामपत्र.
- १ मोकदम कसबा मजकूर.
- १ देशमुख व देशपांडे.
- १ देशाधिकारी.
- १ राजश्री पंतप्रधान. ”

५

३४ कंदकुडती गांव ब्राह्मणांस इनाम दिल्यावइल सनदपत्र.

“अग्रहारपत्रें समस्त ब्राह्मण वास्तव्य मौजे कंदकुडती, परगणे बोधन, सरकार नांदेड
यांसी दिल्लें इनामपत्र ऐसीजें:—वेदशास्त्रसंपन्न कोनेर दीक्षित व बाळा दीक्षित विन गोपाळ
दीक्षित, गोत्र भारद्वाज, सूत्र आश्र्वलायन, उपनाम वरगे जोतिषी, मौजे मजकूर यांणीं
सातारीयाचे मुक्कामी स्वामीसन्निध येऊन विनंति केली कीं, महाराज राजश्री थोरले कैलास-
वासी स्वामी, भागानगर प्रांते स्वारीस आले होते ते समयीं, मौजे मजकूर समस्त ब्राह्मणांस
अग्रहार इनाम करून दिलहा आहे. त्याप्रमाणें चालत आहे. पत्रें होतीं तीं धामधूमेकरितां
गत जाहलीं. हें वर्तमान आपले तीर्थरूप गोपाळ दीक्षित यांणीं चिरंजीव राजश्री
फत्तेसिंग भोंसले यांसी विदित केलें. त्यांणीं मनास आणून आपलीं पत्रें करून दिल्लीं. आम्हीं
समस्त ब्राह्मण इनाम गांव अनुभवीत आहों. परंतु महाराजांचीं पत्रें भोगवटीयासी असलीं
पाहिजेत. याकरितां पत्रें करून देऊन वंशपरंपरेनें इनाम चालविलें पाहिजे. म्हणऊन वि-
दित केलें. त्यावरून राजश्री थोरले कैलासवासी स्वामी यांणीं ब्राह्मणांस अग्रहार करून
दिलहा आहे. तो चालवणें आवश्यक व श्रेयस्कर ऐसें जाणून, मौजे मजकूर समस्त ब्राह्मणांस
कुलबाब, कुलकानू देखील हल्लीपट्टी व पेस्तरपट्टी खेरीज हक्कदार करून अग्रहार इनाम
करून दिलहा असे. तरी तुम्हीं पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें मौजे मजकूर अनुभवून सुखरूप राहणें.
छ २९ जमादिलावल पत्रें. श्रावण बहुल दशमी, भौमवार, रौद्रनाम संवत्सर, येविशीं
चिटनिशी पत्रें:—

- १ इनामपत्र.
- १ मोकदम मौजे मजकूर.
- १ देशमुख व देशपांडे, परगणे बोधन

१ देशाधिकारी व लेखक वर्तमानभावी, सरकार नांदेड.

४

तात्कीदपत्रें छ १८ जमादिदाम्बर, सन इमजे अर्बेन. पत्रें श्रावण बहुल चतुर्थां, मौ-
स्यवासर, शके ३८ दुर्मतीनाम संवत्सरे, मौजे मजकूर यास कुळबाब, कुळकान् हल्लीपट्टी व
पेस्तरपट्टी खेरीज हकदार व इनामदार करून पेशर्जापामून इनाम आहे, तेणेंप्रमाणें करार
असे. तरी वंशपरंपरेनें चालवणें. सालाबाद कोनेर दीक्षित व बाळा दीक्षित यांजकडे वसूल
देत जाणें. येविशीं पत्रें चिटनिशीः—

१ गांवाम.

१ देशाधिकारी व लेखक वर्तमानभावी.

१ देशमुख, देशपांडे.

१ राजश्री लुमानी पांडरे, समशेरबहादर.

२

२

३५ इनाम गांवाबद्दल नवी सनद मिळणें वद्दल अर्ज.

“ अर्जदस्त अर्ज परबंदगी बंदेगान व बंदे सेरीकर रुस्तुमखान देशमुख व चिंतामण
देशपांडे, प्रांत पाटोद मुरुसन हजार ११९६ आनंदीनाम संवत्सरे, अर्जवाल्याची प्रार्थना
ऐसीजेः—साहेबांनीं बंदे सेरीकरावर नजर देऊन, अर्ज खिजमतीस रोशन केला पाहिजे. अंकीं
राजश्री देवनी पाटील मोकदम, मौजे मुदलगांव येथें तपोनिधी महापुरुष देवभारती, महा-
पुरुष गोसावी रहात होते. महादेवाच्या देवाळयांत होते. अखंड अनुष्ठान करीत. ऐसे तपस्वी
होते. त्यास कोण्हे एके दिवशीं थोरले महाराज शिवछत्रपति आंबट्या पट्यावर छावणी
करून राहिले होते. त्यास महापुरुष गोसावी राहतो म्हणून दर्शन घेण्यास आले. सालेर व
मोश्हेर किल्ले याचे मोहमीस जात होते. तेही महादेवाचे मुदलगांव येथें देवाळयांत महापुरु-
षांचें दर्शन घेण्यास आले. त्यास भगवानांहीं आशीर्वचन दिवले कीं, “जा. नववे दिवशीं
सालेर व मोल्हेर किल्ले फत्ते होतील.” त्यास श्रीमहाराज शिव छत्रपति बोलले कीं, “किल्ले फत्ते
जाले तर हा गांव आम्हीं तुझांस मोकामा देऊं, ऐंसे महाराज बोलले. तेव्हां जातांच किल्ले
नववे दिवशीं घेतले. तेव्हां मेहरबान होऊन गांव भगवानांस मोकामा करून दिवला. सनद
करून दिवली कीं, यास कोणी मुजाहीम न होणें. हा गांव आम्हीं गोसावीयांस इनाम
दिवला. त्यास मळगांवकर, परगणे मौवास जाला. त्याकरितां मोगलाई फौजा येऊन देवा-
ळयास अग्नी लागला. सनदा आंत होत्या त्या जळून गेल्या. कळलें पाहिजे. पूर्वी भगवानांस
महाराजांनं अन्न दिवले. तैमं साहेबांनीं दिवले पाहिजे. देवमूर्ति मुबान भारती तोंड जबानी
सांगतां कळीं येईल. हे अर्जदस्त रोशन होय. ”

३६ नीळकंठ पाठक विन महादेव पाठक नाकील यांस इनामावढल नवी सनद.

“स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके ७४ प्रभवनाम संवत्सरे, कार्तिक शुद्ध द्वितीया, रवि-
वासरे, क्षत्रियकुलावतंस श्री राजा शंभु छत्रपति स्वामी यांणीं वेदशास्त्रसंपन्न नीळकंठ पाठक
विन महादेव पाठक नाकील उपनाम गोवर्धनकर मुळे, गोत्र गौतम, वाजसनी शाखाध्यायी,
वास्तव्य मौजे नागठाणें, तर्फ वाळवें, यांसी दिल्लें इनामपत्र ऐसीजें:—तुमचे विषयीं राजश्री
मुरारराव घोरपडे, वजारतमाहा यांणीं करवीरचे मुक्कामी स्वामींसनिध विनंति केली कीं, यांचे
वडील तान पाठक हे ब्राह्मण बहुत थोर, तपस्वी, श्री उपासक; परंपरागत त्यांसी थोरले महा-
राज राजश्री कैलासवासी यांणीं जालनापुरचे स्वारीस गेले. ते समई तान पाठक यांचें दर्शन
जाहलें. तेव्हां त्यांणीं महाराजांस आशीर्वाद दिल्ला. त्याप्रमाणें स्वारी फत्ते जाली. त्यावरून
त्यांसी इनाम मौजे नागठाणें तर्फ मजकूर या गांवीं जमीन चावर एक इनाम करून दिल्ला
होता. व पत्रेंही करून दिल्लीं होती. त्याप्रमाणें इनाम कांहीं दिवस चालिल्लें. अलीकडे राज-
क्रांतीमुळें भोगवटा राहिला नाहीं व पत्रें होती तींही गेलीं. याकारितां महाराजांनीं नवीन पत्रें
भोगवटीयासी करून देऊन इनाम चालविला पाहिजे म्हणून. त्यावरून मनास आणितां, तुम्हीं
ब्राह्मण बहुत भले, तपस्वी, तुम्हांस इनाम चालविल्यानें स्वामींस श्रेयस्कर. यास्तव स्वामींनीं
तुमचे वडील तान पाठक यांसी पूर्वीं तीर्थरूप महाराज राजश्री कैलासवासी स्वामींनीं इनाम
दिला होता. त्याप्रमाणें हल्लीं तुम्हांस इनाम जमीन कुलबाब, कुलकानू, मौजे नागठाणें, तर्फ
वाळवें, सुभा पन्हाळा, या गांवीं जमीन चावर १ एक इनाम सर्वमान्य करून दिली असे.
तरी तुम्हीं सदरहू जमीन चतुःसीमा करून घेऊन आपले स्वाधीन करून घेणें; आणि इनाम
तुम्हीं व तुमचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें अनुभवून स्नानसंध्यादि षट्कर्म आचरोन स्वामी व
स्वामींच्या राज्यास कल्याण चितून सुखरूप राहणें. सदरहूप्रमाणें इनाम जमीन एक
चावर करार करून दिली असे. स्वामी तुम्हांस उत्तरोत्तर चालवितील. जाणिजे निर्देश समक्ष.”

तारीख १९ जिल्काद, सुरूसन समान आर्वैन.

३७ धोंडो कृष्ण वगैरे यांस इनाम गांवावढल नवी सनद.

शिक्षा.

“स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके ७८ आंगिरानाम संवत्सरे, जेष्ठ बहुल दशमी, भौम-
वासरे, क्षत्रियकुलावतंस श्रीराजा शंभु छत्रपति स्वामी यांणीं, धोंडो कृष्ण व नारो कृष्ण
व बाजी कृष्ण व गणेश कृष्ण उपनाम चिरमुले, गोत्र काश्यप, सूत्र
आश्वलायन, खोत, मौजे चोरवणें, तर्फ देवळें, सुभा राजापूर, यांसी दिल्लें. इनामपत्र
ऐसीजें:—तुम्हीं करवीरचे मुक्कामी स्वामींसनिध विदित केलें कीं, आपले आज्ञे महादाजी
कृष्ण हे किल्ले रायगडीं, थोरले महाराज राजश्री कैलासवासी शिवाजी महाराज सिंहासना-
रूढ जाहले. ते समयीं किल्ले मजकुरीं त्यास दत्तरदारीचा धंदा होता. त्या उपरी हुजूर

सेवा करित असतां, पुढें महाराज राजश्री कल्याणवासी संभाजी राजे महाराज यांचे कारकिर्दीत संगमनेरचे मुक्कामी मौजे मजकूर हा गांव इनाम करून देऊन मनदा देविल्या. नंतर गांवचा उपभोग करावा. त्यास मोगलाई होऊन आपले पिते कुण्याजी महादेव हे देशांतरास निघवून गेले. मुभा दाभोज येथे गेले. धामधुमेमुळे पत्रे गेली. याकरितां महाराजांनी कुपाळ होऊन नवीन पत्रे भोगवटीयासी करून देविल्ली पाहिजेत द्यावून. त्यानवरून स्वामींनी मनस आणून तुघांस नूतन इनाम, कुलवाच, कुलकानू, हत्तीपट्टी व पेस्तरपट्टी नेरीज हक्कावर व इनामदार करून मौजे चोरवणे, तर्फे देवळें हा गांव देहे एक सर्वमान्य करून इनाम दिलेला असे. तरी तुघां सदरहू मौजे मजकूर पूर्व मर्यादेप्रमाणें चतुःसीमा आपले स्वाधीन करून घेणें. आणि इनाम तुघां व तुमचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें अनुभवून सुखरूप राहणें. इनामसमर्थें तुमचे माथां शेणणी रुपये २०० दोनशें ठेविले. याचा वसूल हुजूर जाला जाणिजे. निर्देश समक्ष. मोर्तब असे."

३८ शिवाजी महाराज यांणीं आवरंगजेव पादशहास पत्र लिहिलें तें:—

"नेकीची इच्छा करणार, सत्य वचनी शिवाजी, ईश्वराची कृपा व बादशाहाची मेहेरबानी, हे सूर्यप्रमाणें प्रसिद्ध आहेत. त्यांचा धन्यपणा मानून नंतर पत्र लिहितों. अभिष्ट-चिंतन करणार प्रारब्ध योगानें हुजूरून निरोपशिवाय आलों. परंतु यथायोग्य सेवेचे सांप्रदायांत हजर आहे. ती चांगली सेवा व उत्तम प्रयत्न. हिंदुस्थान व इराण व दुराण व रूम व शाम येथील बादशहा व उमराव, मोगल व राजे लोक व राणे यांस व खेरीज मान मुल्लांचे रहाणार व गुप्तकी व तरी येथील गुशाकर यांस जाहीर आहेत. त्यापेक्षां आपलें अंतःकरण समुद्राप्रमाणें आहे. त्यामही विदित जाहलेंच असेल. याजकरितां कित्येक गोष्टी ज्यांत आवाळवृद्धांचें कल्याण राही अशा लिहिल्या जातात. सांप्रत आझी इकडे आल्यावर पादशाही सजिना रिकामा जाहला व मोरें द्रव्य गर्चे जालें. याजकरितां हिंदु लोकांपासून जमियापट्टीचें द्रव्य उत्पन्न करून पादशाहातीचा कम चालविला आहे, ऐसें ऐकण्यांत आलें. त्यास पूर्वी अकबर बादशाहा यांणी न्यायानें बाबत वर्षें राज्य केलें. याजमुळे इमवी व दाऊदी व महमदी वगैरे याती नेरीज ब्राह्मण व शैखडे वगैरे हिंदु लोक यांचे धर्म चांगले चालले व त्या धर्माचे संस्थापनाविषयी ते बादशाही मदत ठेवीत होते. याजकरितां जगत्-गुरू अशी त्यांची प्रसिद्धी जाहली. व अशा सद्गामनेच्या योगानें हरएक स्वयळी त्यांची नजर पडत होती. तेथें यश येत होतें व कित्येक मुलूख सर केलें. त्यानवर नुरुद्दीन जहांगीर बादशाहा यांणी बाबीस वर्षें बादशाही ईश्वरी लक्ष ठेऊन केली. नंतर स्वर्गास पोहोचले. शहाजहानसोदरेव किशन यांणी बत्तीस वर्षें बादशाहात करून उपरांत राहिले. आयुष्य चांगलेपणांत वाटून निरंतर कीर्ति मिळविली. येविषयी दृष्टांत, जो पुरुष जिवंत

असतांना लौकिकवान व मार्गे ज्यांची चांगली कीर्ति असा जो, त्यांजला अचल लक्ष्मी प्राप्त जाहली, असें आहे. सदरी लिहिले पादशाहाचा प्रताप व पराक्रम असा कीं, त्याणीं दस्तुर व वहिवाटी केल्या. त्यांचें रक्षण करण्यास अलमगीर फिकिरवंद जाहले. ते बादशाहाही जजियापट्टी घेण्यास समर्थ होते. परंतु सोरे लहानमोठे आपलाले धर्मावर आहेत ते सर्व ईश्वराचे आहेत, असें जाणून कोणावर जुलूम करावा हें त्यांनीं मनांत आणिलें नाहीं. त्यांचे उपकाराची कीर्ति अद्याप आहे व हरएक लहानमोठे यांचे मुखी त्यांची स्तुती व आशीर्वाद आहे. जशी नियेत, तशी त्यास बरकत. त्या बादशाहांची दृष्टी लोकांचे कल्याणांत होती. हल्लीं आपले कारकीर्दीत कित्येक किले व मुलूख गेले व बाकी राहिले तेही जातात. कारण, जे खराबी करण्याविषयीं कमतर नाहीं, जे रयत लोक खराब आहेत. हरएक महालचें उत्पन्न लाखास एक हजार येणें कठीण असें जाहलें. बादशाहा व बादशाहाजादे यांचे घरीं दारिद्र्याचा वास जाहला. तेव्हां पदरचे मनसबदार व उमराव यांची अवस्था कळतच आहे. सारांश, शिपाई लोक हैराण, व सवदागर पुकारा करितात, व मुसलमान रडतात, व हिंदुलोक मनांत जळतात, आणि कित्येक लोकांस पोटास मिळत नाहीं असें आहे. तेव्हां राज्य चालविणें कसें ? त्यांजवर जजियापट्टीचा उपद्रव या प्रकारचा. तो पूर्व पश्चिमेपावेतो जाहीर जाहला आहे कीं, हिंदुस्थानचे पातशाहा फकीर व ब्राह्मण व शेवडे व जोगी व संन्यासी व बैरागी व अनाथ, गरीब व थकलेले व पडलेले असे एकंदर लोकांपासून जजिया घेतात व यांतच पुरुषार्थ असें समजतात. व तैमुर पादशाहाचें नांव बुडवितात असें जाहलें आहे. अस्मानी किताब म्हणजे कुराण, ते ईश्वराची वाणी आहे. त्यांत आज्ञा केली, ती ईश्वर जगाचा किंवा मुसलमानांचा आहे. वार्ड अथवा चांगले असो, हे दोन्ही ईश्वराचे निर्मित आहेत. कोठें महजीद आहे, तेथें त्याचें स्मरण करून बांग देतात व कोठें देवालय आहे तेथें घंटा वाजवितात. त्यास कोणाचे धर्मास विरोध करणें हें आपले धर्मापासून सुटणें व ईश्वराचें लिहिलें रद्द करून त्याजवर दोष ठेवणें आहे. येविषयीं चांगलें अगर वार्ड, जें पाहावें त्यास रद्द करूं नये. पदार्थाची निंदा करणें हें पदार्थ करणारावर शब्द ठेवणें आहे. न्यायाचे मार्गानें पाहतां, जजियापट्टीचा कायदा केवळ गैर. पेशजीं सुलतान अहमद गुजराथी, हा असाच गैर चालीनें वागला तो लौकरच बुडाला. त्यास या वृद्धापकाळीं असें बद्ध होणें हे पराक्रमास अगदीं योग्य नाहीं. येविषयीं दृष्टांत जुलूम त्याजवर जाला त्याणें खेद करून 'हाय हाय' म्हणून मुखानें धूर काढल्यास त्या धुरानें जितके लवकर जळेल, तितके जलदीनें जळतां, अग्नीही संमधास जाळणार नाहीं. अंतःकरण पातकानें मळीन जालें तें स्वच्छ करावें ही चांगली सल्ला आहे. याजवर हिंदु लोकांस पीडा करण्यांतच धर्म आहे, असें मनामध्यें आलें असल्यास आधीं राजा राजसिंग यांजपासून जजिया घ्यावा म्हणजे इकडून कठीण नाहीं. उपरांत सेवेसी हजीर आहे. परंतु गरीब अनाथ ते मुंग्या, चिलटासारखे आहेत. त्यास उपसर्ग करण्यांत कांहीं मोठेपणा नाहीं. पदरची मंडळी-

ही पाहतां पाहतां अग्नी तृणाने आकीतात. याचेंही आश्चर्य वाटतें. अस्तु. राज्याचा सूर्य हा प्रतापाचे उदयाचळापामुन तेजस्वी असो. "

ज्ञान मुद्राः—

१ हिंदुस्थान. २ चीन, ३ तुर्कस्थान, ४ तुरासान, ५ मावळनहार, ६ रुम,
७ बारफ.

३९. श्रीमार्तुतीचे शेवैकरी ब्राह्मणांस इनाम जागवदल सनद.

" श्री स्वामी संस्थान चाकळस्वामी स्वामीचे मोर्सी.:-

इनामपत्र वेशर्मी मोक्तदन, मौजे मानगांव, कर्नात तळवीड, प्रांत पन्हाळा, पेठा तारगांव. कृतानेक मिरसाष्टांग दंडवत व अनुक्रमे नमस्कार विजापना ऐसीजे:—श्री ममर्थीचे हातचा श्री मारुति, मौजे मजकुरी स्वामींत आहे. परंतु पूजा करणार ब्राह्मणांस मठा करून रहावयास जागा नाही. याजकरितां पूजा करणार व शेवैकरी ब्राह्मणांस मठाकरितां जागा मागितली. त्याजवरून मौजे मजकूरचे गांवठाणपैकी श्रीमारुतीचे संनिध जागा स्वामींस दिली. ती चतुःसीमापूर्वक— पूर्वेस रस्ता वेशींतून गांवांत जाण्यायेण्याचा व दक्षिणेस जागा गांवची, पश्चिमेस रस्ता देशमुक्त यांचे वाड्यांत जाण्यायेण्याचा, उत्तरेस जागा रस्त्याची, नजीक होळीचें टेक. याम मोजणी वितपशील:—

२७ पूर्व तोंड लांबी हात.

२७ पश्चिम तोंड लांबी हात.

२९ दक्षिण तोंड रुंदी हात.

१९ उत्तर तोंड रुंदी हात.

येणेंप्रमाणें चतुःसीमापूर्वक जागा मोजून मठाम दिली आहे. तरी श्रींनी त्या जाग्यावर मठ बांधून स्वामींनी व स्वामीचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेने अनुमंडून मुनिरूप राहावे जागा आर्क्षी आपले स्वसंतोषे देऊन इनामपत्र देऊन दिल्लें असे. मिती माघ शुद्ध १ प्रतिपदा, शके १७१९ शोभकृत (शोभन) नाम संवत्सरे, सुकसन आर्षी आर्षेन मयातिन व अलफ. "

निशाणी नांगर.

卐—ॐ—卐

बेहुजूर.

चिकलम बापुजी विठ्ठल कुळकर्णी,

मौजे मजकूर.

४० मथुरेतील तीर्थपुरोहितपणाचदल शिवछत्रपति महाराजांचें पत्र.

"यादी मंडण बोवे व एकाचंद विन लाळा पांढे इविन गोवर्धनमठ मथुरावासी, वास्तव्य क्षेत्र मथुरा, यांसी दिल्लें तीर्थपुरोहितपत्र ऐसीजे:—तुर्की शाहनगर नजीक किल्ले सातारा येथील मुक्कामी स्वामीमनिध येऊन विनंति केवी की, पूर्वी थोरले महाराज राजश्री

कैलासवासी यांणीं क्षेत्र मजकूरचें तीर्थपुरोहितपण आपले आज्ञे गोवर्धन भट व मकरंद भट यांसी दिल्लें आहे. तें पत्र आपण आणिल्लें आहे. तें महाराजांनीं मनास आणून पत्र करून देऊन, तीर्थपुरोहितपण पेशजीप्रमाणें चालविल्लें पाहिजे ह्मणऊन पूर्वींल पत्रें आणून दाखविल्लीं. बितपशीलः—

(१) वेदमूर्ति राजश्री गोवर्धन भट व मकरंद भट मथुरावासी प्रती, राजश्री शिवाजी राजे भोंसले दंडवत, सुरुसन सीत सितैन अलफ, तुह्मांस मथुरा-तीर्थचे तीर्थगुरुपण लिहून दिवळें होतें. त्या वेळास आठ नव वर्षें जालीं. तुह्मीं आले नाहींत. मग आणिक एक ब्राह्मण राजाराम चोभा हा मथुरावासी आला. त्यास आह्मीं तीर्थगुरुपण लिहून दिल्लें, ह्मणऊन तुह्मीं पहिला कागद तुह्मांपाशीं होता तो घेऊन आलेत. मग राजश्री भट गोसावी बैसोन तह केला कीं, जें अलीकडे लिहिल्लें तें रद्द, पहिलें लिहिल्लें तें खरें, ऐसा तह दिवला. त्यास जरी कांहीं मथुरातीर्थींचें तीर्थगुरुपण आमच्या वडिलांनीं आणिक कोणास, तुह्मांस आह्मीं कागद लिहून दिवला आहे त्याचे आधीं, लिहून दिवळें असेल तरी तोच तीर्थगुरु. तुह्मांसी निसवती नाहीं. जरी तुमच्या कागदाच्या आधीं आमच्या वडिलांचा लिखा अगर आमचा लिखा आणिकापाशीं नसेल तरी तुह्मींच आमचे तीर्थगुरु. राजाराम चोभा याणें न कळत आह्मांपासून कागद लिहून घेतला आहे, तो रद्द असे. छ ११ सवाल. ” १.

(२) तीर्थस्वरूप राजश्री गोवर्धनभट व राजश्री मकरंदभट मथुरावासी यांसी, सेवक राजश्री उमाजी राजे दंडवत. पूर्वीं राजश्री तीर्थस्वरूप शिवाजी राजे यांणीं तीर्थगुरुपण दिवळें तेणेंप्रमाणें आपणही तुह्मांस दिवळें असे. हें लिहिल्लें सही. छ १९ माहे जमादिलावल, आश्विन वद्य द्वितीया, आदित्यवार.

निशाण कट्यार.

येणेंप्रमाणें पूर्वींल पत्र आणून दाखविल्लें, त्याप्रमाणें करार करून देऊन पत्र करून दिल्लें आहे. तरी सदरहूप्रमाणें क्षेत्र मजकूरचें तीर्थपुरोहितपण तुह्मीं व तुमचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें अनुभवून सुखरूप राहणें ह्मणोन तीर्थपुरोहित यांसी पत्र १. ”

एकूण एक पत्र देणें.

पत्र चिटनिशी, आपाढ शुद्ध त्रयोदशी, गुरुवार.

४१ महादेव भट बिन श्रीधरभट वगैरे यांस दिल्लें वर्षासनपत्र.

बारकीर्द छ १ जिल्हेज सुरुसन आर्वा सलासीन.

“यादी वेदमूर्ति राजश्री महादेव भट बिन श्रीधरभट व बाबदेव भट बिन बाळभट व

गदाधरभट्ट बिन मंगेधरभट्ट व नारायणभट्ट बिन त्रिविक्रमभट्ट, उपनाम बापट, गोत्र वाशिष्ठ, मुत्र हिरण्यकेशी आपस्तम्ब क्षेत्रोपाध्ये वाढा गणेशपुल्ले, कमचे नेवरे, मुभा प्रांत राजापूर यांणीं स्वामीमन्त्रिध सातारचे मुक्तामी येउन विनंति केली की, पूर्वी थोरले कैलासवामी महाराज राजश्री श्री अधिष्ठान पुल्ले येथें श्रीच्या दर्शनास आले. श्रीची सेवा वढावी याकरितां आपले वडील श्रीधरभट्ट यांसी, श्रीस नित्याभिषेक पूजा व प्रदक्षणा करावयाची आज्ञा करून, वर्षासन सालीना होन पातशाही २५ पंचवीस करून दिल्ले. ते समयी समस्त ब्राह्मण, वाढा मजकूर व मालगुंड व निंबोडी या गांवचे व पर जागाहून थोर थोर शिष्ट विद्वान् ब्राह्मण आले होते. त्यांनीं स्वामीपाशीं विनंति केली की, श्रीमन्निध आममंतात्भागी ब्राह्मणांचीं वरें आहेत, यामध्ये रामा भंडारी याचे निमवनीचा वाग आहे. तेथें भंडारी मजकूर माड बांधोन कापितो. त्या मार्गे आमी श्रीस पूजा नैवेद्य आणावा हे गोष्टी उत्तम नमे. क्षेत्री ब्राह्मणांचे वराजवळी भंडारी माड कापितो हें स्वामीस श्रेयस्कर नव्हे. व शेजारी भंडारी असतां, ब्राह्मणांस आपलें वरीं अभ्ययनही करितां न ये. याकरितां ब्राह्मणांचे वरामधून भंडारी याचें वर काढिल्ले पाहिजे सणून विदित केलें. त्यावरून स्वामींनीं भंडारी मजकूरचें वर, ब्राह्मणांचे वराजवळून काढिल्लें. ते समयी श्रीधरभट्टांनीं विनंति केली की, महाराजांनीं भंडारी दूर केला. परंतु त्याकडे ठिकाणसमर्थे लारी दाभोळीं तीनशें ठिकाणावरी भंडारी याम दिल्ल्या आहेत, यासी काय आज्ञा! त्यावरून त्याचा कदवा वडिलांपाशीं होता तो पाहून मुद्दल लारी तीनशें व सवाईप्रमाणें केला तर दुमाला दीडशें लारी एकूण लारी साडे चारशें त्याकडे जाल्या. त्यावद्दल आपले वडील श्रीधरभट्ट यांसी सदरहू ठिकाण बागाईत व जिराईत देखील जंगल मिरास करून दिल्लें. त्याप्रमाणें ठिकाणाचा उपभोग करीत आलों. त्याउपरी भंडारी मजकूर येउन ठिकाणावद्दल कनीया करूं लागला. हें वर्तमान रामाजी अनंत मुभेदार, प्रांत मजकूर, यांस कळलीयावरी त्यांणीं भंडारी याम पुशिल्लें की, पेशजीं तुला दूर करून ठिकाण वेदमूर्तीस मिरास करून दिल्लें असतां, मागती तुजला कटकट करावयाम गरज काय! हा गुन्हा त्याचे माथां ठेउन भंडारी याम दोनशें लारी दंड बांधला. त्यास देशक कमचे मजकूर याम जमान देउन भंडारी पळोन बाचासा-हेवांकडे गेला. त्यावर मुभेदारांनीं देशकाम पैकीयाचा तगादा लाविला. तो एवज देशकांनीं सदरहू दोनशें लारी आपणांजवळून घेउन मुभेदारास दिल्ल्या. आपण ठिकाणाचा उपभोग करून श्रीची पूजा, अभिषेक, प्रदक्षणा करून, महाराजांस कल्याण चिंतून होतों. दिवाणांतून वर्षासन पावन होतें. त्याउपरी कैलासवामी महाराज राजश्री काकासाहेब कर्नाटक प्रांतें गेले. त्यांचे दर्शनास श्रीधरभट्ट चंजीस गेले. दर्शन घेउन अर्बे वर्तमान विदित केलें. त्यावरून त्यांणीं मनास आणून पूर्वी थोरले कैलासवामी स्वामींनीं पंचवीस होन वर्षासन केलें होतें त्याप्रमाणें करार करून, जाजनी पंचवीस होन एकूण पन्नास होन सालीना वर्षासन करून या प्रांतें राजश्री रामचंद्र पंडित अमात्य होतें त्यांस पत्रें दिल्ली. तीं पत्रें घेउन श्रीधरभट्ट

देशास येऊन पंडित मशारनिल्लेस दिलही. त्यांणीं पत्रें मनास आणून श्रीची पूजा, अभिषेक, प्रदक्षणा सांग होऊन ब्राह्मणांस वर्षासन सुरक्षित चालवें, याकरितां वर्षासनाचा ऐवज रुपये १५० दीडशें करून, त्यापैकीं भंडारीयाबाबत ठिकाण आपले वाडिलांस मिरास करून दिलें आहे त्याची चतुःसीमा करून, जिराईत व बागाईताचा आकार रुपये ५० पन्नास करून वर्षासनाचे ऐवजीं दिल्या. बाकी शंभर रुपये शेतवाडे महालीं आपलीं शेतें आहेत त्या ऐवजीं महालानिहाय मिळोन रुपये शंभर दिले होते, त्याप्रमाणें चालत आहे. आपण श्रीची पूजा, अभिषेक, प्रदक्षणा करून स्वामींस व स्वामींच्या राज्यास कल्याण चिंतून आहों. महाराजांनीं याप्रमाणें पत्र करून देऊन चालविलें पाहिजे, ह्मणून विनंति केली. व तीर्थरूप राजश्री कैलासवासी स्वामींची व रामचंद्र पंडित अमात्य यांची पत्रें होती तें विदित केलीं. त्यावरून मनास आणितां, वेदमूर्ति श्रीधरभट यांचे पुत्र व नातू श्रीची पूजा, अभिषेक व प्रदक्षणा करून स्वामींस व स्वामींच्या राज्यास कल्याण चिंतून आहेत. यास वर्षासन दिल्याप्रमाणें चालोन श्रीची सेवा व्हावी हें स्वामींस परम अवश्यक, यास्तव यास पूर्वीं वर्षासनाचे ऐवजीं बाग, ठिकाण, वाडा, गणेशपुळें याची चतुःसीमा करून मिरास करून दिलही आहे, त्याचे रुपये पन्नास प्रमाणें चालत आहे; व शेतें वाडे, महालीं वेदमूर्तीच्या कुणवाव्यापैकीं व महालनिसवत रुपये शंभर पेशजी नेमून दिले आहेत; त्याप्रमाणें करार केले असे. तरी तुझीं सदरहूप्रमाणें वर्षासन भट गोसावी यांस चालवून श्रीची पूजा, अभिषेक व प्रदक्षणा सांग चाले तें करणें. सदरहू दीडशें रुपये वर्षासन यांस व यांचे वंशपरंपरेनें चालवणें. या पत्राची प्रती लेहून घेऊन हें पत्र भोगवटीयास यांजवळी परतोन देणें. येविशीं पत्र राजश्री संभाजी आग्रे यांस १.”

एकूण पत्र एक देणें.

४२ हरजोशी विन बहिरव जोतिपी यांस जुन्या ऐवजीं दिलेलें नवें वृत्तिपत्र.

यादी हरजोशी विन बहिरव जोतिपी, वास्तव्य कसवे गोहागर, तर्फ मजकूर, प्रांत दाभोळ यांणीं स्वामींसनिध किल्ले सातारचे मुक्कामी येऊन विदिब केले कीं, कसबा मजकूर देखील देहाय तर्फ मजकूर येथील जोतिपपणाची वृत्ति पूर्वींपासून आपली आहे; वडील वडिलांपासून अनुभवीत आलों आहों. विजापुरीं अदिलशाहा पातशाही करीत होते, ते मुदतीस सुलतान महंमुदशाहा व अल्ली अदिलशाहा पातशाही करीत असतां, आपले वडिलांस वृत्ति येणें-प्रमाणें करून देऊन फर्मान करून दिलें.

लारी दाभोळी ८०॥.

आगर ठिकाणें ५.

भातशेतें ठिकाणें २१.

येणेंप्रमाणें पातशाहांनीं दिलेप्रमाणें आपले वडील अनुभवीत होते. त्यासी महाराज राजश्री थोरले कैलासवासी स्वामींनीं पातशाही मुलूक कबज करून स्वराज्य केले. त्यांणींही सदरहू वृत्ति

करार करून आपले वडिलांस दिली. तेणेंप्रमाणें अनुमतीत होते. त्यावरी महाराज राजश्री थोरले कैलासवामी स्वामी यांणी स्वराज्यांत बटाईचा तह केला. ते समर्थी मुलुखाचे जमिनीची पाहणी करून दस्त जमिनीचा आकारला. त्यापामुन वृत्ति आमानत केल्या होत्या. आपले वडील सहकुटुंब वाराणसी यात्रेम जाऊन काशीवास करून राहिले. तेथून आपले चुलते जगन्नाथ जोतिषी बिन भास्कर जोतिषी, वाराणसीहून येऊन, राजश्री आवा स्वामी कैलासवामी यांची भेटी रायगडी घेतली. मद्रहू आपले वृत्तीचा प्रसंग राजश्री जवळी केला. त्यावरून राजश्रीनीं राजश्री मोरेश्वर पंडितराव यांसी आज्ञा केली जे, यांची पूर्वील वृत्ति जमीन आहे ती आमानत होऊन पाहणीमुळें दस्त आकार जाय आहे. तेणेंप्रमाणें पूर्ववत् आगर ठिकाणें ९ पांच व भातशेतें ठिकाणें २१ एकवीस यांचें वृत्तिपत्र आपले मुद्देंनें करून देणें. त्यावरून पंडितरायांनीं पत्र करून दिल्लें आहे. त्यावरून कित्येक वर्षे आपले वडील वृत्ति अनुमतीत होते. अलीकडे धामधूम प्रसंग बहुतच जाला. त्यामुळें मुरळीत चालत नाही. ऐशाम पूर्वील-प्रमाणें वृत्ति, पंडितराव यांचे पत्राप्रमाणें करार करून देऊन, आपणांस पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें चालविलें पाहिजे, बरहुकूम पत्र, पंडितराव तपशील प्रमाणें म्हणून. त्यावरून मनाम आणून, तुम्ही थोर ब्राह्मण, जोतिषी. सिद्धांतवक्ते, तुमचें चालविलीयांनें श्रेयस्कर आहे जाणून, स्वामी तुम्हांवर कृपाळू होऊन, पंडितरायांचें पत्र तुम्हांजवळी आहे तेणेंप्रमाणें वृत्ति जमीन आकारमहित तुम्हांस व तुमचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें करार करून देऊन, हें पत्र करून दिल्लें असे. तरी ठिकाणें, आगर व भातशेतें आपले दुमाले करून घेऊन, वंशपरंपरेनें अनुम वून सुस्तरूप राहणें पत्रें:—

१ मुख्य वृत्तिपत्र हरजोशी यांचे नांवें.

१ देशमुख व देशपांडे महात्माहाय, प्रांत दाभोळ.

१ देशाधिकारी व वर्तमानभावी महात्मा गांव शेतें, आगर ठिकाणें, तपशील देहून.

८ देशमुख, देशपांडे व मोकदम महात्माहाय यांस पत्रें गांवगत्ता. तपशील पंडितरायांचे पत्नी आहे, तेणें प्रमाणें लिहून तपशीलवार पत्रें.

११

१ कान्होजी आंग्रे तपशीलवार, तर्फे गोहागर, पंचनदी, जालगांव, बेथी, हवेळी.

१ विठोजी शिर्के तपशीलवार, मावडें, बेळंब, चिपळोज.

१३

एकूण पत्रें तेरा देणें."

४३ दादंभट विन नरसिंहभट वगैरे यांस जुन्या ऐवजीं दिलेलें नवें वृत्तिपत्र.

“वेदमूर्ति राजश्री दादंभट विन नरसिंहभट व यांचे पुतणे नरसिंहभट विन पुरुषोत्तमभट ऋग्वेदी, गोत्र काश्यप, सूत्र आश्वलायन, उपनाम मंगळवेढे, उपाध्ये व जोतिषी तर्फ खेड, मामले दाभोळ, यांणीं हुजूर सातारीयाचे मुक्कामीं येऊन विदित केलें कीं, कसवे खेड व चाकालें, तर्फ मजकूर येथें आपल्या वडिलांस पूर्वीं विजापूरच्या पातशहा यांहीं इनाम दिल्लें वितपशीलः—

कसबा खेड शेते.	मौजे चाकालें.	महाल मीठ बंदर व
१ सोनारशेत.	१ चौखंडें.	जकात कसवे मज-
१ बांबूची काठी.	१ सेमशेत.	कूरपैकीं दररोज लारी
१ ध्वजेची काठी.	—	४२ निमे मोईनप्रमाणें
३	२	सालीना लारी दाभो-
		ळी ४५.

एकूण ठिकाणें पांच व लारी पंचेचाळीस इनाम पूर्वींपासून चालत होतें. त्यास महाराज राजश्री थोरले कैलासवासी यांसी राज्य कवज जालें, तेव्हां संपूर्ण वृत्ति, इनाम अमानत केली. त्याउपरी राजश्री, किल्ले रायेरीस सिंहासनारूढ जाहले. ते समयीं आपले पिते वेदमूर्ति राजश्री नरसिंहभट विन रामचंद्रभट मंगळवेढे दर्शनास गेले. तेव्हां हे थोर भले ब्राह्मण देखोन यांसी कितेक दानद्रव्य महाराज देत होतें, परंतु यांणीं मान्य न केलें. तेव्हां राजश्रींनीं काय हेतु आहे म्हणून पुशिलें. ते समयीं आपल्या पित्यांहीं विनंति केली जे, आपणांस अदलशाहा यांणीं इनाम दिल्लें आहे, तें करार करून वृत्तिपत्रें करून देवावीं म्हणोन. ते गोष्टी सिंहासनीं असतां मान्य करून हस्तोदक ते क्षणीं दिल्लें. त्याप्रमाणें चालत आलें. त्यास तांत्रांची धामधूम अलीकडे जाहली, त्यामुळें देशाचा नाश जाहला. तेव्हां वृत्तिपत्रें होती तीं गेलीं. तरी स्वामींनीं पुन्हां नूतन पत्रें करून दिल्लीं पाहिजेत, म्हणून विनंति केली. त्यावरून मनास आणितां, कैलासवासी महाराजांहीं यांस पत्रें करून दिल्लीं होती हें यथार्थ; भोगवटाही चालत आला आहे; हल्लीं वृत्ति अनुभवीत आहेत. याप्रमाणें मनास आणून येविषयीं हल्लीं राजश्री पंतप्रतिनिधी यांनीं पत्रें करून दिल्लीं होती तींही यांनीं दाखविलीं, ऐसें मनास आणून सदरहूप्रमाणें करार करून नूतन पत्र सादर केलें असे. इनाम वितपशीलः—

कसवे खेड ठिकाणें ३.	मौजे चाकालें शेते २.	महाल मीठ बंदर
१ सोनार शेत.	१ चौखंडें.	व जकात कसवे
१ बांबूची काठी.	१ सेमशेत.	मजकूरपैकीं दर-
१ ध्वजेची काठी.	—	रोज लारी ४२ अर्ध
३	२	मोईनप्रमाणें साली-
		ना लारी ४५.

येणेंप्रमाणें कसवे येथें ठिकाणें तीन व मौजे चाकले ठिकाणें दोन, एकूण ठिकाणें पांच व भीठ बंदर व जकातपेकीं माळीना लारी दाबोळी पंचेचाळीस, पुर्विामून चालिल्या-प्रमाणें करार करून, हें वृत्तिपत्र सार केळें असे. तरी यांमी व यांचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेन ठिकाणें व ठिकाणावरील वरकस जमीन देखील ठिकाण मर्यादेतील निर्वाणितेप नव्ह, तरु, पाषाण आदिकरून हल्लीपट्टी व पेस्तरपट्टी खेरीज हक्कदार करून चालवीत जाणें. भट गोसावी वृत्तीचे लागवडीवद्दल शेतकरी ठेवितील. त्यास ठाण, वर, द्रका, वेठ, बेगार व आडशेरी व खरीपी कुलकानु चाबती हरएक उपसर्ग यांचा तगादा न करणें. प्रतिवर्षी नूतन पत्राचा आलेप न करणें, या पत्राची प्रती लेहून घेउन हें पत्र भोगवटीयास परतोन भट गोसावी यांजवळ देणें. मुदामत चालत अमिलें तरी त्याप्रमाणें चालवणें लागून पत्रें:—

१ देशाधिकारी यांस.

२ गांवकरी यांस.

१ जमीनदाराम.

४

एकूण पत्रें चार देणें.”

४४ रामचंद्रभट चिन केशवभट पंडित यांस जुन्या पत्रांची दिलेलें नवें दानपत्र.

“यादी वेदशान्त्रसंपन्न राजश्री रामचंद्रभट चिन केशवभट पंडित, उपनाम पुरोहित, गोत्र कौशिक, ऋग्वेदी, वेदाध्याई, सूत्र आश्रयायन यांणीं स्वामीमंनिष किल्ले सातारचे मुक्तामी घेउन विदित केळें की, आपले पिते राजश्री केशवभट पंडित, महाराज राजश्री थारले कैलासवामी स्वामीमंनिष होते. त्यांचे हातून दानाध्यक्षपणाचें प्रयोजन महाराज घेत होते. त्याउपरी राजश्री कैलासवामी स्वामीमंनिष होते. कैलासवामी स्वामीही दानाध्यक्षपणाचें प्रयोजन घेउन चालवीत होते. कैलासवामी स्वामीनीं आपले तीर्थरुपाचे मुखें रामायण पुगण श्रवण केळें. त्यावरून संतुष्ट होउन पुराण श्रवणाची मांगता व्हावी लागून दक्षणा भुमिदान देहाय ताळुके संगमेश्वर, प्रांत राजापूर येथें कोंड ६ व शेते ठिकाणें ३ एकूण भुमि महामुळ दाबोळी लारी १६०० सोळाशेंचें भुमिदान थारावत देउन, राज्याभिषेक शके ११ (शालिवाहान शके १६०६) रक्ताग्निनाम संवत्सर, पौष शुद्ध चतुर्थी, सोम-वासर दानपत्र करून दिल्लें आहे. त्यावरी राजश्री राजाराम काका स्वामी यांसनिष आपले पिते होते. त्यांनीं दोन्ही गांव व प्रांत राजापूर उनाम थारावत दिल्ले आहेत व वाडी मोतारि, मौजे भोगांव, तर्फे भोगांव, प्रांत पन्हाळा हेही आपणांस मातोश्री ताराबाई यांणीं इनाम देउन पत्रें करून दिल्लीं आहेत. तीं पत्रें स्वामीनीं मनास आणून आपली पत्रें करून देउन आपणांस चालविलें पाहिजे चितपशील:—

महाराज राजश्री कैलासवासी स्वामी
यांणीं रामायण पुराण श्रवणाचे सांगतेस
दक्षणा भूमिदान कोंड व शेते, ठिकाणे
देहाय तालुके संगमेश्वर, प्रांत राजापूर.

- १ कोंड कुळे.
- १ कोंड विसूत.
- १ कोंड केवळे.
- १ कोंड फणसवर्ण.
- १ कोंड तुरव.

५

- ३ शेते ठिकाणे.
- १ शेत वाणी.
- १ शेत कोडीई.
- १ शेत सरद.

३

भूमि दाभोळी लारी १६००.
दानपत्र शके १६०६ रक्ताक्षि
[नाम] संवत्सर.

राजश्री राजाराम काका यांणीं दिल्लें
आहे धारादत्त. देहाय प्रांत राजापूर.

- १ मौजे पलचुरी, वाडी मोताई, मौजे
- तर्फ फुणगांव. भोगांव, तर्फ बोरगांव १.
- १ मौजे पुरीये, मातुश्री ताराबाई
- तर्फ देवळे. यांणीं ग्रहणीदानपत्र

२

भावनाम संवत्सर

दिल्लें शार्वरी संवत्सर,
भाद्रपद वद्य आमा-
वास्या.

वैशाख बहुल दशमी,
मंदवासर.

आभिषेक श्रावणमास-
श्रीसप्तेश्वर देव कसबा संग-
मेश्वर येथील अभिषेक
आपणांस दिल्ला आहे.

कैलासवासी स्वामींनीं
दिल्ला आहे तेणें [प्रमाणें]
चालवणें म्हणून पत्रें.

- १ महालास.
- १ जिल्हेकरी.

२

एकूण भूमि कोंड पांच व शेते ठिकाणे ३ एकूण भूमि दाभोळी लारी सोळाशें व
देह दोन्ही व वाडी एक याचीं राजपत्रें आपणांजवळी आहेत. हीं मनास आणून आपलीं
पत्रें करून चालविलें पाहिजे ह्मणून. त्यावरून मनास आणून पूर्वी वडील राजश्रीचीं पत्रें
पाहून तुझीं पुरातन स्वामींचे, तुमचें चालवणें आवश्यक जाणोन, स्वामी तुझ्यांवी कृपाळू
होऊन सदरहूप्रमाणें कोंड ठिकाणे ५ पांच व शेते ठिकाणे तीन एकूण भूमि लारी दाभोळी
सोळाशें व देह दोन्ही व वाडी एक येणेंप्रमाणें तुझ्यांस करार करून देऊन, हें पत्र
तुझ्यांस करून दिल्लें असे. सदरहूप्रमाणें आपले दुमाले करून घेऊन तुझीं व तुमचे
वंशपरंपरेनें अनुभवून सुखरूप राहणें येविशीं पत्रें.

१ राजश्री रामचंद्र पंडित यांचे नांवें.

२ देशाधिकारी.

१ प्रांत राजापूर.

१ प्रांत पन्हाळा.

—
२

३ देशमुख व देशपांडे.

१ तालुके संगमेश्वर.

१ तर्फे देवलें.

१ तर्फे फुणगांव.

—
३

९ कित्तापत्रें.

९ कोंड गांवगन्ना.

३ शेते ठिकाण गांव.

—
१५ ८

१ वाडी मोताई, मौजे भोगांव, तर्फे बोगगांव, प्रांत पन्हाळा.

२ आभिषेकाविशीं पत्रें.

—
१७

जमींदार.

देशाधिकारी संगमेश्वर.

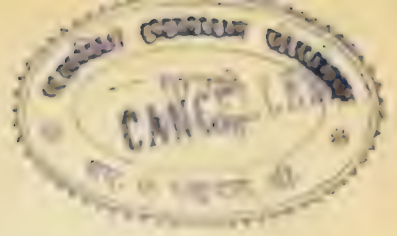
श्रीमत्सेश्वर, कमळा संगमेश्वर येथील.

एकूण पत्रें सत्रा देणें,

—
४५ गोसावी महंत यांची मठाकरितां इनाम जमिनीबद्दल विनंतिपत्रें.

यादी राजश्री तपोनिधी केवळभारती गोसावी महंत यांचे शिष्य पट्टाधिकारी शंकरभारती गोसावी महंत मठ वास्तव्य, मौजे केंजळ, संमत हवेळी, परगणे वाई तुमचे बावें देशमुख, देशकुळकर्णी परगणे मजकूर यांनीं हुजूर येउन विनंति केली कीं, गोसावी यांचे मठ पुरातन, केवळभारती यांनीं, मौजे मजकुरी मठ बांधोन समाधिस्थळ व मठ करून, अनुष्ठान करून बहुत थोर तपस्वी होते. ते स्थळीं शंभर वर्षे जाह्न्यावरी समाधोन राहिले * * * असतां, जे वगृती भोरळे कैलासवामी यांनीं वाईचा कोट कवन करायास वेढा घालून घेतले, ते वेळेस महंत यांचे दर्शनास जाउन त्यांची भेटी घेउन प्रसाद दिले. बोलिले जे, “कोट वाईचा आपण तुझांस दिल्हा.

तुम्ही कार्यसिद्धी जाहलीयाउपरी आपणांस एक स्थळ अनुष्ठानास एकांत करून देणें.” त्यांस महाराज बोलिलें कीं, “कोट हस्तगत जाहलीयाउपरी जें स्थळ मागाल तें देऊं.” ते प्रसंगीं गोसावी यांस कोट हस्त (गत) जाहलीयाउपरी गोसावी यांनीं स्थळ मागितलें. डोंगर धामणा, संमत हवेली त्याचे माथां जमीन वैराण कोकस्थान आहे. तेथें मठ बांधायास एकांत स्थळ अनुष्ठान आहे. त्यापैकीं एक चावर १ जमीन मठाभोंवती इनाम करून मागितली. सनद होण्याची तों महाराज उत्तीर्ण उठोन गेले. ऐसीयास गोसावी जिवंत असतां सनद जाहली नाहीं. त्यांचे हेतु मठ डोंगरावर बांधायाचा होता. हल्लीं त्यांचे शिष्य शंकरभारती त्यांचे नांवें कृपाळू होऊन सदरहू इनामाची सनद करून दिलीयानें ते स्थळीं मठ बांधोन, मठाभोंवती जी जमीन कीर्दीची निघेल, ती मेहनत करून काढून कीर्देचा बाग, बागशाई करून मठ बांधोन, स्वामींच्या राज्याचें कल्याण चितून, अनुष्ठान करून, एक चावर जमीन अनुभवून राहतील. तरी त्यांस सनद, राजपत्र, सुभेदारांचे नांवें व वृत्तिपत्र ऐशीं दोन्ही पत्रें देविलीं पाहिजेत. २.

प्रकरण ५ वें.

संभाजी, राजाराम व दुसरे शिवाजी महाराज यांच्या वेळचे कागद.

१ दत्ताजी केशवजी पिसाळ यांस दिलेल्या वतनाची सनद.

“स्वामिंश्री राज्यभिंगेक शके १० सधिराहारी [नाम] संवत्सरे, पौष्य महळ १२ द्वादशी. गुरुवामरे सत्रियकुटावतंस सिंहासनाधीश्वर श्री राजा शंभु उन्नपति स्वामी यांणीं राजेश्री विठ्ठल शंकर देशाधिकारी, प्रांत जावरी यांसी आज्ञा केवी ऐसीजे: — दत्ताजी केशवजी पिसाळ देशमुख, वर्तु जोरवोरें यांसी, केशववामी स्वामीनीं हक, वतन कळन दिव्हें आहे. त्याप्रमाणें हें वर्षास मोईनप्रमाणें चालव आहे. हल्लीं कुमुर देवीं म्हणून कळों आहेत. तरी हे दिवसांत गनीम कोकणांत पेशक. या प्रसंगें हशमाचा जमाव करावया देशमुख मशागनिव्हेम आज्ञा केवी असे व पुढें किंतेक काम यांचे हातून वेगें असतां, उगेच माणूस दिव्यार करावें आणि स्वामीकर्याचा नाश करावा, हे कोण करकुनी ! हे गोष्टीनें स्वामीचा तरी फायदा ! तरी ते कौडीइतकी गोष्ट नाही. ऐसें असतां असें कराव्यास गरज काय ! या उपरी तरी देशमुख एकंदर रंजीस न करणें. त्यांचा हक जो साळावादप्रमाणें चालला आहे. तेंगेंप्रमाणें तुम्हीही चालवणें. कुमुर कौडीइतकी न करणें. पुढें बोमाट आल्यास स्वामी तुमची भीट भरणार नाहीत. हे नमस्त समजणें. लेखनाळकार. ”

२ कचेवरभट विन भिदेवरभट ब्रह्म यांस दिलेलें इनामपत्र.

“स्वामिंश्री गुप शाहिबाहन शके १६७७ कोवतनाम संवत्सरे, माघ शुद्ध ७ सप्तमी बुधवार ते दिनीं देशाधी राजेश्री कचेवरभट विन भिदेवरभट ब्रह्म उपाध्ये. कसेचे चाकण यांसी:—येमाजी बलद संतार्जी व विठोजी बलद बाबजी देशमुख व नारोजी चंदरम व बाळाजी बापुजी देशपांडे व समस्त मोकदम, देहाय परगणे मजकूर, देहात अनुक्रमें नमस्कार, मुनसन १७९२ सीतसन (फासली) कारणे आत्मसंतोषे पत्र देहून दिव्हें ऐसीजे:—ताउमजकुरी पजेन्य मुनलक गेल्या. या निमित्त्ये कळेदार व कौजदार साहेबी आम्हांस फरमाविले की, पारुस गेल्या या कारणे कसेचे मजकूरचे, परगणे मजकूरचे, समस्त ब्राह्मण मेळवून, अनुष्ठान करवून, पजेन्य पोटें ऐसें करणें. त्यावरून समस्त ब्राह्मण मेळवून, जवारा दिव्य अनुष्ठान केवें. परंतु पजेन्य न पोटें. त्यावरून समस्त ब्राह्मणांनीं स्यांकी केवी की, आमचे मुख्य म्हणत त्यांस आम्हांमध्ये आणिचे पाहिजे. त्यावरून स्वामीस आम्ही अनुष्ठानाच्या ब्राह्मणांत वेऊन आलों. त्यास स्वामीनीं उत्तर दिव्हें की, या ब्राह्मणांस आज्ञा देणें. आणि हनुमंताच

देवळी आनंदगिरीचे मठी हरीकथेस मंडप देणें. कथा परमेश्वराची करूं व देवाचा धांवा करूं म्हणजे पर्जन्य पडेल. संशय नाही. ऐसी स्वामीं प्रतिज्ञा केली. त्यावरून आपण समस्त मिळोन हरीकथेचें साहित्य केलें. स्वामींनीं कथा आरंभितांच, पर्जन्य अहोरात्र पडला. पुरें पुरें केलें. आम्ही समस्त सुख पावलों. त्यास स्वामींचे कांहीं उतराई जालें पाहिजे. म्हणून कसवे मजकूरी, व परगणे मजकूरी, दर गांवास टकाशाई एक व धान्य केली मण ४१ एक येणेंप्रमाणें करून दिधलें. ऐसें पुत्रपौत्रांहीं वंशपरंपरेनं हरदरसाल पाववीत जाऊं. यासी अन्यथा करूं अथवा आमचे वंशपरंपरेचा होऊन पुढें अन्यथा करील, त्यास श्री-ची व कुल-स्वामींची व आपल्या पूर्वजांची व ब्राह्मणांची आण असे. हें पत्र लेहून दिधलें सही. तारीख ९ माहे रविलावल. ”

३ श्रीदेव चिंचवडकर यांस इनाम गांव दिलें त्याची सनद.

“स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके ११ रुधिराद्वारी नाम संवत्सरे, माघ शुद्ध ९ पंचमी, इंदुवासरे, क्षत्रियकुलवतंस सिंहासनाधीश्वर श्रीराजा शंभु छत्रपति यांणीं राजश्री देशाधिकारी व देशलेखक प्रांत पुणें वर्तमान व भावी यांसी आज्ञा केली ऐसीजे:—श्रीदेव स्वामी वास्तव्य मौजे चिंचवड, प्रांत पुणें, बागा व इनाम कारकीर्द निजामशहा व मलीकंबर व कारकीर्द आदिलशहा व राजश्री महाराज साहेब व कैलासवासी स्वामी कारकीर्द दर कारकीर्द चालत आलें आहे. सवत्र श्री स्वामी मौजे मजकूर पिढी दरपिढी राहोन, अन्नछत्र गरीब गुरीब व फकिर फकिराणा, जो कोणी येतो त्यांस अन्न उदक देत आहेत; याबद्दल गांव इनाम करून दिलहा आहे. तेणेंप्रमाणें आम्हांसही चालवणें अगत्य आहे. तरी तुम्हीं सालावाद चालिल्लें आहे तेणेंप्रमाणें चालवणें. हरदरसाल नूतन पत्राचा उजूर न करणें. तालीक लेहून घेऊन अस्सल पत्र फिरावून देणें. जाणिजे. छ ४ माहे सफर लेखनालंकर.”

४ मोरो विठ्ठल देशकुर्णी यांस नवीन सनद देण्याबद्दल पत्र.

“राजश्री बाबाजी तानदेउ सुभेदार व कारकून, प्रांत पुणें गोसावी यांसी.

अखंडित लक्ष्मी अलंकृत राजमान्य सेवक गंगाधर मोरेश्वर प्रधान, सुहूरसन खमस समानीन अलफ. मोरो विठ्ठल देशकुळकर्णी प्रांत मजकूर हुजूर येऊन विदित केलें कीं, प्रांत मजकुरी आपला हक्क लाजिमा व दस्तमल व कतवा इनामती गांव मौजे न्हावी व जमीन गांवगन्ना व वीरचे वणचराई वनाचा व नावा, टोकरे व झाडझडोरा मदत कदीम चालत आहे, तेणेंप्रमाणें कृपाळू होऊन ताजी सनद सादर केली पाहिजे म्हणून विनंति केली. तरी सदरहू बाबहाय कदीम पासून तागाईत सालगुदस्ता भोगभोगवटा चालिला असेल तो मनास आणून तेणेंप्रमाणें चालिवणें. या पत्राची तालिक लेहून घेऊन अस्सल परतोन देणें. छ २७ रविलाखर. ”

५ बैकटीभट विन काशिनाथभट वाराणशीकर यांस इनाम जमिनीबद्दल सनद.

आज दिवाण कमवे नवलगुंद, तहा मोकदमांनी, कमवे नवलगुंद, कमवे मजकूर मुलमन सात समानीन अल्फ. बरहुतूम सनद मुमा परगणे मजकूर, छ १ मवाळ पैवस्नी छ मजकूर तेथे लिहिले जे, लखवाळिंगपा देमाई मामले तोरगळ यांनी विनंति केली की, गतवर्षी मुलतान तारामोगळ लष्करसमवेत येऊन कमवे मजकुरी मुकाम करून बरे, वाडे व पेट मोडून जाळून तळक केली. त्या बराबरी गांवांत परम साक्षांत देवस्थान होते तेही छिलमिल केले. थोर थोर देवाळये होती, तीही मोडून तळक केली होती. त्या करतां गांवांत मरग मुट्या. माणसें मरू लागली. रगतलोक व दिवाणलोक व वाणी बळुंज गांधी राहेनासे जाहलेबरी, गांवे हुगी चालून आबंतुक देवताचे स्थापन केले. ग्रामदेवस्थानाच्या दिवसापासून पांदरी बसली. त्या दिवसाच्या स्थापनेच्या पुरातन स्पष्टेम मूर्ति होत्या, त्या दुर्गस्थानीं विजिल केल्या. त्यांची स्थापना झाली पाहिजे. महाराज राजश्री महाराष्ट्र राजा आहे. देवस्थाने छिलमिल असो नये. या कारणे देवाळये बांधावी; उरजा चालवावी. ह्यात आपण व स्वामी मिळोन जे करणे ते करित आहो. होतां होईल ते करून, तुने नवलगुंदासारखे गांवांत देवस्थान देवळेच नाहीतसें झाले आहे. ऐसीयाम हुगी चालतेसमयी श्रीदेवस्वामीची स्थापना करावी. देवळे इमारती बांधाव्या. तुने मूर्ति स्थापना करून पूजा चालवावी. नित्य पुराण श्रवण चालावे. त्यास एक भला ब्राह्मण योग्य पाहून दोनी मार इनाम आजरामराहमत करून देऊन पुराण श्रवण चालवें करावे आणि पुढे वरकड देवाची उरजा चालवावी. ऐसे वचन गुंतले आहे. ऐसीयाम वेदमूर्ति बैकटीभट विन काशिनाथभट वाराणशीकर बहून योग्य आणि भले ब्राह्मण आहेत. यांसी श्रीच्या पुराणाबद्दल इनाम चालमात जमीनपैकी हुलमार २ दोनी याम देऊन चालविले पाहिजे. क्षणजे प्रतिदिवशी पुराण, श्रवण सांगतील. तेणेकरून देवस्थानाची स्थापना होऊन शांत होईल. उरजाही चालेल. क्षणजे महाराज राजश्री लखपति माहेबांस हें श्रेय येईल आणि आपणही वचन चालविले असें होऊन, पुढेही गांवाची आबाद मामुरी होईल. पुढे आबंतुक देवस्थान बांधणस उरजा चालविणे ते चालविले पाहिजे. क्षणजे विनंति केल्याबरी, वस्तुता विचार मते ही पाहतां, हिंदुकीची गोष्टी खरीच, या कारणे सदरहुप्रमाणे चालविणे उचित आहे. उदंड खर्चेंच महाराजांचे दरबारांत होऊन जातो, अगर पड जंगलही पडतें. त्यापरीस श्रीचे उरजे अर्पित राजगृहांतून जरी वेच जाहल्या, तरी ज्यांचे नांव त्यांचे पुण्ये महाराज राजश्री लखपति माहेबांस श्रेय येईल. ऐसे पाहून श्रीचे उरजेबद्दल भट गोमाची यांसी पुराणाबद्दल इनाम चालमात पैकी हुलमार २ दोनी मार सर्वमान्य करून दिव्हे असे. कमवेपैकी मशाती लेनीस विवेचा मार ऐसे दोनी मार अजरामराहमत दुमाळा करून देणे. भट गोमाची यांचा भोगवटा आपण व पुतपोची कमावीस करून वेगील, आणि श्रीचे देवळी पुराण सांगून

सुखी असतील. त्याप्रमाणे तुम्ही कारकून हाल व इस्तकवील व नाडगीर कसवे मजकूर ग्रामस्त यांनी चालवणे. साल दरसाल ताजे सनदेचा उजूर न करणे. तालिक लिहून घेऊन अससल फिराऊन देणे. यासी कोणीही हिंदु, मुसलमान जे कोणीही इस्कील करतील, त्यांस आपल्या महाजावाची आण असे. ह्मणोन आज्ञा. आज्ञेप्रमाणे कसवे मजकुरी सदरहू इनाम खालसातपैकीं हुठमार दोनी सालमकूरपासून हद्दमहदूद घालून देऊन सर्वमान्य चालवणे. तालिक लिहून घेऊन अससल सनद इनामदार मजकूरपाशीं परतून देणे. साल दरसाल ताजे मिसलीची उजूर न करणे. छ १ सवाल मोर्तबमुद्द. ”

६ शंकरभट विन तोरणवभट जोशी यांस दिलेलें दानपत्र.

विष्णुशक्तिसमुत्पन्ने शंखवर्णे महीतले ॥

अनेक रत्नसंभृते श्री भूमिदेवि नमोस्तुते ॥ १ ॥

नमस्तुंगी सिरःस्तुंगी चंद्र चामर चारवे ॥

त्रैलोक्ये नगरारंभे मुलस्तंभाय शांभवे ॥ २ ॥

स्वस्तिश्री नृपशालिवाहन शके १६०७ प्रवर्तमाने क्रोधननाम संवत्सरे, आपाढ वद्य अमावास्या, भौमवासरे, सूर्यग्रहणे, पुण्य दिवसे, तद्दिने श्रीमत् यजन याजन, अध्यायन, अध्यापकदान, दानप्रतिग्रह, पट्कर्म, आचरत वेदमूर्ति राजश्री तोरणवभट पुत्र शंकरभट जोशी, अश्वलायनशाखा, मौद्गल्य गोत्र, गोसावी यासीः—शिवजी विठ्ठल मुजमुदार, किल्ले शिकंदरगड उर्फ बदामी. सुहूरसन सीत समानीन व अलफ कारणे ऐसीजे. सूर्यग्रहण महापवणी पुण्यदिनी किल्लेमजकुरी अगस्ती तीर्थी श्रीभूनेश्वरसंनिधानी तुम्ही महा संकल्प विधानपूर्वक सांगितलेवरी मत्पात्र साधुवृत्तीनिष्ठ ब्राह्मण पाहून श्रेयस्व यावे व पुण्यसामग्री संचित व्हावी ह्मणोन आमचे इनाम उमलीगांव मौजे तोरे भास्करापुरी खालसाती जमीनपैकीं किल्ले मजकुराचे शिवेस लागले होते. कजेनवेंची गणेशानजीक मसव पटी .॥. निमे तुह्यांस हद्दमहदूद घालून कुलवाव, कुलकानू, वेठबेगार हुगी हंचवलीं बलुते देखील धारादत्त करून दिले आहे ॥ कलप्राप्ते दाने धनं भूदानं च विशेषतः ॥ सत्पुत्रवंशजो धारा वृत्ति पारा परंपरं ॥ १ ॥ श्रीशैल्ये सप्तमी नयशि सप्तमीः भुप्रदक्षिणं एकविंशति । कासीनां भूदानमधिकं फलं ॥ २ ॥ प्रयागे माघमासेतु कासीवास त्रिभिर्दिनैः ॥ कुरुक्षेत्रं तु यः दर्शनं भूदानमधिकं फलं ॥ ३ ॥ नित्यं भागीरथी स्नानं नित्यं लिंगार्चनं फलं ॥ अन्नदान समं तुलं भूदानमधिकं फलं ॥ ४ ॥ सर्वेषां छेदिता भूरीयो भुंक्ते छेदिते यदि ॥ ततः कष्टांतरोनिचा स्वयं दत्तापहारका ॥ ५ ॥ स्वदत्तं द्विगुणं पुण्यं परदत्तानुपालनं ॥ परदत्तानुहारेण स्वदत्ता निष्फला भवेत् ॥ ६ ॥

भूदानाचें श्रेयस्व विशेष्य पाहून आह्मी सर्वमान्य इनाम करून धारादत्त दिले आहे. तुमचे परमंपर स्नानसंध्या, देवतार्चन, वैश्वदेव, औपासन करून, अहिर्निशी आह्मांस आशी-

बाद येथेच देऊन, कल्याण इच्छून आपली वृत्ति हीदोमामुरी करून, आपला योगक्षेम करून मुली अशिक्षे पाहिजे. या शर्माचार्याने वृत्तिव चतुर्वर्णांचे जन नष्टपण करून इन्कीळ व नवीन कातू जो कोपही करीत, त्यांस त्यांचे कर्णाधमाची व मातृपितृाची आण असे. हें लिहून दिलें दानपत्र सही. "

तारीख २८ माहे सावान.

७ रघुनाथाचार्ये बिन श्रीनिवासाचार्ये यांस जुन्या पेंचर्जी दिलेलें नवें दानपत्र.

"यादी वेदशास्त्रसंज्ञक रघुनाथाचार्य बिन श्रीनिवासाचार्य पेटणकर, गोत्र श्रीधर्म सूत्र आपल्यायन यांगी शास्त्रगर्तनीक झिल्ले सातारा, येथील मुक्कामी स्वामीसंज्ञित येऊन निवेदन केले जे:—पूर्वी राजश्री हरजी राजे महाडीक चंदी प्रांते होते. त्यांणी आमचे तीर्थरूप श्रीनिवासाचार्ये बिन नाहराचार्ये यांसी मुहूरमन समान समानीत अटक. शास्त्रीपाहन शके १६०८ प्रभव नाम संवत्सरे, पौष अमावास्या, रविवार ते दिवशी महोदय पर्वकाळी मौजे अकंड नेटूर, तर्फ अयूर, परगणे त्रिहोळीर, सरकार त्रिणामळ, प्रांत कर्नाटक हा गांव कुलबाब कुलकन जंजी व पुंजी हलीपट्टी व पेन्तरपट्टी व थरपट्टी व बाजे कमविर्नी व झालमहोरा आदिकरून देवाड पाडिले पान येरीज न्यानमान, देवस्थान, इनाम, भट ब्राह्मण व ग्रामस्थ व आगांतुक व बाजे इनामदार तागाईत पूर्वासासून चालत आले असतील ते येरीज करून, वरकड कुलगांव, जळ, तळ, तुण, पापाण निधीनितेप आदिकरून चतुःसीमा-पूर्व मर्यादा थारावून इनाम वंशपरंपरेनें करून देऊन पत्रें करून दिली आहेत. त्याप्रमाणें चालवावे. भोगवडी नवेनेही पत्रें करून देऊन, मौजे मजकूर इनाम अनसवीत आहेत. भोगवडीयाम महाराज स्वामींनी पत्रें करून देऊन वंशपरंपरेनें चालविले पाहिजे. दागउन निवेदन करून, राजश्री हरजी राजे महाडीक यांचे पत्र आणून दानविले. ते मनस आणून, हे बहु थोर सत्पात्र, यांचे चालविळीया असुंकर जाणून, मौजे मजकूर पूर्वी यांसी थारावून इनाम आहे, त्याप्रमाणें स्वामींनी करार करून दिल्या असे. तरी यांभी व यांचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें मौजे मजकूर महरहूप्रमाणें इनाम चालवणे, प्रतिवर्षी नवीन पत्राचा अक्षेप न करणे. या पत्राची प्रति लेहून देऊन हें असाल पत्र भोगवडीयाम यांचेकड परतोन देणें. येथिशी पत्रे:—

१ मौजे मजकूर.

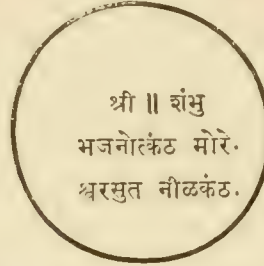
१ देशमुख, देशपांडे.

१ देशाधिकारी व केवळ वर्तमान बाबी.

१ इनामपत्र.

कीर्दीस वार छ २३ रमजान, मुरुसन सलास आर्वेन मया अलफ.

८ चिंचवडचे श्रीदेव यांस उपद्रव न देणेंवद्दल सक्तीचें ताकीदपत्र.

“स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके १४ प्रभवनाम संवत्सरे, श्रावण शुद्ध पष्ठी, गुरुवासरे क्षत्रिय कुलावतंस सिंहासनाधीश्वर श्री राजा शंभु छत्रपति स्वामी यांणी, सुभेदारांनी व जुमलेदारांनी व कारकुनानी व हवालदारांनी व बारगिरानी व अफरादानी व बाजेलष्कर व हुजरात व सुभेहाय व हशम यांसी आज्ञा केली ऐसीजे:—मौजे चिंचवड, प्रांत पुणें हा गांव श्री देव यांकडे चालतों. तेथें आपल्याला कांहीं उपद्रव देऊं नये, अशी पहिल्यापासून स्वामींची आज्ञा. असें असतां तुह्मीं रहदारीस नाहक दरफती करितां. मौजे मजकुरीं उपद्रव देऊन धामधूमही करितां. रयतीकडून गैरसनदी मनास येईल तें मागत होता. क्षणोन कळों आले. तरी या गांवीं तुह्वांला धामधूम कराया काय गरज ? हें ढंग स्वामींसकैसे मानों पाहतात ? याउपरी ही बदराहा वर्तणूक केलीया, तुमचा एकंदर मुलाहिजा होणार नाही. जो धामधूम करील, त्याला स्वामी जिवेंच मारितील. हें जाणून मौजे मजकुरास तसदी न देणें. बोभाट येऊं न देणें. ताकीद असे. जाणिजे लेखनालंकार.”

मर्यादियं
विजयते.

९ नागोजी विन रताजी यांस सरदेशमुखी दिल्यावद्दल वतनपत्र.

“स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके १७ प्रजापतीनाम संवत्सरे, चैत्र बहुल नवमी, मंदवासरे, क्षत्रिय कुलावतंस श्रीराजाराम छत्रपति यांणी, राजश्री नागोजी विन रताजी माने यांसी दिल्लें अभयपत्र ऐसीजें:—तुह्मीं पूर्वीं तांब्राकडे होतात. ऐसीयासी स्वामींचें राज्य क्षणिजे देवताभूमि. या राज्यास तांब्रांचा उपद्रव न व्हावा, महाराष्ट्रधर्म रहावा, स्वामींच्या राज्याची अभिवृद्धी व्हावी, या उद्देशें स्वामींच्या पायासीं एकनिष्ठता धरून, कर्नाटकांत चंदीचे मुक्कामी स्वामींपाशीं आलेंत. येऊन विनंति केली कीं, आपणांस देशांत सरदेशमुखीचें वतन करून दिव्हें पाहिजे वितपशील:—

१ कमथे कामवट देगील बारा बाहीया.

१ कर्याती दहीगांव.

१ कर्याती मांगोळे.

१ कर्याती माळवणी.

१ कर्याती अठपाटी.

१ कर्याती नाशरें.

१ कर्याती ब्रह्मपुरी.

१ कर्याती कासेगांव.

१ कर्याती आकलुज.

१ कर्याती येडापूर.

१ कर्याती मंगळवरे.

१ कर्याती कळडोण.

९

९

एकूण महाल १२ बारा महालचें वतन करून यावया आज्ञापत्र देविलें पाहिजे जाणोन विदित केले. ऐसीयासी तुमी स्वामी सेवेवरी एक चितें वर्तन आहां. तुमांवर स्वामी कृपाळू होऊन नवन सरदेशमुर्तीचें वतन मद्रह बारा महालचें करून दिव्हें असें. तुमी व तुमचें पुत्रपौत्री अनुभवून मुखरूप अमणें. निर्देश समस्त. "

तारीख २१ रजव, सुरुसन इहिदे तिसैन.

१० खंडभट शाळिग्राम यांचें वर्षासन वाढविल्यावद्दल पत्र.

"पत्र वर्षासन वेदशास्त्रसंपन्न राजश्री खंडभट शाळिग्राम आश्रित राजमंडळ, सुरुसन इहिदे तिसैन अल्फ. वेदमूर्ति बहुत थोर योग्य आहेत. यांसी पहिलें वर्षासन एकशें होन करून ठेविलें. ऐसीयाम सालगुद्दनां शेव निजामानें ठाणें संगमेश्वरी वातळें होतें. व सर्जा-खान सातारीयाम वेदा वाळून घेसल्या होता; त्याच्या माळून काडावे हा विचार केला. यावरी वेदमूर्तीनें मुमुहूर्त दिव्हा. त्या मुहूर्ताच राजश्री पंतमचीव जमावानिशीं स्वार होऊन, संग-मेश्वरीच्या ठाणीयावरी गेले. तेथें युद्धप्रसंग करून, गनीम परामवानें पावविल्या. तेथेंच सातारीयाम सर्जाखानावरी लष्करनिशीं गेले. तेथेंही युद्धप्रसंग करून सर्जाखान अगदीं कविल्या देगील पाडाव केला. त्यामुळें कुली मुलुख व किनेक गड, कोट हस्तगत जाले. याम्मव वेदमूर्ति योग्य भले जाणोन, वर्षासन देगील कदीम सरंजामी केली. सालीना होन पादशाही

९०० बेरीजेचें.

कदीम वर्षासन सालीना १०० होन एकूण पांचशें होन सालीना राम.

यासी.

जाजती वर्षासन सालीना होन ४००

यांसी छ मजकुरी पाठवून

एकूण वर्षासन सालीना होन यांसी पांचशें राम केले असेत. इम्नकवीळ छ मजकुरावामुन कदीम व जाजती मिळोन आश्रिताच्या दंडके माहे दरमाहे पावेल. परवानगी हुजूर."

११ अमृतराव विन तुकाराम निंबाळकर यांस देशमुखीवद्दल दिलेलें वृत्तिपत्र.

“स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके १८ आंगिरानाम संवत्सरे, माघ बहुल द्वितीया, भानुवासरे, क्षत्रिय कुलवतंस श्रीराजाराम छत्रपति यांनीं, अमृतराव विन तुकाराम निंबाळकर देशमुख, परगणे फलटण व कर्यात खानापूर व कर्यात सावर्डे यांसी:—

वृत्तिपत्र दिल्लें ऐसेजे, तांत्र अवरंगशहा दक्षणेस येऊन विजापूर व भागानगर हीं स्थळें हस्तगत केलीं. यानंतर स्वामींही कर्नाटक प्रांतांत आले. ऐसीयास तुळीं तांत्राकडे सेवा करीत होता. स्वामींचें राज्य क्षणजे देवब्राह्मणांची भूमि. या राज्याची अभिवृद्धी व्हावी आणि महाराष्ट्र धर्म रहावा, या उद्देशें स्वामींच्या पायाशीं एकनिष्ठता धरून, देशीं स्वामींकडे येऊन, तिकडे एकनिष्ठपणें सेवा केलीयानंतर चंदीस तांत्र येऊन बहुत आक्रम केल्या होता. क्षणऊन देशीहून एक भाव धरून कर्नाटकप्रांतास चंदीस येऊन, तांत्रासीं युद्ध करून पराभवातें पावविल्या. यास्तव तुळांवरी कृपाळू होऊन तुम्हांस तुमचे देशमुखीचे महाल इनाम करून दिल्ले आहेत. बितपशील:—

१ परगणे फलटण.

१ कर्यात खानापूर,

१ कर्यात सावर्डे.

एकूण महाल ३ तीन रास कुलवाच, कुलकानू हल्लीपट्टी व पेस्तरपट्टी झाडझाडोरा पडलें पानसहित खेरीज हक्कदार व इनामदार व देवस्थान करून दिलें असे. इनाम करून दिल्या आहे. तरी तुम्हीं आपले स्वाधीन करून घेऊन सुखरूप असणें. व तुमचे पुत्रपौत्रापि वंश-परंपरेनें अनुभऊन सुखरूप असणें. व सदरहू तिनी महालाचें सरदेशमुखीचें वतन तुम्हांस दिलें आहे. तरी तेंही परंपरेनें अनुभऊन करणें. यासी कोणही अन्यथा करील त्यासी श्लोक:—

स्वदत्तां परदत्तां वा यो हरेच्च वसुंधरां ।

पष्ठि वर्ष सहस्राणि विष्ठायां जायते कृमि ॥

जाणिजे.

१२ श्रीज्ञानेश्वर महाराज यांचे आळंदी येथील समाधीवद्दल आज्ञापत्र.

“स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके १८ प्रजापतीनाम संवत्सरे, भाद्रपद शुद्ध तृतीया, रवि-वासरे, क्षत्रिय कुलवतंस श्रीराजाराम छत्रपति यांनीं, राजश्री बयाजी नारायण देशाधिकारी व लेखक प्रांत जुन्नर यांसी आज्ञा केली ऐसीजे:—श्रीज्ञानेश्वर स्वामींची समाधी मौजे आ-ळंदी, परगणे चाकण, प्रांत मजकूर येथें आहे. या समाधिस्थळीं पूजा पुनस्कार चालिला पाहिजे म्हणून, कैलासवासी महाराज व कैलासवामी मातुश्री जिजाऊ व कैलासवासी राजेसाहेब या त्रिवर्गानीं आपल्याले वेळेस नियत करून दिल्ली. तेणेंप्रमाणें श्री-स्वामींची पूजा सांग चालत आली. त्याउपरी तांत्राचें अवांतराकरितां भोगवटा तुटला आहे. ऐसीयासी पूर्वील मोईनप्रमाणें चालवावें व स्वामींनीं आपलीयाकडू-

५ वें] संभाजी, राजाराम व दुसरे शिवाजी महाराज यांच्या वेळचे कागद. १६९

नहीं विशेष * * * म मोईन करून देऊन, यथामांग पूजा पुनस्कार चालवया [स]
स्वामीनी आज्ञावच करून देविजे पाहिजे. म्हणून मोर्गे भास्कर कुळकर्णी, मौजे मजकूर
बाणी चंईचे मुक्कामी स्वामीसमिध येऊन विनंति केली. त्यावरून मनास आणितां, श्री-
स्वामीचें मिदुस्थान; या स्वर्गी बहून साक्षात्कार आहे; तेथें पूजा पुनस्कार यथामांग चालले
पाहिजेत. यानिमित्त्य पूर्वी केल्यासवामी त्रिवर्ग माहेची पूजेस नियत करून दिवली
आहे. तेथेंप्रमाणें चालवायें. या वेळे स्वामीनी आपल्याकडून मोईन पुजेस करून दिली
आहे. पूर्वील हल्ली एकूण मोईन चितपशीलः—

दररोजीना.

वर्षास श्रीविठ्ठल व रुक्मिणीस वखें.

कैली कोठी मापें. वजनी टकचंदी.

श्रीस्वामीस.

श्रीदेवीस.

४४॥ तांदूळ चारीक. ४४१ डाळ.

< घोतरे.

४ लुगडी.

४४॥ कणीक. ४४॥ तूप.

< शेळ.

४ चोळ्या.

— ४४३ तेल नंदादीप.

—

—

४४१ —

१६

<

नक्त (रुक्ते). ४४४॥

आषाढी व कार्तिकी द्वादशीयास
क्षीराब्धी कारणें.

४८ पानमुपारी
व शाख.

चणीयाची डाळ. वजनी गुळ.

॥ ४ दक्षणा.

कैली कोठी मापें. ४४

१६

—

॥.

कदीम मोईन चालिली आहे बरहुकूम.

जवानी मशारनिलेहें कुळकर्णी मजकूर.

दररोजीना.

वर्षास श्रीस्वामीस व रुक्मिणीस वखें.

कैली. वजनी वजन.

श्रीस्वामीस.

श्रीदेवीस.

४४॥ तांदूळ. ४४॥ डाळ.

४ घोतरे.

२ लुगडी.

४४॥ कणीक. ४४॥ तूप.

४ शेळ.

२ चोळ्या.

— ४४१॥ तेल नंदादीप.

—

—

४४॥ —

<

४

नक्त. ४४२॥

आषाढी व कार्तिकी द्वादशीयास
क्षीराब्धी कारणें.

४४ पानमुपारी
व शाख.

डाळ चणेची वजनी गुळ.

४८ दक्षणा.

कैली.

४२

—

॥.

राजश्री महाराज साहेबांनीं
मोईन करून दिल्ली बितपशीलः—
दररोजीना.

कैली कोठी मापें. वजनी टकबंदी.
४४= तांदूळ. ४४।. डाळ.
४४= कणीक. ४४४९ तूप.
— ४४।।. तेल.
४४= ———
नक्त. ४४।।।९
४२ पानसुपारी व
शाखेस.
४४ दक्षणा.
—
४६

प्रती मोईन.

वर्षास श्रीस्वामींस आषाढी व कार्ति-
व रुकमिणींस वखें. की क्षीराब्धीस.
स्वामींस. देवींस. डाळ चणेची
२ धोतरे. १ चोळी. कैली.।
२ शेले. १ साडी. वजनी टकबंदी
— — गूळ ४१.
४ २

मातोश्री जिजाऊसाहेब यांहीं

नेदादिपास तेल मोईन करून

दिल्लें, वजन टकबंदी ४४।।.

हल्लीं स्वामींनीं आपल्यांकडून पुजेची नियत करून दिल्ली आहे बितपशीलः—

सांप्रत नूतन मोईन.

दररोजीना.

कैली कोठी मापें. वजनी टकबंदी.
४४।. तांदूळ. ४४।। डाळ.

राजश्री छत्रपति कैलासवासी
स्वामींनीं मोईन करून दिल्ली
बितपशीलः—
दररोजीना.

कैली कोठी मापें. वजनी टकबंदी,
४४= डाळ. ४४।. डाळ.
४४= कणीक. ४४४९ तूप.
— ४४।।. तेल.
४४।. ———
नक्त. ४४।।।९
४२ पानसुपारी
व शाखेस.
४४ दक्षणा.
—
४६

वर्षास स्वामींस व रुकमिणींस वखें.

श्रीस्वामींस. श्रीदेवींस.
२ धोतरे. १ साडी.
२ शेले. १ चोळी.
— —
४ २
आषाढी व कार्तिकी क्षीराब्धीस.
डाळ चणीयाची. गूळ वजन.
कैली.।. टकबंदी ४१.

वर्षास श्रीस्वामींस व रुकमिणींस वखें.

श्रीस्वामींस. श्रीदेवींस.
४ धोतरे. २ लुगंडी.

४५१. कर्णीक,	४५१. तुष.	४ शेंडे,	२ चोळ्या.
—	४४१॥ तेल.	—	—
४५१॥	—	८	४
नक्त.	४४२॥	आपादी व कार्तिकी द्वादशीयास	
४४ पानसुपारी		क्षिराब्धी कारणें	
व शाखेस.		डाळ चणीयाची.	वजनी गूळ.
४८ दक्षणा.		कैली कोठी मापें.	टकवंदी
—		.॥.	४२
.।.			

एकूण मोईन दररोजीना कैली कोठी मापें एक पायली व वजनी टकवंदी साडेचार शेर व नक्त रुक्के चोवीस व वर्षास वस्त्रें चोवीस सनगें, व आपादी कार्तिकीस क्षिराब्धीस डाळ चणीयाची कैली कोठी मापें एक खंडी व गूळ वजन चार मण, येणेंप्रमाणें पुजेस मोईन करून देऊन, मौजे अळंदी, परगणे चाकण, प्रांत मजकूरपैकीं देविले असे. इस्तकवील सनद पेंवस्तीपासून सदरहू मोईनप्रमाणें यथासांग पूजा पुतस्कार चालवणें. वर्षप्रतिवर्षीं नूतन पत्राची आपेक्षा न करणें. या पत्राची प्रती लिहून घेऊन, मुख्य पत्र साटाचाद ज्यांपाशीं यावयाचें असेल, त्यांजपाशीं परतोन देणें. जाणिजे निर्देश समस्त."

तेरीख १ जिल्हेन, सुरसुन इसजे.

१३ गुणाजी सांवत व त्यांचे भाऊवंद यांस दिलेलें अभयपत्र.

"मश्रूळ अनाम राजश्री गुणाजी सांवत, पदाती, पंचमहत्वी यांसी, शंकराजी नारायण सचीव, सुरसुन सलास तिमैन अलक. तुम्हीं हुजुर येऊन विदित केलें कीं, धामधुमीच्या प्रसंगीं आपण श्रीभिनाशंकराच्या डोंगरी होतो. त्यांसी कोरीगड कुळाचेकरांनीं व राजश्री सोनजी फर्जेद यांकडील लोकांनीं हस्तगत केला. हें वर्तमान आपणांस कळेलें. त्यावरी आपणही जमाव करून, किल्ले भिंदगड हस्तगत केला. गनीम मारून काढिला. गडावरी शिल्पक मनास आणितां. नागली दीड मण होत्या. हें वर्तमान * * * जुन्नरकर गनिमास कळेलें. त्याजवरून अलीबेगा जमावनिशीं जुन्नरीहून स्वार होऊन, भिंदगडचे माचीस येऊन, वेढा घालून बसला. खालीं स्वारी शिकारी करावी, तरी मार्ग एकंदर चोळना. गडावरी तो सामान एका दिवसाचें नाही. ते समयीं आपण भिंदगडीहून स्वार होऊन जमाव करणें. सोनजी फर्जेद कोरीगडास होते. याजवळीं आलों. वर्तमान सांगितलें. वेढा माराया कारणें जमाव मागितला. त्यांसी मशारनिव्हेहनीं जमाव यावयासी अनमान केला. मार्गे अलीबेगा याणें गडावरी लोक होते, त्यांसी राजकारण केलें. आमचा भाऊ राजजी सांवतही होता. त्यासी पांचशें रुपये देऊं केलें. लोकांनीं भशावयासी नाही, याकरितां धीर सोडिला. याकरितां

पांचशें रुपये घेऊन, गड घावा ऐसा निर्वाह केला. अलीबेगा यांसी केला. त्यावरी त्याणें पांचशें रुपये गडावरी पाठऊन कौलगड घेतला. आम्हांकडील लोक वरले. राजजी धरून नेला. पांचशें रुपये फिरोन घेतले. आणि राजजीस दस्त करून हुजूरस नेला. आपण सोनजी फज्द यांचा निरोप घेऊन गडास गेलों. तों गड मोग-लांनीं घेतला. ऐसें वर्तमान कळलें. तेव्हां तेथेंच राहिलों. राजजीस दोनी रात्रपावेतों अद-बखान्यांत ठेविले होते. त्याउपरी प्रयत्न करून, राजजी सोडवून आणिला. ऐशासी राजश्री चांदजी कदम स्वामींनीं मन इहिद्देमध्ये स्वारीस त्या प्रांतांत पाठविलें होते. त्या समयीं आपण सिंदगडचें राजकारण करून, सिंदगड हस्तगत केला. ऐशासी पूर्वीं पांचशें रुपये घेऊन, गड गनिमास दिल्या, त्याचा लौकिक जाला आहे. याकरितां राजजी सांवत शक धरीत आहे. करीणा तो ये जातीचा आहे. येविषयीं काय आज्ञा केली पाहिजे ? म्हणून विदित केलें. ऐ-शासी गनिमानें गडास वेढा घातला. गडावरी भक्षावयासी नव्हतें. ते समयीं गनिमानें हुजूर भरोन दगा दिल्या. ये गोष्टीचा अन्याय तुमचा काय आहे ? हल्लीं तुम्हीं व राजजी सांवत व वरकड तुमचे भाऊबंद एकनिष्ठतेनें सेवा करीत आहांत. तुम्हांस ये गोष्टीचा अन्याय ला-गणार नाही. येविषयीं समाधान असो देणें. छ ६ सवाल. परवानगी हुजूर. ”

१४ श्री नारायण देव चिंचवडकर यांस इनाम गांव दिला त्यावद्दल सनद.

“स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके १८ प्रजापतीनाम संवत्सरे, फाल्गुन बहुल त्रयोदशी, मंदवासरे, क्षत्रिय कुलावतंस श्रीराजा छत्रपति यांणीं. राजश्री देशाधिकारी व लेखक वर्त-मान व मावी, प्रांत पुणें यांस आज्ञा केली ऐसजिजे:—श्रीमोरोबा गोसावी देव यांचे पुत्र,

श्री राजाराम
नरपति हर्षनिदान
मोरेश्वरसुत नीळ-
कंठ मुख्य प्रधान.

श्रीलक्ष्मि
नृहरि प्रांते
मुद्रानाराज
जन्मना: ॥ राजा-
राम प्रतिनिधे
प्रल्हादस्य विराजेत

श्री नारायण गोसावी देव, वास्तव्य चिंचवड, हे बहुत थोर, साधु, मंगलमूर्तीचे वरदायक, अनुष्ठाननिरत, सत्पुरुष योगेश्वर, बहुत प्रसिद्ध, यांचा महिमा अपार आहे. ऐसें स्वामीनें जाणून, श्रीप्रीत्यर्थ नूतन इनाम मौजे चिंच-वड, तर्फ*** परगणे मजकूर देह १ एक कुल-

बाव, कुलकानू हल्लीपट्टी, पेस्तरपट्टी, जल, तरु, पापाण, निधिनक्षेप, झाड झाडोरा पडलें—पानसहित गांव चतुःसीमा भूमि सर्वमान्य दत्त करून दिवला असे. हा गांव देव गोसावी यांचे स्वाधीन करून, यांस व यांचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें सुरक्षीत गांव इनाम चालवणें. वर्ष प्रतिवर्षीं नूतन पत्राची अपेक्षा करीत नव जाणे. या पत्राची प्रती लिहून घेऊन, मुख्य पत्र यांजपाशीं देणें. जाणिजे निर्देश समक्ष.”

तारीख २६ जमादिलाखर, सन इसजे.

मर्या-
दयं विरा-
जते.

१५ शंकराजी विन मकाजी वारगे यांस सरदेशमुखी वतनावडल वृत्तिपत्र.

“स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके १२ आंगिरानाम संवत्सरे, श्रावण शुद्ध सप्तमी, भानु-
वासरे, क्षत्रिय कुळावतंस श्रीराजाराम उन्नपति यांणी, शंकराजी विन मकाजी वारगे यासी
दिल्लें वृत्तिपत्र ऐसीजें:—तुम्हीं पूर्वी तांत्राकडे होतेन. त्याजरी स्वामीच्या पायासी एकनिष्ठता
धरून सन इहिदे मध्यें नंदीचे मुळामें स्वामीकडे आलेती. येऊन सेवा एकनिष्ठपणें करितां,
छप्करपणाची हद्द जैसी होती तैसी केळी. दर भांडणी मोगवामी गांठी घालून, बरी जुंजें
दिल्ली. त्याजवळून तुमच्या शिपाईपणाम स्वामी मानवान, तुळांबरी कृपाळू होऊन, तुळांस
नूतन वतन सरदेशमुखीचें करून दिल्लें. महाल ३ वितपशीत:—

कर्याती निममोट १. कर्याती माइणी १. कर्याती विटें १.

कर्याती तीन राम येथील सरदेशमुखीचें वतन करून, अजरामरहामत दिल्लें असे. या
वतनास हक, लाजीमा मळबाद जो चायिदा असेत, तेंगेंप्रमाणें तुम्हीं व तुमचे छेकराचे
छेकरी अनुपऊन सुखर अमणें. एकनिष्ठपणें सेवा करीत जाणें. यास जो कोणी हिड्डा
हरकत करील, त्यास गोहत्या, ब्रम्हहत्येचें पातक आहे. व च्छेळास मोराची आण असे.
जाणिजे. निदेश समस्त.

तारीख ९ जिल्काद, सुरमन मळाम निमन. अलफ. ”

१६ चिंचवडकर देव यांस माणगांव इनाम दिल्यावडल सनद.

“राजश्री काकाजी नारायण सुभेदार व कारकुनहाल व इस्तकवल प्रांत मावळे,
तालुका छेहगड गोसावी यांस.

॥ अवंडित लक्ष्मी अलंकृत राजमान्य सेवक शंकराजी नारायण, नमस्कार. सुर-
मन आत्री निमन अलफ. श्री देव वामन्तय चिंचवड यांचे आशीर्वादे, महाराज राजश्री उन्न-
पति स्वामीची राज्याभिवृद्धी जाहली. हें देवब्राम्णणांचें आशीर्वादाचें राज्य. याकरितां मौजे
माण. तर्फे कर्यातमावळ, हा गांव कुळबाव कुळकानु. नेरीज हकदार व इनामदार इनाम
दिल्ला असे. तरी मौजे मजकूर श्रीचे इमाते करणें. वंशपरंपरेन पुत्रपौत्री चालवणें. दर-
माळा पत्राची तालिके लेहून घेऊन, अस्सल पत्र परतेन देणें. प्रविषपी नूतन पत्राचा आक्षेप

न करणें.” छ २ रजव.

श्री
शंकराजी
नारायण.

परवानगी हजुर.

पत्रावाधि
रयें भावि.

१७ बाजी मनेराव जथे देशमुख यांचे पत्राक्रमाचें शिफारसपत्र.

“राजश्री मल्हार येसाजी सुभेदार व कारकुन तर्फे मावळ. परगणे राजगड गोसावी यांसी.

॥ अवंडित लक्ष्मी अलंकृत राजमान्य सेवक शंकराजी नारायण, नमस्कार.

सुरुसन आर्वा तिसैन अलफ. बाजी सजेंराव जथे देशमुख, तर्फ भोर, तर्फ रोहिडखोरे, यांणी विदित केलें कीं, आपण राज्यामध्ये कष्टमशागती केली. तांब्राची फिसाद जाहली, त्या प्रसंगामध्ये आपण एकनिष्ठपणें राहून सेवा केली आहे. विलायती खराब पडली होती. त्यास रयतेस धीर भरंवसा देऊन, दसाहत केली आहे. ** त्यावरून मनास आणितां, यांणीं राज्यामध्ये बहुतच कष्टमशागती केली आहे. राजश्री छत्रपति स्वामी कर्नाटक प्रांतास गेले. त्या समयीं मोगलाची फिसाद बहुतच जाहली होती. मशारनिलेहे एकनिष्ठें राहोन, लोकांचा जमाव करून, किल्ले विचितगड गनिमापासून हस्तगत केला. त्यावरी विलायती कुल खराब पडली होती. त्याची लावणी संचणी केली. * * *

१८ चिंचवडकर शाळिग्राम यांस इनाम दिल्याबद्दल वृत्तिपत्र.

श्री धर्म प्र-
द्योतिता शेष व-
र्णादाशरथेरिव
राजारामस्य मुठे-
यं विश्ववंद्या
विराजते.

“स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके १ भावनाम संवत्सरे, कार्तिक शुद्ध चतुर्दशी, भानुवासर, क्षत्रिय कुलावतंस श्री राजाराम छत्रपति यांणीं, वेदमूर्ति श्री गोसावी गोत्र हरित,

श्री ॥ राजाराम
नरपति हर्षनिदान
मोरेश्वरसुत नील-
कंठ मृत्यु प्रधान.

श्री लक्ष्मी
नृहरि प्रीति
मुद्रानिराजि-
जन्मताः ॥ राजा-
राम प्रतिनिधे
प्रल्हादस्य
विराजते.

सूत्र आश्वलायन, उपनाम शाळिग्राम,
वास्तव्य स्थळ चिंचवड, तर्फ ह-
वेली, प्रांत पुणें यांसी दिल्लें वृत्ति-
पत्र ऐसेजें:—तुम्हीं बहुत थोर,
विद्यासंपन्न, सिद्धपुरुष, सत्पात्र, श्री
मंगळमूर्तीचे उपासक, श्रौतस्मार्त-

कर्मानुष्ठाते, तुमची लीला अलौकिक, वरदी पुरुष, विश्ववंद्य, जगत्पावन व तुम्हीं अन्नदान बहुत करीत आहां. यानिमित्त तुम्हांस एक गांव इनाम देऊन, अन्नदान तुमचें चालवि-
लीयानें स्वामींस व स्वामींच्या राज्यास कल्याणाभिवृद्धि आहे ऐसें जाणोन, श्रीविघ्नवि-
नाशनाप्रीत्यर्थ अन्नदान चालवया कारणें, तुम्हांस नूतन इनाम मौजे चिखली, तर्फ हवेली,
प्रांत पुणें, देह १ एक रास कुलवाच, कुलकानू देखील हल्लीपट्टी व पेस्तरपट्टी, जल, तरु,
पाषाण, तृण, निधिनिक्षेप पडलेंपानसहित, खेरीज हक्कदार व इनामदार करून ग्राम चतुः-
सीमां भूमि पूर्वमर्यादेप्रमाणें, सिलाशासनपूर्वक सहिरण्योदकें, धारापूर्वक सर्वमान्य करून

५ वें] संभाजी, गजाराज व दुसरे शिवाजी महाराज यांच्या वेळचे कागद. १७५

दिल्ला असे. तुम्ही आपले स्वाधीन करून घेऊन, तुम्ही व तुमचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेने अनुभवून मुखरूप अमणें. निदेश समक्ष."

मर्यादेचे विमोक्षण.

१९ महादजी विन गंगाजी चावर यांस इनाम गांव दिल्यावद्दल आज्ञापत्र.

“स्वस्थि श्री राज्याभिषेक शके २२ धातू (धाता) नाम संवत्सरे, चैत्र शुद्ध एकादशी, भृगुवासरे, सत्रिय कुळावतंस श्रीराजाराम छत्रपति यांणी, राजश्री देशाधिकारी व लेखक वर्तमान भावी, प्रांत कऱ्हाड यांसी आज्ञा केली ऐसीजे:—महादजी विन गंगाजी चावर यांचे विशीं राजश्री धनाजी जाधवराऊ, सरळकर उमदेतुळमुळुक, यांणी चंदीचे मुक्कामी, स्वामीसमीप विनंति केली की, महादजी चावर यांचे बाप गंगाजी चावर देशमुख, कार्याती नाणेवोळ, यांणी आपल्या समागमें घेऊन, छ १४ रजबी, झुळपिकारखानाची गांठी पडिली, ते समयीं समरांगणी युद्धीं स्वामीकार्यावरी देह दिल्ला. बरा मर्दाना माणूम होता. यांसी राजश्री रामचंद्र पंडित अमात्य हुकमनुषन्हा यांणी एक गांव मौजे केळाळी. कमवे मजकूर हा गांव जमीन चावर पांच आहे, तो इनाम दिल्ला आहे. तो चालून आहे. त्याखेरीज आणीक एक गांव इनाम यांचे पुत्र मशारनिल्ले यांसी देविला पाहिजे खणोन विहित केले. त्याजवरून याजवरी स्वामी कृपाळु होऊन, पेशजी केळाळी इनाम आहे. ती करार करून, हल्लीं नूतन इनाम मौजे दांडोळी, कार्याती मजकूर देहे १ एक रास कुळवाव, कुळकानू देविल हल्लीं पट्टी व पेस्तरपट्टी, आडग्रहोरा पडिल्लेपानमहित खेरीज हक्कदार व इनामदार करून, ग्राम जमीन दुमाला चावर २॥१२० पावणे तीन चावर, बीस बिघे आहे. ऐमें जाणोन इनाम दिल्ला आहे. यांचे दुमाले करून यांसी व यांचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेने मुखरूप चालविणें. प्रतिवर्षीं नवीन पत्राची ओक्षा न करणें. या पत्राची प्रती लिहून घेऊन, मुख्यपत्र इनामदार मजकूराम परतोन देणें. निदेश समक्ष.”

खाना छ. २९ रमजान, सीत तिसरेन अलफ.

२० अंबगंजी विन बाळोजी दमाले यांस इनाम गांव दिल्यावद्दल सनद.

“राजश्री नरहरी त्रिमल, सरमुबेदार व कारकून परगणे मावळ गोसावी यांसी:—

१) अखंडित लक्ष्मी अलंकृत राजमान्य सेवक शंकराजी नारायण सचीव, मुरुसन सीत तिसरेन अलफ, मोकदम आंबराजी दमाले यांचा बाप बाळोजी दमाले हशमाची पांच हजारी होती. ऐसीयासी किल्ले कोरीगड मालूमजकरी गनिमानें घेतला. त्याचे मदतीने

मनसूरखान गनीम जमावानशीं किल्ले मजकुरास येत होता. त्यास मार्गी हशमाचा लष्कराचा जमाव गनिमाशीं गांठी घातली, आणि गनिमास नतीजा पाऊन, कुली माधारा घातला. ते समयी मशारनिल्लेहेन तरवारेची शर्त करून, स्वामीकार्यावरी ठार जाले. त्यांचा पुत्र आंबरोजी दमाला याचे चालवणे अगत्य झणून, त्यास नूतन इनाम मौजे आपस खुर्द, तर्फ पौडखोरे देहे १ एक. यास कुलबाव, कुलकानू खेरीज हक्कदार व इनामदार वजा करून इनामगांव दिलहा असे. तरी मौजे मजकूर मशारनिल्लेहेचे स्वाधीन करून, तेथील जो ऐवज होईल तो यास व याचे वंशपरंपरे पुत्रपौत्रादि इनाम चालवणे. हरदरसाल ताजे सनदेचा उजूर न करणे. या पत्राची तालिक लिहून घेऊन, अस्सल भोगवटीयाबद्दल परतोन देणे. मौजे मजकूर बरहुकूम सनदेप्रमाणे पाववून इनाम चालवणे जाणिजे. ”

छ १५ जमादिलोवल.

२१ येसाजी बिन वजाजी दाभाडे यांस इनाम गांव दिल्याबद्दल आज्ञापत्र.

“स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके २३ धातू (धाता) नाम संवत्सरे, आपाढ शुद्ध तयोदशी, गुरुवासर, क्षत्रिय कुलावतंस श्री राजा शाहू छत्रपति, राजेश्री देशाधिकारी व लेखक वर्तमान व भावी, प्रांत जुन्नर यांसी आज्ञा केली ऐसीजे:—येसजी बिन वजाजी दाभाडे मोकदम, मौजे तळेगांव नजीक इंदुरी, प्रांत

चाकण यांणी, स्वामींस जेष्ठ बहुल पंचमीस, भोमवासरी पुत्रोत्साह जाहला, ते समयी चंदीचे मुक्कामी विनंति केली की, मौजे तळेगांव आपले पाटिलकीचा आहे. तो इनाम देवविला पाहिजे झणोन विदित केलें. त्याजवरून मनास आणितां, यांणी स्वामीसेवा बहुत एकनिष्ठपणे केली व पुढेही करीत आहेत. दृढ निश्चयाचे सेवक, यांचे चालवणे स्वामींस अगत्य, यास्तव यांजवरी स्वामी कृपाळु होऊन, नूतन इनाम मौजे तळेगांव नजीक इंदुरी, परगणे चाकण, प्रांत मजकूर देहे १ एक रास कुलबाव, कुलकानू देखील हल्लीपट्टी व पेस्तरपट्टी, झाडझाडारा पडिल्लेपानसहित, खेरीज हक्कदार व इनामदार करून इनाम दिलहा असे. यांचे स्वाधीन करून यांसी व यांचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेने सुरक्षीत चालवणे. प्रतिवर्षी नूतन पत्राची अपेक्षा न करणे. या पत्राची प्रती लिहून घेऊन, मुख्य पत्र यांस परतोन देणे. निर्देश समक्ष. मोर्तेव असे.”

तारीख १२ जिल्हेज. सुरुसन सवा तिसैन अलफ.

२२ मुघोजी नाईक बिन वजाजी नाईक भिंवाळकर यांस दिलेलें इनामपत्र.

“स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके २३ धातू (धाता) नाम संवत्सरे, अश्विन बहुल प्रतिपदा, गुरुवासरे, क्षत्रिय कुलावतंस श्रीराजाराम छत्रपति यांनीं, राजश्री मुघोजी नाईक

बिन बजाजी नाईक निवाळकर देशमुख, परगणे फळटण, यांसी दिल्लें इनामपत्र ऐसीजें,
चितपशीलः—

तुम्ही चंदीचे मुक्कामी स्वामीसमीप विनंति केली की, परगणे फळटण महाळ पूर्वी
आदिलशहाचे कारकीर्दीस पादशहा अली आदिलशहा यांणी, राजश्री नाईक आपले बाप यांस
दरोबस्त इनाम दिल्लो होता आणि दिवाणामध्ये शंभर स्वार चाकरीस बाबे, ऐसा निवाह
केलो होता. तरी स्वामीनी तेंगेंप्रमाणें फळटण महाळ आपणांस इनाम देबिल्ल्यान शंभर
स्वार दिवाणामध्ये चाकरीस देऊं. क्षणोन विदित केलें. त्यावरून दिवाणामध्ये शंभर स्वार
चाकरीस तुम्ही बाबे. ऐसा निश्चय करून, परगणे फळटण महाळ १ एक राम कुळबाब,
कुळकानू दरोबस्त देखील हल्लीपट्टी व पेन्तरपट्टी व जकायती परगणे मजकूर व सरदेश-
मुखी व टोकरी निगनदीचा हाशील व झाड, झाडोरा पडिले पानमहित खेरीज हक्कदार व
इनामदार करून महाळ इनाम १.

कित्ता विनंति तुम्ही केली की, राजश्री कैलासवामी बजाजी नाईक आपले पिते, हे
कसबे बाबडे, परगणे इंदापूर येथे कसले आहेत. तरी तो गांव आपणांस इनाम देबिल्लो
पाहिजे. क्षणोन विदित केलें. त्यावरून तुम्ही थोर बराण्याचे लोक असें जाणून, स्वामी
तुम्हांवरी संतोषी होऊन, तुम्हांस नूतन इनाम कसबे बाबडे, परगणे इंदापूर देह १ एक
राम कुळबाब, कुळकानू देखील हल्लीपट्टी व पेन्तरखेरीज हक्कदार व इनामदार करून, गांव
इनाम दिल्लो असे देह १.

एकूण महाळ एक व गांव एक, मदरहूप्रमाणें इनाम दिल्लो असे. तरी परगणे फळ-
टण बेशमी शंभर स्वार दिवाणांत चाकरीस देऊन, हरदरमाळ चाकरी करून महाळ खाणें
व गांव इनाम आपले स्वाधीन करून घेऊन, तुम्ही व तुमचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें अनु-
भवून मुखरूप अमणें. यासी हल्ली कोणी कथळा करील त्यास, गाई ब्राह्मणांची आण असे.
व मुसलमान इस्कील करील त्यास, मकेमध्ये सोर मारीलेचें पाप लागेल. ऐसी पापें जाणून
इनाम चालवितील. निर्देश समस्त. मोर्तब.

तारीख छ. ११ रबिबोबल, सुकसन सबा तिस्रें अटक. "

२३ हणमंतराऊ बिन कृष्णाजी घोरपडे देशमुख यांस इनाम गांवावडल आज्ञापत्र.

“ स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके २२ धातू (धाता) नाम संवत्सरे, पौष शुद्ध ११
गुरुवारे, क्षत्रिय कुळावतांस श्री राजाराम उत्रपति यांणी राजश्री हणमंतराऊ बिन कृष्णाजी
घोरपडे देशमुख, किल्ले बंदन, कसबे आंगापूर यांस आज्ञा केली ऐसीजेंः—तुम्ही चंदीचे
मुक्कामी आपणांस * * * नूतन इनामगांव कर्याती
आंगापूर, प्रांत सातारा पैकीं आपले देशमु-
खाचे बतनाचे गांव आहेत. ऐसीयाम स्वामीच्या

पायाशीं एकनिष्ठता धरून, कर्नाटक प्रांतास स्वामीसन्निध आलों. त्यावरी आयेवारकुटीयाचे मुक्कामी संताजी घोरपडे व राजश्री धनाजी जाधवराव या उभयतांमध्ये झुंज जाहलें. त्या समयीं आपण कष्ट मेहनत बहुतच केली. ते स्वामींस विदित आहे. स्वामींनीं कृपाळू होऊन आपणांस इनाम गांव देविले पाहिजे. देहे २ दोन्ही बितपशीलः—

मौजे गोजेगांव देहे १ एक.

मौजे कांबेरी देहे १ एक.

प्रांत वाई, संमत कोरगांव पैकीं मौजे एकवें व आपले पाटिलकीचा वतनी गांव आहे. या गांवापैकीं आपणांस इनाम भूमिः—

कदीम इनाम मौजे मजकूर पैकीं भूमि चावर जिराईत १ एक, आदिलशहाचे कारकीर्दीस चालत होता. त्याउपरी श्री स्वामी हस्तगत जाहल्यावर इनाम दिवाणांत अनामत करून, सत्रा खंडीस पांच ९ खंडीप्रमाणें गह्या देत होते. तेणेंप्रमाणें चालत असे. हल्लीं स्वामींनीं कृपाळू होऊन, आदिलशहाचे कारकीर्दीस इनाम चालिल्याप्रमाणें इनाम देविली पाहिजे. येणेंप्रमाणें भूमि इनाम देविली पाहिजे.

हल्लीं नूतन * * मौजे मजकुरीं आंबराई आपल्या मिरासीच्या शेतामध्ये इनाम जमीन बिघे ८९ पांच स्वामींनीं कृपाळू होऊन, नूतन इनाम करून दिलही पाहिजे.

येणेंप्रमाणें आपणांस दिधलें पाहिजे. ह्मणोन विनंति केली. त्याजवरून मनास आणितां, तुम्हीं देशीहून कर्नाटक प्रांतास स्वामींच्या पायाशीं एकनिष्ठता धरून, स्वामीसन्निध आलेत. त्यावर आयेवारकुटीयाचे भांडणीं, आमृतराऊ निंबाळकर येहीं उडी टाकिली. त्याबरोबर तुम्हीं सेरीक होऊन, ते प्रसंगीं उडी टाकून, तुम्हीं शूरत्वाची सीमा केली. एकनिष्ठ सेवक, तुमचें चालवणें स्वामींस आगत्य, यास्तव स्वामी तुम्हांवर कृपाळू होऊन, तुम्हांस येणेंप्रमाणें करून दिधलें असे. सदरहूप्रमाणें किल्ले वंदन, कर्याती आंगापूर येथील देशमुखीचें वतन आदिलशहाचे फरमानाप्रमाणें व नूतन इनाम देहे २ दोनी कर्याती आंगापूर पैकीं व पाटिलकीचे गांवपैकीं इनाम भूमि, आदिलशहाचे कारकीर्दीस चालिल्याप्रमाणें १ एक चावर जिराईत व नूतन आंबराई बिघे ८९ पांच रास दिलही असे. तरी किल्ले वंदनचे देशमुखीस हक्कलाजिमा व इनामावद्दल फरमान आदिलशहा बाब देहे २ दोनी कुलबाब, कुलकानू देखील हल्लीपट्टी व पेस्तरपट्टी, झाडझाडोरा पडले पानसहित सदरील हक्कदार व इनामदार करून व इनाम भूमि एक चावर, पांच बिघे कुलबाब, कुलकानू देखील हल्लीपट्टी व पेस्तरपट्टी सदरहू हक्कदार करून, आपले स्वाधीन करून घेऊन, तुम्हीं व तुमचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरा अनुभवून सुखरूप असणें. यास हिंदु कोणी कथला करील त्यांस, वाराणसीमध्ये गोहृत्य

५ वें] संभाजी, राजाराम व दुसरे शिवाजी महाराज यांच्या वेळचे कागद. १७९

केल्याचें पातक लागेल अगर मुसलमान कोणी टुस्कील करील त्यांस, मक्केमध्ये मुबार मारल्याचें पातक लागेल. असें जाणून तुम्हांसी चालवितांल. जाणिजे. निर्देश समक्ष. ”

छ १२ रमजान, सवा तिसैर अलफ

२४ चिंतामणभट विन नरसिंहभट चित्राव यांस दिलेलें वृत्तिपत्र.

“ स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके २३ धातृ (धाता) नाम संवत्सरे, मार्गशीर्ष बहुल नवमी, भौमवासरे, क्षत्रिय कुळावतंस श्री राजाराम छत्रपति यांणीं, वेदमूर्ति चिंतामणभट विन नरसिंहभट, गोत्र कौशिक, सूत्र आश्वलायन, उपनाम चित्राव, वास्तव्य स्थळ कसबे वाई, यांसी दिल्लें वृत्तिपत्र ऐसेजे:—तुम्हीं वैराट क्षेत्र कृष्णातीर येथील पुरातन स्याईक. ऐसीयासी वैराट क्षेत्र पुराणप्रसिद्ध आहे. तें स्थळीं स्वामीकडील तीर्थ पुरोहित अमिता पाहिजे म्हणोन, तुम्हीं भले, वैदिक, सत्पात्र, शिष्ट ऐसे जाणोन तुम्हांस स्वामींनीं तेथील आपले तीर्थ पुरोहितपणाची वृत्ति दिल्ली असे. तरी स्वामी व स्वामीचे वंशपरंपरेनें तुम्हीं तीर्थपुरोहितपण तुमचे वंशपरंपरेनें चालवीत जाउन मुत्तरूप असणें. जाणिजे. निर्देश समक्ष. ”

२५ गोविंद गोसावी साबळे यांस दिलेलें इनामपत्र.

“ स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके २४ ईश्वरनाम संवत्सरे, कार्तिक शुद्ध द्वादशी, मानु-वासर क्षत्रिय कुळावतंस श्री राजाराम छत्रपति यांणीं, राजश्री देशाधिकारी व लेखक, वर्तमान भावी, प्रांत नेवामें यांसी आज्ञा केली ऐसीजे:—मोकरोबा गोसावी यांचे पुत्र गोविंद गोसावी व शामजी गोसावी व रामजी गोसावी गोत्र कात्यायन, सूत्र कात्यायन, माध्यंदिनी शाखा, उपनाम साबळे, वास्तव्य कसबे सोनई यांजपैकीं गोविंद गोसावी यांणीं चंदीच्या मुक्कामीं स्वामीसमीप विदित केलें कीं, आपण श्री स्थळ त्रिपती येथें यात्रेम पोवा यात्रेकरी घेउन येत असतो. मार्गीं अतीत अभ्यागत, तडी तापडी यांस अन्न देउन संभाळून आणावे लागताती. मार्गीं वेच (वाट) खर्च लागतो. त्यास कांहीं उत्पन्नता नाहीं. तरी स्वामी धर्मप्रभु आहेत. कांहीं इनाम करून देविल्ल्यानें तेथील अन्न उत्पन्न होईल तें या धर्मकार्यां व्यय करून तें पुण्य स्वामींचें; तेणेंकरून स्वामींस व स्वामींच्या राज्यास कल्याण आहे म्हणोन विदित केलें. त्याजवरून मनास आणित्वां, ब्राह्मण बहुत सात्विक सत्पात्र ऐसे जाणोन, यांसी सदव्यय करावयासी नवन इनाम मौजे करंजगांव, परगणे नेवामें, प्रांत मजकूर देहे १ एक. राम कुलबाब, कुलकानू देवील हल्लीपट्टी व पेन्तरपट्टी, झाड-झाडोरा पडिले पानसहित खेरीज हक्कदार व इनामदार करून ग्राम इनाम दिल्ल्या असे. तरी याचे स्वाधीन करून यांसी व यांचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें मुरस्ति चालवणें. प्रतिवर्षी

नूतन पत्राची अपेक्षा न करणें. या पत्राची प्रती लिहून घेऊन, मुख्य पत्र यांसी परतोन देणें. निर्देश समक्ष. ”

रवाना छ १९ रबिलाखर.

२६ नागोजीराव व चांदजीराव पाटणकर देसाई यांस इनाम देण्याविषयी पत्र.

“ राजश्री रामाजी अनंत हवालदार व कारकून, परगणे पाटण गोसावी यांसी.:—

अखंडित लक्ष्मी अलंकृत राजमान्य सेवक त्रिवक्क कृष्ण सभासद, नामजाद, सुभा महालाहाय, प्रांत व्याघ्रगड, नमस्कार. सुरुसन इहिदे तिसैन अलफ. वेशमी पत्र रमजान छ १३ मोहरम दरवल सन तिसा तिसैन व हल्लीं ताकीद छ २५ रमजान सालमजकूर. पैवस्ती छ ११ मोहरम तेथें आज्ञा कीं, नागोजीराव व चांदजीराव पाटणकर देसाई परगणे मजकूर हे वतनदार घराणेचे लोक, यावरी राजेश्री स्वामी कृपाळू होऊन सेवा, सेना पंच-सहश्री सांगितलें आहे. यांनीं इमानें इतबारें एकनिष्ठा धरली. हें राज्य मराठे, देवांब्राह्मणांचे. राजे यांनीं मोगलांनीं जमाव केला आहे. याकरितां पाटणकरांनीं गनिमाच्या फौजा मारून गर्देसी मिळविलें. दळ मेहनत खस्त जाहले. पाटणकरांनीं जमाव केला. त्यांहीं सौदागराचें कर्ज घेतलें व आपला हिस्सा तमाम जमावाचे भरीस घालून मामला राखोन राज्य रक्षावयाची महती केली. यावरून मजकूर देसाई पाटणकर यांसी बक्षीस द्यावें ऐसा तह केला होता. त्यासी देसाई मशारनिलहे यांनीं राजेश्री पंत राजाज्ञा यांसी विनंति केली कीं, आपण आजीवरी कष्ट मशागती केली कीं, आपलें उर्जित जाहलें पाहिजे. तवर आतां आपले उर्जित कीं, आपण वतनदार, आपणांस इनाम इसाफतीवदल फर्मान हुमायून आदिलशहाचे कारकीर्दीसी अजरामर-हामत इनाम देहाय १२ चालीले आहे. हल्ली कृपाळू होऊन सदरहू इनाम देहाय बारा दिले पाहिजे, म्हणून पाटणकर यांनीं राजेश्री पंत राजाज्ञा यांसी विनंति केली. त्यावरून कृपाळू होऊन इनाम सदरहू देहाय बारा दिले * * * ”

२७ चंदनीराऊ कादटकर वगैरे बंधु यांस दिलेलें इनामपत्र.

“ राजश्री सुरो विठ्ठल हवालदार व कारकून, तर्फ वामणोली, गोसावी यांसी.

अखंडित लक्ष्मी अलंकृत राजमान्य सेवक त्रिवक्क कृष्ण सभासद, नामजाद, सर-सुभा, प्रांत व्याघ्रगड, नमस्कार. सुरुसन मया अलफ, मौजे कादट पेशजीं कैलासवासी स्वामीपासून कादटकरास इनाम आहे. हल्लीं दरम्यान चालिलें नाहीं. हल्लीं औरंगजेब गनीम येऊन साताच्यास वेढा घालून बैसला आहे. यास मारून हाकून काढावा. कादटकर चंदनी-राऊ व यमाजीराऊ व तान्हाजीराऊ गेले आहेत व सुभानजीराऊ जमावानसीं आंखला घाट राखावया ठेविले आहेत. त्यांनीं अर्ज केला जे, पुरातन आपलें इनामगांव कादट आहे,

५ वें] संभाजी, राजाराम व दुसरे शिवाजी महाराज यांच्या वेळचे कागद. १८१

ते आपले दुमाला केले पाहिजे. आपण स्वामीकार्यावर एकनिष्ठ आहो. त्याजवरून मनास आणून मौजे काढू, पुरातन इनाम होतें, तें काढूकरीस इनाम दिव्हे असे. दुमाला करणें. यांस व पुत्रपौत्री पेशजी चालत आले आहे, तेणेंप्रमाणें हल्ली चालवणें. पत्राची ताळिक छे-
हून घेणें आणि अस्सल पत्र भोगवडीयास परतून देणें. जाणिजे. "

२८ श्रीदेव चिंचवडकर यांस पूर्ववत् माण हा गांव इनाम दिल्याबद्दल पत्र.

" स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके २९ बहुधान्यनाम संवत्सरे, मार्गशीर्ष बहुल द्वितीया, भृगुवासरे, क्षत्रिय कुळावतंस श्री राजाराम छत्रपति यांणीं, मशरुळ अनाम गोविंद ढिंगाजी पारपत्यागार व लेखक कर्यात मावळ यांसी आज्ञा केली ऐसीजे:—मौजे माण, कर्यात मजकूर हा गांव श्री देव चिंचवड यांस इनाम होता. सांप्रत भुजवळराव मेना मस-
महश्री यांकडे जमाबाच्या वेगमीस दिल्ला होता. ऐसी-
यास श्रीदेव यांचें चालवावें हें स्वामीस अगत्य आहे. याज-
करितां भुजवळरावांकडील गांव दूर करून, श्रीकडे पूर्वी जमा इनाम चालत होता त्याचप्रमाणें करार केला आहे. तरी तुम्हीं श्रीकडे मौजे मजकूर दुमाले करून चालवीत जाणें. येथील उत्पन्न होईल ते श्रीकडे पावेल, तुम्हीं महालीहून एकजरा उपसर्ग न देणें. जाणिजे लेखनाळेकार. "

तारीख २९ जमादियाखर, सुहृदमन निमा निमन अळक.

मकदेश
विराजते.

२९ विठोजी बावर यांस दिलेलें इनामावर दाहीजा व चौथाई न घेणेंबद्दल पत्र.

" स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके २७ विक्रमनाम संवत्सरे, पौष शुद्ध तृतीया, भौम-
वासरे, क्षत्रिय कुळावतंस श्री राजा शिव छत्रपति यांणीं, राजश्री भानजी गोपाळ देशाधि-
कारी प्रांत कऱ्हाड यांसी आज्ञा केली ऐसीजे:—विठोजी बावर देशमुख, कसेबे नाणेघोळ हा स्वामींचें पायाशीं एकनिष्ठेनें वर्ततो. ऐसीयास सांप्रत अमीनखान, कऱ्हाडी व काळे व तारगांव येथें कोट बांधवयास येत आहे. ये प्रसंगीं देशमुख मजकुराचा दिलासा राखावा लागतो. त्यास तुम्हीं दाहीजा चौथाईचा अजार देतां, म्हणून तो दिलगीर आहे. त्यावरून तुम्हांस हें आज्ञापत्र सादर केले असे. तरी तुम्हीं नाणेघोळस दाहीजा चौथाईचा उपसर्ग न देणें व त्याचें इनामगांव अवतीळ त्यासही तोशीस न देणें. हरएकविशीं त्यांचा दिलासा राखून तो निष्ठेनें वर्तें असें करणें. त्याचे इनामगांव आहेत तेथें दाहीजा, चौथाई न घेणें. वरकड दर वर्षाप्रमाणें घेणें. जाणिजे निर्देश समस्त. "

३० शंकराजी पंडित सचीव यांस राजदेशमुखी वगैरे हक्क दिल्याबद्दल पत्र.

“स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके २७ विक्रमनाम संवत्सरे, अधिक आश्विन बहुल चतुर्दशी, इंदुवासरे क्षत्रिय कुलावतंस श्रीराजा शिव छत्रपति यांणीं, समस्त राजकार्य धुरंधर विश्वासनिधि राजमान्य राजश्री नरहरी रुद्र, शनाकर्त (सेनाकर्ते) यांसी आज्ञा केली ऐसीजे:— राजेश्री शंकराजी पंडित सचीव यांणीं, या राज्यांत श्रमसाहस करून, राज्याभिवृद्धि केली. याकरितां कैलासवासी स्वामींनीं, त्यांस कृपाळू होऊन, राजदेशमुखी दरसदे चौहोत्रा व सरदेशकुळकर्ण दरसदे दोहोत्रा व राजपट्टी दरसदे चौहोत्रा, एकूण रयत निसवतीनें दिवाण दस्ताचे बेरीजेस दरसदे दाहोत्रा वेतन करून दिल्लें होतें. ऐसीयास हे स्वामींचें एकनिष्ठ सेवक, यांचें चालवणें स्वामींस आगत्य, यास्तव स्वामींनीं करार करून चालवावयाची आज्ञा केली असे. तरी तुम्हीं यांचें वेतन सदरहूप्रमाणें खंड गुन्हेगारी देखील कमावीस बाब दाहोत्रा चालवणें. पंडित मशारनिल्लेहकडील कारकून वसुलास येतील. त्याकडे वसूल देववीत जाणें. खलेल होऊं न देणें. परमुलखांत खंडण्या घ्याल व खंड कुळें धरून आणाल त्यांसही यांचा दाहोत्रा चालवीत जाणें. जाणिजे. बहुत लिहिणें तरी तुम्हीं सूज्ञ असा.”

३१ नावजी नाईक बलकवडे यांस इनाम दिल्याबद्दल पत्र.

“राजेश्री माहादाजी शामराज सुभेदार व कारकून, प्रांत मावळ, तर्फ लोहगड गोसावी यांसी.

छ अखंडित लक्ष्मी अलंकृत राजमान्य सेवक केसो त्रिमल नमस्कार. सुरुसन इहिदे मया व अलफ. राजश्री नावजी नाईक बलकवडे पदांत—सप्तसहस्री यांणीं हुजूर येऊन विनंति केली कीं, आपण या राज्यांत बहुत कष्ट मेहेनत केली. किल्ले कोरीगड व किल्ले सिंहगडचे थारे लागोन किल्ले फत्ते केले. राजश्री छत्रपति कैलासवासी यांचे सेवेसीं, वर्तमान विदित करून, आपल्यावरी स्वामी कृपाळू होऊन, दोन्ही देहे आपणांस इनाम पौत्रपौत्री करून दिल्ले आहेत. देह बितपशील:—

मौजे सांवरगांव, तर्फ पौनमावळ देह १. मौजे दारवळी, तर्फ पौडखोरे देह १.

एकूण देह दोन्ही आपणांस इनाम चालत आहे. तरी स्वामींनीं कृपाळू होऊन इनाम चालविलें पाहिजे ह्मणोन विदित केलें. त्यावरून मशारनिल्लेहस सदरहू दोन्ही देहे इनाम खेरीज हक्कदार हुजूर करार केले असत. मशारनिल्लेहस वंशपरंपरेनें चालवणें. प्रांतमजकुरी इनामतीचें नांवें खर्च लिहिणें. जाणिजे. छ १६ रजव, आज्ञाप्रमाण.”

३२ शंकराजी पंडित सचीव हे राज्याभिवृद्धीचे उपयोगी पडल्याबद्दल पत्र.

“स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके २७ विक्रमनाम संवत्सरे, अधिक आश्विन बहुल त्रयोदशी, रविकासरे क्षत्रिय कुलावतंस श्री राजा शिव छत्रपति यांणीं. समस्त सेनाधुरंधर वि-

५ वे] संभाजी, राजाराम व दुसरे शिवाजी महाराज यांच्या वेळचे कागद. १८३

श्रामनिधि राजमान्य राजेश्री जयसिंग जाधवराव सेनापति जतफतनमुलूक यांमी आज्ञा केली ऐसीजे:—राजेश्री शंकराजी पंडित मर्चीव यांणी या राज्यांत श्रमसाहस करून राज्या-
भिवृद्धि केली * * * .”

३३ श्री तुकाई तुळजापूरचें देवीस इनाम दिल्याबद्दल सनद.

“ स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके २७ विक्रमनाम संवत्सरे, आश्विन शुद्ध सप्तमी, भोम-
वासर क्षत्रिय कुटुंबतंस श्री राजा शिव छत्रपति यांणी, राजश्री देशाधिकारी व कारकून,
प्रांत परांडे यांस आज्ञा केली ऐसीजे:—श्री तुकाई तुळजापूरहें मूळपीठ बहुत जागृत, स्वामीचें
कुळदैवत, येथील पुजा उत्साह ताम्राचे धामधुमीकरितां चालत नाही. खणोन श्रीचे पूज-
कांनीं येऊन विदित केलें. त्याजवरून मनास आणितां, हें राज्य श्रीच्या पदाचें, तेथील
पुजा उत्साह (यथा) सांग चालिला पाहिजे. याकरितां स्वामींनीं श्रीच्या पूजा उत्साहा-
निमित्तें मौजे आलनापूर, मौजे रातांजन, प्रांत मजकूर हा गांव कुळबाव, कुळकानू देखील
हल्लींपट्टी व पेस्तरपट्टी झाडझाडोरा, जळ, तरु, पापाण पडिलें पानमहित चतुःसीमा—गांव
पूर्व मयोदेप्रमाणें देह १ एक राम, खेरीज हक्कदार व इनामदार करून दिल्ला आहे. तर मौजे
मजकूर श्रीचे स्वाधीन करून तेथील उत्पन्न श्रीस प्रविष्ट करून इनाम सुरक्षित चालवणें.
साल दरसाल ताजे सनदेचा उजूर न करणें. या पत्राची तालिक लेहोन घेऊन, अस्सल
पत्र श्रीचे पुजारी यांजवळ देणें. जाणिजे लेखनालंकार. ”

तारीख ६ जमादिलावळ, मुरुमन इहिदे मयातेन.

३४ शेटी विन नागनाक महार यांस पाटिलकीबद्दल दिलेला महजर.

“ महजरनामा तेरीख ९ माहे जिल्हेज. विद्यापूर, हजीर मजाळम, गोत परगणे वाई,
सरकार नविशादुर्ग उर्फ परनाळा, सुभे दारुळ विजापूर, मुरुमन हजार ११११ सन इसजे
मया अलफ.

देशमुख व देशपांडे, प्रांत मजकूर.

राजश्री दत्ताजी केशव व सूर्याजी
नाईक पिसाळ देशमुख, परगणे मजकूर.
किता वाईकर.

रामाजी शंकर व गिरमाजी लिंगो देश-
पांडे, परगणे मजकूर.
बावधनकर.

जमाळ पाटीळ मोकदम, कमवे मजकूर.
(नि० नांगर).

तुकोजी पाटीळ
पिसाळ मोकदम,

अंबाजी पाटीळ
भिताडे,

गोपाळ शेठ्या व मल्हारजी चौधरी व
भान शेठ्या, कमवे मजकूर.

कमवे मजकूर.
(नि० नांगर).

कमवे मजकूर.
(नि० नांगर).

(नि० तांगडी).

गोपाळशेट शेठ्या

(मो) कदम, कसबे वाई.

(निशाणी तांगडी).

बहिरजी शेठ्या,

कसबे मजकूर.

पसरणी मोकदम.

(निशाणी नांगर).

शिवाजी चौगुला,

कसबे मजकूर.

या हुजूर शेटी बिन नागनाक महार, मौजे नागेवाडी, संमत मुऱ्हे परगणे मजकूर यासी लेहून दिल्ला महजर ऐसाजे:—तुवां हुजूर येऊन जाहीर केलें कीं, मौजे नागेवाडी येथील कदीम पाटिलकी आपली मिरासी आपले वाडवडील चालवीत आले. देवाचे पुजेस गुरव धांडेघरकर एक व गुरव गोडोलीकर एक गांवांत आणून ठेविले. त्यांनीं रहिवास होतांच आपल्या वडिलांचे मोरचुरे करून मिरासी घेतली. आपण महार दूर उभा राहून असों. गुरव जवळी सुस पत्र देऊन मिरासीस जडला. आपण कदीम बुनादी आहे. साहेबीं आपणास हातीं धरून, पांढरीवरी बैसऊन आपल्या हातें नफरी घेतली पाहिजे. ह्यणवून विदित केलें. त्यावरून मनास आणितां, गुरवास एकदोन वेळां बोलाविलें, परंतु ते येऊन उभे राहिलात, अगर पदर झाडीनात. तेव्हां दिसोन आलें कीं, गुरव गैरमिरासी. शेटी मजकूर यानें दरीवरून जडला ह्यणऊन सांगितलें तें खरें; व सिवजडे मोकदम यासही विचारिलें कीं, कदीम मिरासी कोणाची हें सत्य स्मरोन सांगणें. त्यास त्यांनीं सांगितलें कीं, मौजे मजकूरची पाटिलकी कदीम महाराची मिरास ऐसें आह्मांस दखल आहे. आमचे वाडवडील सांगत आले आहेत. ऐसी साक्ष दिल्ली. मग मौजे मजकूरची पाटिलकी मिरास तुज दिली असे. तुवां लेकराचे लेकरी पाटिल (की) खाऊन गांव लावणी संचणी करणें. पाटिलकीचे हक्क लाजिमा, पट्टीपासोडी, गाउड मोट, इनाम मानमानुख खाऊन सुखें असणें. गुरवानें गांवचे देव श्री नागवडसिद्ध पुजून असावें. पाटिलकीस अर्थाअर्थी संबंध नाही. आतां महारानें पाटिलकी खाऊन असावें. यासी पेस्तर हिल्ला हरकत करील तो गोताचा अन्याई, दिवाणाचा गुन्हेगार. हा महजर सही.”

३५ राघोजी राउतराव ढमाले देशमुख यांस इनाम जमीन दिल्यावद्दल पत्र.

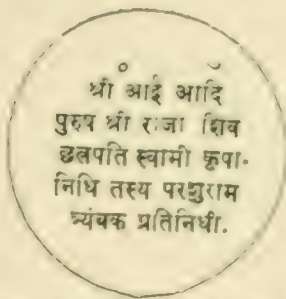
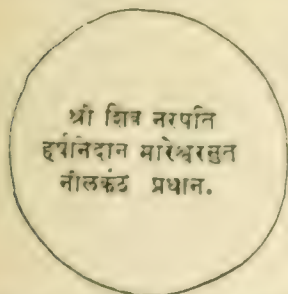
“ राजश्री माहादाजी शामराज, नामजाद व कारकून वर्तमानभावी, प्रांत मावळ, तर्फे लोहगड गोसावी यांसी.

६९ अखंडित लक्ष्मी अलंकृत राजमान्य सेवक बहिरो मोरेश्वर प्रधान, नमस्कार. सुरुसन इसत्रे मया अलफ. मशारनिव्हे राघोजी राउतराव ढमाले देशमुख तर्फे पौडखोरें येहीं हुजूर येऊन विनंति केली कीं:—आपण स्वामींच्या राज्यांत बहुतच कष्ट मेहनत केली. सालगुदस्ता नावजी बलकवडा यानें हरामखोरीचे ढंग करून, किल्ले सुधागडचा आसरा करून, तोतयाचा बहाणा केला; आणि लोक जमाव करून, मुलखांत स्वारी घालून गांव मारून

नेऊं लागला. त्यास नवीजा त्याचे कर्तव्यानुरूप जाला. पुढेही स्वामीने सेवेसी एकनिष्ठपणे सेवा करून आहों. ऐसीयास स्वामीनी कृपाळू होऊन, नूतन इनाम देविलीया वतनावरी राहून सेवा करूं. क्षणून विनंति. ऐसीयास देशमुख मजकूरही पूर्वीपामून राजश्री छत्रपति स्वामीच्या पायाशी निष्ठेने वर्तताती. गतवर्षी जावजी बलकवडा याम लोकांचा जमाव करून सजा दिल्ली. पुढेही स्वामीच्या पायाशी एकचित्ते वर्तावे. यानिमित्त त्यास नूतन इनाम मौजे बडवथर पैकी थळमळई खालीसा जमीन रकम देण कैली ४८॥ आडीच मण हे भूमि दि- धली असे. सदरहू इनाम खेरीज इनामदार व हक्कदार, वतनदार खेरीज करून दिल्ले असे. याम व याचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेने चालवीत जाणें. या पत्राची तालिक लिहून घेऊन, मुख्य पत्र देशमुखाम भोगवटीयास देणें. हरदरसाल नूतन पत्राची आपेक्षा न करणें. जाणिजे. छ २४ रविलेवल. आज्ञाप्रमाण. मोर्तव असे. ”

३६ श्रीचे चिंचवड गांवास काडीइतका उपद्रव होऊं न देणेंवद्दल आज्ञापत्र.

“स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके २९ चित्रभानुनाम संवत्सरे, कार्तिक शुद्ध दशमी, इंदु- वासर, सत्रिय कुळावतंस श्री राजा शिव छत्रपति यांणीं राजश्री समस्त सरदारांनीं पा * * * व

शिळेदार यांस आज्ञा केली ऐसीजे:—श्री चिंचवडी राह- तात, त्यांस कोणहाचा उप- सर्ग न लागनां निरुपद्रव राहिले पाहिजेत. याकरितां तुह्यांस हें आज्ञापत्र सादर केले असे. तरी तुह्यां स्वारी

शिकारीस जाल, तेव्हां चिंचवडास काडीइतकी तोशीस न देणें. मुकाम करणें जालें तरी चिंचवड डावे उजवे टाकून पिळाडी गांवावरी राहून जाणें. कदाचित चिंचवडानजीक राहाळ क्षणिजे तुमचा उपद्रव गांवास लागेल. एखादे प्रमंगी गनीम तुह्यांवरी भाविला तरी त्या- मुळेंही गांवास व श्रीचे स्थळस उपद्रव होईल. यावद्दल स्वामीने आज्ञेप्रमाणें वर्तोन चिंच- वडास उपसर्ग न लागे, श्रीसंतेवरूप राहात, ऐसे करणें. जाणिजे निर्देश समस्त. ”

मर्यादेयं
विराजते.

३७ रामचंद्र नीळकंठ यांस जुन्या इनाम व वृत्तिवद्दल दिलेलीं नवीन पत्रें.

“स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके ३० तारणनाम संवत्सरे, चैत्र शुद्ध प्रतिपदा, मंदवासेर, क्षत्रिय कुलावतंस श्री राजा शिव छत्रपति याणीं राजश्री रामचंद्र नीळकंठ, उपनाम भादा-

णेकर, गोत्र भारद्वाज, सूत्र आश्र्वलायन, यांसी दिल्लें इनामपत्र व वृत्तिपत्र ऐसेजें:—
तुम्हीं स्वामीसन्निध विनंति केली कीं, आपण

स्वामींचें पुरातन सेवक, वाडवाडिलांपासून सेवा निष्ठेन करीत आलों. याकरितां कैलासवासी राजश्री—स्वामींनीं आपणांवरी कृपाळू होऊन पुरातन आपलें इनाम व वतनें आहेत. त्यांचा बहुत दिवस भोगवटा तुटला होता. तीं इनामें व वतनें आपलें स्वाधीन करून पत्रें दिल्लीं व आपली निष्ठा श्रमसाहस जाणून नूतन इनामें व वतनें दिल्लीं आहेत. तेणेंप्रमाणें उत्तरोत्तर सुरक्षित चालवावयाविषयीं स्वामींनींही पत्रें द्यावयाविषयीं आज्ञा केली पाहिजे ह्मणून विनंति केली. त्यावरून मनास आणितां, तुम्हीं स्वामींचे पुरातन सेवक, तुमचे बाप राजश्री निळो सोनदेव यांनीं, थोरले कैलासवासी राजश्री स्वामींचे वेळेस या राज्यानिमित्त निःसीम श्रमसाहस करून, नूतन देशदुर्गादि संपादून, राज्याभिवृद्धि केली. याकरितां थोरले कैलासवासी स्वामी त्यावरी कृपाळू होऊन, मजमूचा हुद्दा सांगोन बहुत प्रकारें चालविलें. त्याउपरी ते राज्यभार चालवीत असतां कालवशास्तव निधन पावले. त्यानंतर त्यांमार्गे थोरले कैलासवासी स्वामींनीं तुमचे बहुता प्रकारें चालविलें. थोरले कैलासवासी स्वामींस कैलासवास जाहली-याउपरी राजश्री संभाजी राजे काका याणीं तुह्मांस सुरनिशीचा हुद्दा सांगोन, कुडाळापासून नरगुंद तुंगभद्रापर्यंत देश तुमचे स्वाधीन करून रवाना केलें. ते समयीं तुम्हीं श्रमसाहस करून कित्येक देशदुर्गादि संपादन केले. तदनंतर अवरंगजेब दक्षणेवरी चालोन आला. विजापूर, भागानगर या पादशाही हस्तगत करून राजश्री संभाजी राजे काका यांवरीं सेना पाठविली. ते समयीं ते तांब्रास हस्तगत जाले. त्याउपरी तीर्थरूप राजश्री कैलासवासी स्वामी सिंहासनारूढ जालें असतां, अवरंगजेब पादशाहा यानें सत्की करून संपूर्ण राज्य आक्रमावयाचा उद्योग केला, आणि आक्रमीत चालिला. ते समयीं इकडील राज्यभार तुह्मांवरी टाकून, कैलासवासी स्वामी स्वार होऊन कर्नाटक प्रांते चंजीस गेले. मार्गे तुह्मीं सेनासंभार मेळऊन तांब्राच्या फौजा मारून चालविल्या. कित्येक देशदुर्ग तांब्राकांत जाली होती ती पुन्हा हस्तगत करून, गेले राज्य संपादून, वरचेवरी संतोषवार्ता चंजीस पाठवीत गेले. त्यावरून कैलासवासी राजश्री स्वामी तुह्मांवरी संतोषी होऊन मजमूचा हुद्दा पहिले तुमचे बाप निळो सोनदेव यांस होता, तो तुह्मांस सांगोन तुह्मांवरी कृपा दिवसेंदिवस विशेष केली. तुम्हींही निष्ठापूर्वक वर्तोन स्वामींचें राज्य तांब्राकांत जालें होतें, तें संपूर्ण यथापूर्व हस्तगत केलें. चंजीस कैलासवासी स्वामी असतां, तिकडे तांब्राची रजबेहून चंजीस परिघ

पडिला. ते समयी तुम्ही या प्रांतीहून कर्नाटकात सेनासंभार पाठवून, कैलासवासी स्वामींचे संकट निरसन केले. त्याउपरी चर्जाचे मुकामी कैलासवासी स्वामीस तुम्ही विनंति मांगोन पाठविली की, आपण स्वामींच्या राज्यानिमित्त श्रमसाहस करून राज्याभिवृद्धि केली. याकरितां स्वामींनी आपला मजमूचा हुद्दा जीणोद्धार करून आपणांस मांगितला परंतु हुद्दा क्षणजे भारगीर वस्तु आहे. याकरितां स्वामींनी आपली पहिली वतने व इनामती आहेत, त्यांचा भोगवटा बहुत दिवस तुटला आहे. ती वतने व इनामती आपण वंशपरंपरेनें चाले ऐसे करावे. व नूतनही इनामती व वतने अजरामरहामत करून वंशपरंपरेनें चालेत ऐसी आज्ञा केली पाहिजे. म्हणून त्यावरून कैलासवासी स्वामी तुष्ठांवरी मेहेरवान होऊन तुमची कदीम वतने व इनामती भोगवटा तुटला होता, ती व नूतन इनामती वतने देऊन पत्रे करून दिली. वितपशीलः—

पुरातन वतने व इनामती तुमचे वडील अनुभवीत होते.

त्याचा भोगवटा बहुत दिवस तुटला, त्याचे वर्तमान पूर्वातर धर्मनीतीनें मनास आणून, तुमची वतने व इनामती खरी जाळी, ती तुष्ठांस अजरामरहामत करून देऊन पत्रे दिली आहेतः—

(१) तर्फे सोनवळे, प्रांत भिवंडी येथील देशमुखीचे वतन पूर्वी तुमचे वडील निळोपंत होते, त्यांणीं द्रव्य देऊन घेतले. आणि भानजी मुरार यांचे वडील काळोपंत यांस मुताळिकीस ठेऊन, आपण चाकरीनिमित्त बेदगम गेले. मागे काळोपंताने वळास येऊन वतन आटोपिले. हे वर्तमान निळोपंतास कळतांच तिहीं वतनावरी येऊन काळोपंतास धुडकाऊन बेदगच्या पादशाहाचे फरमान करून घेऊन, वतन कितेक दिवस आनुभविले. त्याउपरी काळोपंत, जव्हारकर कोळी यांकडे जाऊन, त्यांचा आश्रय करून, निळोपंताकडील १४ चवदा खून केले त्यामध्ये नागोपंत, निळोपंताचे नातू, कृष्णाजीपंताचे पुत्र यांस त्याचे मातेनें जिऱ्यांत लपऊन वांचविले. आणि वतन सोडून, बायको आपल्या माहेरगम वाटावरी येऊन, मुलाचे प्रतिपादन केले. त्याचे वंशीचे सोनाजीपंत. सोनाजीपंताचे पुत्र निळो सो-

(२) मौजे तांदळी जवकांची, तर्फे रांजणगांव येथील कुळकर्ण व ज्योतिपण पुरातन तुमचे, तुम्ही वडील वडिलापासून अनुभवीत आहां. त्याप्रमाणे राजश्री कैलासवासी स्वामी तुष्ठांवरी व आवाजी सोनदेऊ तुमचे चुलते यावरी कृपाळू होऊन कुळकर्ण व ज्योतिपण अजरामरहामत करून देऊन या वतनास हक्क लाजीमा, इनामत, इसाफत व वाजेबाब पूर्वीपासून चालत आहे. त्याप्रमाणे चालवावयाची आज्ञा करून पत्र दिले आहे. तरी तुम्ही मौजे मजकूरचे कुळकर्ण व ज्योतिपण अनुभवीत आहां. त्याप्रमाणे उत्तरोत्तर उपयोग करणे.

मौजे केळवडे, तर्फे खेडेबारे या गांवी शेतम्यळ नायगांवी शिबेचा पाणवोट नजीक पिंपरी बाबत हरी गोविंद लेंबे शेत चावर १ एक पहिलेपासून इनाम चालत आले आहे. त्याप्रमाणे तुष्ठांस व राजश्री आ-

नदेऊ. तुमचे बाप व आबाजी सोनदेऊ तुमचे चुलते. काळोपंताचा वंश भानजी मुरार हल्ली वतनावरी आहे. तुमचे वतन खरे पूर्वी-त्तर मनास आणितां भोगवटा बहुत दिवस तुटला आहे. ते वतन कैलासवासी स्वामींनी मेहेरबान होऊन, भानजी मुरार मधेच जडला होता त्यास दूर करून, तर्फ मजकूरची देशमुखी तुम्हांस अजरामहामत करून दिली आहे. या वतनास हक्क लाजीमा, इनामत, इसाफत, मान, पान, तश्रीफ, शिक्षा, नांगर व बाजेबाब साळाबाद चालिल्याप्रमाणे चालवावे म्हणून पत्र दिले आहे.

बाजी सोनदेऊ यांस सदरहू शेत इनाम चालवावयाची आज्ञा करून कैलासवासी स्वामींनी पत्र दिले आहे. त्याप्रमाणे हे शेत तुम्हीं पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेने इनाम अनुभवणे.

लंग ०

(ब) नूतन वतने तीर्थस्वरूप राजश्री कैलासवासी स्वामी रायगडी असतां, तांब्रांनी संकट केलें म्हणून स्वार होऊन पन्हाळीयास आले. ते प्रसंगी तांब्राचे उठाण विशेष देखोन तुम्हांस या प्रांतीच्या राज्य संरक्षणास ठेऊन आपण स्वार होऊन कर्नाटकप्रांती गेले. तुम्हीं या प्रांते राहून सेनासंभार मेळवून, तांब्राचा पराजय करून, देशदुर्गे तांब्रांनी घेतली होती ती पुन्हां हस्तगत करून, संतोषवार्ता वरचेवरी पाठवीत गेलांत व या प्रांतीहून चंदीचे मदतीस सेना पाठवीत गेलांत. याकरितां कैलासवासी राजश्री स्वामींनी कृपाळू होऊन तुम्हांस नूतन वतने दिली आहेत.

(१) तर्फे आजिरे या महालाचे देशकुळकर्ण पूर्वी विठ्ठल पुंडलिक शेषवाई यास चालत होते. तो मृत्यु पावला. त्यास पुत्रसंतान नाही. याकरितां हे वतन अमानत होऊन दिवाणचे जालें. म्हणून कैलासवासी स्वामींनी कृपाळू होऊन तुम्हांपासून दिवाणांत शेरणी होन पादशाही १००० एक हजार घेऊन तर्फे मजकूरचे देशकुळकर्ण दिवाणचे होते ते तुम्हांस वतन अजरामहामत करून दिले आहे. या वत-

(४) तर्फे साळसी येथील सरदेशमुखी पूर्वी आदिलशहानें दयानतरायास वतन करून दिली होती. त्याचा भोगवटा चालिला नाही. वतन दिवाणांत अमानत होतें. ते कैलासवासी स्वामींनी कृपाळू होऊन, तुम्हांस वतन अजरामहामत करून दिले. या वतनास हक्क लाजीमा व इनामगांव मौजे चिंदर व मौजे त्रिंबक-कुलबाब, कुलकानू दिले आहेत. त्याप्रमाणे तर्फे साळसी येथील सरदेशमुखी व

नास हक्क लाजीमा, इनामत, इसाफत पूर्वा-
पार चालिल्याप्रमाणे तुझांस चालवावे ऐसी
आज्ञा करून पत्रे दिल्ली. तेणेप्रमाणे स्वामींनीं
करार करून दिल्ले आहे.

(२) तपें खारापट्टण येथील सरदेश-
मुखी पहिलेपामन कोणहाम वतनी नव्हती.
हें वतन दिवाणचे याकरितां कैलासवासी
स्वामी तुझांवरी कृपाळू होऊन, हें वतन
तुझांस आजरामचहामत करून दिल्ले आहे.
या वतनास हक्क लाजीमा, इनामत, मोईन
करून दिल्ली आहे.

हक्क दिवाणदस्ताचे वे- इनामगांव कुलबाव,
रिजेस दरसदे दाहोत्रा- कुलकानू.
प्रमाणे मोईन करून १ मौजे पोंबुरल्ले,
दिल्ली आहे. १ मौजे कोकिसरे.

—
२

येणेप्रमाणे मोईन करून दिल्ली आहे.
तेणेप्रमाणे स्वामींनीं करार केलें असे. तरी
तुझीं तपें खारापट्टण, प्रांत राजापूर येथील
सरदेशमुखीचें वतन वंशपरंपरेनें अनुभवीत
जाणें.

(३) तुमची जेष्ठ स्त्री सौभाग्यवती
जानकीबाई ही राजश्री मोरोपंत प्रधान
यांची कन्या (तिचें) चालवणें अवश्यक,
याजकरितां तीर्थस्वरूप कैलासवासी राजश्री
स्वामींनीं तीम माडीचोळीनिमित्त कृपाळू
होऊन मौजे राशिवडें, तर्फ आडलें, पर-
गणे तारळें हा गांव कुलबाव, कुलकानू इ-
नाम दिल्ला आहे. तेणेप्रमाणे स्वामींनीं
करार केला असे. तरी तुझीं मौजे मजकूर
वंशपरंपरेनें इनाम अनुभवीत जाणें.

या वतनास सदरहू दोन्ही गांव इनाम तु-
झांस वंशपरंपरेनें चालवावयाची आज्ञा
केली आहे.

(५) मौजे मुरादपूर, तपें देवरुख,
प्रांत राजापूर या गांवीं तुमचे मातेचें वृंदा-
वन आहे. तेथें धर्मकृत्य चालिल्ले पाहिजे.
याकरितां मौजे मजकूर कैलासवासी स्वा-
मींनीं धर्मकृत्यानिमित्त इनाम दिल्ला आहे.
तेणेप्रमाणे स्वामींनीं इनाम करार करून
दिल्ले असे.

(६) तुझांस पुत्रसंतान नव्हतें. रा-
जश्री भगवंतराव हे तुझांस पुत्र जाले. हे
संतोषवार्ता कैलासवासी राजश्री स्वामीम
श्रुत जालीयावरून कैलासवासी-स्वामी
कृपाळू होऊन राजश्री भगवंतराव रामचंद्र
यांस दुधभातानिमित्त मौजे सेळाळी, तर्फ
खानापूर, परगणे तारळें हा गांव इनाम
दिल्ला आहे. तेणेप्रमाणे स्वामींनीं करार
केले असे. तरी तुझीं मौजे मजकूर वंश-
परंपरेनें इनाम अनुभवीत जाणें.

(७) मौजे तांदळी जवकाची, तर्फ रां-
जणगांव येथील कुळकर्ण व ज्योतिष पुरातन
वतन तुमचें आहे. वतनाचा गांव छणून
कैलासवासी स्वामींनीं मौजे मजकूर तुझांस
इनाम दिल्ला आहे. तेणेप्रमाणे स्वामींनींही
करार केला असे. तरी तुझीं मौजे मजकूर
पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें इनाम अनुभवीत
जाणें.

येणेप्रमाणे वतने तुमची पुरातन दोन देशमुखी व कुळकर्ण व नूतन वतने, कलमें ३ तीन व इनामती तुमच्या पुरातन शेत चावर १ एक व नूतन इनामती गांव ४ चार एकूण वतने ९ पांच व इनामती गांव ४ चार व चावर एक, कैलासवासी राजश्री स्वामींनीं तुह्यांस अजरामचहामत करून दिल्लें आहे. त्याप्रमाणें तुह्यांस व तुमचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें सदरहू वतने व इनामती चालवावयाचा निर्वाह करून निराळीं आज्ञापत्रें सादर केलीं आहेत. त्याप्रमाणें तुम्हीं वंशपरंपरेनें सदरहू वतनाचा व इनामतीचा उपभोग करीत जाणें. हीं वतने व इनामती स्वामी तुह्यांस पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें कैलासवासी स्वामींच्या पत्राप्रमाणें चालवितील. तुम्हीं सदरहू वतनाचा व इनामतीचा वंशपरंपरेनें उपभोग करीत जाणें. याप्रमाणें चालवावयास कांहीं अंतर होणार नाही. येविषयीं तुम्हीं आपलें समाधान असो देऊन, कैलासवासी स्वामींच्या पत्राप्रमाणें सदरहूचा उपभोग करीत जाणें. हें वतनपत्र दिल्लें असें. जाणिजे लेखनालंकार.

तारीख २९ जिल्काद, सन आर्बा मया अलफ. ”

३८ खंडोजी व सितोजी थोपटे यांस इनाम जमिनीवद्दल सनद.

“ राजश्री देशाधिकारी व देशलेखक, प्रांत मावळे गोसावी यांसी:—

७ अखंडित लक्ष्मी अलंकृत राजमान्य सेवक शंकरजी नारायण सचीव, नमस्कार. सुहूरसन आर्बा मया अलफ. खंडोजी थोपटे व सितोजी थोपटे सरनाईक, किल्ले सिंहगड, यांणीं विनंति केली कीं, किल्ले मजकूरची सरनाईकी आपली वतनी आहे. ऐशास आपण या राज्यांत पूर्वीपासून कष्टमेहनत केली आहे. सिंहगड व राजगड या किल्ल्यांस औरंगशहा पादशहा वेढा घालून बसला होता, ते समयीं दोही किल्ल्यांवरी वेढीयांत राहोन कष्टमेहनती केली; आणि आपल्यास इनाम जमीन नाही. तरी स्वामींनीं नूतन इनाम करून दिल्लें पाहिजे, म्हणून विनंति केली. त्यावरून मनास आणितां यांणीं सिंहगडीं व राजगडीं वेढीयांत किल्ल्यावरी राहोन कष्टमेहनत केली. स्वामीकार्याचे एकनिष्ठ. यांचें चालवणें अगत्य. यानिमित्त याजवरी मेहरबान होऊन, मौजे खामगांव, तर्फ कर्याती मावळ पैकीं नूतन इनाम जमीन पडीपैकीं अक्वल, दुम, सीम, च्यारुम, ती प्रतीची जमीन खेरीज हक्कदार, कुलबाव, कुलकानू दिल्ली बिघे -1- तीस बिघे जमीन विसा पांडाच्या बिघीयानें दिल्ली असे. तरी सदरहू जमीन यांस नेमून देऊन, सदरहू इनाम यांस व यांच्या पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें चालवणें. साल दरसाल ताजे सनदेचा उजूर न करणें. तालेक लेहून घेऊन अस्सल सनद भोगवटी-यास परतोन देणें. छ २ जिल्काद परगणे हुजूर. ”

सुरुसुद्र बार

पैवस्ती छ २ जिल्हेज.

३९ श्रीराजा शिव छत्रपति यांणीं जयसिंग जाधवराव सेनापति यांस केळला हुकूम.

“स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके ३० तारणनाम संवत्सरे, वैशाख शुद्ध चतुर्थी, सौम्य-
वासर, क्षत्रिय कुळावतंस श्रीराजा शिव छत्रपति यांणीं, समस्त सेनाभुरंधर विश्वासनिधी राज-
मान्य राजश्री जयसिंग जाधवराज सेनापति जत्कतून मुळुक यांसी आज्ञा केली ऐसीजे * *.

४० बेरड लोकांस गैर वर्तणूक न करणेंवद्दल सक्तीची ताकीद.

“स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके ३१ तारणनाम संवत्सरे, पौष बहुल अष्टमी, रविवामरे,
क्षत्रिय कुळावतंस श्री राजा शिव छत्रपति यांणीं, मानई व वडलई बेरड यांसी आज्ञा केली
ऐसीजे:—मौजे चिंचवड व माण व बाणेरें व रावतें व चिखली, प्रांत पुणें, हे गांव श्री-

श्रीशिव
नरपति हर्षनिदान
मोरेश्वरमुत नील-
कंठ प्रधान.

श्रीआदि
आदिपुरुष श्रीराजा
शिव स्वामी कृपानिधि
तस्य परशुराम ड्यंबक
प्रतिनिधि.

वास्तव्य चिंचवड यांकडे आहेत. तेथें
तुम्हीं धामधूम करून उपसर्ग देतां व
चिंचवडामध्यें व वरकड गांवीं बेरड पा-
ठवून देऊन चोरी छपी करितां, लणून
हुजूर विदित जालें. तरी श्रीच्या स्थळीं

व गांवीं ऐसी बदराहा वर्तणूक करितां येणेंकडून तुमचा मुळाहिजा होणार नाही. एक वेळ
क्षमा करून, हें आज्ञापत्र मादर केलें आहे. तरी याउपरी हुशार होणें आणि चिंचवड
इत्यादिक सदरहू गांवीं चोरी छपी एकंदर न करणें व कांहीं उपसर्ग न देणें. फिरोन हुजूर
बोभाट आलीया तुमचा मुळाहिजा होणार नाही. हें बरें समजोन लिहिलेप्रमाणें वर्तणूक
करणें. ताकीद असे. जाणिजे. लेखनालंकार.”

मवादिथं
विराजते.

४१ श्रीक्षेत्र तुळजापूर येथील दैवतांस गांव इनाम दिल्यावद्दल सनद.

स्वस्तिश्री राज्याभिषेक ३२ पार्थिवनाम संवत्सरे, कार्तिक बहुल पंचमी, गुरुवामरे,
क्षत्रिय कुळावतंस श्री राजा शिव छत्रपति यांणीं, राजश्री देशाधिकारी व कारकून, वर्तमान व
भावी, प्रांत परांडे यांसी आज्ञा केली ऐसीजे:—श्रीक्षेत्र तुळजापूर हे स्वामीचें आराध्य दैवत,

शिक्षा १. शिक्षा १.

बहुत थोर, जागृत स्थळ अनादि, येथील
पूजा उत्साह मांग चालावयाकरितां
स्वामीनीं मौजे ब्राह्मणी, तर्फे औपशे परगणे
बालेवाट इनाम करून दिव्हा होता. ऐसी-

यासीं मांप्रत मौजे मजकूर लष्करांत मोकामा आहे, याकरितां मुरळीत चालत नाही म्हणून

विदित केलें. तरी श्रीचा उत्साह सांग चालवावा हें स्वामींस अगत्य आहे. याकरितां स्वामींनीं हल्लीं, मौजे ब्राह्मणी मोकासा इनाम दिलहा होता तो दूर करून, नवीन इनाम, कुलबाब, कुल देवील हल्लीं पट्टी व पेस्तरपट्टी झाडझाडोरासह वर्तमान खेरीज इनामदार व हक्कदार करून, मौजे शेलगांव, तर्फ रातंजन देह १ एक रास इनाम श्रीस दिलहा आहे. तरी तुम्हीं पूर्व मर्यादेप्रमाणें चतुःसीमा गांव श्रीचे स्वाधीन करून, इनाम श्रीस उत्तरोत्तर चालवणें. साल दरसाल ताजे सनदेचा उजूर न करणें. या सनदेची तालिक लेहून घेऊन, अस्सल सनद श्रीच्या पुजारीयाजवळ परतोन देणें आणि इनाम सुरक्षित चालवीत जाणें. जाणिजे. लेखनालंकार. ”

तेरीख १८ रजब, सुरुसन सीत मया.

४२ नागोजी कनोजा यांस जमीन इनाम दिल्याबद्दल आज्ञापत्र.

“स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके ३२ पार्थिवनाम संवत्सरे, मार्गशीर्ष बहुल सप्तमी, इंदुवासरे, क्षत्रिय कुलावतंस श्री राजा शिव छत्रपति यांणी, राजश्री देशाधिकारी व लेखक, वर्तमान व भावी, प्रांत सातारा यांसी आज्ञा केली ऐसाजे:—नागोजी कनोजा यांस कैलासवासी राजश्री स्वामींनीं मौजे जिहे, तर्फ सातारा, प्रांत मजकूर या गांवीं जमीन १। एक चावर, तीस बिघे इनाम दिलही आहे. ती जमीन यांचे दुमाला जाली नाहीं. म्हणून हुजूर विदित जालें. ऐशास सदरहू जमीन यास इनाम चालवणें स्वामींस अगत्य, याकरितां हें आज्ञापत्र सादर केलें आहे. तरी तुम्हीं हें जाणून कैलासवासी स्वामींचे सनदेप्रमाणें मौजे मजकुरी पैकीं सदरहू जमीन यांचे दुमाला इनाम बिलाकुसूर चाले ऐशी गोष्ट करणें. जाणिजे. ”

४३ गुणाजी सांवत यांस नेहमी एकनिष्ठेनें राहून उर्जितावस्थेस येणेंबद्दल पत्र.

“स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके ३२ पार्थिवनाम संवत्सरे, आषाढ शुद्ध तृतीया, सौम्य-वासर, क्षत्रिय कुलावतंस श्रीराजा शिव छत्रपति यांणी, गुणाजी सांवत यांसी आज्ञा केली ऐसाजे:—तुम्हीं राजश्री बहिरो पंडित प्रधान यांचे आज्ञेवरून जाऊन कस्त करून, किल्ले राजमाची हस्तगत केली. हे वर्तमान पंडित मशारनिव्हेही हुजूर लिहिलें. त्याजवरून तुमचे सेवेचा मजरा जाला. तरी तुम्हीं एकनिष्ठ स्वामीकार्याचे तैसेच आहां. पुढेंही येच रीतीनें पंडित मशारनिव्हेचे आज्ञेप्रमाणें स्वामीकार्य करून, आपला विशेष मजरा करून घेणें. म्हणजे तुमजी सर्फराजी होईल. जाणिजे. लेखनालंकार. ”

४४ गुणाजी सांबत यांस कल्याण करुं म्हणून अभयपत्र.

स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके ३३ सर्वाजित [नाम] संवत्सरे, जेष्ठ शुद्ध दशमी, गुरुवासरे, क्षत्रिय कुळावतंस श्री राजा शिव छत्रपति यांणीं. गुणाजी सांबत यांमी आज्ञा केली ऐसीजे:—तुम्हीं जनाचानिशीं पंताजी शिवदेव यांसमागमें जाऊन, राजश्री शंकराजी पंडित सचीव यांचे आज्ञेप्रमाणें कस्त करून, किल्ले राजगड हस्तगत केला. हें वर्तमान पंडित मशारनिल्लेही हुजूर लिहिलें. त्याबद्दल तुमचे सेवेचा मजरा जाला. तरी तुम्हीं कार्यकर्ते, मर्दाने, एकनिष्ठ असेंच आहां. तुम्हांपामून स्वामीकार्यास अंतर होणार नाही. पुढेही येच रीतीने स्वामीकार्य, पंडित मशारनिल्लेचे आज्ञेप्रमाणें करून, आपला विशेष मजरा करून घेणें. स्वामी तुमची सर्फराजी करितो. जाणिजे. लेखनालंकार.

४५ शितोळे देशमुख यांचे इनाम गांव व शेतीची तिजाई माफ केलेबद्दल पत्र.

७ मशरुत अनाम मालोजी नरमिंगराऊ व गोविंदराऊ शितोळे देशमुख, परगणे पुणें यांस.

शंकराजी नारायण सचीव, मुगसन समान मया अलफ. किल्ले पुर्ंदर हस्तगत केल्या, ते समयीं तुम्हीं कष्टमेहेनत बहुतच केली. निष्ठेम अंतर केलें नाही. याकरितां तुम्हांस इनाम गांवची व इनाम शेताची तिजाई माफ केली असे. वितपशील:—

इनाम गांव तर्फे कर्यातमावळपैकी देहे.

इनाम शेते गांवगन्ना व

१ मौजे लवळें.

कसबें पुणें येथें पुरातन

१ मौजे पासर्णिं देखील वाडी करंदी.

आहेत.

—

२

एकूण दोन्ही देहे व इनाम शेते आहेत. त्याची तिजाई माफ केली असे. तुम्हांस साल दरसाल तिजाईचा उपमर्ग करणार नाही. मुखरूप आपल्या इनामगांवाचा व इनाम-शेताचा भोगवटा वंशपरंपरेनें अनुभूतून वतनाचा मामला चालवून राहणें. छ १९ सावान-परवानगी हुजूर. मोर्तब.

४६ देशमुख व देशपांडे पारनेर यांस आज्ञापत्र की शाहू महाराज यांस न मानणें.

स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके ३४ सर्वाजित [नाम] संवत्सरे, आश्विन शुद्ध द्वितीया भौमवासरे. क्षत्रिय कुळावतंस श्रीराजा शिव छत्रपति यांणीं, देशमुख व देशपांडे पारनेर यांमी आज्ञा केली ऐसीजे:—परगणे मजकूरच्या बाबती मातोश्री आईसाहेबांकडे देऊन, राजश्री विठ्ठल जिवाजी मुपेदार, प्रांत जालनापूर यांच्या ताब्यानें केल्या आहेत. तुम्हीं स्वामीकार्याविषयीं त्यांचे आज्ञेत वर्तोन, बाबतीचा बसूल मशारनिल्लेचे विद्यमानें देत जाणें. क्षणोन पूर्वी आज्ञापत्रें सादर केलीं आहेत. ऐसीयास मांप्रत राजश्री शाहू राजे तांब्राच्या

सेनेतून निघोन, त्या प्रांते आले आहेत. ते कागदपत्र चालवितील. नसतां कथला करितील. तरी त्यांस कांहीं संबंध नाही. याकरितां त्यांचे कागदपत्र एकंदर न घेणें व त्याकडे परगण्यांपैकीं वसूल न देणें. जो कोणी याउपरी त्यांचा कागदपत्र मानील, त्याचा परिछिन्न मुलाहिजा होणार नाही. हें जाणून, विठ्ठल जिवाजी यांचे आज्ञेप्रमाणें वर्तोन, परगणें मजकूरच्या बाबतीचा ऐवज मशारानिह्कडे देऊन, आपला मजरा करून घेणें. जाणिजे. लेखनालंकार.

४७ कृष्णाचार्य बिन नृसिंह पंडिताचार्य यांस दिलेलें इनाम पत्र.

स्वास्तिश्री राज्याभिषेक शके ३४ सर्वधारीनाम संवत्सरे, वैशाख बहुल अष्टमी, भानु-
वासर, क्षत्रिय कुलावतंस श्री राजा शाहू छत्रपति स्वामी यांणीं, वेदमूर्ति शिरोमणी कृष्णा-
चार्य बिन नृसिंह पंडिताचार्य वास्तव्य मांगले यांसी इनामपत्र दिल्लें ऐसीजे:—तुम्हीं मौजे

ॐ श्री ०
शिव
नरपति हर्षनिधान
मोरोेश्वरसुत भैरव
मुख्य प्रधान.

खानापूर, प्रांत तारळें येथील मुक्कामी स्वामीसन्निध येऊन
विदित केलें कीं, आपण स्वामींच्या राज्यांत राहोन स्वामींस
कल्याण चिंतीत आहों. त्यास धामधुमेच्या प्रसंगाकरितां
या प्रांतीहून कुटुंबसह जाऊन ताम्रपर्णीचे तीरी राहिलों.
सांप्रत स्वामी स्वराज्यांत आले. ऐकोन स्वामींच्या दर्शनास

आलों. याउपरी कुटुंब या प्रांते आणून, स्नानसंध्यादि कर्म करून, स्वामींस कल्याण चिंतीत
आहों. त्यास योगक्षेम चालिल्ल पाहिजे. याकरितां नूतन इनाम देविल्लें पाहिजे. म्हणून
विनंति केली. त्यावरून मनास आणितां, तुम्हीं भले, सत्पात्र, वेदशास्त्रसंपन्न, तुमचें चालवणें
स्वामींस अगत्य. याकरितां तुम्हांस नूतन इनाम करून दिल्लें असे.

मौजे आरळें, तर्फ वारुण,
प्रांत मलकापूर. देह १,

तर्फ संगमेश्वर पैकीं जमीन आनाजी-
पंताचे धारीयाची ३०० लारी.

एकूण इनामगांव एक व तीनशें लारीची जमीन कुलवाव, कुलकानू, हल्लीपट्टी व पेस्तर-
पट्टीसहित जल, तरु, पाषाणनिधि निक्षेप चतुःसीमा पूर्वक मर्यादेप्रमाणें धारादत्त सर्वमान्य खेरीज
हक्कदार व इनामदार इनाम करून दिल्ली असे. तरी तुम्हीं सदरहू एक गांव व तीनशें
लारीची भूमि पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें अनुभऊन सुखरूप राहणें. हे वृत्ति तुम्हांस दिल्ली आहे.
जाणिजे. निर्देश समक्ष.

मर्या-
देय विरा-
जेत.

तारीख २१ सफर,

सुरूसन समान मया.

४८ गंगाजी खांडे यांस इनाम जमीन दिल्याबद्दल आज्ञापत्र.

स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके ३४ सर्वधारीनाम संवत्सरे, वैशाख बहुल द्वादशी, गुरु-
वासरे, क्षत्रिय कुळावतंस श्रीराजा शाहु छत्रपति स्वामी यांणीं, राजश्री महिपतराव अनंत
देशाधिकारी व देशलेखक वर्तमान भावी, प्रांत कराड यांसी आज्ञा केली ऐसीजे:—मार्फत

गंगाखांडे दिमत पथक वंदुकदारदार यांणीं
चिकवडीतजीक किल्ले प्रसिद्धगडचे मुकामी
स्वामीसन्निध विनंति केली कीं, आपण पुरातन
राज्यांतील सेवक, कष्ट मशागत बहुत केली.

किल्ले सातारा व किल्ले पन्हाळा व किल्ले विशाळगड येथें औरंगजेब याणें वेढा घातला.
ते प्रसंगीं आपण तरवारेची शर्थ केली. त्याजवरून राजश्री परशुराम पंडित यांणीं आपणांस
नूतन इनाम मौजे कुमूर, तर्फ कोळें येथें इनाम जमीन चावर एक दिव्हा आहे. तेणेंप्रमाणें
हा स्वामींनीं कृपाळू होऊन नूतन करार करून देविला पाहिजे. त्याजवरून मनास आणितां
गंगाजी खांडे पुरातन सेवक एकनिष्ठपणें सेवा केली. पुढेंही स्वामीकार्य करावयासी उमेद
धरितो. हा हेत. याचें चालवणें स्वामीस अगत्य. याजबद्दल स्वामी कृपाळू होऊन मौजे मज-
कूर पैकीं इनाम जमीन चावर एक अजराम-हामत करून दिव्हा असे. पंडित मशारनिल्लेही
देविल्याप्रमाणें याम व याचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें इनाम सुगतिन चालवणें. प्रतिवर्षीं नूतन
पत्राची आपेक्षा न करणें. या पत्राची प्रती लेहून घेऊन मुख्य पत्र मशारनिल्लेजवळ परतोन
भोगवटीयासी देणें.

४९ दत्ताजी केशवजी नाईक पिसाळ याची देशमुखी असलेबद्दल पत्र.

स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके ३९ विरोधीनाम संवत्सरे, चैत्र शुद्ध त्रयोदशी, मंद-
वासरे, क्षत्रिय कुळावतंस श्री राजा शाहु छत्रपति स्वामी यांणीं राजश्री आण्णाजी जनार्दन
देशाधिकारी व कारकून वर्तमान व भावी प्रांत वाई यांसी आज्ञा केली ऐसीजे:—दत्ताजी

केशवजी नाईक पिसाळ देशमुख परगणे वाई
यांणीं स्वामीसन्निध येऊन विनंति केली कीं,
आपलें वतन पिटी दरपिटी देशमुखी बढीलपण
मानपान, शिक्षा, नांगर, सेवधार, हक,

गांवगत्ता व इनामती गांव व इनाम जमीन गांवगत्ता व चिवावणी व जकाती बिस्वा ऐसा
भोगवटा वंशपरंपरेनें अनमवीत असतां, औरंगजेब पादशहा या प्रांतें आले. तमाम ठाणीं-
यांची कबीजान वसत नाविल्ली. वाईस ठाणें काबीज केल्यासी न्याहारमान गोरी फौज-
दारी करून आले. ठाणें काबीज केलें. ते समर्थी आपण जाऊन न्याहारमानास भेटावें ते
भेटलें नाहीं. आपण नेणतां होतो. आपली माता पिलाईआऊ होती. तिनें ठाणीयांत रुजू

व्हावे ती न जाली. याजकरितां न्याहारखान गोरी याणीं पादशहास गैरवाका इलतमास जाहीर केली कीं, वाईस देशमुख नाही. हजरत आपणावरी मेहरबान होऊन देशमुखी आपणास दिलीयानें आपण पादशाही काम कितेक किफायतीचें करीन. त्यावरून पादशहास न्याहारखानाच्या वकिलांनीं इलतमास गुदराविली. हजरतीचा संवाद इलतमासीवर झाला कीं, बेवारीस वतन असलें तर तहकीक करून देणें. त्यावरून वकिलाची लिहिली न्याहारखानास आली कीं, हजरतीचा देशमुखीचा हुकूम जाला. सनदपत्रेही चालिलीं. तुम्हीं हवाला अमल करणें. हें वर्तमान किमपि आपणास दखल नव्हतें. आपण गोळेवाडीस होतों. मोगलाच्या स्वारीया येऊन, मुलकाचा सत्यानास होऊं लागला. त्याकरितां जरूर जाणोन न्याहारखानाचा कौल घेऊन वाईस गेलों. भेट घेतली. कांहीं दिवस आपल्या देशमुखीचा अमल करीत होतों. त्यास न्याहारखानानें मनांत कृत्रिम धरून आपणास व आपले मातेस कैद करून ठेविलें आणि परगण्याचे मोकदम जमा करून सुरत महजर करूं लागला कीं, देशमुखीस कोणी वारस नाही. ऐसा महजर करून देणें. त्यावरून वाईच्या काजीची व न्याहारखानाची कटकट बहुत जाली तेव्हां आपणास कृत्रिमसें दिसोन आलें. मग आपण उपाय करून तेथून पळोन पादशाही लष्करास तुळापूरच्या मुक्कामास गेलों. तमाम मोकदम व गंगाजी शंकर, गिरमाजी झुंगो देशकुळकर्णी व चांदशेट शेटीया कसबे मजकूर हेही लष्करास आणिले. हजरतीजवळी फिर्याद केली. न्याहारखान तगीर केला. वतन बहाल करून घेतलें. सनद असनाद द्यावयाचा हुकूम जाला. सनदा तयार व्हाव्या तों जुलपिकारखान रायगडची मसलत सुरू करून लष्करास आले. त्याजपाशीं सूर्याजी पिसाळ बिराजर मोकदम मौजे वोझर्डे हा पूर्वीं गांवीं मोकदमी चालवीत असतां, रायगडीहून वजाईची वरात जाली. वसूल द्यावयास मवसर नाही. याजकरितां गांव सोडून पळोन गेला. तो खान मशारनिलहेजवळी राहिला. तेथें रायगडचे मसलतेमुळें मनसबा करून मावळीयाची सरदारी केली. गडास मोर्चे लाविले व दुरामतींत पडोन, खानास गड हस्तगत करून दिलहा. ये गोष्टीकरितां खान मशारनिलहेची कृपा त्यावरी विशेष जाली. खान हजरतीच्या दर्शनास आले. तेव्हां सूर्याजीची स्तुती हजरतीपावेतों करून, सिरनाहाणी करविली. हा अस्करा लष्करांत बहुत जाला. त्यावरी आह्मी लष्करांत होतों. हें वर्तमान सूर्याजीस कळलीयावरी आमचे भेटीस आला. आपलें यश सर्वस्वी सांगितलें. आणि आम्हांस पुसों लागला कीं, तुम्हीं काय निमित्त आला? त्यावरून आह्मी पूर्ववृत्त सूर्याजीस सांगितलें. त्यावरून आह्मांस ह्मणों लागला कीं, बरें, अवघ कार्य तुमचे हातून चुकलें आहे. याउपरी सनद असनाद करणें आहे. त्यास आपली भीड येथें विशेष आहे. टक्का खर्च पडणें तोही आपले भिडेन थोडका पडेल. तुम्हीं बहुत श्रमी जाला आहां. आपले स्वाधीन पूर्वींल सनदा काय असतील त्या करणें. त्यावरून तुमची सनद असनाद जें तयार करणें, तें करून देतों. टक्का खर्च पडेल तो चहू वर्षांत परगणीयांत

उगडून देणें. म्हणून बहुत माया दाखविली आणि विश्वास लाविला. त्यास आधीही विचार केला की, हा जातीचा पिमाळ आहे. आणि बोधदेकरांची कदीम तक्षीम ही देशमुखीत आठ गांव आहेत. त्याचे तक्षिमेंतील हा भाऊ आहे. याचेही वाटणीस आठ गांवांपैकी निमें तडवळेंबुद्रुक, संमत कोरेगांव येथील हक्क येत आहे. क्षणजे आठ गांवांपैकी सोळावे तक्षिमेचा भाऊ आहे. जरी वेदमानें वर्तेल आणि टक्का थोडका खर्च करील, तरी हें कार्य याचे हवालें करावें आणि आपण परगणीयांत जावें. ऐसा विचार केला. सूर्याजींचे इमान घेतलें आणि गंगाजी शंकर व गिरमाजी झुंगो देशपांडे व भुळाजी पाटील बाबोलकर व बाकोजी पाटील दवळे नादवाहळकर व मानशेट शेटीया कमचें वाई हे त्याजपाशीं ठेविले की, जो टक्का खर्च करणें तो या पांचाजणांचे विश्चमानें करावा. हे पांचजण आपणांस मांगतील तो आपण टक्का चहू वर्षांत उगडून देऊं. म्हणून करार करून सूर्याजीजवळ आपले कदीम वडिल वडीलांचें फर्मान होतें. [तें] नव्या सनदा करावयास दिल्लें आणि आम्हीं खिजमत तळबखान फौजदार पाहून परगणीयास कारभारास आलों. मागून मानशेट टकीयावद्दल आला. त्याजवरावरी रुपये २००० तीन हजार सनदेच्या खर्चीवद्दल पाठविले. तो सवेच सूर्याजीनें आमचा तह एकीकडे ठेऊन, रुद्रा चिमणाजी कानगो, सुभे विजापूर यापामून, अल्ली आदिलशहा यांचे मोहरेनिशीं कोरीं वडळें खरिदी करून, त्यामध्ये केशवजी दत्तार्जा नाईक व फिर्गोजी सूर्याजी नाईक देशमुख म्हणून लेहून, तें कृत्रिम फर्मान कचेरीत नेऊन रुजू केलें. आमचें कदीम फर्मान होतें तें एकीकडे ठेवलें आणि कृत्रिम सनदेप्रमाणें ताजी सनद पादशाही दो नांवाची करून घेतली. हें वर्तमान गंगाजी शंकर व गिरमाजी झुंगो देशपांडे यांणी व मोकदम यांणी आपणाम लेहून पाठविलें की, याणें तों ऐसी कृत्रिम वतणूक मांडिली. आपण याजपाशीं कटकट करावी अगर द्वाही घावी, तरी लष्करांत याची भरभर फार, हा तात्काळ आमचा सत्यानास करील. तरी तुम्हीं याची काय पैरवी ते करणें म्हणून लिहिलें. त्यावरून आपण फिरोज लष्करांत जाऊन आपली सनद दुरुस्त करावी, तों वाईचें ठाणें राजश्री रामचंद्र पंडित अमात्य व राजश्री शंकराजी पंडित सूचीव व संताजी घोरपडे व जाधवराव यांणी येऊन मारून काढिलें. खिजमत तळबखान दस्त केला. त्याचरावरी आपणही सापडलों. सर्वेस्वै हराम जाला. एक दिवशींच भक्षावयास नाहीसें जालें. याजकरितां फिरोज उत्पात करायाचा प्रसंग अगदींच राहिला. आपण उभयतां पंत स्वामीपाशीं आपलें वतनाचा कारभार करून होतों. त्यावर देशपांडे व मोकदम लष्करांत होतें, तेही उठोन आम्हांजवळ आले. त्यांणीं सूर्याजीचा करीना मांगितला. तो आम्हीं उभयतां पंतास विदित केला आणि आपल्या वतनावरी होतों, त्यावरी अल्पविकारखान चेजीवरी मोहिमेस गेले. त्याचरावरी सूर्याजीही मावळीयाचा जमाव घेऊन गेला. तेथें गेलीयावरी मोगलाकटून पारका होऊन कैलासबाजी राजश्री काकामाहेबांकडे अनुसंधान

लाऊन, आपण वाईचा देशमुख आहे, आपणापाशी पादशाही सनद आहे. त्याप्रमाणे महाराज आपली देतील तरी आपण येतो. कितेक कार्यप्रयोजन करून देतो. म्हणून त्यावरून काकासाहेबी देशमुखीची पत्रे दिल्ली. पादशाही सनदेत निमेचा दाखला नांवामुळे होता, त्यास सूर्याजी कितेक कार्यास अनुकूल होईल, ऐसे जाणून सारीच वतने म्हामत करून पत्रे दिल्ली ती घेतली. आणि राजश्री काकासाहेबांची आज्ञा घेऊन या प्रांते आलों. सरकारकून यास पत्रे दाखऊन, त्यांची पत्रे करून घेऊन वतनास खलेल केलें. मग आपण साताऱ्याचे मुक्कामी रामचंद्रपंत व शंकराजीपंत यांपाशी जाऊन उभा राहिलों, आणि आपलें आद्यंत वर्तमान विदित केलें. त्याणीं सूर्याजीस बोलाऊन आणिलें आणि आपला व त्याचा करीना साबाजी घाटगे देशमुख, कसवे मलवडी, व साबाजी गाढवे देशमुख, सातारा व शाहाजी रामाजी बाहादूरजी शिंदे देशमुख, तर्फ कुडाळ व पदाजी चिकणे देशमुख, तर्फ मेढे व सटवोजी जाधव मोकदम, मौजे उंबरज, परगणे कऱ्हाड व गोत परगणे मजकूर व गंगाजी शंकर, गिरमाजी झुंगो देशपांडे व मोकदम गांवगत्रा व चांदशेट शेठ्या वाईकर यांचे विद्यमानें मनास आणतां, गोतमुखें सूर्याजी खोटा जाला. आपण खरे जालों. तेव्हां सूर्याजी वतनास दूर करून आपलें वतन पूर्वापारप्रमाणें आपले दुमालें केलें आणि पत्रे करून दिल्ली व आपण वतन अनुभवूं लागलों. तो राजश्री काकासाहेब चंजीहून या प्रांतास आले. तेव्हां सूर्याजी जाऊन सातारीयाचे मुक्कामी उभा राहिला. निमें वतनाची पत्रे करून घेतली. खटपट कराया लागला. त्यास आपण राजश्री—पाशीं जावें तो राजश्री स्वारीस गेले. तिकडून येऊन सिंहगडास कैलासवास केला. मग आपण विशाळगडचे मुक्कामी राजश्री शिवाजीराजेसाहेबांपाशी जाऊन उभा राहिलों. आपला करीना विदित केला. तो मनास आणून उभयतां पंतास विचारिलें. त्याणीं गोतमुखें निवाडा जाला होता तो निवेदन केला. आपले जुने कागदपत्रही मनास आणिले. मग आपणावरी कृपाळू होऊन सूर्याजीस वतनास दूर करून, आपलें वतन आपणास वहाल केलें. शपथपूर्वक पत्रे करून दिल्ली, आपण महालास येऊन आपलें वतन अनुभवूं लागलों. हें सूर्याजीस कळलीयावरी मागती मोगलाईत जाऊन फजुलाखानास भेटला. चंदनवंदन, नांदगिरी हे किल्ले हस्तगत करून देऊन फजुलाखान मेहेरवान करून घेतला. पांडवगड घेऊन देतो ऐसी कबुलांत करून, इस्मालखान मीया वाईस फौजदार आणिला. त्यांपाशीं मुद्दा घातिला कीं, तुम्हीं दत्ताजीपासून निमें वतनाची वांटणी करून, आपणास देऊन महजर करून देणें. आपण पांडवगड घेऊन देतो. म्हणून त्यावरून इस्मालखानानें त्याचा अभिमान धरून, आपणास नेऊन अटक केली. देशपांडेही आपदखाना ठेविले. आठ दिवस होतो. निमें वतनाची वांटणी करून सूर्याजीस देणें; नाही तरी तुम्हांस यातीभ्रष्ट करितों; ह्मणोन अतिशय केला. तेव्हां संकट पाहोन जसा सूर्याजीनें वांटणी जाबता करून मागितला तैसा दिला, आणि आपली मोकळीक करून

वेऊन, विशाळगडावाळे पादशहा होते तेथे गेलो. कित्याद केली. इस्माइलखान तगरि करून परगणा घालमा केला. घालमाचा दिवाण महंमद अकल व त्यामीनखान फौजदार वेऊन आपल्या वतनाचा मामला दुरुस्त करून परगणीयास आलो. अमल करू लागलो मग सूर्याजी लष्करांत मागती गेला. परंतु यत्न न चाले. शेवटी मुसलमान जाला. तरी पादशहापावोतो झुतामारिजे जाहीर जाले. साहाम केलीयाचे सार्थक न जाले. त्यावरी महंमद अकल मयत जाला. खोजेखान फौजदार व जागीदार होऊन परगणीयास आला. त्यावरावरी गड किल्ल्याचे मनसबे रचून मागती सूर्याजी आला. गांवांत आलीयावरी कारभारांत घालमेळ करू लागला. मग आपण रुसवा खोजेखानावरी करून, परगणे मजकुरचे देशपांडे व मोकदम वेऊन बुधाम गेलो. तेव्हां खान मशारनिल्लेही इमामशहा मध्यस्त घालून, आपली समजाधीस करून वाईस आणिले. आणि कुठ हाली मवाली जमा करून, आम्हांस व सूर्याजीस बोलाऊन सूर्याजीपामून येजीतखन आपणाम लेहून देवविले की, आपली पिढी दरपिढीची तक्षीम वतनांत जे अमेळ ते घाऊन अमेन. आपणाम याउपरी तुमचे वतनासी संमंध नाही. ऐसे लेहून दिले आणि आपले गांवास गेला. याउपरी थोराताचा आश्रा करून मुलकांत धामधूम मांडिली. त्यावरी स्वामीचे आगमन या प्रांते जाले. आपण स्वामीचे पायापाशी येऊन रुजू जालो. सूर्याजी थोरातावरावरी होता. आपण साताव्याच्या मुक्कामी राजश्री जयमिंग जाधवराव यांच्या विद्यमाने वतनाचे पूर्वोत्तर वर्तमान विदित केले. त्यावरून स्वामीनीही चर्चा मनास आणितां, सूर्याजी म्हणजे लाइनी गळा पडतो ऐसे जाले. दुसरे दिवशीं मनमुफी करून आपला व सूर्याजीचा कयला तोडावा. तो लष्कराचा चळचळाव जाला. स्वामीनी आपणाम आज्ञा केली की, तुम्ही समागमें येणे. जेथे मुक्काम होईल तेथे बरहक निवाडा करून, वतनाचा कलंक दूर करून, तुमची स्थापना केली जाईल. आज्ञेप्रमाणे आपण चिकेवाडीपावोतो आलो. मागती चिकेवाडीस स्वामीस अर्ज केला. तेव्हां स्वामीनी आज्ञा केली जेः—तूर्ते पर्जन्यकाळ आला, लावणीमंचणीचा हंगाम आहे. तुम्ही जिल्हेचे खांबे दावरावरी परगणीयास जाणे. पेंस्तर हुजुर येणे. तुमचा इनसाफ स्वामी करितील म्हणोन. त्यावरून परगणीयांत आलो. मागे सूर्याजीने थोराताचे मातुमार्तीने गैरवाका अर्ज करून इस्माइलखान मका याचे वेळेचा वांढणी जाबिता होता, तो स्वामीस विदित केला. त्यावरून स्वामीनी निमें वतनाची पत्रे करून दिली. त्या पत्राच्या आश्रियावरी येऊन नरसोजी मोरे दिमत थोरात यांची स्वारी वाईवरी आणून, आपला वाडा व मुतालिकांचीं बरे लुटून घालून सत्यानास केला. मुलखांतही स्वामीचे बळे हक म्हणून बेमबलगा टक्का घेतला. ऐसा तो वारंवार आपणामी कटकट करितां राहत नाही. स्वामी धर्मपरायण आहेत. आपल्या वतनास कलंक लागला आहे. तो निष्कलंक करून वतनावरी आपली स्थापना केली पाहिजे, म्हणोन पुरंदरचे मुक्कामी विनंति केली. त्यावरून स्वामीनी दत्ताजी केशवजी नाईक देशमुख

यांचा भोगवटा व कागदपत्र मनास आणितां, विदित जालें कीं, परगणें मजकूरचें देशमुखीचें वतन दत्ताजी केशवजी याचें खरें आहे. सूर्याजी नाहक गळा पडतो, त्यास निमें वतनाशीं संमंध नाहीं ऐसें बहुत मुखें कळों आलें. त्यावरून स्वामी, दत्ताजी केशवजी नाईक पिसाळ यावरी कृपाळू होऊन, सूर्याजीस कथला करावया गरज नाहीं ऐसें करून, दत्ताजी केशवजी नाईक याचे देशमुखीचें वतन हक्क लाजीमा मानपान, शिक्षा, नांगर, सेवधार, इनामती गांव, इनामजमीन गांवगन्ना व बिघावण व विस्वा, जकाती, दत्ताजी केशवजी नाईक पिसाळ याचा सालाबाद चालिला आहे त्याप्रमाणें चालवावें, ऐसें केलें असें. तरी तुम्हीं दत्ताजी केशवजी नाईक पिसाळ यास व याचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें वतनाचा भोगवटा चालत आल्याप्रमाणें चालवणें. याचें वतनासी सूर्याजीस अर्थाअर्थी संमंध नाहीं. पेस्तर सूर्याजी आला, तरी वो- झेंडकराचे तक्षीमेचें आठ गांव आहेत. त्यांपैकी जे तक्षीम त्याचे वांटणीस येईल तें त्याणें खाऊन सुखरूप असावें. दत्ताजी केशवजी नाईक पिसाळ याचें वतनासी दखल व्हावया गरज नाहीं. निंवाळकर व थोरात यांचें कर्ज सूर्याजीकडे असिले तरी त्याणीं व सूर्याजीनीं समजोन ध्यावें. दत्ताजी केशवजीशीं व याचे वतनासीं किमपि कथला कराया संमंध नाहीं. सूर्याजीनें इत्फदायेपासून कागदपत्र घेतलें असतील ते रद्द असेत. परगणें मजकूरचे देश- मुखीचें वतन दत्ताजी केशवजी नाईक पिसाळ याचे दुमाले केलें असे. तुम्हीं विलाकुसूर चा- लवणें. या वतनास दत्ताजी केशवजी नाईक पिसाळ याचे माथां शेरणी रुपये ४००० चार हजार करार केली असे. याचा वसूल राजश्री नारो पंडित सचीव यांकडे होईल. या पत्राची प्रती लेहून घेऊन, अस्सल पत्र दत्ताजी केशवजी नाईक पिसाळ देशमुख याजवळ भोगवटीयास परतोन देणें. जाणिजे. लेखनालंकार.

पैवस्ती छ २१ मोहरम.

५० भिकाजी जाधव यानें एकनिष्ठ सेवा केल्याबद्दल इनाम देण्याची आज्ञा.

स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके ३७ विक्रतिनाम संवत्सरे, कार्तिक शुद्ध पंचमी, इंदु- वासर क्षत्रियकुलवतंस श्रीराजा शाहू छत्रपति स्वामी यांणीं, राजश्री कृष्णाजी बळाळ दे- शाधिकारी व लेखक वर्तमान व भावी, प्रांत सातारा यांसीं आज्ञा केली ऐसीजे:—भिकाजी

जाधव याणें स्वामींच्या राज्यांत बहुत एकनिष्ठेनें सेवा केली. पूर्वीं किल्ले

सज्जनगडास तांब्रांनं वेढा घातला ते समयी व तांब्राकडील लोकांनीं सुलतान

ढवा मेला ते समयी नफरमजकुरानें बहुत कष्ट मेहनत केली. सुलतान ढवा मारून काढिला तेव्हां जातीनें शर्थ केली. ह्मणोन स्वामी कृपाळू होऊन इनाम द्यावयाची आज्ञा केली.

५१ कृष्णाजी महादेव गोडबोले यांस पतकीपणाचें वतन दिल्यावयल पत्र.

६१ मधुद अनाम देशमुख व देशपांडीये, तर्फ परळी यांसी, परशराम व्यंकट प्रति-
निधी, मुरसन सीत अशर मया आलफ. कृष्णाजी महादेव गोडबोले याणें किल्ले सातारी-
याचे मुक्कामी हुजूर येऊन विनंति केली जे;—आपला भाऊ गोविंद महादेव यास जकायत
तर्फ सातारा व तर्फ परळी येथील कमाविमी स्वामींनी सांगितली होती. पंधरा सोळा वर्षे
कमाविमी केली. कितेक किफायत केली. त्यावरी पादशाहा (आवरंगजेब असें दुसरे मन-
देत आहे) किल्ले सातारीयास व किल्ले सज्जनगडास येऊन परीब देऊन बसले. किल्ले स-
ज्जनगडास दंगा करून व्यावयास लोक चढविले होते. ते समयी आपला भाऊ गोविंद महा-
देव याणें गडावरी राहून, लोक तांबाकडील दंगा करून चढले होते त्यांस मारून काढून
खाले घातले. स्वामींची फत्ते केली. ते समयी स्वामींनी वचन दिल्लें कीं, जकायत तर्फ
सातारा व परळी येथील पतकी मिरामदार कोणी नाही. पतकीपणाचें वतन छणजे तुझांस
अजरामहामत करून दिल्लें छणून. त्यावरी किल्ले सातारा तांबांन हस्तगत केला. तो फि-
राऊन व्यावयासी हवी करावयास स्वामींनी रवाना केला होता. तो तांबीचे नदीमध्ये बुडोन
स्वामी कार्यावरी मृत्यु पावला. आपणांस स्वामीने जकायत मजकुरची कमाविमी सांगितली.
ते समयी आपण विनंति केली कीं, पतकीपणाचें वतन स्वामींनी आपल्या भावास दिल्लें होतें.
कागदपत्र करून व्यावयाचें राहिल्लें ते देऊन, वंशपरंपरेनें चालवावें छणून. त्याजवरून
स्वामींनी आज्ञा केली जे, जकायतीची कमाविमी चौकस करून किफायत करणें. छणजे
वतनपत्रें करून देऊं छणोन. त्याजवरून श्रमसाहास करून पंधरा वर्षे कमाविमी केली. कि-
तेक किफायत केली. आपल्या भावांन व आपण तीस वत्तीस वर्षे कमावीस केली. आपला
भाऊ स्वामीकार्यावरी खर्च जाहला. याजउपरी स्वामींनी कृपाळु होऊन पतकीपणाचें वतन
आपल्यास करार करून पंधरापरंपरेनें चालवावें छणोन विनंति केली. त्यावरून मनास आ-
णितां, गोविंद महादेव याचा भाऊ, याणें ब्राह्मण होऊन शिवाईपणाची शर्ती केली, शेवट
स्वामीकार्यावरी खर्च जाहला व कृष्णाजी महादेव याणेंही कमाविमी चौकस केली, कि-
फायत केली. तीस वत्तीस वर्षे यांणी श्रमसाहास केलें याचइत याचें चालवणें अवश्यक
जागोन याजवर कृपाळु होऊन तर्फ परळी येथील जकायतीचें पतक यांस व याचे वंशपरं-
परेनें वतन करून दिल्लें असे. याचे दुमाला करून पंधरापरंपरेनें चालवीत जाणें. या वतनास
हक्कजातीमा बरहुकूम डांगी जकायत तर्फ मजकुर यास चालन आहे. त्याप्रमाणें पतकी
मजकुरास करार केला असे. चालवीत जाणें. याचे माथां शेरणी तर्फ सातारचें पतक व
पतक तर्फ मजकुर मिळोन रुपये ५०० करार करून हुजूर वसूल घेतला असे. या पत्राची
प्रती लिहून घेऊन, मुख्य पत्र भोगवटीयास पतकी मजकुरापाशीं परतोन देणें छ ७ रजव.
निर्देश समक्ष.

५२. रखमशेट बिन मालशेट, स्वामीकार्यी खराबीस आला म्हणून इनामपत्र.

स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके ४३ दुर्मुखनाम संवत्सरे, श्रावण बहुल नवमी, भौम-
वासरे, क्षत्रियकुलावतंस श्री राजा शाहू छत्रपति स्वामी यांणीं, रखमशेट बिन मालशेट
कुंदक वस्ती किल्ले सिंहगड यांस दिल्लें इनामपत्र ऐसीजे:—त्वां स्वामी-
सनिध किल्ले सातारचे मुक्कामी येऊन विनंति केली जे, आपण पूर्वीं किल्ले
मजकुरीं होतों. ते समयीं औरंगजेब पादशहाचा वेढा किल्ले मजकुरास आला. ते समयीं
आपण किल्ल्यावर राहोन किल्ल्यास दाणा व सामान दिल्लें. तें कर्ज राजश्री सचीवपंत यांचे
स्वारीस जमा आहे व आपली वस्तभाव दाणादुगा सर्वस्व गेलें. तैसेंच दुसरे वेळेस जुलपुकार-
[झुलपिकार] खान याचा वेढा किल्ले मजकुरास आला. ते समयींही आपण किल्ल्या-
वर राहोन किल्ल्यास सामानसुमान जिव्नस पुरविला. तेही कर्ज राजश्री पंडित मशारानिल्ले
यांचे स्वारीस व किल्ले मजकुरीं जमेस आहे. व आपली वस्तभाव दाणादुगा गेला. ऐसें
साहेबांचे किल्ल्यामुळें आपण बहुतच खराब जाहलों. दिवाणांत कर्ज गुंतलें तें न उगवे.
राजश्री सचीवपंताजवळी मागावयास गेलों. त्यास जिल्हे खराब जाहली त्यामुळें कर्ज उग-
वून न येई ऐसें जाहलें. आपला तो योगक्षेम चालिला पाहिजे. याकरितां पंडित मशारानि-
ल्लेही तर्फ खेडेबोरें येथें जमीन एक चावर दिल्ली, त्याचीं स्वामींनीं इनामपत्रें करून
दिल्लीं पाहिजेत म्हणून विनंति केली. त्यावरून मनास आणितां, वाणी मजकूर किल्ल्यामुळें
स्वामीकार्यावरी खराब जाहलास, तुझे चालवणें अवश्यक, याकरितां स्वामी तुजवरी कृपाळू
होऊन इनामजमीन खालीसा पडपैकीं अव्वल, दुसरी सीम तीन प्रतीची कुलबाब, कुलकानू
खेरीज हक्कदार देहाय तर्फ खेडेबोरें प्रांत मावळ येथें देविली असे वितपशील:—

कसबे खेडेबोरें, प्रांत मावळ -॥- चावर. मौजे आर्वी, तर्फ मजकूर -॥- चावर.

एकूण चावर एक तुजला पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें इनाम दिली असे. तरी सदरहू जमीन
देहाय मजकूरपैकीं चतुःसीमापूर्वक आपले दुमाले करून घेऊन, इनाम अनुभवून सुखरूप
राहणें. जाणिजे. लेखनालंकार मोर्तब.

तारीख २२ सावान, सुरूसन सबा.

५३. खंडोजी बिन नरसोजी कारंजकर यांस एकनिष्ठ राजानिष्ठेवद्दल मोकासा दिला.

स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके ५५ कीलकनाम संवत्सरे, पौष बहुल दशमी, इंदुवासरे
क्षत्रियकुलावतंस श्री राजा शंभु छत्रपति स्वामी यांणीं राजमान्य राजश्री रखमाजी साळोखे
नामजाद व राघो मानाजी काटे कोल्हापूर यांसी आज्ञा केली ऐसीजे:—राजश्री खंडोजी
कारंजकर बिन नरसोजी कारंजकर हे पुरातन स्वामींच्या राज्यांतील एकनिष्ठ सेवक,
तीर्थस्वरूप राजश्री थोरले कैलासवासी स्वामीपासून हा काळपर्यंत एकरूप निष्ठेनें सेवा

करीत आहेत. तीर्थस्वरूप राजश्री संभाजी राजे काका यांचीही सेवा निष्ठेने करून, त्यांची कृपा संपादून आपली नाम्ना करून घेतली. त्यानंतर तीर्थस्वरूप राजश्री कैलास-
वामी स्वामी चंजी प्रांते जातां, या प्रांते राजश्री रामचंद्र पंडित आमात्य हुकुमतपन्हा व
राजश्री परशुराम पंडित यांजवरी कुठमुळतीयार देऊन ठेविले. मशारनिल्लेसही यांजवळ
ठेविले. ते प्रसंगी यांणी स्वामीच्या राज्याभिवृद्धीविषयी बहुतच श्रममाहाम केले. त्याउपरी
औरंगजेब पादशाहायांणी किल्ले सातारा व मज्जनगड व वसंतगड व विशाळगड आदिकरून
परीष घालून घेतले. ते समयी मशारनिल्लेनी गडकिल्ल्यास सामान व दाणा
पावडून गडकिल्ले शरीने भांडविले. राजश्री शिवाजी राजे दोन्ही यांची सेवा निष्ठेने केली.
स्वामी राज्यासमारूढ जालीयापामून स्वामीच्या पायासी निष्ठा धरून, त्रिकर्ण मुर्धने सेवा
केली. स्वामीच्या पायाविना दुसरे जाणत नाही. यांचे सर्व प्रकारे उर्जित करून चालविणे
हें स्वामीस परम अवश्यक. यांचा वृद्धापकाळ याजकरितां स्वामी यांजवरी कृपाळू होऊन
मौजे मुडसिंगी, तर्फ हवेली कोल्हापूर, हा गांव स्वामीचा, यांसी मुकासा दिल्ला होता. तो
हल्लीं स्वामीनी यांस नूतन इनाम कुळवाव, कुळकानू, हल्लीपट्टी व पेस्तरपट्टी जळ, तरु, पाषण,
निवीनिक्षेपमहित खेरीज हक्कदार व इनामदार करून यांसी इनाम अजरामग्न्यामत करून
दिल्ला असे. तरी तुळसी मौजे मजकूर पूर्वे मर्यादेप्रमाणें यांचे स्वाधीन करणें आणि इनाम
यांसी व यांचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेने चालविणें. या पत्राची प्रती लेहून [घेऊन] अस्सल
पत्र परतोन देणें. बहुत काय लिहिणें.

मर्यादेय
राजते

५४. श्रीकराचार्यास महाराजांनी दिलेले दानपत्रावद्दलचा निवाडा.

स्वप्तिश्री राज्याभिषेक शके २६ सौम्यनाम संवत्सरे, श्रावण बहुल एकादशी, मं-
दवासरे, क्षत्रियकुळावतंस श्री राजा शंभुछत्रपति स्वामी यांणी, वेदशास्त्रसंपन्न राजश्री नर-
मिह पंडिताचार्य यांचे पुत्र कृष्णाचार्य व माधवाचार्यांचे नातू नारायणाचार्य यांचे पुत्र नर-
मिहाचार्य व श्रीपत्याचार्यांचे नातू शामाचार्यांचे पुत्र वामुदेवाचार्य व श्रीभगवाचार्यांचे पुत्र
श्रीनिवासाचार्य यांस आज्ञा केली ऐसीजे:—तीर्थरूप राजश्री कैलासवामी स्वामी चंजीस गेले.
त्याचरावरी वेदशास्त्रसंपन्न राजश्री नरमिह पंडिताचार्य यांचे पुत्र श्रीकराचार्य गेले. त्यांणी
तीर्थरूप राजश्रीजवळ राहून बहुत श्रम केले व कर्नाटक विद्यापीठ येथील पंडितामये
यांचे विद्यापरिश्रम राजश्रीनी पाहिले. मग यावरी संतुष्ट होऊन राजश्री कैलासवामी स्वा-
मीनी यांस मौजे मांगळे, कसेव सातवें, प्रांत पन्हाळा हा गांव सकुशहिरण्योदक हातावरी
घालून यांसी धारादत्त दान दिल्लें. यांनीं गांवांचे राजपत्री सावाचंदाची ममता धरून आपले
जेष्ठ बंधु माधवाचार्य यांचे पुत्र नारायणाचार्य व दुसरे बंधु श्रीपत्याचार्य यांचे पुत्र शामा.

चार्य हे दोघे पुतणे व आपले पुत्र हरी राजारामाचार्य व आपले कनिष्ठ बंधु श्रीधराचार्य व कृष्णाचार्य या पांचाच्या नांवाचा लेख करून पत्र केलें होतें. त्यावरी राजश्री देशास आले. सिंहगडीं कैलासवास केला. त्यावरी राजश्री शिवाजीराजे बाजी, विक्रम संवत्सरीं, विशाल-गडीं राज्यास नारूढ जाहले. श्रीमंत मातुश्री ताराबाईसाहेब राज्यभार चालवीत होती. तेव्हां श्रीकराचार्य यांणी त्यांपाशीं मौजेमजकुरचे भोगवटीयास पत्र मागितलें, आणि पूर्वील पत्र आणून दाखविलें. त्या पत्रामध्ये सदरहू पांचा जणांचीं नांवें त्यांनीं ऐकिलीं, आणि मग बोलिले कीं, चंजीमध्ये तुव्हां एकल्यास हातावरी पाणी घालून आम्हां देखत गांव दान दिल्ल्या. तुमचे पुत्र हरी राजारामाचार्य चंजीमध्ये होते. हे आम्हांस ठाऊक आहेत. वरकड तुमचे भाऊ पुतणे हे चौघे देखील ऐकिले नाहींत. यांचे नांवें तुव्हां गांवाचें पत्रीं काय ह्मणून घातलीं ? आम्हीं तुमच्याच नांवें राजपत्र देतो. वरकडाचें आम्हांस प्रयोजन नाहीं. ऐसें बोलून एकलें श्रीकराचार्याचें नांवें गांवाचें पत्र दिल्लें. तें राजश्री रामचंद्र पंडित आमात्य व परशुराम पंडित प्रधान व शंकराजी पंडित सचीव यांचीं निशाणें व मुद्रांकित आहे. तेव्हांच सदरहू पांचाचें नांवें राजपत्र श्रीकराचार्य यांणी केलें होतें तें राहिलें. त्याउपरी विक्रमनाम संवत्सराचे दुसरें वर्षीं, वृषनाम संवत्सरीं, श्रीकराचार्याचें शरीरीं व्यथा जाहली. यास्तव श्रीनारायण देव वस्ती मौजे वाफवली व श्रीरामेश्वरदेव आदिष्ठान कसबे आचरें, या देवस्थानी श्रीकराचार्य सेवा करावयास गेले. राजगृहासही येत जात असत. असें असतां, श्रीकराचार्य संनिध नव्हते. तेव्हां शामाचार्य यांणी खरनाम संवत्सरीं प्रसिद्धगडीं ताकीदरोखा ह्मणून गांवाचे विषयीं राजपत्रें घेतलीं. त्यास पूर्वीं श्रीकराचार्य यांणी पांचाचीं नांवें घातलीं होती. त्याच्या विषयास नांवें घालून एक पत्र देशाधिकारी यांचे नांवें व एक पत्र मांगलेचे मोकदमाचे नांवें ऐसीं दोन पत्रें घेतलीं. तीं विक्रमनाम संवत्सराचे बारावे वर्षीं खरनाम संवत्सरीं घेतलीं. त्याउपरी श्रीरामेश्वरदेवाचे प्रसाद श्रीकराचार्य यांचे शरीरीं आरोग्य जाहलें. राजश्री शिवाजी राजे बाजी व मातुश्री ताराबाईसाहेब प्रसिद्धगडाहून किल्ले पन्हाळीयास आली. श्रीकराचार्य देवाचा निरोप घेऊन, विजयनाम संवत्सरीं पन्हाळीयास आले. ते श्रीपत्याचार्याचे घरीं एकत्र राहिले. तेव्हां मांगलेचे पाटील, कुळकर्णी व रयतावा, देसाई व देशकुळकर्णी गांवाचे लावणीचा कौल मागावयास यापाशीं आले. श्रीपत्याचार्य, श्रीकराचार्य यांसी कौलाची बोलीचाली करून तह केला. त्याप्रमाणें कौल द्यावयाविषयीं श्रीपत्याचार्यास, श्रीकराचार्यांनीं म्हटलें कीं, कौल तुमच्या आमच्या उभयतांचें नांवें देऊं. श्रीपत्याचार्य व शामाचार्य हल्लीं बोलले कीं, आम्हांस मांगले गांव नलगे. तुव्हां आपले नांवें कौल द्या. आम्हांस तुमचे गांवाविणें प्रयोजन नाहीं. ऐसें बोलिले. त्यास श्रीकराचार्यांनीं म्हटलें कीं, ऐसें कां ह्मणतां ? त्या उभयतांनीं आग्रह करून गांव याचें याकडे टाकिलें आणि गांवचीं ताकिदीचीं राजपत्रें सदरहू शामाचार्य यांणी पांचाचें नांवें दांनें घेतलीं होती, तींही श्रीकराचार्य यांपाशीं दिल्लीं. तीं देसाई, देशकुळ-

कर्णी व पाटील, कुळकर्णी व रयतादेखत दिल्ली. मग पोमोपंत देशकुळकर्णी याचे दम्तुरे गांवास कौल श्रीकराचार्य यांणी आपले एकल्याचें नांवें दिल्ली. तो पोमोपंताचे दम्तुराचा कौल अद्यापि आहे व ही गोष्ट हल्ली पोमोपंतामही ठाऊक आहे. त्याउपरी श्रीकराचार्याम बाडा बांधावयास जागा पूर्वी दिल्ली होती, तेथें श्रीकराचार्यानी बाडा बांधिला. त्याउपरी किल्ले पन्हाळा येथें जयनाम संवत्सरी [राजशके ४१ शास्त्रिवाहन शके १६३६ सन १७१४ इसवी सालांत राजा शंभु गादीवर बसला; त्या वेळेस त्याची चुलती तारा आई-साहेब शाहूराजाबरोबर सातारा किल्ल्यास भांडत होती; तेव्हां कोल्हापुरास तिला लावून दिली. सातारा किल्ला शाहूराजानें घेतला. ताराऊ व संभाजी असे कोल्हापूरचें राज्य करीत होते. त्या संभाजीचा व शाहूचा तह सन १७३० सालांत झाला आहे. ताराऊ-साहेब राजशक ८८ सन १७६१/६२ सालांत कोल्हापूरचे राज्यावर असताना मयत झाली.] स्वामी राज्यासनाळूट जाहेले. ते वर्षी रामचंद्र पंडित सन्निध असतां त्यांचे विद्यमानें स्वामींनीं श्रीकराचार्य यांचें नांवें मौजे मजकूरचें भोगवडीयास राजपत्र दिलें. त्याउपरी कृष्णाचार्य व शामाचार्य यांणी मांगले विषयीं श्रीकराचार्यासी कटकट आरंभिली. गांवाचे पत्री आमचीं नांवें घातली आहेत. यास्तव आम्हांस गांवाचा अंश द्यावा म्हणून शामाचार्यांनीं तो बहुत हट्टनिग्रहें व्यवहार आरंभिला. तेव्हां श्रीकराचार्यांना ममता सोडून व्यवहारास प्रवर्तविें लागले. ते समयी श्रीमन् तपोनिधि श्रीपादस्वामी पन्हाळ्यास आले. त्या-पाशीं श्रीपत्याचार्य सन्निध असतां, रामचंद्र पंडित यांणी प्रसंग केल्या कीं, चंजीमध्ये मांगले गांव श्रीकराचार्य यांस राजश्रीनीं दिल्ली. गांवाचें पत्री श्रीकराचार्य यांणी पांचांचीं नांवें घातली. यास्तव कळह होत आहे. याचा निर्णय धर्मशास्त्रानुसार स्वामींनीं करून दिल्ली पाहिजे. म्हणून प्रसंग केल्या. तेव्हां श्रीकराचार्य व कृष्णाचार्य व शामाचार्य यांस श्रीपादस्वामींनीं विचारिलें, निर्णय करूं त्यांस तुम्हीं मान्य आहां कीं काय? त्यास श्रीपत्याचार्य बैसले असतां, श्रीकराचार्य व कृष्णाचार्य व शामाचार्य यांणी श्रीस्वामीपुढें शपथ केली की, जो स्वामी निर्णय करितो तो त्यास आम्हीं मान्य आहों. तोंवरी आम्हीं कांहीं मांगलेचें नांव घेणार नाही. म्हणून रामचंद्र पंडित या देखत शपथ केली. त्याउपरी श्रीस्वामी बोलिले की, गदगहून मठावर जावें लागतें. तेथें गेल्यावर पंडिताचे संमते धर्मशास्त्रानुसार निर्णय करून पाठवितां. म्हणोन बोलले. गदगहून मठाम गेले. तेथून पत्र येईल त्या-प्रमाणें यांणी वर्तविें. त्यास स्वामीची पत्रें आल्या पूर्वी कृष्णाचार्य गांवास जाऊन तेथें बहु धान्य होतें, त्याचा विभाग करून घेऊन गेले. हें वर्तमान श्रीस्वामीस विदित जाहल्या-नंतर श्रीस्वामींनीं रामचंद्र पंडित यांस पत्र पाठविलें. तेथें लिहिलें की, श्रीकराचार्य व कृष्णाचार्य व शामाचार्य यांणी तुम्हादेखत आम्हांपुढें शपथ केली की, निर्णयपत्र येईल तों आम्हीं कोण्ही मांगलेचें नांव घेणार नाही. म्हणून त्यास आमचें पत्राची प्रतिक्षा श्रीकराचार्य

करित राहिले, आणि आमचें पत्राची प्रतीक्षा न करितां पत्रांतून पूर्वी कृष्णाचार्य व शामाचार्य एकमत जाले आणि कृष्णाचार्य गांवास जाऊन धान्याचा विभाग करून घेऊन गेले. आह्वांपुढें शपथ केली असतां, शपथ मोडून वर्तणूक केली. आद्ययावत कधीच मर्यादातिक्रम कोणही केला नाही आणि याणीं मर्यादातिक्रम केला. तेव्हांच त्यास शिक्षा व्हावी. परंतु आतां क्षमा केली असे. पुढें ऐसी वर्तणूक केल्यानें शिक्षा विशेष होतील. असें लेहून निर्णय लिहिला कीं, अविभक्त बंधू असतां पितृद्रव्य (येन) [नव्हे] करितां एकांनें आपले श्रमसाहासें करून विद्यापारिश्रम करून जें मिळविलें तें ज्याणें मिळविलें त्यासच उपभोग. वरकड त्याचे भाऊबंदास संमंध नाही. गांवदान श्रीकराचार्य याणीं घेतलें आणि गांवाचें राजपत्री पांचाचीं नांवें घातलीं ह्मणून सांगितलें. तरी तैसें पत्र सर्व शास्त्रविरुद्ध. तें प्रमाण नव्हे. ऐसें निर्णयपत्र धर्मशास्त्रवचनयुक्त रामचंद्र पंडित यांस पाठविलें. श्रीपत्याचार्यास ऐसें पत्र पाठविलें. तेथें लिहिलें कीं, आह्वांपुढें कृष्णाचार्य व शामाचार्य याणीं शपथ करून शपथ मोडिली. आमचें निर्णयपत्रां (तून) खेरीज पूर्वीच कृष्णाचार्य मांगले गांवास जाऊन धान्याचा विभाग करून घेऊन गेले ह्मणून ऐकिलें. त्यास तात्काळ शिक्षा व्हावी. परंतु आतां क्षमा केली आहे. पुढें ऐसें चालिलेनें शिक्षा विशेष होतील. ऐसें श्रीपत्याचार्यास पत्र पाठविलें आणि श्रीकराचार्यास पत्र पाठविलें. तेथें लिहिलें कीं, धर्मशास्त्रानुसार निर्णय अवधी रामचंद्र पंडित यांचें पत्र लिहिला नाही. आह्मी त्याप्रमाणें मांगले ग्राम तुम्हांसच उपभोग, वरकड तुमचे भाऊबंदास संमंध नाही. तुम्हीं ग्राम उपभोग करून सुखें राहाणें. ऐसें श्रीकराचार्याचें नांवें राईस पत्र पाठविलें, ऐसीयास श्रीपादस्वामी तुमचे गुरु व जगद्गुरु त्यापार्शी शपथ करून, अन्यथा वर्तणूक करावी हें तुम्हांस उचित नव्हे. व्यवहार तो रामचंद्र पंडित यांस श्री स्वामींनीं पत्र पाठविलें त्यांत खंडक आणिखी गोष्टीनें मौजे कालगांव, तर्फ तारगांव इत्यादि व श्रीकराचार्यास बाबती देखील मुकासा, राजश्री कैलासवासी यांचे वेळेपासून चालिला, त्याविषयी राजश्री शिवाजीराजे याणीं पत्र पूर्वी चालिल्याप्रमाणें दिलें. तीं गांवें यांचे वेळेसही श्रीकराचार्यास चालिलीं. तो गांव कृष्णाचार्यांनीं राजश्री शाहूराजे बाजी यांजकडून (न) सर्व मान्य इनाम करून ध्यावयाचा उद्योग केला. तेव्हां श्रीकराचार्य याणीं कृष्णाचार्यास पत्र लिहिलें कीं; तुम्हीं मौजे कालगांव इनाम करून ध्यावयाचा उद्योगकरितां, युक्त नव्हे. तो गांव आम्हांस बहुत दिवस चालिला आहे, तुम्हीं इनाम गांव ध्यावयाचा तो दुसरा गांव घेणें म्हणून लिहिलें. तें श्रीकराचार्य याणीं चित्तीं धरिलें कीं, राजश्री शाहूराजे थोर आहेत, आपण विद्यावंत आहों. आमचा गांव आह्वांस चालवितील. असें चित्तीं धरून लिहिलें. असें लिहिलें असतांही कृष्णाचार्यांनीं मौजे कालगांव राजश्री शाहूराजे बाजी यांजकडून सर्व इनाम करून घेतलें. आणि त्या गांवचें राजपत्र आपलें एकट्याचें नांवें घेतलें. त्या पत्री श्रीकराचार्याचें नांव घातलें नाही आणि श्रीकराचार्यांनीं पत्र लिहिलें होतें, त्याचें

प्रतीउत्तर लिहिळें की, हें गांव तुम्हांस पूर्वी चालिल्लें होतें अगुन यवनानेंहीं आम्हांस दिल्लें. तुम्हांस चालिल्लें नमतें, तरी आम्हांस प्राप्त होणें असे. भावीत ऐसें कृष्णाचार्यांनीं मंस्कृतें करून स्वहस्ताक्षरें पत्र लिहिळें. एवंच नानाप्रकारें श्रीकराचार्यांचें कृष्णाचार्यांनीं वेतलें. तो गांव श्रीकराचार्यांस पूर्वी चालिल्ल्याप्रमाणें स्वामींनींही देउन राजपत्र दिल्लें आहे. आणखी गोष्ट ऐसांजे, श्रीपादस्वामीपाशीं व्यवहारप्रसंग पडिल्ल्या, तेन्हां कृष्णाचार्य, श्रीकराचार्यांचेंच घरीं होते. श्रीकराचार्यांनीं अदरें करून घरीं राहून वेतलें होतें. भोजन नित्य तेंथेंच करीत होते. ऐसें असतां कृष्णाचार्यांनीं, श्रीकराचार्यांशीं विश्वासघात केला ऐसांजे. शामाचार्यांनीं मांगळेविषयीं ताकिदीचीं मदरहू राजपत्रें पांचांचें नांवें घेतलीं होती, तीं शामाचार्यांनीं श्रीकराचार्यांचें मांगळें गांव श्रीकराचार्यांकडे टाकून श्रीकराचार्यांपाशीं दिल्लीं होती; तीं श्रीकराचार्यांचे पोथीमध्ये होती. त्या दोन्ही पत्रांमधून गांवकऱ्यांचें नांवें पत्र होतें. तें कृष्णाचार्यांनीं श्रीकराचार्यांस न कळत, पोथीतून चोरून नेलें, आणि साताऱ्यास जाऊन, राजश्री शाहू राजे बाजी यांकडून पांचांचें नांवें पत्र करून घेतलें, आणि मांगळें गांवांचें उत्पन्न सातारतर्फेन आपण एकलेच खात आहोंत. इकडे श्रीपादस्वामींकडून मांगळें गांवास आपणांस संमंथ नाहीं असें जालें. मग तिकडून या प्रकारें पांचांचें नांवें पत्र करून घेतलें. ऐसें श्रीकृष्णाचार्यांनीं विश्वासघात करून पत्र चोरून नेलें. हें कृष्णाचार्यांनीं अमीप (अनुचित) कर्म केलें. श्रीपादस्वामी व्यवहार खंडिले. नंतर शामाचार्यांनीं स्वामीपाशीं विनंति केली की, महाराजांनीं आमचा योगक्षेम चालावयाम एक गांव दिल्ला पाहिजे म्हणून विनंति केली. त्याजवरून स्वामींनीं यांचा योगक्षेम चालवावयास्तव मौजे आमनूर, तर्फे तारलें हा गांव यांस सर्वमान्य इनाम दिल्ला. त्या गांवचें राजपत्रीं शामाचार्य यांनीं आपले पिते श्रीपत्याचार्य यांचें एकट्याचें नांव घातलें. श्रीकराचार्यांचें नांव घातलें नाहीं. अमनूर इनाम जाहल्ल्यानंतर श्रीपत्याचार्यांनीं शामाचार्यांस म्हणलें की, श्रीकराचार्यांस मांगळे इनाम, आम्हांस अमनूर इनाम जाहल्लें. आतां तूं मांगळें विषयीं कटकट करूं नको म्हणून सांगितलें. त्यावरी श्रीपत्याचार्य बारा वर्षें जिवंत होते. तोंपर्यंत शामाचार्य उगेच होते. गांवाचा भोगवटा अविच्छिन्न श्रीकराचार्यांसच असतां शामाचार्य औरंगाबाद प्रांतें, स्वामी स्वामीस गेले असतां, स्वामीसन्निध आले. आणि स्वामीपाशीं गैरवाका सांगितल्या की, मांगळें गांव चंजीमध्ये कैलासवामी स्वामींनीं पांचांस धारादत्त दान दिल्लें असे. महाराजांनीं पांचांचें नांवें पत्रें दिल्ली पाहिजेत. म्हणून गैरवाका सांगितल्या. त्यावरून स्वामींनीं मातुश्री आईसाहेबांस एक पत्र दिल्लें की, गांव चंजीमध्ये कैलासवामी स्वामींनीं पांचांस धारादत्त दान दिल्लें आहे. गायब पांचाजणांस चालाणें. म्हणून श्रीकराचार्यांस पत्र की, तुम्हीं पांचजण गांवाचा उपभोग करणें; व गांवकऱ्यांस पत्र की, गांवाचा एवज उत्पन्न होईल तो पांचाजणांस देत जाणें. म्हणून अशीं तीन पत्रें घेऊन, शामाचार्य पन्हाळ्यास आले. आणि त्या पत्रावरून श्रीकराचार्यांशीं गांवाविषयीं

पुन्हां कटकट आरंभिली. त्याउपरी स्वामी स्वारीतून पन्हाळ्यास आले. तेच प्रसंगी श्रीमत् शंकराचार्य स्वामी मठ संकेश्वर हे पन्हाळीयास आले होते. शामाचार्यांनी मांगलेंविपर्यी श्रीकराचार्यांशीं कटकट आरंभिली आहे. हें वर्तमान स्वामीस विदित जाहलें. मग हा व्यवहार निवडावयाविपर्यी श्रीस्वामीस, स्वामींनीं सांगितलें कीं, धर्मशास्त्रानुसार व्यवहार निवडून दिलहा पाहिजे. म्हणून सांगितलें. आणि राजश्री सदाशिवभट उपाध्ये व दशरथ जोशी व कवींद्र व आणखी पंडित व सरकारकून व आणखी कारकून व प्रतिष्ठित हुजुरी, श्रीस्वामीसन्निध हा व्यवहार निवडावयास पाठविले. त्यावरी श्रीस्वामींनीं श्रीकराचार्य व शामाचार्य यांस विचारिलें कीं, आम्हीं धर्मशास्त्रानुसार व्यवहार निवडूं, त्यास तुम्हीं मान्य आहां कीं काय? त्यास श्रीकराचार्यांनीं आगत्य, आम्हीं मान्य आहों, ऐसें म्हणून राजीनामा लेहून दिलहा. शामाचार्यांनीं आम्हींही मान्य आहों म्हणून राजीनामा लेहून दिलहा. राजीनामे लेहून देते वेळेस श्रीस्वामींनीं शामाचार्यास म्हटलें कीं, तुम्हीं चौघेजण श्रीकराचार्यांशीं व्यवहार सांगत आहां. त्यास तुम्हीं एकलेनीं राजीनामा लेहून दिलहा. वरकड तिघांचें कैसें? म्हणून त्यास शामाचार्य बोलिले कीं, आपण एकले आपणांसाठीं व्यवहार सांगत नाहीं. आपण चौघांसाठीं व्यवहार सांगतो. मजमध्ये चौघे आहेत. असें समस्त मजालसीदेखत श्रीस्वामीसन्निध बोलिले. ते व्यवहारप्रसंगीं कृष्णाचार्यांचे पुत्र माधवाचार्यही होते. शामाचार्यांनींही राजीनामा लेहून दिलहा. त्यावरी श्रीस्वामींनीं समस्तांस विचारिलें कीं, मुख्य गोष्टी, गांव हातावरी पाणी घालून धारादत्त दान कोण्हास दिल्लें म्हणून विचारिलें. हें स्वामीस विदित जालेवरी स्वामींनीं तत्त्वतः हे गोष्ट मनास आणिलीच; मध्यें गांवही होते वेळेस मुख्य मातुश्री आईसाहेब तेथें होत्या त्यांस विचारिलें. त्यांनीं निर्वहिरूप परीं सांगितलें कीं, गांव चंजीमध्ये आम्हां देखत श्रीकराचार्यांचे हातावरी पाणी घालून, ग्रहणीं श्रीकराचार्यास दान दिलहा आहे. म्हणून सांगितलें. व ते समर्थी प्रतिष्ठित कारकून अंताजी त्रिमळ आदिकरून व हुजूर बयाजी मोरे व शंकराजी भानगिरे व आणखी होते. त्यांसही विचारिलें. त्यांनींही परिच्छिन्न तैसेंच सांगितलें. तें श्रीस्वामीस विदित जालें व श्रीस्वामींनीं विज्ञानेश्वर व व्यवहारमयुख व दानकमलाकर हे ग्रंथ आवघे समेदेखतां वाचून तेथील वचनानुसार निर्णय करून सांगितलें कीं, ग्राम अथवा भूमि धारादत्त दान दिल्लें आणि यांचें पत्र पंतास विपरीत जालें असोन, तें तरी पत्र प्रमाण नव्हे; व पंतास विपरीत पत्र तें अप्रमाण. तैसें पत्र कदाचित् जालें तरी पत्र परतून पंतानुसारें पत्रीं करून द्यावें. तैसा पंतास विदित पत्रलेख ज्याणें केला त्यांनीं एक हजार ऐशी ढबू दंड दिवाणांत द्यावा. ऐसा निर्णय सांगितला. त्याचे रुपये पंचेचाळीस हिशेब जाहले. श्रीकराचार्यांनीं आपण गांवदान घेऊन गांवाचें पत्रीं ममतेनें पांचाचीं नावें घालून शास्त्रविरुद्ध पत्र केलें. यास्तव पंचेचाळीस रुपये श्रीकराचार्यांनीं दिल्ले. त्या वेळेस श्रीस्वामींनीं निर्णयपत्र करून

द्यावें. तरी ते समर्थी नवरात्रोत्सव बहुत समीप आला, यास्तव श्रीस्वामी कोल्हापुरास गेले. त्यानंतर शामाचार्य महिन्यानीं दिसगत जाहले. त्या माघारे त्यांचे पुत्र वामुदेवा-
चार्य यांणीं श्रीकराचार्याशीं पुन्हा मांगळें विषयीं कटकट आरंभिली. ह्दनिग्रहें व्यवहारास प्रवर्तले. तेव्हां स्वामीनीं राजश्री सदाशिवभट उपाध्ये व दशरथ जोशीराव व उभयतां कवींद्र व सरकारकून व आणखी कारकून व हुजरे यांस आज्ञा केली कीं, तुम्हीं अवघे इसमांनीं हा व्यवहाराचा इत्यर्थ करून स्वामींस सांगा. म्हणून आज्ञा केली. त्यावरून अ-
वघे वैसोन इत्यर्थ केला कीं, हा व्यवहार निवडायविषयीं श्रीमंत स्वामीपाशीं, राजश्रीनीं सांगितलें. त्यांणीं व्यवहार निवडला आहे. त्यास राजपत्र पाहून ते ज्याप्रमाणें निर्णयपत्र पाठविले, त्याप्रमाणें भाग वारू (दू) न द्यावा, ऐसा इत्यर्थ केला. तो स्वामीस त्यांणीं सांगितला. तो स्वामीनीं, हें बहुत उत्तम केलें ऐसें म्हणून, श्रीस्वामीस पत्र लिहावें; त्यांचें निर्णयपत्र येईल, त्याप्रमाणें निर्वाह करावा. ऐसा ह्द निश्चय करून, श्रीस्वामीस निर्णय लिहून, तें पत्र श्रीस्वामीस पावल्यानंतर श्रीस्वामीनीं पूर्वीं निर्णय केला होता व पुन्हा धर्म-
शास्त्रविवेचन करून त्याप्रमाणें स्वामीपाशीं निर्णयपत्र पाठविलें व स्वामीचें पत्राचें प्रत्युत्तर-
पत्र पाठविलें. त्या पत्रांत निर्णय लिहिला ऐसाजे, श्रीकराचार्याकडे साधकें पांच आहेत ऐसाजे:—राजश्री कैलासवामी स्वामी यांनीं चंजीमध्ये मौजे मांगळें श्रीकराचार्याचे हातावरी पाणीं घालून त्यासच दान दिल्लें. हें मुख्य एक साधक. दुसरें साधक, मातुश्री आईसाहेब आदिकरून कारकून, हुजरे श्रीकराचार्यासच गांव दिल्ला येविषयीं साक्षी आहेत. तिसरें साधक, गांवींचा भोगवटा बहुत दिवस श्रीकराचार्यासच आहे. चवथें साधक, श्रीपाद-
स्वामीनीं या उभयतांचे गुरु त्यांचें निर्णयपत्र अनेक धर्मशास्त्रवचनयुक्त आहे कीं, श्रीकरा-
चार्यासच मांगळें गांव उपभोग. वरकड श्रीकराचार्याचे भाऊवंदास संमंध नाहीं. व पांचवें साधक, विज्ञानेश्वर व व्यवहारमयूख, दानकमळाकर हे ग्रंथ मनास आणितां श्रीपादस्वामी-
च्या निर्णयास एकार्थता जाहली. ऐसीं पांच साधकें श्रीकराचार्याकडे आहे (त). या-
नंतर सदरहू चौघांकडे साधक पाहतां, श्रीकराचार्य यांणीं आपण एकल्यानें मांगळें गांव ग्रहणीं दान घेतलें, ममतेनें लाभादि उपाधि करून सदरहू चौघांची नांवें पत्रीं लिहिलीं एवढें मात्र साधक भासतें. परंतु दान एकानें घेउन पत्रीं दुसऱ्याचें नांवें लेख केला. तो धर्मशास्त्राविरुद्ध. लेख प्रमाण नव्हे. यास्तव श्रीकराचार्यानीं पांचांचीं नांवें घालून पत्र केलें.
तें दूर करून श्रीकराचार्यास पत्र दिल्लें आहे. त्याप्रमाणें श्रीकराचार्याचें नांवें पत्र करून दिल्लें पाहिजे. ऐसें निर्णयपत्र व स्वामीचें पत्राचें प्रत्युत्तरपत्र तेथेंही हाच अर्थ लिहून दोनीं पत्रें पाठविलीं. त्याउपरीं दोनींही पत्रें स्वामीनीं अक्षरशा वांचून पाहून, राजश्री सदाशिव-
भट उपाध्ये व सरकारकून व हुजरे यांसमक्ष श्रीकराचार्याना दिल्ली. मुख्य अर्थ हा कीं, जो ग्राम, भूमि इत्यादि वस्तूचें दान ब्राह्मणांस देतो तें आपलें नाम गोत्रोच्चारण व या ब्राह्मण

नाम गोत्रोच्चारण व त्या ग्रामादि यांचें नामोच्चारण करून “ अहं तुभ्यमिदं संप्रददे ” म्हणजे मी तुजकारणें देतो. ऐसें क्षणोन सकुश हिरण्योदकपूर्वक ग्रामादि दान ग्रहणादि पर्वकाळीं देतो. त्याचें दानपत्री त्याच दात्याचें नांव, अथवा ज्या ब्राह्मणानें प्रतिग्रह घेतलाच नाही त्या ब्राह्मणाचें नांव, अथवा जी वस्तु दिल्लीच नाही त्या वस्तूचें नाम लिहून दानपत्र केलें तरी तें दानपत्र अप्रमाण. तैसें पत्र ज्यानें केलें त्याणें एक हजार ऐशीं ढबू राज-गृही द्यावे. ऐसें धर्मशास्त्र आहे. व तसें पत्र पूर्वींल राजाचे कोणी एकांनें लोभादि उपाधि करून केलें असेल, आणि तें वर्तमान जो राजा आहे त्यास कळलें कीं, ज्या ब्राह्मणास दान दिल्लें नाही त्याचें नांवें हें पत्र जाहलें आहे, असें कळलें तरी तें पत्र दूर करुब, यथा-स्थित ज्या ब्राह्मणास दान दिल्लें त्याचें नांवें आणखी दुसरें पत्र करून द्यावें हा धर्मन्याय आहे. अन्यथा दोष आहे. यास्तव राजश्री कैलासवासी यांणीं श्रीकराचार्यास मांगलें गांव दिल्लें आणि श्रीकराचार्य यांणीं दुसऱ्यांचीं नांवें लिहून तें पत्र अप्रमाण. यास्तव तें पत्र दूर करून श्रीकराचार्याचें नांवें दुसरें पत्र करून द्यावें. हा अर्थ श्रीमत् श्रीपादस्वामींनीं व तथा श्रीमत् शंकाराचार्य स्वामींनीं परिच्छिन्न निवडिला. यास्तव श्रीकराचार्यांनीं दानास विपरीत दुसऱ्याचीं नांवें लाभादि उपाधि करून लिहिलीं, क्षणून एक हजार ऐशी ढबू क्षणजे पंचेचाळीस रुपये हिशेबी जाहले, ते श्रीकराचार्यांनीं दिल्ले. स्वामींनीं अवघा अर्थ यथान्याय मनास आणून मौजे मांगलें हा गांव कुलवाब, कुलकानू हल्लीपट्टी व पेस्तरपट्टी जलतरु-पाषाणनिधीनक्षेप सहित करून, खेरीज हक्कदार व इनामदार करून, तीर्थस्वरूप राजश्री कैलासवासी यांणीं शास्त्रविधीनें सर्वमान्य इनाम श्रीकराचार्यास दिल्लेप्रमाणें यांचा गांव याचे स्वाधीन करून तुम्हांस हें पत्र सादर केलें असे. येविशयीं आलाहिदा देशाधिकारी यांचें नांवें व मौजे मजकुराचे मुकदमाचें नांवें पत्रें सादर केलीं असेत. तुम्हांपाशीं सदरहु पांचाजणांचें नांवें पूर्वींल जीं पत्रें असतील तीं कुल रद्द असेत. व शामाचार्यांनीं धारुचे मुक्कामी मौजे मांगलें पांचास धारादत्त दिल्लें आहे क्षणून जे गैरवाका सांगून पांचाचें नांवें पत्रें घेतलीं तीं रद्द असत. पांचास धारादत्त दिल्लें नाही. श्रीकराचार्यास धारादत्त दिल्लें. तुम्हां चौघांस मांगलें गांवाशीं संमंघ नाही. यास्तव मांगलें गांव श्रीकराचार्य पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें इनाम अनुभवितील. बहुत काय लिहिणें.

मयादय
विराजते.

५५. राणोजी विन पिराजी घोरपडे यांस दिलेलें वतनपत्र.

स्वस्तिश्री राज्याभिषेक शके ५८ विरोधकृतनाम संवत्सरे, आषाढ शुद्ध द्वितीया, गुरुवासर, क्षत्रियकुलावतंस श्रीराजा शंभू छत्रपति स्वामी यांणीं, राजश्री राणोजी विन पिराजी घोरपडे

नवकस देशमुख, मामले मिरज यामी, दिल्लें वतनपत्र ऐसीजें:—तुळीं मनोळीचे मुक्कामी स्वामीसनिध विनंति केली कीं, आपले आज्ञे राजश्री संताजी घोरपडे यांणी, तीर्थस्वरूप राजश्री कैलासवासी स्वामींची सेवा मनोभावे केली. या करितां कैलासवामी स्वामी आपले आज्ञे याकरितां मेहरवान होऊन, मामले मिरज येथील देशमुखांचें वतन, पूर्वी जैन व ब्राह्मण यांचें होतें. त्यास थोरले महाराज राजश्री कैलासवामी यांचे पायाशीं आनराहाट केली. यास्तव त्यांचे वतन दूर केलें होतें, तें मशारनिव्हेम चंजीचे मुक्कामी मन्हामत करून दिल्लें. त्याप्रमाणें आपले आज्ञांनीं अनुभविल्लें. त्या मार्गे आपले चुकते राणोजी घोरपडे यांणी अनुभविल्लें. ते स्वामीकार्यावरी पडले. त्याउपरी आपले बाप राजश्री पिराजी घोरपडे यांणी अनुभविल्लें, हल्लीं वतन सेवकाकडे चालत आहे. परंतु भोगवटीयासीं पूर्वील पत्रें होती तीं अवांतर प्रसंगामुळें गेली. पुढें भोगवटीयास पत्रें पाहिजेत. ऐसीयास सातारीयास राजश्री शाहूराजे यांसी विनंति केली. त्यांणीं आपलीं पत्रें करून दिल्लीं आहेत. तरी स्वामींनीं आपलीं पत्रें भोगवटीयासीं करून दिल्लीं पाहिजेत. सणोन तुळीं विनंति केली, आणि तीर्थस्वरूप राजश्री शाहूराजे आवासाहेच यांचीं पत्रें दाखविल्लीं. राजश्री संताजी घोरपडे यांणी राज्याभिवृद्धीविषयीं श्रम असाधारण केले. त्यामार्गे राजश्री राणोजी घोरपडे यांनीं निष्ठेनें सेवा केली. राजश्री पिराजी घोरपडे यांनीं सेवा स्वामींची एकरूप निष्ठेनें केली. हल्लीं तुळीं स्वामींची सेवा मनोभावे करीत आहां. तुमचे सर्व प्रकारें चाळवणें स्वामींस परम आवश्यक. यास्तव पूर्वी तीर्थस्वरूप राजश्री कैलासवासी तुमच्या वडिलांस, मामले मिरज कर्याती येथील देशमुखीचें वतन मन्हामत करून दिल्लें. त्याप्रमाणें स्वामी तुम्हांवरी कृपाळू होऊन तुळांस देशमुखीचें वतन पूर्ववत्प्रमाणें आजराममन्हामत करून दिल्लें असे. कर्याती एकूण आठरा. एकूण देहे एकशें शहात्तर. मामले मजकूर येथील देशमुखीचें वतन तुळांस आजराममन्हामत करून दिल्लें असे. या वतनास हक्क व लाजिमा, मानपान, तश्रीफ व बोजे कानू व इनामती व इसाफती, महत्कदीम चालत आहे. तरी त्याप्रमाणें करार केलें असे. तुळीं मामले मजकूरचे देशमुखीचे वतनाची सेवा करून, वतन तुळीं व तुमचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें अनुभवणें आणि स्वामींच्या पायाशीं निष्ठा धरून, वतन अनुभवून सुखरूप राहणें, निर्देशसमक्ष.

तारीख १ मोहरम, सुरुसन इसने.

५६. श्रीकराचार्यास महाराज यांनीं दिल्लें दानपत्र.

॥ श्री ॥

॥ दानपत्र ॥ स्वस्ति श्रीराज्याभिषेक शके १७ प्रजापतिमंत्रसरे वैशाखशुद्धाक्षत-
तृतीयायां भौमवासरे श्रीमत्समस्तनिगमागमप्रतिपादिब्रह्मसूत्रप्रसाधनाभ्युदयशाहिना प्रवृ-

द्वकलिकल्पप्रकृष्टतिमिरविध्वंसनदक्षदीक्षेण निखिलप्रत्यर्थिवदनमालिन्यकरानन्यसामान्यप्रति-
पत्तेजःसंवर्धमानेन प्रत्यर्थिसिंमंतिनीशृंगाररससंशोषणपूर्वकतन्त्रयनवारिवृष्टिकर्मकरघनानीकका-
दंबिनीपरिवृतेन सकलकल्याणनिकेतनेन भूवल्यवर्तिसत्रियकुलावतंसेन महाराजछत्रप-
तिराजाराजवर्मणा तत्तदनेकभूपतिचतुरंगवाहिनीविराजमानस्य प्रकृष्टतरयशःप्रतापस्य श्रीम-
न्मालोजीराजवर्मणः प्रपौत्रेण धरणिमंडलवर्त्यनेकभूपसमूहाचरमगणनांकगोचराभिधानस्य नि-
रंतराभिवर्धमानप्रभूततरविभवप्रकृष्टतमप्रतापविशदतरयशश्चिरायप्रपूरकद्रविणादिप्रदाननित्यव्रत-
स्य श्रीमत्शाहाजीराजवर्मणः पौत्रेण तत्तदनेकोपारव्यानोपवर्णिते गांगेयार्जुनादिसजातीयस्व-
विक्रमविभावुककलिकालीनवीरदर्पखद्योतभावापादकवीरतेजस्तोमस्य स्वभुजमात्रसहायनिर्जितना-
नाजनपदस्य समुज्ज्वलसर्वातिगप्रतापयशःप्रकाशितभूवल्यस्य श्रीमन्महाराजछत्रपतिशिवराजव-
र्मणः पुत्रेण निखिलनृपतिमुकुटमाणिक्यप्रभासंवलितचरणनखद्युतिना राजाधिराजेन शास्त्रप्रतिपन्न-
पाततास्पदेभ्य ऋग्वेदशाखाध्यायिभ्यः शिरालेसंज्ञकग्रामवासिभ्यः पंचब्राह्मणेभ्यः शिराले-
संज्ञकनगराधस्तनकानदेसंज्ञकखेटकगता तत्स्थलीयपारिभाषिकपरिमाण विशेषरूपरूकाचतुष्टयप-
रिमिता भूर्दत्ता । ते च ब्राह्मणाः । नृसिंहाचार्यसुतमाधवाचार्यपुत्रो नारायणाचार्यः ॥ नृसिंहा-
चार्यसुतः श्रीपत्याचार्यः । नृसिंहाचार्यसुतः श्रीकराचार्यः । नृसिंहाचार्यसुतः श्रीधराचार्यः ॥
नृसिंहाचार्यसुतः कृष्णाचार्यः । इति पंच । एतेभ्यः एषा भूः समानपंचविभागानुकृत्वा ईष-
दपि निमित्तमनुद्दिश्य वृत्तिरूपेण श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं सकुशोदकधारापूर्वकं दत्ता । इयं हि भूमिः
शिवराजकृतराष्ट्राक्रमणात्प्राक्प्राचीनैरतेभ्यो ब्राह्मणेभ्यो दत्ताऽभूत् ॥ तदूर्ध्वं चास्मदीयैस्तत्समय-
परिकल्पितव्यवस्थाविशेषेण तद्वृत्तिप्रयुक्तधान्यप्रदानेन एतेभ्यो ब्राह्मणेभ्यश्चालिता संप्रति एतेषां
ब्राह्मणानां सुखेन योगक्षेमोपपत्त्यर्थं कृपया यथास्थितभूवृत्तिरूपेणैव दत्ता । एतदुत्तरोत्तरमेतद्-
ब्राह्मणपुत्रपौत्रादिवंशपरंपरया चालनीयं ॥ अत्र राजसंबंधेन ग्रामसंबंधेन च इतर ग्रामसाधा-
रणा एतद्ग्राममात्रे असाधारणाश्च नियताः केनचित्गृह्यमाणा अंशविशेषास्तदन्ये उपसर्गाश्च
वर्तमाना भाविनश्च ये स्युस्ते सर्वेऽपि निर्मुक्ताः कृताः सन्ति । तद्विषये कैरप्युपद्रवो न कार्य-
एतदन्यथाकर्तुर्ब्रह्महत्यागुरुतल्पादिमहापातकानि भविष्यन्ति ॥ भूमिदानमाहात्मे धर्मशास्त्रः
वचनानि-ग्रामं वा नगरं वाऽपि विप्रेभ्यो यः प्रयच्छति ॥ क्षेत्रं वा सस्यसंपन्नं सर्वपापैः प्रमु-
च्यते ॥ अपि गोचर्ममात्रेण सम्यक्दत्तेन भूमिपः । धौतपापो विशुद्धात्मा स्वर्गलोके महीयते ॥
येऽपि संकीर्णकर्माणो राजानो रौद्रकर्मिणः ॥ तेभ्यः पवित्रमाख्यातं भूमिदानमनुत्तमं ॥ अपि
पापकृतां राज्ञां प्रतिगृह्णन्ति साधवः । पृथिवीह्ये तदिच्छति नान्यदिच्छति पावनं ॥ किमत्र चित्रं
दातारं यत्समुद्भूतेन धरा । प्रतिग्रहं ग्रहीतारमपि तारयते द्विजं ॥ इति । तदन्यथाकरणे न-
रकाद्यनर्थावेदकानि च धर्मशास्त्रवचनानि-पाष्टिर्वर्षसहस्राणि स्वर्गे वसति भूमिदः ॥ आच्छेत्ता
चानुमंता च तावन्ति नरके वसेत् ॥ स्वदत्तां परदत्तां वा यो हरेच्च वसुंधरां । पाष्टिर्वर्षसहस्राणि स्वर्गे
वसति भूमिदः ॥ आच्छेत्ताचानुमंताचतावन्तिनरके वसेत् ॥ स्वदत्तांपरदत्तां वायोहरेच्च वसुंधरां ॥
पाष्टिर्वर्षसहस्राणि विष्टायां जायते कृमिः ॥ एकैव भगिनी लोके सर्वेषामेव भूभुजां । न

भोग्या न करग्राह्या विप्रदत्ता वसुंधरा ॥ इत्येवमादीनि । तस्मान्निरस्तनिमित्तोपद्रवं सर्वैः
सुरक्षितं चालनीयं । पालयितुरपि फलाधिक्यविषये वचनम् दानपालनयोर्मध्ये दानाच्छे-
योनुपालनं ॥ दानात्स्वर्गमवाप्नोति पालनादच्युतं पदमिति ॥ निदेशसमस्त ॥

५७. बोरखळ गांवाबद्दलचे दानपत्राची नकळ.

श्रीमंगलमूर्तयेनमः

नकळ.

नमस्तुंगाशिर विचंद्रचामरचारवे ॥

तैलोक्यभावनारंभमूलस्तमाय शंभवे ॥

स्वस्तिश्रीमन्नृप शालिवाहन शके १६१४ स्वस्ति श्री राज्याभिषेक शके १९ अंगि-
रानाम संवत्सरे आपाद शुद्ध द्वादश्यां शुभतिथौ श्रीमदखिलनृपधुरंधरयशःप्रस्तावनिर्वर्ण-
नीयनिरवद्यगुणनिकेतनस्य श्रीमत्मालजीराजवर्मणः प्रपौत्रेण संगरसंमुखप्रबलप्रतिभटनि-
खिलाद्यनिर्भूतनस्त्वारसुंदरीभोगप्रदकृतनिकृत्ततत्तदवयवक्षयवदजन्मवारासमुद्रमाकृपाणपाणेः श्री-
मत्शाहाजीराजवर्मणः पौत्रेण निजभुजमात्रपरिकीर्तितानेकजनपदतद्वृत्तिचिरं-
तननिखिलगिरिभूदुर्गतदवनविधिविरचिताभिनवसुदुस्तरगिरिदुर्गवर्गस्य श्रीमत्शिवराजवर्मणः पु-
त्रेण अनन्यशरणदेवद्विजसंस्थापनमात्रप्रयोजनाभ्युपेतमहिततरसात्रवर्मण दिगंतविश्रांत-
यशस्तोमेन कौशिकगोत्रोत्पन्नेन राजारामवर्मणा नृपमुकुटोत्तमेन श्रौतस्मार्तकर्मानुष्ठायिने
वाईग्रामनिवासाय चित्रावोपनामकनृसिंहभट्टशर्मणः पुत्राय ऋक्षशास्त्राध्यायिने कौशिकगोत्रोत्प-
न्नाय चिंतामणिशर्मणे ब्राह्मणाय वाईप्रांतम-
ध्यवर्तीनिवसंमताख्यावांतरप्रदेशमध्यवर्तीत्रो-
रखळं नामक ग्रामे पारिभाषिक चावरपरि-

माणपरिमितं क्षेत्रं तथा वाईप्रांतमध्यवर्ती हवेथी संमताख्यप्रदेशमध्यवर्ती पसरणीनामकग्रामे
पारिभाषिकाधिचावरपरिमाणपरिमितं क्षेत्रं च वृत्तिरूपतया निरुपाधिकं केवलपरमेश्वरप्रीत्यर्थ
सकुशोदकधारपूर्वकं दत्तं तस्मिन् क्षेत्रे राजविभागवन्वियंतवया देया राजसंबंधेन ग्रामसंबंधेन च
देया इतरग्रामसाधारणः तत्क्षेत्रग्रामवर्तिनश्च ये ये अवांतरविभागाः स्युः ते सर्वेपि तत्क्षेत्रवद्-
त्ताः तथा क्षुद्रा उपसर्गाश्च सर्वे निर्मुक्ताः कृताः एतत्क्षेत्रं अयं ग्राम उत्तरोत्तरमस्मद्वंशीयैरन्यैश्च
एतद्ब्राह्मणपुत्रपौत्रकादिवंशपरंपरया यथा प्रदानं चालनीयः यद्यत्र कोप्ययथाकुर्यात् स एक विंश-
तिपूर्वान् एकविंशतिपरांश्च निजपुरुषान् गौरवे पातयिष्यति । तस्य काश्यां ब्रह्महत्यादि पातकानि
अन्यजातीयस्य तत्तच्छास्त्रगीत्या महापातकानि स्युः । अस्मिन्नर्थे प्रमाणानि दत्तानुपालने मुकृतवि-
शेषप्रमापकानि—दानपालनयोर्मध्ये दानात् अयानुपालनं । दानात्स्वर्गमवाप्नोति पालना-

दच्युतं पदं ॥ स्वदत्तात् द्विगुणं पुण्यं परदत्तानुपालनं ; परदत्तापहारेण स्वदत्तं नेष्फलं भवेत् ॥२॥ इत्यादीनि । तथा परदत्तापहारे प्रत्यायकानि—स्वदत्तां परदत्तां वा याहेरेच्च वसुंधरां । सविष्ठायां कृमिर्भूत्वा पितृभिः सहमज्जति ॥ एकैव भगिनी लोके सर्वेषामेव भूमुजां । न भोग्या न करग्राह्या विप्रदत्ता वसुंधरा ॥ इत्यादन्यालोच्य निरस्तनिखिलोपद्रवं निरंतरायतया सुरक्षितं सर्वैश्चालनीयं सत्यमिदं दानपत्रं जाणिजे निदेश समक्ष.

५८. विनायक गोसावी चिंचवडकर यांस दिलेलें दानपत्र.

नकल

॥ श्रीः ॥

राजश्री चिंचवाडनिवासि

विनायक गोस्वामिभ्यः

दानपत्रं ॥ स्वतिश्री राज्याभिषेक शके १८ प्रजापतिनाम संवत्सरे ज्येष्ठकृष्ण द्वितीयायां भौमवासरे श्रीमत्समस्तनिगमागमप्रतिपादितसद्धर्मप्रवृत्तिप्रसाधनाभ्युदयशालिना प्रचुरप्रवृद्धकलिकल्मषप्रकृष्टतिमिरविध्वंसनदक्षदीक्षेन निखिलप्रत्यर्थिवदनकैरवमालिन्यकरानन्यसामान्यतेजः संवर्धमानेन प्रत्यर्थिसीमंतिनीशृंगाररससंशोषणपूर्वकतन्त्रयननीरातिवृष्टि करसमुच्छळत्कृपाणिका-सौदामिनीभासुरभयंकरघनानीककादंबिनीपरिवृतेन सकलकल्याणनिकेतनेन मार्तंडान्वयसंवभेन क्षत्रियकुलवतंसकेन श्रीमन्महाराजछत्रपतिराजारामवर्मणा तत्तदनेकभूपतिसमृद्धचतुरंगवाहिनी-विराजमानस्य प्रभूततरयशःप्रतापस्य श्रीमन्मालोजीराजवर्मणः प्रपौत्रेण धरणिमंडलवर्त्यनेकभूप समूहाचरमगणनांकगोचराभिधानस्य निरंतराभिवर्धमानप्रभूततरविभवप्रकृष्टतमप्रतापविशदतरात-तयशश्चित्ताशयप्रपूरकद्रविणादिप्रदाननित्यव्रतस्य श्रीमन्महाराजशाहाजीराजवर्मणः पौत्रेण तत्तदनेकोपाख्यानोपवर्णितगांगेयार्जुनादिविक्रमसजातीयस्वविक्रमविभावुककळिकाळीनवीरदर्पख-द्योतभावापादकवीरेतेजःस्तोमस्य स्वभुजमात्रसहायनिर्जितनानाजनपदस्य समुज्ज्वलसर्वातिगप्रताप यशःप्रकाशितभूवळ्यस्य श्रीमन्महाराजछत्रपतिशिवराजवर्मणः पुत्रेण निखिलनृपतिमुकुटमाणि-क्यप्रभासंवळितचरणनखद्युतिना राजाधिराजेन शास्त्रप्रतिपन्नपात्रतास्पदेभ्यः तपःसदाचारविधूत-कल्मषेभ्यः खेडेबारेसंज्ञकग्राभाधस्तनकेलवडें संज्ञकग्रामे तत्रत्यपरिभाषासंकेतितचावाराख्यप-रिमाणपरिमिता तथा जांबें संज्ञकग्रामे तादृश अर्धचावाराख्य परिमाणपरिमिता तथा हींजवडीं सं-ज्ञकग्रामे तादृश अर्धचावरपरिमिता भूः ॥ तथा हींजवडीं संज्ञकः सर्वापि ग्रामः इतिचतुष्टयं वृत्तीकृत्यदत्तं ॥ तच्च पारिभाषिक व्यवहारेणेत्थं । मौजे केळवडें तरफखेडेवॉरें चावर १ ॥ ॥ मौजे जां-बेतरफ हवेली प्रांत पुणें चावर -॥ मौजे हींजवडीं तरफ कर्यातिमावळ चावर .॥ इत्येवं चावरद्वयं ॥ तथा मौजे हिंजवडीतरफ कर्यातिमावळ संपूर्णग्राम १ इत्येवंप्रकारेण चावरद्वय परिमिताभूः तथा एकः

संपूर्णो ग्रामश्च नूतनवृत्तिरूपेण ईपदपि : निमित्तमनुद्दिश्य भाषया अजरामहामतीकृत्य सकु-
शोदकधारापूर्वकं दत्तं ॥ इयं वृत्तिः श्रीमद्गोस्वामिवंशपरंपरया उत्तरोत्तरं चालनिया ॥ एत-
द्वृत्तौ इतरग्रामसाधारणास्तग्राममात्रे असाधारणाश्च नियताः करवत्गृह्यमाणा अंशविशेषाः तद-
न्ये क्षुद्राउपद्रवा राजसंबंधेन ग्रामसंबंधेन विद्यमाना भाविनश्च ये स्युस्ते सर्वेऽपि निर्मुक्ताः कृताः
संतित द्विपये कैरप्युपद्रवो न कार्यः ॥ दत्तवृत्त्यन्यया कर्तुं ब्रुहत्यामातृगमनादि महापातकानि भवि-
ष्यन्ति ॥ भूमिदानमाहात्म्ये धर्मशास्त्रवचनानि ॥ ग्रामं वा नगरं वापि विप्रेभ्यो यः प्रयच्छति ।
क्षेत्रं वा सम्यसंपन्नं सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥ अपि गोचर्ममात्रेण सम्यक्दत्तेन भूमिपः ॥ धौतपापो विशु-
द्धात्मा स्वर्गलोके महीयते ॥ अपिपापकृतां राज्ञां प्रतिगृह्णन्ति साधवः ॥ पृथिवीं ह्येतद्दिच्छन्ति नान्यदे-
छन्ति पावनं । येऽपि संकीर्णकर्माणो राजानो रौद्रकर्मिणः ॥ तेभ्यः पवित्रमाख्यातं भूमिदान-
मनुत्तमं ॥ किमत्रचित्रं दातारं यत्स मुद्धरतेधरा ॥ प्रतिग्रहग्रहीतारमपितारयते द्विजं ॥ इत्यादी-
नि ॥ पाळयितुरपि फळाधिक्ये वचनं ॥ दानपाळनयोर्मध्ये दानाच्छ्रेयोनुपाळनं ॥ दानात्स्वर्ग-
मवाप्नोति पाळनादच्युतं पदं इति ॥ अन्यथाकर्तुं नु नरकानर्थावेदकधर्मशास्त्रवचनानि ॥ षष्टिर्वर्षस-
हस्राणि स्वर्गे वसति भूमिदः ॥ आड्रेता चानुमंता च तावन्ति नरके वसेत् ॥ स्वदत्तां परदत्तां वा
यो हरेच्च वसुंधरां ॥ स विष्ठायां कृमिर्भूत्वा पितृभिः सह मज्जति ॥ एकैव भगिनी लोके सर्वेषामेव
मूभुजां ॥ न भोग्या न करग्राह्या विप्रदता वसुंधरा इत्यादीनि संति ॥ एतत्सर्वमालोक्य सर्व-
निस्तनिखिलोपद्रवं सुरक्षितं चालनीयं निदेश समस्त.

५९. विनायक गोसावी चिंचवडकर यांस दिलेलें दानपत्र.

॥ श्री ॥

(संस्कृत सनदेचे नकलेचा तर्जमा मराठीत.)

राजे श्री चिंचवडी राहणार विनायक गोसावी यांस.

दानपत्र ॥ कल्याण असो राज्याभिषेकापासून १८ वें वर्ष प्रजापति संवत्सरांत ज्येष्ठ
माशी कृष्णपक्षी द्वितीयेस मंगळवारी सारे वेदांत व शास्त्रांत सांगितलेल्या उत्तम धर्म
चालण्याचे साधनांचा उदय ज्याचे राज्यांत झाला आणि फार वाढलेला जो कलियुगांतिल
पातकरूप आंधेर त्याचा नाश करणेविषयी ज्याणें नेम केला आहे आणि सारे शत्रूंनी तोंडें
हीं कोणीएक कमळें त्यांना न्यान करणारा ज्याचा प्रताप आहे आणि शत्रूंचे बायकांचे जे
शृंगाररस त्यांना सुखवून त्या बायकांचे डोळ्यांचे पाण्याची वृष्टि करणाऱ्या आणि विजेसा-
रच्या तेजस्वी चमकणारे तरवारींनी युक्त मेघाप्रमाणें ज्याचे हात वृद्ध आहेत आणि संपूर्ण
कल्याणाचें स्थान व सूर्यवंशी उत्पन्न झालेला आणि क्षत्रिय कुळाचा जसा नुरा आणि संपूर्ण
राजांचे सेनेपेक्षां उत्कृष्ट सेनेकडून शोभायमान मोठा यशस्वी असा जो माळोनी राजा

याचा पणतू पुन्हां पृथिवीतले राजांची गणना करावयाची तेव्हां शेवटी या राजाचे नांव घेत असत आणि दिवसेंदिवस संपत्ति, प्रताप आणि यश ज्याचे वाढतात व नेहमी द्रव्यदानादिक दाने करणारा जो शहाजी महाराज यांचा नातू पुन्हां शूरांचे तेज ज्याचे तेजापुढे काजव्यासारखे आहे आणि ज्यांच्या कथा नानाप्रकारे करून वर्णिल्या आहेत असे जे भीष्म व अर्जुन त्याप्रमाणे पराक्रमी आणि एकद्वयाने नाना देश जिंकिले आणि सर्वांपेक्षा पृथिवीमंडळावर ज्याचे कीर्तीचा आणि यशाचा प्रभाव अधिक आहे. असा जो छत्रपति शिवराजा त्याचा पुत्र पुन्हा सारे राजांचे मुकुटाचे माणकाचे तेजाने युक्त आहे ज्याचे पायाचे नखाची कांती असा जो राजाराम छत्रपति याणे शाखांत सांगितल्याप्रमाणे योग्य व सदाचोरेकरून संपूर्ण पातके ज्यांची नष्ट झाली आहेत अशास खेडेवारे गांवाखालचे केळवडे गांवी तेथे चाहूर असे म्हणतात तो चाहूरभर आणि जांबेगांवी त्या प्रमाणेच अर्धा चाहूरभर आणि हिंजवडी गांवांत अर्धा चाहूरभर जमीन आणि हिंजवडी गांव सारा अशी चार इनाम दिली॥ वर लिहिले ते प्राकृत भोषेत याप्रमाणे ॥ मौजे केळवडे तर्फ खेडेवारे चाहूर १ मौजे जांबे तर्फ हवेली प्रांत पुणे चाहूर -॥- मौजे हिंजवडी तर्फ कर्नातमावळ चाहूर -॥- याप्रमाणे दोन चाहूर आणि मौजे हिंजवडी तर्फ कर्नातमावळ हा सारा गांव याप्रमाणे दोन चाहूर जमीन आणि एक सारा गांव कोणतेही कारणाशिवाय (म्हणजे कांहीं कामाबद्दल नव्हे केवळ धर्मार्थ) हातांत धर्म घेऊन हातावर पाणी घालून चरितार्थ चालायासाठी दान दिले ॥ हे दान मशारनिल्ले गोसावी यांचे वंशास पुढे चालवावे ॥ या गांवात दुसरे किंवा विशेष या गांवासच (करवद्युमाणाः याचा अर्थ बरोबर कळत नाही परंतु कर किंवा हिस्सा असा ह्या शब्दांचा अर्थ आहे असे वाटते) हिस्से आहेत त्याशिवाय दुसरे लहान साहान उपद्रव सरकाराकडील किंवा गांवाकडील हल्ली आहेत किंवा पुढे होतील ते सारे सोडले असत. त्या विषयी कोणी कांहीं उपद्रव करू नये ॥ दिलेले इनामांत फेरफार करणारास ब्रह्महत्येचे व मातृगमनाचे पातक लागेल ॥ भूमीदानाचे माहात्माविषयी धर्मशास्त्रांतील श्लोक ॥ जो गांव किंवा शहर ब्राह्मणांस देतो किंवा उत्तम पिकाचे शेत देतो त्यांची सर्व पापे जातात । शेवटी गार्हचे कातड्या एवढी भूमि राजाने उत्तम प्रकारे करून दिली असतां त्याची सर्व पापे जाऊन तो स्वर्गांत पूज्य होतो ॥ पापी राजांपासूनही भूमिदान साधू घेतात. कारण की याप्रमाणे दान घेणे पवित्र आहे असे दुसरे नाही ॥ जे राजे वाईट व क्रूर कर्म करणारे आहेत त्यापासूनही भूमिदान घेतले असतां उत्तम आहे ॥ पृथिवी दान करणाराचा उद्धार करिते यांत आश्चर्य काय ? परंतु जो ब्राह्मण दान घेतो त्यालाहि तारीत्ये ॥ अशी अनेक आहेत ॥ दिलेले चालविणारास अधिक फळ आहे या विषयी ॥ दान देणे आणि दिलेले चालविणे यांत दिल्यापेक्षा चालविणे अधिक पुण्याचे काम आहे ॥ दानेकरून स्वर्गप्राप्ती होत्ये ॥ आणि चालविण्याने मुक्ती होते. जो दिलेले फिरवितो (म्हणजे हिंसकून घेतो) त्याला नरकप्राप्ति होते. या विषयी धर्मशास्त्रांतील वाक्ये ॥ जो भूमि देतो तो साठ हजार वर्षे स्वर्गी

राहातो आणि जो अपहार करतो किंवा अपहार करण्यास जो संमत देतो, तो तिनकीच वर्षे नरकांत राहातो ॥ आपण दिलेली किंवा दुसऱ्याने दिलेली भुमि जो हिसकून घेतो, तो आपले पितरामुद्धां किडा होऊन नरकांत बुटतो ॥ त्या लोकांत ब्राह्मणांस दिलेली जमीन सारे राजांस वहीण एकच आहे तिचा भोग व्यावयाचा नाही आणि वसूल व्यावयाचा नाही ॥ याप्रमाणें साऱ्याचा सर्वांनी विचार करून कांहीं एक उपद्रव न करितां मुरगीत चालवावें.

समक्ष हुकूम.

६०. श्रीकगचार्यास महाराजांनी दिलेलें दानपत्र.

॥ श्रीरस्तु ॥

ताळीक

नमस्तुंगशिरश्चुविचंद्रचामरचारवे ॥

त्रैलोक्यनगरारंभमुलस्तंभाय शंभवे ॥

शिका

स्वतिथी राज्याभिषेक शके २२ धातूनाम संवत्सरे वैशाखपौर्णिमास्यां सौम्यवासरे श्रीमदखिलनृपधुरंधरयशःप्रशान्तिप्रस्तावप्रथमनिर्वर्णनीयनिरवद्यगुणनिकेतनस्य श्रीमत् मालजी-
राजवर्मणः प्रपौत्रेण संततसमुच्चितदिगंतसमागतार्थिजनमनोऽस्थानिगवमुवितरणविस्मार्गिकर्णव-
लिप्रमुखवदान्यवीरस्य श्रीमत्शाहजीराजवर्मणः पौत्रेण निजभुजबलमात्रनिजितानेकजन
पदस्य परमपौरुषाकांतचिरंतनगिरिदुर्गभुदुर्गवर्गभिन्नवविरचितमुदुस्तरगिरिदुर्गपतेः श्रीमत्
शिवराजवर्मणः पुत्रेण देवद्विजसंस्थानप्रतिष्ठापनाभ्युपेतमहिततरशात्रधर्मेण दिगंतविश्रान्तयशसा
कौशिकगोत्रोत्पन्नेन राजारामवर्मणा माधवाचार्यपुत्रः नारायणाचार्यः तथा श्रीपल्याचार्यपुत्रः
शामाचार्यः तथाश्रीकगचार्य पुत्रः हरिराजाचार्यः तथानरसिंहपंडिताचार्यपुत्रः श्रीधराचार्यः
तथानरसिंहपंडिताचार्यपुत्रः कृष्णाचार्यः दत्तिपंचभ्यः काश्यपगोत्रोत्पन्नेभ्यः ऋक्षशास्त्रा-
यिभ्यः अधीतवेदशास्त्रेभ्यो ब्राम्हणेभ्यः पूर्वमांगले
ग्रामकृतनिवाभिवाभ्यः पल्लोले नामकस्य महागिरि
गिरिदुर्गप्रथमाभिषेकप्रभृतगुणविराजमानगिरिदुर्गस्य प्रांतवर्ति सातवें नामकावांतरसंग्राहक-
ग्रामस्याध्वस्तनः मांगलेनामको ग्रामः चतुःसीमासहितः निधिनितोपवनोपवनजळतळतुणपापाणादि
यावद्दामेण वस्तुजातेन सहितः किंचिदपि निमित्तमनुद्दिश्य केषलं श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं नूतनतया वृत्ती
कृत्य स्वग्रामग्रस्तास्तरूपचंद्रारहपरगं महापरीणि सदृशिणं सकुशोदकधारापूर्वक एतद्ब्राम्हण-
वंशपरंपरया दत्तः ॥ अस्मिन्ग्रामे राजसंबंधेन ग्रामसंबंधेन प्राचीनवृत्त्यंशान्यतिरिक्ताः इतर-
ग्रामसाधारणास्तद्ग्राममात्रवृत्तिनश्च वर्तमाना भाषितश्च राजविभागवेद्या नियता अनियताश्च

ये येविभागविशेषाः स्युस्ते सर्वेपि तद्ग्रामवत्प्रदत्ताः ॥ तथा सर्वे अवांतरोपसर्गाश्च दूरीकृताः ॥ अयं ग्राम उत्तरोत्तरमस्मद्वंशीयैरन्यैश्च एतद्ब्राह्मणवंशपरंपरया यथाप्रदानं चालनीयः ॥ अत्र यदि यः कोप्पन्यथा कुर्यात् स एकविंशतिपूर्वान् एकविंशतिपरांश्च निजवंशपुरुषान् नरके पातयिष्यति ॥ तस्य काश्यां ब्रह्महत्यादि पंचमहापातकानि अन्यजातीयस्य तच्छास्त्रप्रमाणतया तदभिमतमहापुण्यक्षेत्रे तदभिमतमहापातकानि न स्युः ॥ अस्मिन्नर्थे प्रमाणानि धर्मशास्त्रवचनानि ॥ दत्तानुपालयितुः सुकृतविशेषविषये ॥ दानपालनयोर्मध्ये दानाच्छ्रेयोनुपालनं ॥ दानात्स्वर्गमवाप्नोति पालनादच्युतं पदं ॥ तथा स्वदत्तात् द्विगुणं पुण्यं परदत्तानुपालनं ॥ परदत्तापहारेण स्वदत्तं निष्फलं भवेत् ॥ इति ॥ तथा स्वदत्तपरदत्तापहारनिमित्तकप्रत्यवायविषये ॥ स्वदत्तां परदत्तां वा यो हरेश्च वसुंधरा ॥ स विष्ठायां किमिभूत्वा पितृभिः सह मज्जति ॥ एकैव भगिनी लोके सर्वेषामेव भुभुजां ॥ न भोग्या न करग्राह्या विप्रदत्ता वसुंधरा ॥ इत्यादीन्यलोक्य निरस्तनिखिलोपद्रवं सर्वैः सुरक्षिततया चालनीयं ॥ अयं च धर्मः सर्वैः परिपालनीयः ॥ इतीदं यथाप्रदानं सत्यं दानपत्रं निदेश समक्ष मोर्तव.

६१. जिवाजी खंडेराव चिटनिवीस यांस इनाम गांवें दिल्यावद्दल पत्र.

स्वतिथी राज्याभिषेक शके ६१ आनंदनाम संवत्सरे, चैत्र शुद्ध पंचमी, गुरुवासरे, क्षत्रिय कुलावतंस श्री राजा शाहू छत्रपति स्वामी यांणी, राजकार्य लेखन धुरंधर विश्वासनिधी राजमान्य राजश्री जिवाजी खंडेराव चिटनिवीस यांसी, आज्ञा केली ऐसीजे:- तुह्मीं विनंति केली की, आपले वडील आज व तीर्थरूप यांनी स्वामीसेवा केली. त्याजवरून कृपाळू होऊन, चिटनिशीचा दरख वतनी वंशपरंपरेनें करून दिल्या व कारखानिशी जमेनिशीं दोन धंदे व सर्व राज्यांतील परंपरेनें देऊन, शपथयुक्त पत्रें करून दिल्लीं. त्याअन्वये स्वामींनीही अभयपत्र दिव्हे. चिटनिशी वेतनास गांव जमिनी मोकासे लाऊन दिल्ले. तें इनाम चालवेसें अभय वचन दिव्हे. त्याप्रमाणें पत्र करून देऊन चालविलें पाहिजे ह्मणोन. त्याजवरून पूर्वीपासून कागदपत्र व वृत्त मनास आणितां, तुमचे आज बाळाजी अवजी, थोरले कैलासवासी स्वामींनीं राज्य साधन केलें ते समयीं बहुतच श्रमसाहस करून उपयोगी पडले. त्यानंतर दिल्लीस जाण्याचे प्रसंगी संकट पडलें असतां, बरोबर फार सेवा केली व राज्याभिषेकाचे काम्या उपयोगा पडोन स्वामींचे मनोरथ सिद्धी केली. त्याजवरून संतोषी होऊन अष्टप्रधानांतील पद द्यावयाची योजना केली असतां, चिटनिशीच वतनी परंपरेनें द्यावी ऐसी विनंति केली. यावरून प्रसन्न होऊन शपथयुक्त पत्र करून दिव्हे. नंतर थोरले महाराज कैलासवासी जालीयावर कैलासवासी तीर्थरूप स्वामी यांणी कोणही गैरवाका समजाविल्यावरून राज्यभारप्रसंगी सरकारकून यासी शिक्षा केल्या. त्यांत यासही केली असतां, तुमचे वडील खंडो बळाळ यांणी बहुत निष्ठेनें वागून, स्वामींस गोव्याचे लढाईत शूरत्वे करून व

समुद्राचे भरतीस स्वामीचा बोटा पाण्यांत पोहणी लागला असतां धरून, उडी टाकून घेऊन निघाले. याजवरून बहुतच मंतेपां होऊन, शपथ करून वचन दिलें. मकराज केले. तोही प्रसंग यवनांचे प्राबल्य होऊन विजयर जाला. स्वामीमही यवनांचे संक्षिप्त जाणें आले. तेथें गेलों असतां, कैलासवामी काकामाहेब चंदीकडे जाऊन, राज्यरक्षण करण्याच्या प्रयत्नास लागले. तेव्हां जातसमयी त्यांमी संकट समय प्राप्त झाला असतां. त्यांस काढून घेऊन आपण केश भोगिले. त्यानंतर चंदीस जाऊन तेथेही सेवा निष्ठें केली. तेथें संकटाचा प्रसंग प्राप्त होऊन, निवर्णे दुर्घट पडलें असतां, मुळपिकारखान व गणोजी शिर्के यांमी संधि करून दाभोळचे वतन दिलें होतें. तें शिर्के यांस देऊन त्यांचे मोर्च्यातून पाळण्यांत बसवून, काढून घेऊन येऊन देशी सेवा केली. त्यानंतर काकामाहेब समाप्त जाले. यवनास दिल्लीचे व्यसन प्राप्त जालें. तेव्हां स्वामीस त्यांनीं निरोप देऊन लाऊन दिलें. देशी येणें घडलें असतां काकामाहेब यांची स्त्री आईमाहेब यांस, आपला पुत्र घेऊन राज्यभार करण्याची इच्छा होऊन, दुर्बुद्धि धरली. फौजा देऊन सेनापती व परशुराम त्रिंबक प्रतिनिधी रवाना केले, त्याबरोबर खंडोबास दिलें असतां, स्वामीस गुप्तरूपें भेटून सेनापती व सरदार यांच्या खातरजमा करून सर्वांस स्वामीचे लक्षी आणिलें. लढाई जाली. प्रतिनिधी पळून गेले. स्वामी विनयी होऊन, राज्यभार साधन प्रसंगांत सर्व स्वयें व सरदार व प्रतिनिधी सरकारकून यांस स्वामीचे लक्षी लागण्याचे उद्योग बहुत केले. पुढें तुझीही त्याअन्वयेच स्वामीचे ठाई एकनिष्ठता धरून आंगेर वंगेर मातुश्रीचे लक्षांतील सरदार स्वयें वंगेर स्वामीचे लक्षी वागण्याचा उपयोग करीत आहां. याजवरून तुम्हांवर कृपा करणें अवश्यक जाणोन, चिटनिशी तुम्हांस पूर्वी शपथयुक्त दिली आहे. ती व कारखानिशी, जमेनिशी दोन थंडे राज्यांतील दिले. त्याप्रमाणें करार करून देऊन चिटनिशी वतनास गांव व मोकामे व जमिनी लागले आहे. तें इताम करार करून दिलें वितपशीलः—

- १ मौजे बोरगांव, परगणे शिराळें देखील सरदेशमुखी दरोबस्त मुताळिकी वंगेर.
- १ मौजे माजगांव, कर्यात तलबीड, दरोबस्त.
- १ मौजे जैतापुर, तर्फ सातारा दरोबस्त देखील पाटील. कुळकर्णी वतने.
- १ मौजे नाकेली, परगणे सुपें दरोबस्त.
- १ मौजे निवणी. कमवे कवठें, प्रांत मिरज दरोबस्त.
- १ मजरे भांबटमाळ, मौजे सालें, तर्फ हिरडस मावळ दरोबस्त.
- १ मौजे विझर, तर्फ कानदखोरे दरोबस्त.
- २ तालुके रत्नागिरी, प्रांत राजापूर.

१ मौजे वणगुळे, तर्फ लांजे दरोबस्त वतनी सोतीमुळां.

१ मौजे कलवस्ते, तर्फ संगमेश्वर मोकासा.

१ मौजे धामणे, संमत कोरेगांव, प्रांत वाई मोकासा व रमणा शेरी जमीन वगैरे.

१ मौजे खोजेवाडी, तर्फ सातारा मोकासा व कुरणें.

१ मौजे मुरुड, तर्फ तारळें मोकासा.

१ मौजे हमदावाज, तर्फ सातारा मोकासा व शेरीबाग जमीन.

२ कसबे सासवड, देह मोकासा.

१ मौजे कोळोली.

१ मौजे कारखळें.

१ मौजे वडगांव, तर्फ कडें रांजणगांव मोकासा वगैरे कुरणसुद्धां.

१ कसबे वडनेर, प्रांत चांदवड मोकासा बाबती वगैरे.

१ कसबे खेडगांव, परगणे वण मोकासा बाबती व सावोत्रा.

१ मौजे पिंपरी, परगणे नाशिक मोकासा.

२ कसबे तिसगांव व मौजे कोडेगांव, परगणे शेवगांव मोकासा जकात

१ मौजे छोहारे, तर्फ बिरवाडी मोकासा.

३ प्रांत जुन्नरपैकी गांवः—

१ मौजे कवठें मोकासा व बाबती वतनी.

१ मौजे वरुडें मोकासा.

१ मौजे निवगांव मोकासा.

१ मौजे चिबली परगणे पाटोदें मोकासा बाबती.

१ मौजे खातगांव, तर्फ चांभारगोंदें मोकासा बाबती निम् चौथाई.

१ मौजे कानडी, तर्फ मांडवगण मोकासा बाबती निम् चौथाई.

१ मौजे कलमंडू, परगणे वाहल मोकासा बाबती.

१ मौजे छोहटार, परगणे उत्राण मोकासा बाबती.

१ कसबे धाड, मोकासा व जकात.

३ मौजे पाटोदें, प्रांत पडनूर मोकासा बाबती वगैरे व कसबे हेबळी, परगणे आवसे व मौजे मंगरुळ, परगणे धारूर.

१ मौजे भुंगलें, कसबे शिरपूर मोकासा बाबती जकात.

१ मौजे वल्होळी, तर्फ सासवड मोकासा.

१ मौजे थेरगांव, परगणे बीड मोकासा.

१ मौजे बोरगांव, परगणे येळापूर मोकासा.

५ वें] संभाजी. गजाराम व दुसरे शिवाजी मढागज यांच्या वेळचे कागद. २२१

१ मौजे वणसगांव. परगणे चांदवड मोकामा माधोबा जहात.

२ इनाम जमीनी.

१ मौजे निगडी, तर्फ सातारा चावर २ दोन.

१ मौजे सोनगांव, तर्फ सातारा चावर -I- पाच.

१ कसत्रे निव, प्रांत वाईपैकी जमीन बिबे ४१०

१ मौजे वेणेगांव, तर्फ उंबरज चावर -II- निमे.

१ मौजे निमरें, तर्फ उंबरज, प्रांत कऱ्हाडपैकी जमीन बिबे ४१५.

१ मौजे चिंचणेर, तर्फ बंदन, प्रांत वाईपैकी जमीन बिबे ५ पांच.

४९

येणेंप्रमाणें महाल व गांव व जमिनी तुम्हांस इनाम करून दिले असेत. तरी तुम्हा व तुमचे पुत्रपौत्रादि वंशपरंपरेनें सदग्रहणा अनुभव करून, सेवा करून मुखरूप राहाणें. जाणिजे, येणे प्रमाणें सेवा केली आहे. वतनी भेदे करून इनाम खाणें. बहुत काय लिहिणें. पोतिव.

६२. तजवीजनामा.

तजवीजनामा. नागोजी माने यांचे नांवें आमफदौला यांचे मोहोरनिशीं एक हजार जात व पांचशें स्वार जाजती व्हावयासी व आणखी पांच महिन्याचा रोजमुरा तजवीज जाहली आहे. आणखी उमेदवार आहे की, बादशहाम विनंति करावी की, कबूल व्हावें. त्याजवरून आमफदौला यांचा शेरा जाहला आहे की, एक हजार जात पांचशें स्वार जाजती व पांच महिन्याचा रोजमुरा करून दिल्या. नागोजी माने, कैलासबासी संभाजी राजे यांचे आप्त वगून करून दिलेले असे. उमेदवार आहेत. चार हजारी जात आहे, ही मुकरार आहे. हल्लीं जाजती एक हजार जात व पांचशें स्वार व पांच महिन्याचा रोजमुरा मर्फगम करावा. या पत्रावर मुसलमान दशणेचे बशी यांचा शेरा आहे. त्यांत मजकूर तजवीज जाल्याप्रमाणें हुजूर विनंति करावी. पांच हजारी जायदति. दीड हजार स्वार पांच महिन्याचा रोजमुरा याम तपशीलः—

अस्सल आहेत तेः—

चार हजार जात व एक हजार स्वार.

जाजती केले तेः—

एक हजार जात व पांचशें स्वार, याप्रमाणें मुकरार.

तेरीख छ १ जिल्हेज, सन ४९ जुलूस.

AC
+
Biology

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UN.VERSITY OF TORONTO LIBRARY

DS Vad, Ganesh Chimnaji
432 Sanads & letters
M2V33

